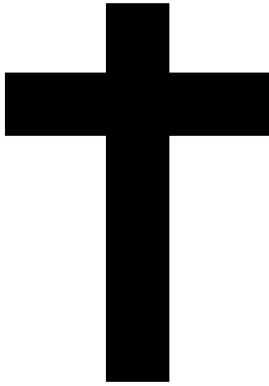

Kitabu ka Kanu

Portions of the Holy Bible in the Baga Sitemu language of
Guinea

Kitabu ka Kanu
Portions of the Holy Bible in the Baga Sitemu language
of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue Baga
Sitemu de Guinée

copyright © 2015 Pioneer Bible Translators

Language: Baga Sitemu

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

e5320012-5c6f-534d-9205-97d787f9a95c

Contents

Luk	1
Yεbæc	63
Sak	120

Kəbaru Kətət Luk

Kəberε ka kəcop moloku ma Luk

¹ Nte afum alarəm ɲaɲcɔp kəlompəs ka mes mme mənacepər su daco mə, ² pəmɔ təkɔ akɔ ɲananəɲk mi dəkəcɔp, akɔ ɲanasom kəlɔku ka afum toloku ta Kanu mə. ³ Kələləs kam, Teyofil, itɔ pəwuren'em fɔ pəntese ina sɔ, nte inten mi bel-bel kəyefe dəkəcɔp mə. Awa, isəɲ'am mi kəcəre dəmecicəs pəmɔ təkɔ inatəkəs mi mə, ⁴ nte tɔɲsəɲe məcəre kaɲce ka mes mme antəks'am mə.

Mələke moloku kədəkom ka Aɲnabi Saɲ*

⁵ Tem nte Herodu enayɔne wəbe ka atɔf ɲa Yude mə, wəlɔɲne ka Kanu wələma enayi pac-we kɔ Yakariya, wəka kəgba ka alɔɲne nke aɲc-wene wətem Abiya mə enayɔne; wəran kən pəwur dokom da Aruna, pac-we kɔ Elisabet. ⁶ Mərəɲ maɲan fəp ɲanalomp fər ya Kanu kirin, ɲacəme sɔ dɔpɔ kɔ mosom ma Kanu Kəpəɲ fəp darəɲ pəmɔ təkɔ pəmar mə. ⁷ Mba ɲanayɔ fe wan, bawo Elisabet enayɔne fe wəran wəkombəra, mərəɲ maɲan fəp ɲanasikər.

⁸ Dəsək dələma Yakariya pəc-bəc yebəc yən ya kəlɔɲne ka Kanu, bawo kəgba kəɲan kənəkɔ kətəmpər kəlɔɲne

kaɲkɔ. ⁹ Pəmɔ təkɔ alɔɲne a Kanu ɲaɲyɔ ti mə, k'əɲgbal kələ†; kɔ kələ kəmentər Yakariya dəsək dadəkɔ kəberε ka dəkəfo kəcempi ka kələ kəpəɲ pəkɔ-mote Kanu Kəpəɲ curay. ¹⁰ Afum alarəm ɲanayi nde dabanɲa **ɲac-lok-lokər Kanu** tem tatəkɔ aɲc-mot curay mə. ¹¹ Awa, kɔ mələke ma Kanu mowurər Yakariya, məcəme nde kəca kətət ka **aɲgbip** ɲɲe aɲmot curay mə. ¹² Nte Yakariya enəɲk mələke mme mə, kɔ pəyi kɔ yama-yama, kɔ kənesε kəsumpər kɔ. ¹³ Mba kɔ mələke mme moloku kɔ:

«Ta mənese Yakariya, bawo Kanu kələk kətola kam: Elisabet, wəran kam, endekom'am wan wərkun

məde məwe kɔ tewe ta Saɲ‡.

¹⁴ Wan wəkakɔ endesəɲ'am kəyektɔ domp pəbət'am sɔ mes;

kəkom kən kəndesəɲe afum alarəm kəselsər.

¹⁵ Bawo fum wəpəɲ endeyi fər ya Kanu Kəpəɲ kirin;

ɔfɔde pəc-mun member, ɔfɔde pəc-mun yomunəs nyε yenɲisəs mə,

endelarε **Amera** Nəcempi ɲa **Kanu** pəsɔrɔ-yi kere dəkɔr.

¹⁶ Endelukse awut a Yisrayel alarəm nɲɔ Kanu Kəpəɲ, Kanu kəɲan, kəyi mə.

¹⁷ Kanu kəndesak Saɲ pəyi Wəbe kirin kəderene

* **1:4** «Saɲ Batis» = Yaya; itɔ «Saɲ, wəgbət afum dərɔmun teta kəsəkəs bəkəc yaɲan.».

† **1:9** «kɔ kələ kəmentər nwe Kanu kəfaɲ mə.» K'əɲgbal kələ: tatəkɔ tɔ aɲc-yek-yek wəlɔɲne alɔɲne daco nwe pəc-mar kəberε kəfo kəcempi kəkɔ-mote Kanu curay nde kələ kəpəɲ mə. ‡ **1:13** a. «Yaya» = «Saɲ»

amera kɔ fənɔntər ya
wədəŋk wəka Kanu
Eliya.

Endekafəli bəkəc ya cas nno
awut ŋayi mə,

bəkəc ya atəŋi ləŋəs nno kəsək
domp ka alompu kəyi
mə,

pəlompəs afum aŋe ŋandeyi
kiyi ka Kanu Kəpəŋ təm
fəp mə.»

18 Kɔ Yakariya eyif melekɛ:
«Cəke cɔ indecərəne, a kanɟe
kɔ-ɛ? Bawo wətem iyəne kɔ
wəran kem sɔ embek.» 19 Kɔ
melekɛ məsəŋe kɔ kəcərə, moc-
loku kɔ : «Ina əyənɛ Yibirila
nwe eŋcəme Kanu fər kirin
mə! Asom'im kəsom dəm
kədəlok-lokər'am, ilok'am
toloku tətət tantɛ. 20 Mba
ntɛ mənɔlan moloku mem
mə, məfədəsə-tam kələk-
loku haŋ dəsək ndɛ tendeyi
mə, təm ntɛ Kanu kəndefan
mə.» 21 Ntɛ afum fəp ŋac-
kar Yakariya ndɛ dabanɟa
mə, kɔ pənde pəciyanɛ ŋa,
bawo oŋc-won dəndo kəfo
kəcempi. 22 Yakariya en-
dewur, ɛntam fɛ kələk-lokər
ŋa, kɔ afum ŋaŋcərə a Kanu
kəsəŋe Yakariya kənəŋk tes
tələma dəndo kəfo kəcempi
disrɛ. Kɔ Yakariya əyənɛ
wətətam kələk-loku, k'eyɛfɛ
kələk-lokərə ŋa waca.

23 Ntɛ mataka mən ma
yɛbəc mənɟɛpər mə, k'olukus
ndɛ kələ kən. 24 Pəwon fɛ, kɔ
wəran kən Elisabət embekəs.
K'əŋgbəpnɛ yof kəcəmət,
pəc-loku: 25 «Ntɛ tɔ Kanu
Kəpəŋ kəyən'em, kəntɛp oŋ

kədewosɛ kəwur'em malap
nno afum ŋayi mə.»

*Melekɛ moloku kədəkom
k'Əŋnabi Yesu*

26 Nof ŋa camət-tin ŋa
kəbəkəs kən, kɔ Kanu kəsom
melekɛ Yibirila ndɛ dare dəkə
aŋwe Nasarət mə, atəf ŋa
Kalile, 27 ndena wan wəran
wətəcərə wərkun, nwe aŋc-we
Mari mə. Isifu wəka dokom
da Dawuda eŋc-fac kɔ. 28 Kɔ
melekɛ mɛmbərə ndena Mari,
kɔ moloku: «Pəbət'am, mənə
nwe Kanu kəmar kəfili mə;
Kanu Kəpəŋ kəsol'am!» 29 Kɔ
toloku tətəkə təsəŋe kɔ pəyi
Mari yama-yama. K'eyifnɛ
ntɛ kəyif kanɟə kələku mə.

30 Kɔ melekɛ moloku kɔ:

«Ta mənɛsɛ Mari, bawo
məsətə kəmar kəfili nkɛ
kəyɛfɛ ndena Kanu mə.

31 Mənəŋk fɛ! Kəbəkəs kɔ
mənder, məkom wan
wərkun,

mədə məwe kɔ tewe ta Yesu.

32 Fum wəpəŋ endeyi,
pac-we kɔ wan ka
Wəbɛ wəka dareŋc,

Kanu Kəpəŋ kəndəsəŋ kɔ
kəŋgbasar \$ ka dəbɛ da
Dawuda, wətem kən.

33 Nkən endekekərə dəbɛ da
doru o doru nno aka
dolom da Yakuba* ŋayi
mə,

dəbɛ dən dəfədəlip.»

34 Kɔ Mari eyif melekɛ:
«Cəke cɔ tətəkə tentam kəyi-ɛ,
bawo iŋcərə fɛ wərkun?» 35 Kɔ
melekɛ moloku kɔ:

«**Amera Njecempi ŋa Kanu**
ŋəndeder'am, fənɔntər

\$ 1:32 «kəŋgbasar» = «dɔcəm da dəbɛ», ti təyənɛ tegbəkərə ta dəbɛ. * 1:33 «Kələ
ka Yakuba» = «afum aka Yisrayel»

fa Wəbe wəka dareŋc
fəkump'am katəkəp
kən.

Itə endesəŋe wan nwe an-
dekom mə kəcemp,
pac-kule kə «Wan ka
Kanu.»

36 Mənəjk fe! Elisabet
wəkomene kam, nkən sə
embekəs wan wərkun de-
tembərə dən disre. Nkən
nwe aŋc-kule kətə-kom mə,
ŋof ŋən ŋa camət-tin ŋa
kəbekəs ŋeyi ŋaŋe, 37 bawo
Kanu kəfətarpeŋe tes o tes.»

38 Kə Mari oloku: «Kanu
kəyən'em tatakə məntep kəc-
loku mə. Wəcar ka Kanu
Kəpəŋ iyəŋe; intola teyi pəmə
tantə məlok'im ti mə.» Kə
məleke məyefe kə day kə
məŋkə.

*Mari kəkətəs ndena
Elisabet pəkə-nəjk kə*

39 Mata maməkə, kə Mari
eyefe kəkə katəna-katəna dare
da Yuda dələma, nde atəf ŋa
dəməwə. 40 K'əŋkə pəberə kələ
ka Yakariya, k'eyif Elisabet.

41 Elisabet endene kəne dəm
kəyif ka Mari, kə wan esep
kə dəkor. Kə **Amera** Nəcempi
ŋa Kanu ŋelare katin Elisabet,
42 kə ŋəsəŋe Elisabet kəgbəŋe
kəloku:

«Kanu kəmpoc'am pətət aran
fəp dacə,

43 Ak' iyəŋe nte iya wəka
Wəbe kem endeder
kəyif'im mə? 44 Nte ine
kəyif kam mə, kə wan
esep'im dəkor pəbotu
disre. 45 Pəbət nwe
enaləŋ mə, bawo nte
Kanu Kəpəŋ kənaloku
kə mə tendeyi.»

Teley ta Mari tokor-kore

Kanu

46 Kə Mari oloku ŋə:

«Iŋkor-koru Kanu Kəpəŋ
kətam kem fəp,

Kanu kəpocə pətət pokom pa
kor kam!

47 Amera ŋem ŋelare pəbotu
teta Kanu Kəpəŋ
Wəyac kem;

48 bawo owosə kəgbal fər nno
ina, wəcar kən wəfəfər
iyi mə.

Ey, kəyefe ndəkəl haŋ tem fəp,
afum ŋande ŋac-lok'im
a pəmbət'im,

49 bawo Wəka fənəntər nwe
əyən'em mes məpəŋ
mə,

tewe tən teŋcemp!

50 Kəbət ka Kanu amera
kəŋyefe detemp kə
detemp

akə ŋaleləs ki mə.

51 Kəmentər fənəntər fa kəca
kən:

kə kəsaməsər afum akə
ŋanabek bəkəc mə;

52 kə kəŋgbal abe apəŋ dəbe
daŋan

kə kəŋcəmbər afəfər kirin.

53 Kə kəsəŋe kənəmbərə pətət
aŋe dor dənayo mə;

kə kəmbeləs akə ŋanayo daka
mə waca wəsəkər.

54 Kə kənder kədəmar aka Yis-
rayel, amarəs ən:

kəmpələrne fe kəmentər
dobotu amera dən

55 a Abraham kə yuruya yən
ta doru o doru

—pəmə təkə enaloku ti atem
asu mə.»

56 Kə Mari ŋayi kə Elisabet
haŋ yof maas, k'olukus nde
ndəwən.

Kəkom ka Anjabin Saŋ Baptist†

57 Kə tɛm tɛmbəp nte pənamar Elisabet pəkom mə, k'ɔŋkom wan wərkun. 58 Andɛ ɔn kə akomɛnɛ ɔn ŋane, a Kanu kəntɔrɛ kə pəforu disrɛ, kə pəmbət ŋa fəp faŋan. 59 Tataka ta camətmaas ta kəkom kən, kə ŋander kədəkəŋc ka wan, kə ŋasɔŋɛnɛ kə tewe ta kas Yakariya. 60 Mba kə kɛrɛ ɛlɛk moloku, k'oloku: «Ala, Saŋ sɔ andewe kə.» 61 Mba afum ŋaloku kə: «Ali fum eyi fɛ dokom dam nwe aŋwe tewe tante mə.» 62 Kə afum ŋayɛfɛ kəyifətɛ kas waca, tewe ta wan nte ɛfaŋ pawe kə mə. 63 Kə Yakariya ewe tabam, k'ɛŋcic: «Saŋ sɔ andewe kə.» Kə pəŋciyanɛ afum fəp. 64 Kə kusu kən kəmepɛ katina, kə temer tən tɛyɛfɛ; k'ɛyɛfɛ kəkɔr-kɔru ka Kanu. 65 Kə kənɛsɛ kəyi andɛ ɔn fəp, kə mes maməkə mɛmbaŋ atɔf ŋa Yude fəp, pac-yifətɛnɛ mi. 66 Nwɛ ɔ nwɛ ɛnɛ pac-loku mi, tenyi kə dɛbəkəkɛ, ŋac-yifnɛ: «Ake wan wəkəkə endeyɔnɛ ɔŋ-ɛ?» Kə fənɔntər fa Kanu Kəpɔŋ fəŋcəmɛ kə darəŋ.

Telɛŋ ta Yakariya tokor-korɛ Kanu

67 **K'Amɛra** Nɛcɛmpi **ŋa Kanu** ŋɛlarɛ Yakariya papa ka Saŋ, k'ɛyɛfɛ kədəŋk moloku mmɛ Kanu kənəsɔŋ kə kəlɔku mə, pəc-loku:

68 «Injkor-kor'əm mənə Kanu Kəpɔŋ, Kanu ka aka Yisrayel, bawo kənder kəmar afum ɔn, kə kəmbaŋ ŋa.

69 Kəwure su wəyac wəpɔŋ, dokom da Dawuda, wəmarəs kən.

70 —Itɔ Kanu kənalok-lokɛ cusu ca adəŋk ɔn acɛmpi kəyɛfɛ nte pənawon mə—

71 kənəsɔŋ su temer kədəbaŋ su atɛrɛnɛ asu dəwaca kə kətam ka akɔ ŋantɔfaŋɛ su pətɔt mə.

72 Itɔ kənamentərə amera ŋobotu ŋa ki atɛm asu, kə kəŋcɛm-cɛmnɛ **kəcaŋəs kəcɛmpi kəŋan kəyi tes tin.**

73 Pəmɔ **kədərəm** kəŋkɔ Kanu kənadɛrɛm Abraham wətɛm kosu, itɔ ɛlasɛ su ki,

74 a kə kəndebaŋ su atɛrɛnɛ asu dəwaca-ɛ, kəndəsɔŋɛ su tɛm tatəkɔ pac-kor-kɔru kə bəkək yoforu disrɛ,

75 nte təŋsɔŋɛ pakor-kɔru kə decɛmpi kə dolompu disrɛ fər yən kirin kiyi kosu doru fəp mə.

76 Kə mənə wan kem, wədəŋk wəkə Wəbɛ wəkə darenjɔ ɔ andew'am.

Mənə endeyi Wəbɛ kirin, məc-lompəs səpɔ sən.

77 Məkɔ məsɔŋɛ afum ɔn kəcərə a Kanu kənder kədəyac ŋa,

kəŋaŋnɛnɛ ŋa kiciya kəŋan. 78 Ey! Teta dɛrɛŋc kə dobotu amera da Kanu kosu,

kəmot su pəwanjəkəra pa darenjɔ, mpɛ powurɛnɛ kə pəwanjəkəra pa dec dɛrɛŋcɛ mə.

79 Nte təŋsɔŋɛ akɔ ŋayi kubump kə akɔ ŋayi

katəkəp ka defi dəntəf
mə, ɲasətə pəwanjəra,
kəsələ su sə dəpə da pəforu.»

⁸⁰ Kə wan embək, pəc-sətə
fənəntər fa amera. K'eyi
dəndo dətegbere haɲ dəsək
nde enamentərne nno afum
aka Yisrayel ɲayi mə.

2

Kəkom ka Anjabi Yesu (Isa)
(Mt 1:18-25)

¹ Mata maməkə mə, Okustu
wəbe wəpəɲ wəka təf ya Rom
fəp, osom kələm ka afum
aɲe ɲanayi dəbe dən dəntəf
mə fəp. ² Kələm kəkəkə-cəkə
kaɲkə kənayi tɛm nte Okustu
enacəmbər Kureniyo, pəyənə
wəbe ka atəf ɲa Siri mə. ³ Kə
afum fəp ɲaɲkə kəsəɲne mewe
nwe o nwe nde dare dən
dəpəɲ nde aɲkom kə mə.

⁴ Kə Isifu nkən sə empe
kəyefe dare da Nasaret atəf ɲa
Kalile kəkə dare da Dawuda
nde aɲwe Betləhem mə, bawo
Isifu wəka kələ kə dokom da
Dawuda də enayənə. ⁵ Nte
təɲsəɲe pəsəɲne tewe kə
Mari, wəran nwe eɲc-fac mə,
wəkəkə pəbəkəs.

⁶ ɲanasərə-yi di, kə tɛm
ta Mari tokom tɛmbəp,
⁷ k'əɲkom wan kən wəkəkə-
cəkə wərkun. K'əfəktər kə
dəkəloto, k'əɲkə pəboc kə
dətaɲku nte aɲc-bere yəcəl yeri
mə, bawo ɲanasətə fə kəfo
dəndo dəkarwanje.

Mələke ma Kanu mowurər
akək yəcəl

⁸ Atəf ɲin ɲaɲkə ɲenayə
akək aɲe ɲaɲc-cepərəne pibi

dəkulum kəbum ka yəcəl
yaɲan mə. ⁹ Kə mələke ma
Kanu Kəpəɲ mowurər ɲa,
kə **pəmot pa debeki da**
Kanu Kəpəɲ pɛɲkəl ɲa. Kə
kənesə kəpəɲ kəyi ɲa. ¹⁰ Mba
kə mələke moloku ɲa: «Ta
nənese! Bawo toloku tətət
tə inder kədəloku nu, nte
tendebətəs afum fəp bəkək
mə: ¹¹ Məkə, nde dare da
Dawuda disre, aɲkom'on
wəyac, nwe əyənə Wəbe, nwe
Kanu kəyək-yək mə. * ¹² Nte
tendeyən'on tənəpələ taka ti:
Nəɲkə-bəp kənaka pafəktər ki
dəkəloto, kəfəntərə dətaɲku
nte ambere yəcəl yeri mə.

¹³ Pəwon fə, kə kənay ka
mələkəe ma darenj cəməpne
katina məcəkə-cəkə kəkər-
koru ka Kanu, moc-loku:
¹⁴ «**Debeki da Kanu** dey
darenj, bəkək yəfər akə ɲayi
dəntəf ak' əmbətər ɲa mə!»

Akek kəkə kəɲan Betləhem

¹⁵ Nte mələkəe məsak ɲa
kə məmpə darenj mə, kə
akək ɲalokene: «Awa, paɲkən
haɲ Betləhem, pakə panəɲk
təkə teyi mə, nte Kanu Kəpəɲ
kəsəɲe su kəcərə mə.» ¹⁶ Kə
akək ɲambelkər kəkə, kə
ɲaɲkə ɲabəp Mari kə Isifu,
kənaka kəfəntərə taɲku pəbere
pa yəcəl yeri. ¹⁷ Nte ɲalip
kənəɲk ti mə, kə ɲaləm təkə
analoku ɲa teta wan kəkə
mə. ¹⁸ Akə ɲanacəɲkəl moloku
məkə akək ɲaɲc-ləmər ɲa
mə fəp, kə məɲciyanə ɲa.
¹⁹ Kə Mari eməɲkərne moloku
maməkə fəp, pəc-cəm-cəmne
mi dəbəkək. ²⁰ Kə akək

* **2:11** «Wəsom ka Kanu» = «Krist» tokule tə = «Nwe Kanu kəyək-yək kəsom mə».

ñaluksərne sɔ̀ nde ñanayefe mɔ̀, **ñac-cam debeki** da Kanu, ñañc-kor-koru Ki teta moloku mɔ̀kɔ̀ mɛ̀lɛ̀kɛ̀ mɛ̀naloku ña, a kɔ̀ ñanə̀ŋk sɔ̀ mi mɔ̀.

Kə̀wure ka Añnabi Yesu doru

²¹ Nte kə̀kom ka wan kəsɔ̀tɔ̀ mata camət-maas mɔ̀, k'añkə̀ŋc kɔ̀, k'awe kɔ̀ Yesu, tewe nte mɛ̀lɛ̀kɛ̀ mɛ̀nabonçər ña, ta antabekəs kɔ̀ mɔ̀.

Kə̀mentər ka Añnabi Yesu nde kə̀lɔ̀ kə̀pɔ̀ŋ ka Kanu

²² Nte mataka mañan ma kəsɔ̀kəsne melip pəmɔ̀ nte sariye sa Musa səluku ti mɔ̀, kɔ̀ ñañkekə̀re kɔ̀ Yerusalem kə̀kɔ̀-mentər kɔ̀ Wə̀be Kanu. ²³ Ñanayɔ̀ mɔ̀yɔ̀ mɔ̀kɔ̀ aŋcic buk ba sariye sa Wə̀be disre mɔ̀: «Awut arkun acɔ̀kɔ̀-cɔ̀kɔ̀ aŋe aran ñañkom mɔ̀ fə̀p, pə̀mar pasɔ̀ŋ ña Wə̀be Kanu ñayɔ̀ne acempi.» ²⁴ Pə̀mar sɔ̀ akombə̀ra a wan wəkakɔ̀ ñalɔ̀ŋne Kanu «mɔ̀pay mɛ̀rə̀ŋ, kɔ̀ pə̀yɔ̀ne fe ti-ε, ntantoriya yowut mɛ̀rə̀ŋ,» pəmɔ̀ tɔ̀kɔ̀ aloku ti sariye sa Wə̀be disre mɔ̀.

²⁵ Tem tatɔ̀kɔ̀ fum wə̀lɔ̀ma ɛ̀nayi Yerusalem pac-we kɔ̀ Simɔ̀ŋ. Fum wə̀lompu ɛ̀nayi pə̀cə̀mɛ̀ dɔ̀pɔ̀ da Kanu darə̀ŋ, pə̀c-kar nwe endeyac Yisrayel mɔ̀, **Amera Nəcempi ña Kanu** ñɛ̀nayi kɔ̀ kə̀rɔ̀ŋ. ²⁶ Amera Nəcempi ñañkɔ̀ ñenasə̀ŋe kɔ̀ kə̀cə̀re, a ə̀fɔ̀fi ta ɛ̀nə̀ŋk Krist, wə̀be nwe Kanu Kə̀pɔ̀ŋ kə̀yɛ̀k-yek mɔ̀. ²⁷ Kɔ̀ **Amera Nəcempi ña Kanu** ñə̀ŋcɔ̀ŋəs kɔ̀, k'ə̀ŋkɔ̀ nde **kə̀lɔ̀ kə̀pɔ̀ŋ ka Kanu**. Nte akombə̀ra a Yesu ñañkekə̀re kɔ̀ kə̀kɔ̀-yɔ̀ne kɔ̀ tɔ̀kɔ̀ sariye

səluku mɔ̀, ²⁸ kɔ̀ Simɔ̀ŋ ɛ̀lek wan də̀waca k'ə̀ŋkor-koru Kanu pə̀c-loku: ²⁹ «Wə̀be, mə̀ntam ɔ̀ŋ kəsak wə̀car kam pə̀fine abəkə̀c ɲoforu pəmɔ̀ tɔ̀kɔ̀ mə̀naloku ti mɔ̀, ³⁰ bawo fɔ̀r yem yati yɔ̀ inə̀ŋkɛ̀ nte mɔ̀yɔ̀ kə̀yac ka afum am mɔ̀— ³¹ Nwe mə̀lompəs afum fə̀p fə̀r kirin mɔ̀— ³² endeyɔ̀ne pəmɔ̀ pə̀mot mɲe pendesə̀ŋ afum a tɔ̀f ya doru fə̀p pə̀wançə̀ra it' ə̀ŋsə̀ŋe ñacə̀re Kanu. Nwe endeyɔ̀ne pə̀lel pa afum am, aka Yisrayel.»

Simɔ̀ŋ kəluku ka tɔ̀kɔ̀ Kanu kə̀ndeyɔ̀ mɔ̀

³³ Kɔ̀ pə̀ŋciyanɛ̀ akombə̀ra a Yesu nte Simɔ̀ŋ ɔ̀ŋc-loku teta Yesu mɔ̀. ³⁴ Kɔ̀ Simɔ̀ŋ ontolanɛ̀ ña, k'oloku Mari iya wə̀ka Yesu: «Kanu kə̀ŋkɛ̀re wan wəkawe kə̀desə̀ŋe aka Yisrayel alarəm kə̀tempne, pə̀yɛ̀kti sɔ̀ alarəm. Paka pa Kanu pɔ̀ mɲe pendesə̀ŋe afum kə̀gbekəlɛ̀ne mɔ̀. ³⁵ Endeber pə̀wançə̀ra bəkə̀c ya akɔ̀ ñayɔ̀ mɛ̀cɛ̀m-cɛ̀mnɛ̀ mɔ̀gbɔ̀pne mɔ̀. Kɔ̀ mənə̀na Mari, pə̀cuy pendefut'əm abəkə̀c pəmɔ̀ tɔ̀kɔ̀ kə̀ŋgbasar kə̀ŋfutu mɔ̀.»

Wə̀də̀ŋk wə̀ka Kanu wə̀ran Hana

³⁶ Wə̀də̀ŋk wə̀ran wə̀lɔ̀ma ɛ̀nayi pac-we kɔ̀ Hana, wan ka Panuyel, wə̀ka kusunja ka Aser. Wə̀ran wə̀sikər ɛ̀nayi. ɛ̀nalɔ̀ nda wə̀rkun meren camət-mɛ̀rə̀ŋ kə̀yɛ̀fe nte anagbaŋne kɔ̀ mɔ̀. ³⁷ Kɔ̀ wos ende pə̀fi, k'eyi ɔ̀ŋ ta ə̀yɔ̀ wə̀rkun-ε. Hana pəsɔ̀tɔ̀ meren 84 k'eyi, ta ə̀mbɔ̀le **kə̀lɔ̀ kə̀pɔ̀ŋ ka Kanu**-ε pə̀c-bə̀c mɛ̀fanj ma

Kanu daŋ kə pibi **kəlok-lokər Kanu** kə kəsuy disrɛ. ³⁸ Kə nkən əŋkə sə pəbɛrɛ di tɛm tatəkə Siməŋ oŋc-loku teta wan pəc-kor-koru sə Kanu mə; pəc-yif Kanu nəwali, pəc-loku teta wan akə ŋaŋc-kar Kanu kədeyəc Yerusalem mə.

Kəlukus ka Nasarət

³⁹ Ntɛ akombəra a Yesu ŋalip kəyə ka məyə məkə aloku sariyɛ sa Kanu Kəpəŋ disrɛ mə, kə ŋalukus nde ndaraŋan Kalile, nde dare da Nasarət. ⁴⁰ Awa, wan pəc-bək, pəc-səto fənəntər. Pələrɛ kəcərə ka pəkət, kəmar kəfili ka Kanu kəyi kə kəroŋ.

Aŋnabi Yesu kəkə ka nde Kələ kəpəŋ teren tən ta wəco kə merəŋ

⁴¹ Kəren o kəren, akombəra a Yesu ŋaŋc-kə Yerusalem kətəŋnɛ kəsata ka aSuyif ka Kəcəpər.†

⁴² Ntɛ Yesu əsəto meren wəco kə merəŋ mə, kə akombəra ən ŋasolɛ kə kəkə-təŋnɛ kəsata ka Kəcəpər dəndo Yerusalem pəmə təkə ŋaŋc-yə ti kəren o kəren mə.

⁴³ Ntɛ mataka ma kəsata melip mə, kə akombəra a Yesu ŋasumpər dəpə kəlukus ndaraŋan, mba kə wan Yesu nkən eyi Yerusalem, ta akombəra ən ŋaŋcərə ti-ɛ. ⁴⁴ Akombəra ən ŋanacɛm-cɛmnɛ a Yesu ŋasol kə alukus, kə ŋaŋkət tataka tin. Kə ŋantən Yesu akomɛnɛ kə acərənɛ aŋan dacə. ⁴⁵ Mba ŋananəŋk fɛ kə. Kə ŋaluksərnɛ

sə Yerusalem ŋac-tɛn kə. ⁴⁶ Mata maas disrɛ, kə ŋaŋkə ŋanəŋk kə nde **kələ kəpəŋ ka Kanu** disrɛ, pəndɛ atəkɛ dacə pəc-cəŋkəl ŋa, pəc-yifət ŋa moloku. ⁴⁷ Aŋɛ ŋaŋc-cəŋkəl kə mə fəp, cusu cənawos ŋa dosoku domp dən, kə moloku mme oŋc-lukse ŋa mə. ⁴⁸ Ntɛ akombəra ən ŋanəŋk kə mə, kə pəŋciyanɛ ŋa. Kə kɛrɛ eyif kə: «Wan kem, ta ake tə məyənɛ su tante-ɛ? Papa kam kə ina, bəkəc yɛlɛcɛ-lɛcɛ su kətɛn kam!» ⁴⁹ Kə Yesu eyif ŋa: «Ta ake tə nəntən'em-ɛ? Nəŋcərə fɛ a mɛnɛ isumpər yɛbəc ya Papa kem?» ⁵⁰ Mba akombəra ən ŋanacərə fɛ tedisrɛ ta toloku tatəkə. ⁵¹ Kə Yesu eyɛfɛ kə ŋasol kə akombəra ən kəkə ka Nasarət, bawo Yesu ɛnaleləs ŋa. Kə iya kən ɛmɛŋkərnɛ dəbəkəc mes maməkə fəp.

⁵² Yesu pəc-bɛrɛnɛ kəcərə pətət, pəc-naŋkanɛ kəbək, pəc-səto kəmar kəfili ka Kanu kə afum.

3

Kawandi ka Aŋnabi Saŋ

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Saŋ 1:19-28)

¹ Teren ta wəco kə kəcəmət ta wəbɛ wəka atəf ŋa Tiber, tɛm tatəkə sə Pəŋsɛ Pilat pəyənɛ wəbɛ wəka atəf ŋa Yude, Herodu nkən pəyənɛ wəbɛ ka atəf ŋa Kalile, wɛŋc Filip pəyənɛ wəbɛ wəka təf merəŋ; nde Iturɛ kə atəf ŋa Tirakoniti. Lisaniyas pəyənɛ wəbɛ nde atəf ŋa Abilɛn. ² Tɛm

† 2:41 «Kəsata ka kəcəpər» Kəsata kəpəŋ ka Yisrayel kə, nke kəŋcɛm-cɛməs ŋa təkə mɛlɛkɛ mɛŋc-difət awut acəkə-cəkə a Misira a mɛc-sak akəŋan mə.

ta aloŋne a Kanu apɔŋ Hana
kɔ Kayifa tenayi sɔ. Kɔ toloku
ta Kanu tender Saŋ, wan
ka Yakariya, nde dɛtegbere.
3 Kɔ Saŋ ɔŋkɔt sɛdare sa
Yurden fɛp, pɛc-kawandi
kɛgbɛt afum dɛromun teta
kɛsɛkpɛr mera yaŋan, ŋacɛme
pɛlompɛ darɛŋ, nte tɔŋsɔŋe
Kanu kɛŋaŋne ŋa kiciya kɛŋan
mɔ. 4 Pɛmɔ tɔkɔ aŋcic mi nde
buk ba moloku ma wɛdɛŋk
wɛka Kanu Esayi mɔ:

«Dim da wɛkɔ eyi kɛkule-kule
nde dɛtegbere mɔ dɔ:

Nɛlompɛs dɔpɔ da Kanu
Kɛpɔŋ,

Nɛlompɛ mɔpɔ mɔn!

5 Andelas mɔrɔ daco fɛp,
mɔrɔ kɔ pɛŋeci fɛp yendetɔr,
Sɔpɔ sɛnutɛsne fɛp sɛndelomp,
Sɔpɔ sɛcumbul-cumbul fɛp,
andeyukur si,

6 Afum fɛp ŋandenɛŋk kɛyac
ka Kanu.»

7 Afum alarɛm akɔ ŋaŋc-
der nkɔn Saŋ pɛdegbɛt ŋa
dɛromun mɔ, ŋɔ ɔŋc-loku ti:
«Nɛna aŋe nɛyi pɛmɔ bok
mɔ! Anɔ etɛks'on kɛyeksɛr
ka mɛtele mme mender mɔ-
ɛ? 8 Nɛmentɛr dɛmɔyɔ a
nɛŋsɛkpɛr mera, kɔ nɛŋcɛme
pɛlompɛ darɛŋ. Nɛsak kɛc-
lokunɛ: «Abraham ɔyɔne
wɛtem kosu.» Bawo ic-lok'un
a Kanu kɛntam kɛkafɛli
masar mamɛ awut a Abra-
ham. 9 Ndekɛl ɔŋ tomunt
tɛfaŋ kɛcɔp kɛcɛpɛs tɔk haŋ
ntɛntɛl ya yi: Kɛtɔk nke o nke
kɛtɔkom yokom yɔtɔt, aŋcɛp
ki palɛm ki dɛnɛŋc.»

10 Kɔ cɛgba ca afum cɛyɛfɛ
kɛyifɛt kɔ: «Cɛke cɔ sɛndeyɔ
ɔŋ-ɛ?» 11 K'oloku ŋa: «Mɛna

nwe mɛŋyɔ suma mɛrɛŋ
mɔ, mɛpocɛ wɛkɔ ɔntɔyɔ mɔ,
mɛna nwe mɛŋyɔ yeri mɔ,
mɛpocɛ wɛkɔ ɔntɔyɔ mɔ.»

12 Kɔ abanɛs dut ŋander a Saŋ
pɛgbɛt ŋa dɛromun, ŋac-yifɛt
kɔ: «Wɛtɛkse, cɛke cɔ pɛmar
sɛdeyɔ ɔŋ-ɛ?» 13 K'oloku
ŋa: «Ta nɛdenɛr mpe o mpe
antɔlok'un kɛban mɔ.» 14 Kɔ
asɔdar ŋayif kɔ sɔ: «A sɛna-
a, cɛke cɔ pɛmar sɛyɔ ɔŋ-ɛ?»
K'oloku ŋa: «Ta nɛmentɛr nwe
o nwe fɛnɔntɛr, ta nɛdenɛ sɔ
nwe o nwe yem, kɛway konu
kɛtɛŋn'on.»

15 Nte afum fɛp ŋanayi kɛkar
mɔ, kɔ ŋaŋyifɛne dɛbɛkɛc kɔ
pɛyɔne bafɔ Saŋ ɔyɔne Krist,
nwe Kanu kɛpɔŋ kɛyɛk-yɛk
mɔ. 16 Kɔ Saŋ oloku ŋa: «Ina
dɛromun ŋgbɛt'un de, mba
wɛlɔma eyi kɛder nwe ɔyɔ
fɛnɔntɛr pɛtas'im mɔ, ali cɔfta
cɔn iyɔ fɛ dofum nde pɛmare
isikɛli ci mɔ. Wɛkakɔ, **Amera**
Nɛcɛmpi ŋa Kanu disre kɔ
nɛŋc yɔ ende pɛc-gbɛt'un.
17 Pɛtɛmpɛr kɛgbɔ kɔn pɛc-
fɛŋɛt kur kɔn; endecɛŋ-cɛŋ
yika nyɛ endecɔfɛ nɛŋc nde
dɔntɔdenime mɔ, pɛlek malɔ
mɔn pɛber dɛkɛle.»

18 Saŋ ɔŋc-loku sɔ afum
moloku mɔtɔt pɛc-yɛŋkɛs ŋa
sɔ bɛkɛc bel-bel. 19 Mba
kɔ Saŋ ɛnal wɛbɛ Herodu
teta Herodiyas, wɛran nwe
ɛnabanɛr wɛŋc k'ɛnɛŋcɛ mɔ,
kɔ teta mes mɛlɛc mɔkɔ
Herodu ɛnayɔ mɔ. 20 Kɔ
Herodu ende pɛnanɛkanɛ
kɛlɛsɛr: k'osumpɛr Saŋ,
k'ɛmber kɔ dɛbili.

Kəsəkəs ka Aŋnabi Yesu
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Nte afum ŋasəto kəgbət dəromun mə, kə Yesu nkən sə əsəto kəgbət dəromun. Eyi **kəlok-lokər Kanu**, kə kəm kəŋgbite, ²² kə **Amera Nəcempi ŋa Kanu** ŋontorər kə, ŋetəŋkələ dis d' abemp, pəmə antantoriya. Kə dim dontor kəyefe darenç: «Wan kem nwe imbətər mə məyənə, pəbotu pem fəp pə imber'əm.»

Akombəra a Aŋnabi Yesu
(Mt 1:1-17)

²³ Yesu enasəto meren 30, a pədecop yebəc yən. Wan ka Isifu enayi pəmə tatəkə anacəm-cəmne ti mə, wəka Heli,

²⁴ wəka Matat, wəka Lewy, wəka Melki, wəka Yannay, wəka Isifu,

²⁵ wəka Matatiyas, wəka Aməs, wəka Nahum, wəka Hesəli, wəka Nakay,

²⁶ wəka Mahat, wəka Matatiyas,

wəka Semeyin, wəka Yosək, wəka Yoda,

²⁷ wəka Yohanan, wəka Resa, wəka Sorobabel,

wəka Salatiyəl, wəka Neri,

²⁸ wəka Melki, wəka Adi, wəka Kosam, wəka Elmadam, wəka Er,

²⁹ wəka Yesu,* wəka Eliyəsər, wəka Yorim, wəka Matat, wəka Lewy,

³⁰ wəka Simən, wəka Yuda, wəka Isifu,

wəka Yonam, wəka Eliyakim,

³¹ wəka Meleya, wəka Menna, wəka Matata,

wəka Natan, wəka Dawuda,

³² wəka Yisay, wəka Obəd, wəka Bəs,

wəka Sala, wəka Nasən,

³³ wəka Aminadabu, wəka Admin,

wəka Arni, wəka Həcəron,

wəka Perəc, wəka Yuda,

³⁴ wəka Yakuba, wəka Isiyaka, wəka Abraham,

wəka Terah, wəka Nahor,

³⁵ wəka Seruk, wəka Rehu, wəka Pələk,

wəka Heber, wəka Sala,

³⁶ wəka Kayinan, wəka Arpaksadu,

wəka Semy, wəka Nuha, wəka Lemək,

³⁷ wəka Metusela, wəka Henok,

wəka Yeređu, wəka Mahaləlel, wəka Kenan,†

³⁸ wəka Enəs, wəka Sət, wəka Adama, wəka Kanu.

4

Sentani* kəfan kəsənə
Aŋnabi Yesu kəciya

(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Kə Yesu ender kəyefe Yurđen, pələre **Amera Nəcempi ŋa Kanu**. Kə Amera Nəcempi ŋaŋəkə ŋeŋkekəre kə

* **3:29** g. «Yesu» = h. «Yosuwe» † **3:37** h. «Kenan» = g. «Kayinan» * **4:** Sentani = g. «diabolos» = «wəfor», itə wəbe wəka yəŋk yələc, ŋi ŋəsənə afum kəciya; wəter ka Kanu wəcəkə-cəkə ŋə əyənə.

nde dætegbere, ² nde sentani sənawakəs kə kəsəne kə kəciya mata 40 disre mə. Ali paka enadi fe mataka maməkə disre, nte mataka maməkə melip mə, kə dor dəyo kə. ³ Kə sentani səloku kə: «Kə məyone Wan ka Kanu-ε, məloku oη tasar tantε təyone kəcom.» ⁴ Kə Yesu oloku sentani: «Aηcic ti dəbuk ba sariye sa Kanu: «Bafə kəcom gbəcərəm kənsəne fum kiya ka doru.»»

⁵ Kə sentani səmpene kə sə tofo teηeci kəroη, kə səmentər kə pipic təf ya doru fəp. ⁶ Kə səloku kə: «Indesəη'am kətam fəp kə **pəmot pa pələl pa dəbe** da təf yayε fəp; bawo anasəη'im yi, ina sə ic-tam kəsəη yi nwe o nwe infaη mə. ⁷ Awa, kə mənə məntontnen'em fər kirin-ε, yayε fəp yam yo yəηyone.» ⁸ Kə Yesu oloku sentani: «Aηcic ti dəbuk ba sariye sa Kanu: «Kanu Kəpəη nke kəyone Kanu kam mə, pəmar məc-tontnene; nkən gbəcərəm ə pəmar sə məc-cəpəs tewe tən.»»

⁹ Kə sentani sənkekəre kə sə Yerusalem, kə sənko səcəmbər kə nde **kələ kəpəη ka Kanu** kəroη. Kə səloku kə: «Kə pəyone fə Wan ka Kanu məyone-ε, məyoke oη ma nno dəntəf. Bawo aηcic ti dəbuk ba Kanu: ¹⁰ «Kanu kəndesak məlekεe ən aηε ηande kəcbum'am mə;» ¹¹ k'aηcic sə: «Nədetəmpər'am dəwaca nte təηsəne ta məmpət tasar mə.»» ¹² Kə Yesu oloku Sentani: «Aηcic ti dəbuk ba sariye sa

Kanu: «Ta məwakəs Kanu Kəpəη, Kanu kam.»» ¹³ Nte Sentani səlip kəwakəs Yesu kəciya mə, kə səmbəle kə haη tēm tələma.

Aηnabi Yesu kəcop ka yebac yəη Kalile

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Kə Yesu olukus Kalile kə fənəntər fa Amera ηa Kanu disre, kə tewe tən tesam dətəf fəp. ¹⁵ Pəc-təksε afum nde **dəkəcəpəs** danəη, kə afum fəp **ηac-cam debeki dən**.

Kəbeləs ka Aηnabi Yesu nde Nasaret

(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

¹⁶ Kə Yesu ender Nasaret nde anadusum kə mə, k'embere **dəkəcəpəs** simiti, dəsək da kənesəm, pəmə təkə əηc-yə ti mə. K'eyefe kəkə-karaη, ¹⁷ k'asəη kə buk ba wədəηk wəka Kanu Esayi. K'emperi buk, k'embəp da aηcic:

¹⁸ «Amerə ηa Kanu Kəpəη ηey'im kəroη, bawo Kanu kəyek-yek'im nte təsəne iloku afum atəyo daka toloku tətət mə; Kanu kəsom'im kədədəηk kəyac ka acar aηε asumpər dəkəwan mə.†
Ideloku atənəηk a ηandenəηk; kədəkekəre aηε ηayi kətam disre mə, bəkəc yoforu disre
¹⁹ kədədəηk kəren ka kəmar nke Kanu kəndenəηne afum səbe nse ηantəmpər mə.»‡

† 4:18 «Kədədəηk kəyac ka acar aηε asumpər dəkəwan mə» kə pəyone fe ti-ε, «Kədəloku acar kəsək kəηan ηayi tefəη tanəη.» ‡ 4:19 Esayi 61:1-2

20 Nte Yesu elip kəkarəŋ mə, k'ənəp buk, k'əsəŋ bi wəmarəs nwe enatəmpər teta səbuk mə, k'əŋkə pəndə. Akə ŋanayi **dākəcəpəs** disre mə fəp kə ŋaŋgbətne kə. 21 Kə Yesu eyefe kəlok-lokər ŋa: «Məkə toloku tecic tatəkə nəne mə, telare.» 22 Kə fəp fəmentər kə nte pəmbət kə nnə eyi mə, kə təkə pəŋciyanə ŋa moloku ma kəmar kəfili mme moŋc-wur kə dəkusu mə, kə ŋaŋyifətene: «Bafə wan ka Isifu əfə ba?» 23 Kə Yesu oloku ŋa: «Ŋcərə a nəndelok'im capafə nce: <Wəten-cəl mətaməsne mənə sərkal> Nəndesə-lok'im: <Səne mes məkə məŋceperəne Kapernayum mə fəp, məyə sə mes min mayi nnə aŋkom'am mə.» 24 Kə Yesu oloku ŋa so: «Kaŋce k'indelok'un: Ali wədəŋk wəka Kanu wəkin afəsələne bel-bel nde aŋkom kə mə. 25 Kaŋce kə kaŋkə indesə-lok'un mə: Aran aŋe awos aŋa ŋanafi Yisrayel mə ŋanala tem ta Eliya, tem nte kəm kənaŋgbətne meren maas yof camət-tin mə, a kə dor dəpəŋ dosumpər atəf mə. 26 Mba kənasom fe Eliya nda nwe o nwe, mēne nda wəran wətəlb wələma, nde Sarepta nde atəf ŋa Sidəŋ. 27 Acunə sen alarəm ŋanayi sə Yisrayel tem ta sayibe Elise. Mba ali wəkin ŋa dacə anasəkəs fe, mēne Naman wəka Siri.»

28 Nte afum akə ŋanayi dəkəcəpəs, ŋanane moloku maməkə mə, kə metele meyi fəp faŋan. 29 Kə ŋayefe kəbeləs kə kəwurene dare, kə ŋaŋkekəre kə nde tərə teŋeci

ta dare da Nasaret kəron nde ŋanacəmbər dare daŋan mə, kəkə-wen kə pətəmpene. 30 Kə Yesu emberə-berə ŋa dacə, k'əŋkə.

*Fum nwe ŋəŋk ŋələc
ŋenakafəli-kafəli mə
(Mk 1:21-28)*

31 Kə Yesu ontor dare da Kapernayum atəf ŋa Kalile; k'əŋkə pəc-təkse simiti, dəsək da kəŋesəm. 32 Pənaciyanə afum tatəkə eŋc-təkse mə, bawo kaŋce kənayi moloku mən. 33 Fum wələma enayi dəndo **dākəcəpəs**, nwe ŋəŋk ŋələc ŋətəsək ŋenayi mə, pəc-kule-kule pəpəŋ: 34 «Ta ake tə məmberene mes mosu-e, Yesu wəka Nasaret? Səna ŋə mənder kələsər? Ŋcərə bel-bel wəkə məyənə mə: Wəcempi wəka Kanu!» 35 Kə Yesu eŋgbəŋ-gbəŋər ŋi, pəc-loku: «Məməp kusu! Məwur fum wəkawe!» Kə ŋəŋk ŋələc ŋeŋgbal fum wəkəkə dəntəf afum dacə, kə ŋowur kə, ali pələc ŋenayə fe kə. 36 Kə cusu cəwos afum fəp, kə ŋayefe kəyifətene: «Ake toloku tə tantə-e? Fənəntər kə kətam kən k'əŋlok-lokəre yəŋk yələc yətəsək, yoc-lukus afum darəŋ.» 37 Kə tewe tən tesam dətəf fəp.

*Aŋnabi Yesu kətaməs kən
acuy alarəm
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)*

38 Nte Yesu eyefe dəndo **dākəcəpəs** mə, k'əŋkə ndena Siməŋ. K'əŋkə pəbəp iya wəka wəran ka Siməŋ pəc-yikcəne fiba fəpəŋ, kə akəkə ŋayefe kələtsəne Yesu a pəmar ŋa.

³⁹ Kɔ Yesu entilsarne wəran nwe k'ɛɲgbəŋ-gbəŋər fiɓa fafəkɔ, kɔ fiɓa fəsak wəran nwe. Gbəŋcana babəkɔ kɔ wəran nwe eyefe k'eyerəs afum yeri.

⁴⁰ Nte dec dəŋkale mɔ, aŋe ŋanayɔ acuy mɔ fəp, kɔ ŋaŋkene ŋa Yesu. K'endenjəsər ŋa waca fəp, kɔ ŋantamne. ⁴¹ Kɔ yɔŋk yelec yolokus afum alarəm darəŋ, yoc-kule-kule: «Məna ɔyɔne Wan ka Kanu!» Kɔ Yesu ɛŋgbəŋ-gbəŋər yi, ta oŋwose a yolok-loku-ɛ, bawo yenacəre a nkən ɔyɔne nwe Kanu kəyək-yək mɔ.

Aŋnabi Yesu kəkawandi kən dəkəpəs

(Mt 4:23; Mk 1:35-39)

⁴² Dec dendesək, kɔ Yesu owur k'ɔŋkɔ nde kəfo kəyer-yer kəlɔma. Kɔ afum alarəm ŋawur kəten kɔ, kɔ ŋaŋkɔ ŋabəp kɔ dəndo kəfo kaŋkɔ. ŋanafan fɛ kəsak Yesu pəkɔ. ⁴³ Mba k'oloku ŋa: «Nəsak'im ikɔ-dəŋk sɔ sədare səlɔma moloku mətət ma **dɛbɛ da Kanu**; bawo itɔ anasom'em.» ⁴⁴ Kɔ Yesu ɛŋkawandi afum dəndo **dəkəpəs** da sədare sa Yude.

5

Yesu kəwe acepse ɔn darəŋ acəkɔ-cəkɔ

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ Dəsək dəlɔma, Yesu pəcəme agbep ŋa kəba ka Kenesarət, afum ŋamepne kɔ ŋac-cəŋkəl toloku ta Kanu. ² K'ɛnəŋk dəndo kəba kəsək cəbil mərəŋ, nce awent ŋanawur disre, ŋac-yak manta maŋan mɔ. ³ Kɔ Yesu embekɛ abil ŋin disre, nŋe ŋenayɔne

ŋa Siməŋ mɔ, k'oloku kɔ a pəbəlɛne agbep pipic. K'ende debil pəc-təkse kənay kəŋkɔ kənacəme dəntɔf mɔ.

⁴ Nte ɛsak kəlɔk-loku mɔ, k'oloku Siməŋ: «Məcəŋne nde pəntukme mɔ, nəgbal manta monu nəsumpər lop.» ⁵ Kɔ Siməŋ oloku kɔ: «Wəkirin, pibi pampɛ fəp səc-gbal manta, mba ali paka səsɔtɔ fɛ. Mba nte məloku ti mɔ, kəgbal k'inder manta.» ⁶ Nte ɛŋgbal manta mɔ, k'osumpər lop yelarəm haŋ kɔ manta moŋcop kəwale. ⁷ Kɔ ŋawe anapa aŋan akɔ ŋanayi abil ŋa mərəŋ ŋəkɔ disre mɔ, kədemar ŋa. Kɔ akakɔ ŋander, kɔ ŋalas cəbil cacəkɔ mərəŋ haŋ cəc-faŋ kəkale. ⁸ Nte ɛnəŋk tatəkɔ mɔ, kɔ Siməŋ Piyer ɛntempene Yesu wəcək dəntɔf, k'oloku: «Wəbɛ, məbəl'em! Fum wəciya iyɔne.» ⁹ Kɔ kusu kəwos kɔ, nkən kɔ akɔ ŋanayi mɔ fəp, teta lop yəkɔ ŋanasumpər mɔ. ¹⁰ Itɔ pənayi sɔ asol a Siməŋ, Sak kɔ Saŋ, awut a Sebede. Kɔ Yesu oloku Siməŋ: «Ta mənese! Kəyefe məkɔ, afum ŋɔ mənde məcfekəs oŋ.» ¹¹ K'asumpər lop akakɔ ŋampene cəbil dəgbep, kɔ ŋasak ca fəp, kɔ ŋaŋcepse Yesu darəŋ.

Yesu ɔsəkəs wətətamne
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Dare dəlɔma dɔ Yesu ɛnayi. Kɔ wərkun wəlɔma nwe sen sənsumpər dis fəp mɔ, ender. Nte ɛnəŋk Yesu mɔ, k'ɛntempene dəntɔf, k'ɛŋcəpe Yesu tobu, k'ɛletsene kɔ: «Wəbɛ, kɔ məfaŋ-ɛ, məntam

kəsəkəs'im.»¹³ Kò Yesu entɛɛɛ kəca, k'ɔŋgbuɛɛ kə, k'oloku: «Ifaɛ ti! Məsək!» Gbəɛcana babəkə kə sen səsak fum wəkakə.¹⁴ Kò Yesu oloku kə: «Ta məloku ti fum o fum, mba məkə məmentərne wəloɛne ka Kanu. Məloɛne sə teta kəsəkəs kam pəmə təkə Musa ɛnacɛ ti mə, nte tɔɛsɔɛ afum fəp ɛacəre a məntamne mə.»¹⁵ Tewe tən tɛɛɛ-sam kəsam dəm, afum alarəm ɛac-loɛkanɛ kəcəɛkəl kə, kətɛn ka kətaməs ka docu daɛan.¹⁶ Mba kə Yesu owur afum dacə, k'ɔɛkə nde dətɛgbɛre **dəkəlok-lokər Kanu.**

Yesu kətaməs kən fum nwe ɛnatə-tam kəkət mə (Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ Dəsək dəloma Yesu pəc-təkse. AFarisi kə atəkse a sariye ɛandɛ. Nəyɛfɛ-yɛfɛ sədare sa tɔf ya Kalile kə Yude, kə dare da Yerusalem. Kə fənəntər fa Kanu Kəpəɛ fəyi kə Yesu, nte tɔɛsɔɛ pəc-taməs acuy mə.¹⁸ Kə afum ɛander, ɛagbaɛne wətəkət dəyala, ɛac-sɛp kəbɛre kəkə-boc kə fər ya Yesu kirɛɛ. ¹⁹ Nte dɛlay da afum dəsɔɛ ɛa kətəsətə dəkəbɛre mə, kə ɛafərɛɛk kələ kəroɛ, kə ɛaɛkə ɛafeni kələ darenɛ kəfo kəloma, kə ɛantore wətəkət nwe pəyi dəyala yən afum dacə, Yesu fər kirɛɛ.²⁰ Nte Yesu ɛnəɛk kəlaɛ kəɛan mə, kə Yesu oloku fum nwe: «Aɛaɛɛn'am kiciya kam!»²¹ Atəkse sariye kə aFarisi ɛayɛfɛ kəcɛm-cɛmne, ɛac-yifne: «Fum wəre ɔfə wəkawɛ ɛɛfani Kanu mə?

Ana ɛntam kəɛaɛɛne kiciya, kə pəntəyɔne Kanu sona-ɛ?»²² Kò Yesu ɛɛcəre pəcɛm-cɛmne paɛan, k'oloku ɛa: «Ta ake tə nəɛcɛm-cɛmne mɛcɛm-cɛmne məmɛ dəkəkə-ɛ?»²³ Ake 'cuca kəloku pətəs: «Aɛaɛɛn'am kiciya kam,» kə kəkule ka fə: «Məyɛfɛ məkət-ɛ?»²⁴ Awa kəsɔɛ konu kəcəre a Wan ka fum ɛntam nno doru kəɛaɛɛne ka kiciya: K'oloku wətətam kəkət, «I-lok'am: Məyɛfɛ! Mələk yala yam, məkə nde ndaram!»²⁵ Gbəɛcana babəkə kə fum wəkakə fər yaɛan kirɛɛ, k'ɛlɛk yala yən, k'osumpər dəpə kəkə nde ndəron **pəc-cam debeki** da Kanu.²⁶ Kə cusu cəwos afum fəp, kə ɛayɛfɛ **kəcɛm debeki** da Kanu. Kə kənɛsɛ kəyi ɛa, ɛac-loku: «Sənəɛk məkə nte səntatə-nəɛk mə.»

Yesu kəwe kən Lewy (Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Nte tatəkə tɛɛɛpər mə, kə Yesu owur k'ɛnəɛk wəbaɛəs dut wəloma, nwe aɛc-we Lewy mə, pəndɛ nde aɛɛbaɛcan ɛa abanəs dut. Kə Yesu oloku kə: «Məyɛfɛ məcəm'em darəɛ.»²⁸ Kə Lewy ɛsak mes fəp, k'ɛyɛfɛ k'ɛɛcɛpse Yesu darəɛ.²⁹ Kə Lewy ɛɛkə pəbocɛ kə kəsata kəpəɛ nde kələ kən. Abanəs dut alarəm ɛanayi di, ɛandɛ-ndɛs dəmɛsa kə afum aloma kə Yesu.³⁰ AFarisi kə anapa aɛan atəkse sariye aɛɛ ɛanayi di mə, ɛac-cəpɛne, ɛac-loku acɛpse a Yesu darəɛ: «Ta ake tə nəndɛne yeri, nəc-munəs kə abanəs dut kə aciya-ɛ?»

31 Mba Yesu oloku ɲa: «Bafɔ atamnɛ ɲafan wɛtɛn-cɔl de, mba acuy ɲafan kɔ. 32 Bafɔ alompu ɲɔ inder kɛwe, mba aciya ɲɔ inder kɛwe ɲatam **kəsɛkpər mera, ɲacɛmɛ pəlompɔ darɛɲ.**»

Yesu kɔ kəsun

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

33 Kɔ ɲaloku Yesu: «Acɛpsɛ a San darɛɲ kɔ acɛpsɛ a aFarisi darɛɲ, ɲanɲun tɛm fɛp ɲac-cɛpɛs, kɔ mɛna akam ɲandi yeri ɲac-mun.» 34 Kɔ Yesu oloku ɲa: «Nɛntam kəsɔɲɛ anapa a wɛfura kəsun ɲayi kɔ wɛfura kəsata kɛɲan disrɛ ba? 35 Mataka meyi mɛmɛ ɲandɛgbɛyɛnɛ kɔ wɛfura mɔ, awa ɲandesun mata mamɔkɔ.» 36 Kɔ Yesu oloku ɲa sɔ capafɔ nɛɛ: «Fum o fum ɔfɔwali kɛpɔl dɛkɛloto kɛfu kɛkɔ-cɛpɛ kɛkur. Bawo tɔɲsɔɲɛ kɛpɔl ka kɛloto kɛfu kan kɔ ewali mɔ, kɛtɔmar kɛloto kɛkur kɛnkɔ ɛfan kɛlompɛs mɔ. 37 Fum o fum ɔfɔbɛr member dɛkɛfala. Kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, member montɔɲ, member molɔɲɛ, mɛyi ɔɲ ta mɛsɔtɔ member mam-ɛ; 38 mba pɛmar pabɛr member dɛcɛbuntɛlɛ. 39 Nwɛ o nwɛ omun member mokur, ɔfɔsɔ-fan mofu, bawo ɔɲlɔku: «Mokur mɛntɛɲɛ.»»

6

Aɲnabi Yesu kɔ simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

1 Simiti sɛlɔma, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm,* kɔ Yesu eyi kɛcali dale, kɔ acɛpsɛ ɔn darɛɲ ɲanɲosɛru malɔ ɲac-gbac-gbaci mi ɲac-sɔm. 2 Kɔ aFarisi alɔma ɲaloku ɲa: «Ta ake tɔ nɔɲyɔnɛ nɛ antɔwɔsɛ kɛyɔ simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm mɔ?» 3 Kɔ Yesu oloku ɲa: «Nɛmɔmɔn fɛ yecicɛs ya Kanu disrɛ tɔkɔ Dawuda ɛnayɔ, nɛ dor dɛnayɔ kɔ, kɔ afum ɔn mɔ? 4— Dawuda ɛnabɛrɛ kɛlɔ kɛpɔɲ, k'ɛlɛk kɛcom nɛ alɔɲnɛ Kanu nɛ pɛntɔmar fum o fum pɛsɔm mɛnɛ wɛlɔɲnɛ ka Kanu mɔ, kɔ nkɔn Dawuda ɔsɔm ki, k'ɔmpɔcɛ afum ɔn akɔ dor dɛnayɔ mɔ.» 5 Kɔ Yesu oloku ɲa: «Wan ka fum ɔyɔnɛ wɛbɛ ka simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm.»

Fum wɛfi kɛca

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

6 Kɔ simiti sɛlɔma, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm sɛndɛ sɛbɛp, kɔ Yesu ɔɲkɔ ndɛ **dɛkɛcɛpɛs** kɛtɛksɛ afum. Wɛrkun wɛlɔma ɛnayi di, pɛfi kɛca kɛtɔt. 7 Atɛksɛ sariyɛ kɔ aFarisi ɲanɲkɛcɛ Yesu bel-bel, kɔ pɛyɔnɛ fɔ ɔɲkɛtamɛs fum simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm-ɛ. Nɛnayɔ ti nɛ tɔɲsɔɲɛ ɲasɔtɔ tɛyɛmsɛnɛ kɔ mɔ. 8 Mba Yesu ɛnacɛrɛ mɛcɛm-cɛmɛnɛ manɲan, k'oloku wɛrkun nwɛ kɛca kɔn kɛnafi mɔ: «Mɛyɛfɛ mɛcɛmɛ nɔ dɛcɔ.» Kɔ wɛkakɔ ɛyɛfɛ, k'ɛɲcɛmɛ. 9 Kɔ Yesu eyif ɲa: «Ic-yif'un ma: Cɛke cɔ awɔsɛ kɛyɔ ka simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm-ɛ? Pɛmar payɔ pɛtɔt, ka pɛlɛc pɔ pɛmar

* 6:1 simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm sariyɛ sɛmɔnɛ aEbɛru fɛp kɛbɛc tataka ta camɛt-mɛrɛɲ lokun o lokun. Difo aɲwe simiti «simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm».

payo; pataməs fum, ka pace kə pəfi?»¹⁰ Awa, kə Yesu əməmən ɲa dəcəro fəp faɲan, k'oloku wərkun nwe: «Məteɲci kəca!» Kə wərkun nwe enteɲci kəca, kə kəca kən kəntamnə.¹¹ Mba kə pəntelə acicəs a sariye kə aFarisi, kə ɲayefe kəgbekələne nte ɲantam kəyo Yesu mə.

Yesu kəyek-yek Asom ən wəco kə mərəɲ
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Təm tatəkə, kə Yesu empe nde dətəro kəkə-sali, k'əɲkə pəcəpərəne pibi fəp kəlök-lökər Kanu.¹³ Nte dec dəsək mə, k'ewe acəpse ən darəɲ, k'eyek-yek ɲa dacə afum wəco kə mərəɲ, aɲe enasəɲ tewe ta «asom» ən mə.¹⁴ K'ewe Siməɲ, nwe enasəɲ tewe ta Piyer mə; kə wəɲc Andəre, Sak, Saɲ kə Filip, Bartelemy,¹⁵ Matiye, Təma, Sak, wan ka Alfe, Siməɲ, wəsəɲka-saɲka†¹⁶ Yude, wan ka Sak, kə Yudas wəka dare da Iskariya, nwe enadesəɲ Yesu adif ən mə.

Yesu pəc-təkse pəc-taməs
(Mt 4:23-25)

¹⁷ Kə Yesu ɲantor kəyefe dətəro kə ɲa, k'əɲkə pəcəme kəfo kətəɲne nke acəpse ən alarəm, k'afum alarəm aləma ɲanayi mə: afum aka Yude fəp, Yerusalem, kə afum aka kəba kəsək nde sədare sa Tir kə Sidəɲ.¹⁸ Afum akanə fəp ɲanader kədecəɲkəl kə, pətaməsene sə docu daɲan. Afum aɲe yəɲk yelec yəɲc-tərəs mə, ɲanatamnə.¹⁹ Afum

fəp ɲac-səp kəgbuɲene kə, bawo fənəntər fəɲc-wur kə nfe fəɲc-taməs acuy fəp mə.

Pətət kə pələc
(Mt 5:1-12)

²⁰ Kə Yesu əməmən acəpse ən darəɲ, k'oloku:

«Pəbət'un nəna atəyo daka,
bawo nəna əyo **dəbe da Kanu!**

²¹ Pəbət nəna aɲe dor dəyo tantə mə,

bawo nəndenembərə!

Pəbət'un nəna aɲe nəyi kəbok mə,

bawo nəndesel!

²² Pəbət'un kə afum ɲandeter'un-ε, ɲac-beləs'un, ɲac-ləməs'un, ɲac-ləsər'un mewe bawo nəlan dim da «Wan ka fum.»²³ Nəde nəwoləs kə dəsək dadəkə dendeder-ε, nəyok-yokene pəbotu, bawo kəpocə kəpəɲ kəɲkar'un nde dareɲc. Tantə tə atem aɲan ɲaɲc-yə adəɲk a Kanu.

²⁴ Pələc pey'un nəna aɲe nəyo daka mə!

Bawo nəlip kəsətə pənempəse ponu mpe pənamar'un kədəkə-sətə mə.

²⁵ Pələc pey'un nəna aɲe ca fəp yelar mə,

bawo dor dendeke-yə nu!

Pələc pey'un nəna aɲe nəyi kəsəl mə,

bawo nəndekə-yi kəbal kə kəbok disrəl!

²⁶ Pələc pey'un nəna nwe afum fəp ɲandeloku pətət ponu mə,

tantə tə atem aɲan ɲaɲc-yə kə akə ɲaɲc-baɲene kəyənə adəɲk a Kanu mə.»

† 6:15 Siməɲ, nwe aɲc-we «wəsəɲka saɲka», ou «wəsimsə» mə, nwe efaɲ a atəf ɲa Yisrayel ɲowur kətəm kə dəbe da Rom.

Kəbətər ka aŋe ŋanter'un mə
(Mt 5:38-48; 7:12)

27 «Mba, inloku ti nəna aŋe nənçəŋkəl'im mə: Nəbətər aterene anu, nəyɔ pətət aŋe ŋanter'un mə! 28 Nətolanə pətət aŋe ŋantolan'on pelec mə, nətolanə aŋe ŋaŋlɔməs'un mə! 29 Kə fum efer'am kəca dakaŋca-ε, məceŋc sɔ akaŋca ŋa mərəŋ ŋəkɔ pəsut sɔ ŋaŋəkɔ. Kə fum eləkər'am duma dakəron-ε, məce kə sɔ pələk duma dam dedisre. 30 Məpocε nwe o nwe ontol'am mə; kə fum eləkər'am paka mpε pəyɔne pam mə, ta məwerəs kə pi. 31 Nəyɔne afum təkɔ nəfaŋ a ŋayɔn'on mə. 32 Kə nəmbətər gbəcərəm akɔ ŋambətər'un mə, kəway kərə kə nəŋgbəkər sɔ mera-ε? Ali aciya ŋambətər aŋe ŋambətər ŋa mə! 33 Kə pəyɔne fɔ akɔ ŋaŋyɔn'on pətət mə gbəcərəm ŋɔ məŋyɔne pətət-ε, kəway kərə kə məntam kəgbəkər amera-ε? Ali aciya tatəkɔ tɔ ŋaŋyɔ! 34 Kə pəyɔne fɔ akɔ nəyɔ amera kədeluks'on mə gbəcərəm ŋɔ nəntam kəbər-ε, kəway kərə kə nəna nəntam kəgbəkər amera-ε? Bawo ali aciya sɔ ŋambər aciya nte tənçəŋe ŋa kədəsɔtɔ pətəŋneŋe payi mə. 35 Nəbətər ater anu, nəbər ŋa nəwure kəlukse debe dadəkɔ amera. Nəndesɔtɔ kəpocε kəpəŋ, nəyɔne sɔ awut a Wəbe wəka dareŋc, bawo Kanu kəntese nno apələrne pətət kə ayeŋki bəkəc ŋayi mə. 36 Nəbət məra pəmɔ təkɔ Papa konu əmbət amera mə.»

Ta nəcin afum alɔma
(Mt 7:1-5)

37 «Ta nəcin fum, afəkɔ-cin nu; ta nəboc kiti ka Kanu nno fum eyi mə, afədəkɔ-kiti nu; nəŋaŋneŋe akɔ, andekɔ-ŋaŋneŋ'on. 38 Nəpocε, andekɔ-poc'on; andekɔ-bər nde yuba yonu yɔpəŋ ya duma donu potubuce pətət, pasumpər, pasəŋk-səŋk, pəlɔŋər. Bawo yotubuce nyε nəntubuce mə, yɔ andekɔ-tubuce nu kəlukse nu kəway.

39 Kə Yesu olok-lokər ŋa capafɔ: «Wətənəŋk entam kəkətene wətənəŋk ba? Kə pəyɔne fe ti-ε mərəŋ maŋan fəp mə ŋantempene abi disre. 40 Ali wətəkəs wəkin eŋçepər fe wətəkse kən; mba wətəkəs nwe entəkəs bel-bel mə, eŋyi pəmɔ wətəkse kən. 41 Ta ake tɔ məŋməməne ayika ŋŋe ŋeŋyi wəŋç'am dərɔfər, a ta məntam kəkəkce togbu təkɔ teyi məna sərka dərɔfər mə? 42 Cəke cɔ məntam kəloku wəŋç'am: «Wəŋç'im məwose a ilin'am ayika ŋŋe ŋey'am dərɔfər mə!» məna nwe məntənəŋk togbu ta dərɔfər dam mə? Məna wəbaŋene dofum! Məlin kərəsna togbu ta dərɔfər dam, itɔ əŋsəŋ'am kənəŋk bel-bel məlin ayika ŋəkɔ ŋeyi wəŋç'am dərɔfər mə.»

Kətək kə yokom ya ki
(Mt 7:16-20; 12:33-35)

43 «Kətək kətət kəfəkom yokom yelec, kətək kelec kəfəkom yokom yətət. 44 Kətək nke o nke kə, yokom ya ki yɔ aŋnepələ ki. Afəpim

tumbunyi[‡] dægbeɕ, afəpim reɕeŋʂ dabeŋk. ⁴⁵ Fum wətət nde abəkəc ɲən ɲətət eŋlek məyɔ mətət, kɔ fum wələc nde abəkəc ɲən ɲələc eŋlek məyɔ mələc. Bawo nte o nte kusu kəŋloku mə, ti teyi nde deɓəkəc.»

*Wəlo mərəŋ
(Mt 7:24-27)*

⁴⁶ «Ta ake tɔ nəŋwen'em <Wəbe! Wəbe!> ta nəŋyɔ mes məkɔ iŋloku mə-ε? ⁴⁷ Nwε o nwε eder'im, pəne moloku mem, pəkət mi, imentər'un nwε owurɛnɛ mə: ⁴⁸ Owurɛnɛ fum nwε eyi kəcəmbər kələ mə. Fum wəkakɔ eŋkay dəntəf bel-bel kɔ pəntukmɛ, k'ɛŋcəmbər kələ kən tasar kəronɲ. Ali wəcafən ontuf pəlarəm, domun dəfəntərə, kələ kən kəfətam kətempɛnɛ, bawo anacəmbər ki gbiŋ. ⁴⁹ Mba nwε o nwε ene moloku mem, ta ɔŋkətɛnɛ mi-ε, fum wəkakɔ ɲawurɛnɛ kɔ nwε ɛŋcəmbər kələ kən katina dəntəf, ta eŋkay pəcəmbər ki tasar kəronɲ mə. Kɔ wəcafən ontuf, domun dəfəntərə-ε, kələ kaŋkɔ kətempɛnɛ katina, kələcɛ few!»

7

*Aŋnabi Yesu kətaməs kən wəcar ka wəbe ka asɔdar 100
(Mt 8:5-13)*

¹ Nte Yesu elip kələk-lokər afum aŋe ɲaŋc-cəŋkəl kɔ mə, k'ɔŋkɔ Kapɛrnayum. ² Dəndo kəfo kaŋkɔ, wəbe ka asɔdar tasar tin (100) wəRom wələma ɛnəyɔ wəcar nwε

tətən tənayɛŋk kɔ mə. Wəcar wəkakɔ ɛnatamnɛ fɛ, pəc-faŋ kəfi. ³ Nte wəbe ka asɔdar nwε ene pəc-loku teta Yesu mə, k'osom abeki aSuyif aləma, ɲakəwɛnɛ kɔ Yesu pədɛtaməsɛ kɔ wəcar kən. ⁴ Kɔ abeki akakɔ ɲander ɲabəp Yesu kɔ ɲaletɛsɛnɛ kɔ ɲac-gbəkərə, ɲac-loku: «Ɔyɔ dofum nde pəmar məyɔnɛ kɔ ti mə, ⁵ bawo wəbe wəkawɛ ɔmbətər atəf ɲosu, nkən ɛnacəmbər **dəkəcəpəs** dosu.» ⁶ Kɔ Yesu ɔŋkɔ kɔ ɲa. ɲanabələnɛ fɛ kələ ka wəsɔdar, kɔ wəsɔdar osom anapa ɔn kəkɔ-loku kɔ: «Wəbe ta mətərəsnɛ, bawo isətɔ fɛ dofum nde pəmar'am kəbɛrɛ kələ kem mə. ⁷ Itɔ ɔsɔŋɛ nte ina sərka intəna-kɔ nnɔ məyi mə. Mba məloku toloku tin, wəcar kem pətamnɛ. ⁸ Bawo ina wəkawɛ yati abe'em ɲɔ iyi dəntəf, k'ina sɔ iyɔ asɔdar aləma aŋe ɲay'im dəntəf mə. Nwε iŋkule fɔ məkɔ mə, wəkayɔ ɔŋkɔ, k'iloku wəkɔ fɔ məder-ε, wəkayɔ ender. K'iloku wəcar kem fɔ məyɔ nte-ε, ɔŋyɔ ti.» ⁹ Nte Yesu ene moloku maməkɔ mə, kɔ teta wəsɔdar nwε tɛŋciyanɛ kɔ. K'ɛŋkafələ, k'ɛntɛfərne afum akɔ ɲanacəmə kɔ darəŋ mə, k'oloku: «Ic-lok'un, ali nde Yisrayel inanəŋk fɛ kələŋ pəmɔ kaŋkɛ!» ¹⁰ Kɔ asom a wəsɔdar nwε, ɲalukus ndərən. Kɔ ɲabəp wəcar nwε ɛnatə-tamnɛ mə, pətamnɛ kɛŋ.

Yesu kətimi kən wəfi

¹¹ Nte telip mə, k'ɔŋkɔ dare nde aŋc-we Nayin mə.

§ 6:44 Pokom mpɛ poŋkom nde Yisrayel, pi pəkɔ aŋfɔc kəsətɔ member mɛmɛ aŋwe «wɛŋ» mə.

Atəkəs ɔn kə afum alarəm
 ɲanasol kə nkɔn kəkɔ. ¹² Ntɛ
 ɲalɔtərnɛ kəbɛrɛ ka dare mə,
 kə ɲambəpɛnɛ kə afum ɲaɲc-
 kekərə fum wəfi dəkəwup,
 mba fum nwe sona gboɲ
 sɔ kɛrɛ ɛnakom kə; wos
 pəfi sɔ. Afum alarəm a
 dare dadəkɔ ɲaɲc-kekərə wəfi
 wəkakɔ dəkəwup. ¹³ Kə
 Yesu ɛnəɲk wəran nwe,
 k'ɔyɔnɛ kə nɔnɔfɔr, k'oloku
 kɔ: «Ta məbok!» ¹⁴ Kə Yesu
 ɔɲɔɔɲnɛ k'ɔɲgbuɲɛnɛ kanjərə
 ka wəfi. Aɲɛ ɲanatəmpər
 kə mə ɲaɲcəmɛ. Kə Yesu
 oloku: «Wətəmp, ina olok'am:
 Məyɛfɛ!» ¹⁵ Kə wəfi ɛyɛfɛ
 k'ɛndɛ, k'ɔɲɔp kəlɔk-loku. Kə
 Yesu olukxɛ wəfi nwe kɛrɛ.
¹⁶ Kə fəp fənɛsɛ; kə ɲayɛfɛ
kəcam debeki da Kanu, ɲac-
 loku: «Wədəɲk wəka Kanu
 wəpɔɲ ɛyɛfɛ su dacɔ! Kə Kanu
 kənder kəmar afum ɔn!» ¹⁷ Kə
 tɔyɔ ta Yesu tatəkɔ tɛsam atɔf
 ɲa Yude fəp, kəbəp ka sədare
 səkɔ səɲkɛl Yude mə.

*Asom a Aɲnabi Saɲ
 (Mt 11:2-19)*

¹⁸ Kə aɛpɛsɛ a Saɲ darəɲ
 ɲaɲkɔ ɲaloku kə mes maməkɔ
 fəp. Kə Saɲ ewe aɛpɛsɛ ɔn
 darəɲ dacɔ afum mɛrəɲ,
¹⁹ k'osom ɲa kəkɔ-yif Wəbɛ
 Yesu kə pəyɔnɛ nkɔn ɔyɔnɛ
 nwe eyi kəder mə ba, ka
 pəmar pakar wəlɔma? ²⁰ Ntɛ
 ɲambəp kə mə, kə afum
 aɲɛ ɲaloku kɔ: «Saɲ wəgbət
 afum dəromun osom su
 kədeyif'am: «Məna ɔyɔnɛ, nwe
 eyi kəder mə ba, ka pəmar
 səkər wəlɔma?»» ²¹ Afum
 akakɔ anasom mə ɲaɲkɔ

ɲabəp Yesu pəc-taməs docu
 da atotamnɛ alarəm, lanyiru,
 aɲɛ yɔɲk yɛlɛc yɛɲcəmɛ darəɲ
 mə, k'ɔsɔɲɛ atɔnəɲk alarəm
 kənəɲk. ²² Kə Yesu oloku ɲa:
 «Nəkɔ nəlɔku Saɲ təkɔ nənəɲk
 kɔ təkɔ nənɛ mə:

Atɔnəɲk ɲanəɲk, atorər
 ɲaɲkɔt,

k'asəkəs aka sen, atɔnɛ ɲanɛ,
 aɲɛ ɲatimɛ, andəɲk tolɔku tɔtɔt
 nnɔ atɔyɔ daka ɲayi mə.

²³ Pəbət nwe tetem tɔntɔdesɔɲɛ
 kəlɔɲɛ* mə!»

²⁴ Ntɛ asom a Saɲ aɲɛ ɲaɲkɔ
 mə, kə Yesu ɛyɛfɛ kəlɔku afum
 teta Saɲ pəc-yif: «Ake nənəkɔ
 kəmɔmən ndɛ dətɛgbɛrɛ-ɛ?
 Awo nɲɛ afɛf ɲeyikɔc mə
 ba? ²⁵ Mba ake nənəkɔ ɔɲ
 kəmɔmən di-ɛ, fum wəbɛrnɛ
 duma dɔtɔt? Mba abɛrnɛ
 suma sətɔt, ɲayi pətɔt disrɛ
 ɲandɛ wəlɔ wa abɛ disrɛ.
²⁶ Ake nənəkɔ ɔɲ kəmɔmən-
 ɛ, wədəɲk wəka Kanu-ɛ? ɛy,
 ic-lok'un, Saɲ entɛsɛ pətəs
 wədəɲk wəka Kanu. ²⁷ Nkɔn
 ɔyɔnɛ nwe yecicəs yecempi
 yoloku tetɔn mə:

«Isak wəsom pəy'im kirin
 pəkɔ-ɛɛpəs dɔpɔ dam fər yam
 kirin.»†

²⁸ Kə Yesu oloku: «Ic-lok'un,
 aɲɛ aran ɲaɲkom mə fəp, ali
 wəkin eyi fɛ nwe ɛɲɛpər
 Saɲ mə. Mba nwe ɛfɛtɛ ndɛ
dɛbɛ da Kanu mə, ɔyɔnɛ nwe
 ɛɲɛpər Saɲ mə. ²⁹ Afum aɲɛ
 ɲanane kə kəlɔk-loku mə fəp,
 kəbəp awɛrəs dut, kə ɲawosɛ
 dolompu da Kanu; ti disrɛ
 kə ɲawosɛ a Saɲ pəgbət ɲa
 dəromun; ³⁰ mba aFarisi kə

* 7:23 kəsɔlɛ † 7:27 Malaki 3:1

atəkse a sariye ɲanawose fe nte Kanu kənafaje ɲa mə, kə ɲafati a Saɲ pəgbət ɲa dəromun. ³¹ Anə indetubcene afum a detemp dandε-ε? Anə ɔ ɲawurene-ε? ³² Aɲe ɲə ɲawurene: ɲawurene awut aɲe ɲande kəfo nke afum fəp ɲambəpsene mə, a ɲac-wenene kəkə-loku:

«Səfulane nu aluk, kə nəntəpisε!

Kə sələnse nu melen ma defi, kə nəntəbok.» ³³ Bawo nte Saɲ wəgbət afum dəromun enader mə, ɔɲc-səm fe kəcom, ɔɲc-mun fe member, kə nəloku: «Wəka ɲəɲk ɲeleɔ ɔfo!» ³⁴ Kə Wan ka fum ender, pəc-səm kəcom pəc-mun member kə nəloku: «Wəcelək kə wəcis ɔfo, wanapa ka abanəs dut k'aciya!» ³⁵ Mba awut a kəcəre pətət ɲawose dolompu da ki.»

Yesu nde kəb ka Siməɲ wəFarisi

³⁶ Kə wəFarisi wəloma ewe Yesu kəkə-di yeri kə nkən. Kə Yesu emberε nde kəb ka wəFarisi wəkəkə, k'ɔɲkə pənde amesa kirin. ³⁷ Wəran wəciya wəloma enayi dare dadəkə, nte ene a Yesu ɔɲkə nde kəb ka wəFarisi nwe mə, k'elek təkə-bə pətət pelare labunde, ³⁸ kə wəran nwe ɔɲkə pəcəme Yesu kumunt darəɲ pəsumpər kə wəcək. K'eyefe kəbok pəc-caɲkəse meɲcər mən wəcək wa Yesu, k'efenəte wəcək wa Yesu cəfon cən, pəc-cup wi, pəc-loɲsər wi labunde. ³⁹ Nte wəFarisi nwe enawe Yesu nde ndəɲən,

enəɲk tatəkə mə, k'olokune dəbəkəc: «Fum wəkawe ɔɲyənə wədəɲk wəka Kanu-ε, k'ɛɲcəre wəran nwe ɔɲgbuɲene kə mə, fum nwe ɔyənə mə —Wəran wəciya.» ⁴⁰ Kə

Yesu elek moloku, k'oloku: «Siməɲ, iyə toloku təloma tolok'əm.» Kə Siməɲ oloku kə: «Məlok'im ti, Wətəkse.»

⁴¹ «Wəbəs-bəsər wəloma afum merəɲ ɲanatəmpəre debe: Wəkin nwe pətəmpəre kə gbeti meɲcəmbəl masar kəcəmət (500); kə wəka merəɲ pətəmpəre kə meɲcəmbəl 50. ⁴² Mba nte wəbəs-bəsər nwe enəɲk fə alekər ɔn səbe ɲayə fe gbeti bolukse kə mə, k'ɛɲaɲnene merəɲ maɲan fəp. Akakə merəɲ anə endenanəkanε kəbətər kə pətəs wəkə-ε?» ⁴³ Kə Siməɲ oloku

kə: «Pəwuren'em, a wəkə enatəmpəre kə gbeti belarəm mə.» Kə Yesu oloku kə: «Gbes, məloku kaɲcel!» ⁴⁴ Kə Yesu

ɛɲkafəle k'entefərne wəran nwe, k'oloku Siməɲ: «Mənəɲk wəran nwe? Imberena nno kəb kam mba məsəɲna f'em domun ibikene wəcək; mba nkən ɛɲcaɲkəse wəcək wem meɲcər mən, k'efenəte wi cəfon cən. ⁴⁵ Məɲcupna f'em, mba nkən kəyefe nte imberena nno mə, a k'ɔɲcop kəcupəs'im wəcək mə, haɲ ndekəl itə eyi kəyə. ⁴⁶ Məsopna f'em moro dəromp,‡ mba wəran wəkawe osop'im labunde dəwəcək. ⁴⁷ Itə ɔsəɲe nte intam kəlok'əm

fə, kiciya kəlarəm nke ɛɲciya mə, aɲaɲnene kə ki, bawo

‡ 7:46 Aka Yisrayel moro mə ɲaɲc-sop acikəra aɲan aɲel

nkɔn ɔmbɔtɛr pɛnanʒkanɛ. Mɛna nwe anʒanɛnɛ pipic mɔ, pipic pɔ mɛmbɔtɛr.»
 48 Kɔ Yesu oloku wɛran nwe: «Anɔ ɔfɔ wɛkawɛ ɛnʒanɛnɛ ali kiciya mɔ?»
 49 Afum anɛ nʒanandɛ amɛsa kirinʒ kɔ nkɔn mɔ, nʒanɔpɔ kɛc-lokune dɛbɛkɛc: «Anɔ ɔfɔ wɛkawɛ ɛnʒanɛnɛ ali kiciya mɔ?»
 50 Mba kɔ Yesu oloku wɛran: «Kɛlanʒ kam kɛyac'ɛm, mɛkɔnɛ abɛkɛc nʒoforu.

8

Aran anɛ nʒanʒol kɔ Yesu mɔ

1 Ntɛ tɛyɛfɛ dɛnda mɔ, kɔ Yesu endɛ pɛc-kɔt sɛdare; pɛc-kawandi pɛc-dɛnʒk moloku mɔtɔt ma **dɛbɛ da Kanu**. Nʒanʒol kɔ Asom ɔn wɛɔo kɔ mɛrɛnʒ, 2 kɛbɛrɛnɛ ka aran alɔma anɛ ɛnatamɛs docu da dis kɔ da yɔnʒk yɛlɛc mɔ: Mari wɛkɔ anɔc-we «Wɛka Makdala» mɔ, nwe anabelɛs yɔnʒk yɛlɛc camɛt-mɛrɛnʒ mɔ; 3 Yohanna (wɛran ka Cusa, wɛlompɛs ka mes ma kɛlɔ disrɛ ka Herodu), Susan kɔ aran alarɛm alɔma anɛ nʒanɔc-wurɛ daka danʒan kɛmar ka Yesu kɔ Asom ɔn mɔ.

Capafɔ ca wɛbɔf

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

4 Kɔ afum alarɛm ayɛfɛ sɛdare sɛlɔma nʒamɛpɛnɛ kɔ. Kɔ Yesu oloku capafɔ nɛcɛ:
 5 «Ntɛ wɛbɔf owur kɛkɔ-gbal malɔ mɔn mɔ, eyi kɛgbal malɔ kɔ mɛnʒben mɔlɔma mɛntɛmpɛnɛ dɔpɔ. Afum nʒan-nas-nas mi, kɔ gbanʒa yɔsɔm mi fɛp. 6 Kɔ mɛnʒben mɔlɔma mɛntɛmpɛnɛ dɛmasar; ntɛ momponʒ mɔ, kɔ mowos,

bawo mɛnayɔ fɛ pɛdam.
 7 Kɔ mɛnʒben mɔlɔma mɛntɛmpɛnɛ dɛbɛnʒk, kɔ bɛnʒk yomponʒ kɔ mɛnʒben mamɔkɔ kɔ yɛntasɛrnɛ mi. 8 Kɔ mɛnʒben mɔlɔma mɛntɛmpɛnɛ antɔf nʒɔtɔt kɛronʒ. Ntɛ mamɔkɔ momponʒ mɔ, kɔ yonʒkomɛs; kɔ poponʒ mɛpɛ o mɛpɛ ponʒkom mɛnʒben tasar tin (100).» Yesu ɔnɔc-loku toloku tatɔkɔ, pɛc-gbɛnɛ: «Mɛna nwe mɛnʒyɔ lɛnʒɛs mɛc-ne mɔ, mɛcɛnʒkɛl!»

Ta ake tɔ Yesu ɔnɔc-lokɛ capafɔ-ɛ?

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

9 Kɔ acɛpɛsɛ ɔn darɛnʒ nʒayif kɔ ntɛ capafɔ cacɔkɔ cɛloku mɔ. 10 K'oloku: «Nɛna nʒɔ asɔn kɛcɛrɛ mɛnʒbɔpɛnɛ ma **dɛbɛ da Kanu**; kɔ akɔ dɛcapafɔ aloku nʒa ti, mba:

«Nʒagbɛtɛnɛ kɔ nʒantɔ kɛc-nɛnʒk; kɔ nʒanɔcɛnʒkɛl ta nʒanɛ-ɛ.»

Yesu kɛloku tɛdisrɛ ta capafɔ ca wɛbɔf

11 «Tɛdisrɛ ta capafɔ canɛcɛ tɛntɛ: Defet, toloku ta Kanu tɔ. 12 Mɛnʒben mɛmɛ mɛntɛmpɛnɛ dɔpɔ dacɔ mɔ, mi mɔyɔnɛ afum anɛ nʒanɛnɛ mɔ; nʒanʒk nʒɛlɛc nʒɛdɛr nʒɛlinʒ nʒa dɛbɛkɛc toloku ta Kanu tɔkɔ ɛnane mɔ, ntɛ tɔnʒsɔnɛ payamɛsɛr nʒa kɛlanʒ nɛkɛ kɛntam kɛyac nʒa mɔ. 13 Mɛnʒben mɔkɔ meyi dɛmasar mɔ, afum nʒɔ, anɛ nʒanɔc-kɔna-ne toloku ta Kanu, pɛbɔt nʒa mɔ. Mba nʒayɔ fɛ ntɛntɛl,* nʒalanʒ tɛm tɔlɔma, kɔ tɛm tɛyɛnʒki tender nʒa-ɛ, nʒasak. 14 Mɛnʒben

* 8:13 «kɛntɛntɛl», «ntɛntɛl» = «kɛcɔnʒc», «nʒɔnʒc»

mme mentempene dabeŋk ma, mi moyone afum aŋe ŋaŋcəŋkəl moloku ma Kanu, kə ŋalasərne mes məpəŋ mme mentasərne ŋa ma: Mecem-cemne melarəm, kəsətə ka daka kə mēfan mobotu ma doru, ŋa ŋafəsəŋ yokom yololu. ¹⁵ Mēŋgben mme meyi antəf ŋətət ma, afum ŋə, aŋe ŋaŋcəŋkələ toloku abəkək ŋətət ŋosoku, ŋamenkərne ti, ŋacəme ti darəŋ ma, ŋa ŋaŋsəŋ yokom yətət.»

Capafə ca lamp
(Mk 4:21-25)

¹⁶ «Nwe o nwe əfəmot lamp a pəkufun di kalonji, əfəsəbersene di kəfəŋc dəntəf; mba endet di kədet dəm, nte təŋsəŋe aŋe ŋambere dukələ ma, ŋanəŋkne pəwanjəra. ¹⁷ Mpe o mpe pemeŋkəne, antam pi kənəŋk. Nte o nte təŋgbəpəne ma, antam ti kəcəre, towur tefəntərə pəwanjəra. ¹⁸ Nəkembərne təkə nəŋcəŋkəl ma; bawo andekə-bere ne akə ŋayə ma; pabelər akə ŋantəyə ma ali pəkə ŋaŋgbekər mera kəyone paŋan ma.»

Iya kə aweŋc a Yesu
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹ Kə iya ka Yesu kə aweŋc əŋ ŋander ŋabəp kə, mba ŋaŋc-tam fe kələtərne kə nte afum ŋala ma. ²⁰ K'əŋkə paloku kə ti: «Iya kam kə aweŋc'əm aŋa ŋayi nde doru, mən' ə ŋafan kənəŋk.» ²¹ Kə Yesu oloku: «Iya kem kə aweŋc'im aŋa, ŋayone aŋe ŋaŋcəŋkəl toloku ta Kanu ŋacəme sə ti darəŋ ma.»

Yesu kəcəmbərəs kən afef ŋəpəŋ

(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

²² Dəsək dələma kə Yesu embekə debil kə acəpse əŋ darəŋ. K'oloku ŋa: «Pacali ntende kəba mokuru.» Kə ŋaŋkə. ²³ ŋayi kəcəli, kə Yesu endirərne. Kə afef ŋəpəŋ ŋeyefe kəwur dəkəba kə abil ŋefan kəkəle, kə ŋayi dəpəwey-wey. ²⁴ Kə acəpse əŋ darəŋ ŋander ŋatimi kə, ŋac-kule-kule: «Wətəkse! Wətəkse! Kəfi kə sänder!» Nte entime ma, k'eyefe kəgbəŋ-gbəŋər afef, kə yam yəpəŋ yəkə yenayefe ma, kə yesak few. Kə pəyə yen, ali tes aŋc-ne fe sə. ²⁵ Kə Yesu eyif ŋa: «Deke kəlan konu kəyi-ə?» Nte ŋanese a kə cusu cəwos ŋa ma, kə ŋayifene: «Anə əfə wəkawə? Wəkawə eŋgbəŋ-gbəŋər ali afef kə yam, yecəme sə tefan tən darəŋ!»

Yesu kətaməs ka fum nwe yəŋk yeləc yenacəme darəŋ ma
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Kə Yesu əŋkə pənəŋk yecic yələma nde atəf ŋa Kadara, nde pəntefərēne kə Kalile ma. ²⁷ Nte Yesu ontor dəntəf ma, k'ənəŋk fum wələma wəka dare dadəkə fər yən kirin, nwe yəŋk yeləc yelərəm yenacəme darəŋ ma. Kəyefe nte pənawon ma, eŋc-bərne fe duma, enayə fe kələ kəyi, mēne pəyi nde aŋwupene ma. ²⁸ Nte fum nwe enəŋk Yesu ma, kə ŋəŋk ŋeləc ŋəsəŋe kə kəkule-kule, k'entempene Yesu wəkək dəntəf, k'oloku pəpəŋ: «Cəke cə məfanər'im-ə, Yesu, Wan ka Kanu Wəbe wəka dareŋc? Iletsen'am

ta matərəs'im!»²⁹ Bawo Yesu oŋc-loku ɲɔŋk ɲɛlɛc ɲɛ ɲɛnabɛrɛ fum wəkakɔ dərɪs pəwɔn mɔ kəwɔr. Gbekce yɔ aŋc-kotərənɛ fum wəkawɛ dəkəkək kɔ afɛc ɲɔpɔŋ, mba oŋc-cɔpu gbekce yayɔkɔ, ɲɔŋk ɲɛlɛc ɲosolɛ kɔ ɲɛkekərə nde dətɛgbɛrɛ.³⁰ Kɔ Yesu eyif kɔ: «Cəke cɔ aŋw'am-ɛ?» Kɔ fum nwe oloku Yesu: «Ina aŋwe «Pələrəm».» Bawo yɔŋk yeɛc yelərəm yenacəme kɔ darəŋ.³¹ Kɔ yɔŋk yeɛc nyɛ yeletsɛnɛ Yesu kəsak yi, ta pəsəŋɛ yi kəwɔr yɔkɔ dəpəcucə.³² Awa, ɲanabolɛnɛ fɛ sɔp yelərəm yɔlɔma nyɛ yɔŋc-səmət dəndɔ tɔrɔ kəronj mɔ. Kɔ yɔŋk yeɛc yontolə Yesu kəwosɛ ka kəbɛrɛ ka dəsɔp nyɛ, kɔ Yesu owosɛ yi.³³ Kɔ yɔŋk yeɛc yolukus fum nwe dərɪs, kɔ yɔŋkɔ yɛmbɛrɛ dəsɔp. Kɔ sɔp nyɛ fəp yontor kəyɛfɛ dətɔrɔ, kɔ yɔŋkɔ yotor dəkəba, kɔ yɛŋgbətəsɛ, kɔ yefis-fis fəp.³⁴ Ntɛ afum aŋɛ ɲaŋc-kɛk sɔp nyɛ ɲanəŋk ti mɔ, kɔ ɲayɛkɛ kɔ ɲaŋkɔ ɲaloku ti dare danjan kɔ aka sədare səkəsək.³⁵ Kɔ afum ɲander kəməmən tɔkɔ tənəcəpər di mɔ. Kɔ ɲander nnɔ Yesu eyi mɔ, kɔ ɲambəp fum wəkɔ yɔŋk yeɛc yenalukus darəŋ mɔ, pəndɛ Yesu dəntɔf, pəbɛrnɛ yamos pəc-yɔ mes bel-bel, kɔ afum aŋɛ ɲanader kəməmən mɔ ɲanɛsɛ.³⁶ Afum akɔ ɲananəŋk mes maməkɔ mənəcəpər mɔ, ɲaləmər akɔ ɲanader kəməmən tɔkɔ anayac kɔ mɔ.³⁷ Kɔ afum a atɔf ɲa Kadara fəp ɲaloku Yesu a pəyɛfɛ ndaranjan pəkɔ, bawo

ɲananəŋkanɛ kənɛsɛ. Kɔ Yesu ɛmbɛrɛ debil k'olukus.³⁸ Fum wəkɔ Yesu ɛnalukɛ yɔŋk yeɛc darəŋ mɔ, ɛletsɛnɛ Yesu a pətam kəcə kɔ pəyi kɔ dəntɔf. Mba kɔ Yesu ombupərə kɔ pəc-loku:³⁹ «Məlukus nnɔ ndaram. Məkɔ məc-loku afum tɔkɔ Kanu kəyɔn'am mɔ fəp.» Kɔ fum nwe ɔŋkɔ pəloku dare disrɛ fəp mes məkɔ Yesu ɛnayɔnɛ kɔ mɔ.

*Wan wəran wəka Sayirus,
kɔ wəran wəkɔ ɛnagbuɲɛnɛ
yamos ya Yesu mɔ*

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Yesu kəlukus kən, kɔ afum ɲaŋkɔ ɲafaynɛ kɔ, bawo fəp fəŋc-kar kɔ.⁴¹ Kɔ fum wəlɔma, pəc-we kɔ Sayirus, nwe ɛnayɔnɛ wəbɛ wəkə **dəkəcəpəs** mɔ, owur nde pəc-der. Kɔ Sayirus ɛfəntərə dəntɔf, k'osumpər Yesu wɛcək, pəc-letsɛnɛ kɔ kəwosɛ kəder ka kəlɔ kən.⁴² Bawo ɛnayɔ wan wəran wəkin gbɔŋ, nwe ɛnasɔtɔ meren wəcɔ kɔ mɛrəŋ mɔ, pəc-fi. Ntɛ ɛyɛfɛ kəkɔ mɔ, kɔ kənay kəmɛpnɛ kɔ haŋ ɲac-yaməsər kɔ kəŋɛsəm.⁴³ Wəran wəlɔma ɛnayi di, wəkakɔ pəc-yak kəyɛfɛ ka meren wəcɔ kɔ mɛrəŋ ta pəŋcəmbərəs-ɛ. Wəran nwe ɛnabɛrɛsɛ daka dən fəp nnɔ atɛn cɔl ɲayi mɔ, ntɛ təŋsəŋɛ pataməs kɔ mɔ. Mba ali fum ɛnatam fɛ kətaməs kɔ.⁴⁴ Kɔ wəran nwe ɔlɔtərnɛ Yesu tadarəŋ, k'ɔŋgbuɲɛnɛ dobol da duma dən. Gbəŋcana babəkɔ kɔ kəwɔr mecir kanjɔ kənayi kɔ mɔ kəsakɛ.⁴⁵ Kɔ Yesu eyif: «Anɔ ogbuɲɛn'em-ɛ?»

Nte afum fəp ɲambupərə ti mǎ, kǎ Piyer oloku: «Wətəkse afum ɲaɲkəl'əm waca nwe fəp!»⁴⁶ Kǎ Yesu oloku: «Fum wələma ɲɲɲɲɲɲ'em, bawo ɲɲɲɲɲɲ a fənəntər fələma fəwur'im dərɲs.»⁴⁷ Nte wəran nwe ɲɲɲɲɲɲ a Yesu ɲɲɲɲɲɲ fǎ fum ɲɲɲɲɲɲ kǎ mǎ, k'ender pǎc-yikce, k'entempene Yesu wecək dəntof. K'oloku afum fəp fər kirɲ tes tǎkǎ tenasɲɲ kǎ kəɲɲɲɲɲɲ ka duma da Yesu mǎ, kǎ tǎkǎ docu dən dənataɲne ɲɲɲɲɲɲ babǎkǎ mǎ.⁴⁸ Kǎ Yesu oloku kǎ: «Wan kem, kələɲ kam kəyac'əm, məkǎne abəkəc ɲoforu.»

⁴⁹ Yesu eyi kələk-loku kanǎ, kǎ fum wələma ender kəyefe ka ndena wəbe ka **dəkəcəpəs** da dare, k'ender pələku: «Wan kam efi, ali məntərəs fe sǎ wətəkse kəkǎ di.»⁵⁰ Mba Yesu ɲane fum nwe kələku ka wəbe wəka **dəkəcəpəs** defi da wan kǎn, k'oloku wəbe nwe: «Ta mənese! Mələɲ ɲɲɲɲɲɲ, wan kam ɲntamne.»⁵¹ Nte ɲalukus dekər mǎ, Yesu owose fe fum kəberɲ kǎ nkǎn mēne Piyer, Saɲ, Sak, wan wəran nwe kas kǎ kere ɲɲɲɲɲɲ, ɲǎ ɲnawose kəberɲ nǎn wan wəran wəfi nwe eyi mǎ.⁵² Kǎ afum fəp ɲambok ɲac-ləm pəcuɲ paɲan tetǎn. Kǎ Yesu oloku: «Ta nəbok! Efi fe, kədɲre k'endɲ.»⁵³ Kǎ afum ɲayefe kəsələr Yesu, bawo afum aɲɲ ɲanacərə a wan wəran nwe efi.⁵⁴ Kǎ Yesu osumpər wan wəran nwe kəca, k'olokɲ dim dərɲɲ: «Wəyəcərə, məyefe!»⁵⁵ Kǎ am-

era ɲǎn ɲender kǎ, ɲɲɲɲɲɲ babǎkǎ k'eyefe, kǎ Yesu oloku a pasɲ kǎ yeri.⁵⁶ Kǎ cusu cəwos akombərə aka wan wəran nwe, kǎ Yesu oloku ɲa a ta ɲaləmər nwe o nwe nte tenɲepər mǎ.

9

Yesu osom acɲɲɲɲ ɲn darəɲ wəco kǎ mɲɲɲ

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Kǎ Yesu ewe Asom ɲn aɲɲ wəco kǎ mɲɲɲ, k'əsɲɲ ɲa fənəntər kǎ kətam ka kəbeləs yɲɲk yelec fəp, kələkɲɲ kətam ka kətaməs ka docu.² Kǎ Yesu osom ɲa kəkǎ-dəɲk **dɲbe da Kanu**, kǎ kətaməs ka docu.³ K'oloku ɲa: «Ta nətəmpərəne daka o daka teta dərɲ, ta nətəmpər togbo, ta nətəmpər tǎlɲba, ta nətəmpər tocom, ta nətəmpər pəsam, ta nwe o nwe pətəmpər suma mɲɲɲ.⁴ Nnǎ o nnǎ aɲkǎ-baɲ'un waca mɲɲɲ mǎ, nəyi di, difǎ nəndekǎ-wur a nəsumpər dərɲ donu kəkǎ.⁵ Nnǎ o nnǎ afum ɲantǎkǎ-wos'on kəyi mǎ, kǎ nəndewur dare dadǎkǎ-ɲ, nəkɲɲ-kɲɲ wecək wonu, itǎ endeyɲne sede nnǎ ɲayi mǎ.⁶ Kǎ asom aɲɲ ɲawur ɲac-kət sədare; ɲac-dəɲk toloku tətət ta Kanu, ɲac-taməs acuy mofɲ fəp.

Pəciyanɲ pa Herodu

(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Nte Alkaly Herodu ene mes mme mɲɲɲ-ɲɲɲ mǎ, kǎ pəɲciyanɲ kǎ. Bawo aləma ɲaɲɲ-loku a Saɲ entime aɲi dacɲ;⁸ aləma ɲac-loku, a Eliya eder, aləma ɲac-loku, a

wədənj k wəka Kanu wəcəkō-cəkō wələma oluksərne sō kəder. ⁹ Kō Herodu nkən oloku: «Inagbinti Saŋ domp! Anō əyōne fum wəkawε anloku tetən mō-ε?» Kō Herodu εfan kənənj kō.

Yesu kəsəŋe ka afum wul kəcamət (5000) kənembəre (Mt 14:13-21; Mk 6:30-34; Saŋ 6:1-14)

¹⁰ Kō asom ŋander ŋalukse Yesu təkō ŋanayo mō fəp. Kō Yesu εlek ŋa kō ŋawurne kəsək, ntende dare da Betsayida. ¹¹ Kō afum ŋaŋcəre kəwur kəŋan kō ŋaŋcəpse ŋa darəŋ. Kō Yesu owose ŋa kəder, k'əŋkō pəc-loku ŋa teta **dεbε da Kanu**, k'entaməs sō aŋe ŋanatō-tamne mō. ¹² Nte dec dəyefe kəkale mō, kō Asom ən ŋalətərne kō ŋac-loku: «Məyō oŋ məsak afum akaŋe ŋakō ŋaten dəkədire kō yeri nde sədare nse səŋkel nnō mō; bawo dətεgbere ayi wəkawε.» ¹³ Kō Yesu oloku ŋa: «Nəna nəsoŋ ŋa yeri.» Kō Asom ən ŋaloku kō: «Cəcom kəcamət kō lop mērəŋ gbəcərəm yō səyō, məfan oŋ a səkō səwaye kənay kanke yeri ba?» ¹⁴ Mba afum aŋe ŋaŋc-bəp afum wul kəcamət (5000). Kō Yesu oloku Asom ən: «Nəyō ŋa ŋaləŋkane afum 50-50.» ¹⁵ Kō asom ən ŋayō təkō Yesu εnaloku ŋa kəyō mō, kō ŋandəs ŋa fəp. ¹⁶ Kō Yesu εlek cəcom nce kəcamət kō lop nyε mērəŋ, k'eyekti fər dareŋc, k'ontolanε yeri nyε nnō Kanu kəyi mō. Kō

təyefe dənda k'entipi yeri nyε a k'endesəŋəs yi acəpse a ŋayerəs kənay kanke. ¹⁷ Kō afum akakō fəp ŋandi yeri nyε kō ŋanembəre. Nte anawetəs yeri yeləpəs nyε mō, yənayo cəfala wəcō kō mērəŋ.

Piyer oloku a Yesu əyōne nwe Kanu kəyek-yek mō (Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Dəsək dələma Yesu **pəc-lok-lokər Kanu** taciŋa, acəpse ən darəŋ ŋaləŋkane kō kəsək. Kō Yesu eyif ŋa: «Toloku ta afum, anō iyōne-ε?» ¹⁹ K'acəpse ən darəŋ ŋaloku kō: «Nte aləma ŋaloku mō, a Saŋ wəgbət afum dərōmun məyōne, k'aləma ŋaloku a Eliya məyōne; aləma a wədənj wəka Kanu wəcəkō-cəkō wələma ə məyōne nwe eyefe afi dacō mō.» ²⁰ Kō Yesu eyif ŋa sō: «Kō cəke cō nəna nəŋcem-cəmnən'em kəyōne-ε?» Kō Piyer oloku Yesu: «Wəyek-yek wəka Kanu məyōne.»

Yesu kəcam defi dən kō kədəyefe kən afi dacō

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²¹ Kō Yesu entin-tin ŋa kəcaŋke ti, ta ŋaloku ti fum o fum. ²² K'əncəp a pənamar dis dələl Wan ka fum bel-bel; abeki, aləŋne apəŋ kō atəkse sariye ŋabeləs kō; padif kō; pəyefe defi tataka tən ta maas.

²³ K'oloku afum fəp nte: «Kō fum εfan kəcəps'em-ε, wəkayi pəsak kəcem-cəmnε tetən ta sərka, wəkayi pəwose kəsak məfan mən pəwose kətəro han

* **9:23** «kəgbanne kətək ka gbεke kən» = ti disre: «kəwose kəsəŋne defi dəsək o dəsək pəmō təkō Yesu εnayō ti mō.»

pafi * dəsək o dəsək, pəcəm'em darəŋ. ²⁴ Bawo, nwe o nwe efaŋ kəyac kəyi doru kən mə, kəŋsalpər kə; mba nwe o nwe o kiyi kən doru kəsəlpər kə tetem mə, eyac ki. ²⁵ Ake tɔyɔ fum kəsətɔ kən doru dandɛ fəp-ɛ, kə pəyɔnɛ fɔ wəkayi eyi kəgbələnɛ kə pəyɔnɛ fɛ ti wəkayi pəc-ləsərne-ɛ? ²⁶ Nwe o nwe elapər'n'em kə moloku mem, Wan ka fum endekə-sɔdəmnɛ-wose kəyac mənə wəkayi k'endeder **pəmot pa pələl pa dəbɛ** da Papa-ɛ, kə mələkɛɛ mecempi. ²⁷ Icloku nu kaŋce: Afum akin akin ŋayi nnɔ kəfo kaŋkɛ aŋɛ ŋantədewak defi ta ŋantanəŋk **dəbɛ da Kanu** mə.»

Piyɛr, Saŋ kə Sak ŋanəŋk Yesu pəyi pəmotu pa debeki da Kanu disrɛ
(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Ntɛ Yesu oloku moloku maməkɔ mə, kə mata camət-maas mənɛpər, k'ɛlɛk Piyɛr, Saŋ kə Sak, kə ŋampe tɔrɔ kəroŋ **kəkə-lok-lokər Kanu**. ²⁹ Yesu eyi kəsali, kə kəro kən kəsəkpər, kə yamos yən yənəŋkanɛ kəferɛ yoc-motər-motər. ³⁰ Pəwon fɛ kə afum mɛrəŋ ŋayɛfɛ kəlɔk-loku kə nkən: Musa kə Eliya ŋanayi, ³¹ aŋɛ aŋc-nəŋk **pəmot pa pələl** pa debeki da Kanu disrɛ mə. Ŋac-loku Yesu kəkɔ kən nke kəŋkəyi Yerusalem mə. ³² Tetəŋnɛ Piyɛr k'asol əŋ ŋac-dire pəpəŋ; nte ŋantime mə, kə ŋanəŋk Yesu pəmot pa debeki da Kanu disrɛ, kə afum mɛrəŋ akɔ ŋanacəmɛ kə nkən mə. ³³ Tɛm nte afum akakɔ mɛrəŋ ŋaŋc-gbeyɛnɛ kə

Yesu mə, kə Piyɛr oloku kə: «Wətəkɛ pəntesɛ su kiyi ka nnɔ. Səcəmbər **cəbal cəcɛpɛ-cɛpɛ** maas, ŋin ŋam, ŋin ŋa Musa, kə ŋin ŋa Eliya.» Piyɛr ɛnacərə fɛ nte oŋc-loku mə. ³⁴ Ntɛ oŋc-loku tatəkɔ mə, kə kəp kənder kəgbəpərne ŋa kə kənɛsɛ kəsumpər acɛpsɛ a Yesu darəŋ nte ŋananəŋk kəp kaŋkɔ kəc-der kəgbəpərne ŋa mə. ³⁵ Kə dim dowur kəp kaŋkɔ disrɛ, doc-loku: «Wəkawɛ əyɔnɛ wan kem, nkən iyek-yek: Nəcəŋkəl kə!» ³⁶ Ntɛ anɛ dim dadəkɔ mə, k'anəŋk Yesu pəcəmɛ sona. K'acɛpsɛ a Yesu darəŋ ŋaŋcəŋk ali fum ɛnaloku fɛ sɔ wəkɔs tɔləma nte ɛnəŋk mə mata maməkɔ.

Yesu kətaməs ka wan nwe ŋəŋk ŋɛlɛc ŋɛnatəŋkulu-toŋkulu
(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Dɔckəsək nte ŋantor kəyɛfɛ dətərɔ mə, kə afum alarəm ŋander kədəfaynɛ Yesu. ³⁸ Kə fum wələma oŋkulərne kənay kaŋkɔ daco: «Wətəkɛ ilɛtsɛn'am məməmən wan kem, bawo wəkin wəkawɛ gbəŋ iyɔ. ³⁹ Ŋəŋk ŋɛlɛc ŋɔləma ŋɛmbɛrɛ kə, kə ŋəsəŋɛ kə kəkule-kule gbəŋcana babəkɔ, kə ŋeyikɛc kə pəpəŋ, kə ŋəsəŋɛ kə kəfoc kəwur kə dəkusu; kə ŋɔlələs kə dis, a kə ŋɛndesak kə. ⁴⁰ Ilɛtsɛnɛ acɛpsɛ-am darəŋ kəbɛləs ka ŋi, mba ŋantam fɛ ti.» ⁴¹ Kə Yesu oŋkulərne: «Nəna afum alɛc a tɛm tantɛ, atələŋ Kanu, tɛm cəkɛ tɔ pəmar sɔ iyɔ kə nənə-ɛ? Tɛm cəkɛ tɔ pəmar sɔ itəmpər te tonu-ɛ? Məkɛrɛ

wan kam nno.» ⁴² Nte wan wəkakō ŋɔc-lɔtərne Yesu mō, kō ŋɔjk ŋɛŋgbal kō dɛntɔf kō ŋeyikɛc kō pəpɔŋ. Mba kō Yesu ɛŋgbəŋ-gbəŋɛr ŋɔjk ŋɛlɛc ŋaŋkō, k'entaməs wan wəkakō, k'osɔŋ kō kas. ⁴³ Kō cusu cəwos afum fəp kənəŋk ka fənɔntər fəpɔŋ fa Kanu.

Yesu kəgbəkəre kən kəloku defɔ dən

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Nte mes mamōkō Yesu ŋɔc-yō mō mec-ciyeŋe afum mō, k'oloku acɛpse ɔn darəŋ: ⁴⁴ «Nəna nəsu ləŋəs, nəcəŋkəl bel-bel moloku mame: Kəber k'ander Wan ka fum afum dəwaca. ⁴⁵ Mba acɛpse ɔn darəŋ ŋanacəre fe tedisre ta toloku tatəkō ŋɔc-loku mō; tenəgbəpne ŋa, nte tɔŋsɔŋe ta ŋaŋcəre ti mō. Kō ŋanese kəyifət kō tedisre ta toloku tatəkō.

Anə ecepər nu fəp-ɛ?

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

⁴⁶ K'acɛpse ɔn darəŋ ŋayefe kəyifətene nte tɔŋsɔŋe ŋacəre nwe ɛŋcepər ŋa dəkəcəme mō. ⁴⁷ Yesu nwe ɛnacəre mecəm-cəmne mme meyi ŋa dəcor mō, ɛlek wan wəfet wəkin, k'ɛŋcəmbərərne kō. ⁴⁸ Kō Yesu oloku ŋa: «Nwe o nwe ɛbaŋ wan wəkawe kəbaŋ kətət tetem, ɛmbaŋ'im ina sərka pətət; nwe o nwe ɛbaŋ'im, ɛmbaŋ wəkō osom'im mō. Bawo fum wəkō ɛŋcəmbərne dəkəcəme defet mō, ɔyɔne wəkō ɛŋcepər nu fəp.»

Nwe ɔntɔc'am mō, ɛfan'əm
(Mk 9:38-40)

⁴⁹ Kō Saŋ ɛlek moloku k'oloku: «Wətəkse sənənəŋk fum wəloma pəc-beləse yɔŋk yelɛc tewe tam; kō səfaŋ kəmɔne kō, bawo wəkayi ɛŋcəme f'am darəŋ pəmō sənə.» ⁵⁰ Kō Yesu oloku kō: «Ta nəmɔne kō ti; bawo fum nwe ɔntɔc'am mō, ɛfan'əm.»

Dare dɔloma da Samari kəfati kəbaŋ ka Yesu

⁵¹ Nte dəsək delek da Yesu doru dɔŋc-lɔtəs mō, k'olokune a mɛne pəkō Yerusalem gbəs. ⁵² K'osom afum aloma ŋayi kō kirin. Kō akakō ŋayi kirin kō ŋaŋkō ŋabəp dare da Samari dɔloma, nte tɔŋsɔŋe ŋalompəsneŋe kō mō. ⁵³ Mba kō aka dare dadəkō ŋafati kəbaŋ kō, bawo Yerusalem ŋaŋc-kō. ⁵⁴ Nte afum aŋe ŋanəŋk ti mō, acɛpse a Yesu darəŋ, Saŋ kō Sak ŋaloku: «Wətəkse, məfaŋ səloku neŋc dotor kəyefe dəkəm deləsər ŋa?» ⁵⁵ Kō Yesu ɛŋkafələ k'entɛfərne ŋa, k'ɛgbəŋ-gbəŋɛr ŋa. ⁵⁶ Kō ŋayefe kō ŋaŋkō dare dɔloma.

Aŋe ŋafaŋ kəcəme Yesu darəŋ mō

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Nte ŋanayi dɔpō kəkō mō, kō fum wəloma oloku kō: «ŋɔcəm'am darəŋ nno o nno məŋkō mō.» ⁵⁸ Kō Yesu oloku kō: «Yeterer yɔyɔ bi kō bemp yɔyɔ wəlɔ wa yi; mba Wan ka fum ɔyɔ fe nno entam kəboc domp mō.» ⁵⁹ Kō Yesu oloku fum wəloma: «Məcəm'em darəŋ.» Kō fum wəkakō oloku kō: «Wətəkse, məwos'em kərəsna ikō iwup papa kem.» ⁶⁰ Kō Yesu oloku fum wəkakō:

«Məsak afi ηawup afi; kə məna, məkə mədəŋk **debe da Kanu.**»

⁶¹ Kə fum wələma oloku: «Kəcəm'am k'inder darəŋ Wəbe, mba məkar ikə kərəsna ilembərne aka kələ kem disre.» ⁶² Kə Yesu oloku kə: «Nwe o nwe edebifte cəna a wəkayi pəc-məmən tadarəŋ, entese fe kədəŋk ka **debe da Kanu.**»†

10

Kəsom ka acəpsə darəŋ 72 (Mt 10:7-16)

¹ Nte tatəkə teŋcepər mə, kə Wəbe eyek-yek sə afum 72 aləma, k'osom ηa mērəŋ mērəŋ ηayi kə tekiriŋ kəkət ka sədare kə mofo fəp mme pənamar kə kəkə mə.

² K'oloku ηa: «Dale detel dembek, mba atel ηampice. Nəletsene wəka dale detel dandə, pəsak atel ηade ηatel dale dən. ³ Awa! Nəkə, isak'un nəkə pəmə nte aŋsak ηkesiya calma daco mə.

⁴ Ta nətəmpərəne pəsam pa delek, ta nətəmpərəne ləba, ta nətəmpərəne cəfta, ta nəyifene sə kə fum o fum dəpə.

⁵ Kələ nke o nke nəndəkəberə mə, nəkulə kərəsna: «Kanu kəberse pəforu kələ kaŋkə!»

⁶ Kə pəyənə, fum wəka pəforu eyi kələ kaŋkə-ε, pəforu ponu pəŋyi kə kəron; kə pəyənə fe ti-ε, pəforu papəkə poluksərn'on.

⁷ Nəyi kələ kaŋkə, nədi yeri, nəmun domun da kələ kaŋkə; bawo pəmar pasəŋ wəbəc kəway kən. Ta nəc-calcali wələ de! ⁸ Dare nde o

nde nəberə a pabaŋ'un mə, nədi yeri yəkə aŋsəŋ'un mə.

⁹ Nətaməs acuy akə ηayi di mə, nəloku ηa: «**debe da Kanu** dələtərn'on.» ¹⁰ Dare nde o nde nəkə ta ambaŋ'un mə, nəkə nde aban̄ka ηaŋan nəloku: ¹¹ «Səŋkoŋər'un kəbof ka dare donu ali nke kəsopte su dəwecək mə, səluks'on ki; nətam kəcərə a **debe da Kanu** dələtərne.» ¹² Ic-lok'un a dəsək dadəkə, təyə nte andeyə dare dadəkə mə, tendeyəŋk tecepər ta Sodom.»

Sədare nse səfati kəlaŋ mə (Mt 11:20-24)

¹³ «Pələcər'am məna dare da Korasin! Pələcər'am məna, dare da Betsayida! Bawo **mes məwey-wəy mme Kanu kəmməntər** ayə nno ndoronu mə, m' anayə sədare sa Tir kə Sidəŋ-ε, kə ηanasəkpər mera pəwon, ηacəme pələmpu darəŋ, ηabərne yamos yaŋan ya kəbal, ηandə ηaməŋcne! ¹⁴ Itə endesəŋe dəsək da kiti ka Kanu dadəkə, pəfədeyən̄kər Tir kə Sidəŋ pəmə nəna. ¹⁵ Kə məna, dare da Kapərnayum, məŋcem-cəmnə a andəkəpən'am haŋ dareŋc? Ala! Andəkə-tor'am dəntəf haŋ nno afum afi ηayi mə. ¹⁶ Nwe eŋcəŋkəl'un mə, eŋcəŋkəl'im. Kə nwe eŋwenəs'un mə, εwenəs'im, k'εwenəs wəkə osom'im mə.»

Kəlulus ka acəpsə darəŋ 72

¹⁷ Kə afum 72 aŋe anasom mə ηalulus pəbotu disre kə ηaloku: «Wəbe! Ali yəŋk yelec

† 9:62 «entese fe kədəŋk ka debe da Kanu» kə pəyənə fe ti-ε, «emar fe debe da Kanu.»

fəp yənayi su dəntəf tewe tam.»¹⁸ K'oloku ŋa: «Indenanəŋk Sentani kətempənə kəyɛfɛ darenɟc pəmɔ təkɔ pəŋmot mɔ.¹⁹ Nəcəŋkəl: Isəŋ'un kətam kəkət ka bok kɔ mekələŋcər kəron kələkənə fənəntər fa ater anu fəp, daka o daka dəfətam kəyams'on ti.²⁰ Mba ta pəbət'un nte yəŋk yelɛc yeyi nu dəntəf mɔ, mba pəbət'un nte aŋcic mewe monu nde darenɟc, ndena Kanu mɔ.»

Pəbotu pa Yesu

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Tənətəŋne, **Amera** Nəcempi ŋa **Kanu** ŋəsəŋɛ pənanɟkanə kəbət Yesu, k'oloku: «Inyək-yekəs'am, Papa, Wəbɛ wəka darenɟc kɔ dəntəf, nte məmənɟkər abeki kɔ asoku səbomp mes mame, a kɔ məmentər mi awut afət mɔ. Ey, Papa, bawo tatəkɔ tɔ məfan ti.²² Ic-lok'un a Papa kem ember'im ca fəp dəwaca. Nwɛ o nwɛ ɛŋcərə fɛ nwɛ əyənɛ Wan mɔ, kɔ pəntəyənɛ Papa-ɛ; nwɛ o nwɛ ɛŋcərə fɛ sɔ nwɛ əyənɛ Papa mɔ, kɔ pəntəyənɛ Wan-ɛ, kɔ afum akɔ Wan ɛŋfan kəloku ti mɔ.»

²³ Kɔ Yesu ɛŋkafələ k'entɛfərne acɛpsɛ ən darəŋ, k'eyɛl dim, pəc-loku ŋa: «Pəmbət fər yəkɔ yɛŋnəŋk məkɔ nəyi kənəŋk mɔ!²⁴ Bawo adəŋk a Kanu kɔ abɛ a tɔf yɛlarəm ŋanafaŋ kənəŋk mme nəyi kənəŋk mɔ, mba ŋananəŋk fɛ mi; ŋanafaŋ kəne mme nəyi kəne mɔ, mba ŋanane fɛ mi.

Capafɔ ca wəSamarī wətət

²⁵ Kɔ wətəkɛ sariyɛ wələma ɛyɛfɛ k'oloku Yesu, nte ɛfan kəcəpɛ kɔ towul mɔ. K'eyif Yesu: «Wəbɛ, cəke cɔ pəmar iyɔ kəsətɔ ka kəyi wəyɛŋ katina-ɛ?»²⁶ Kɔ Yesu ɛyif kɔ: «Cəke cɔ aŋcic nde buk ba sariyɛ-ɛ? Cəke cɔ mənɟkaraŋ bi disrɛ-ɛ?»²⁷ Kɔ fum nwɛ oloku Yesu: «Pəmar məbətərə Wəbɛ Kanu abəkəc ŋam fəp, amera ŋam fəp, fənəntər fam fəp, kɔ kəsək kam domp fəp. Kɔ telip-ɛ, məbətər wɛŋc'am pəmɔ təkɔ məmbətərne mənə sərka mɔ.»²⁸ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Məloku ti bel-bel, məyɔ tatəkɔ nte təŋsəŋ'am kəyi wəyɛŋ katina mɔ.»²⁹ Mba nte wəbɛ wəka sariyɛ nwɛ ɛfan kəmentər dolompu dən mɔ, k'eyif Yesu: «Anɔ əyənɛ wɛŋc'im-ɛ?»³⁰ Kɔ Yesu əŋgbəkərə moloku k'oloku: «Fum wələma ɛnayɛfɛ Yerusalem pəc-kɔ Yeriko. Kɔ afum wəkakɔ əŋkɔ pəbərə afum alɛc dacɔ, kɔ afum alɛc akakɔ ŋambanɟər kɔ daka dəkɔ ɛnatəmpər mɔ fəp, kɔ ŋasut kɔ haŋ pəc-but kəfi, kɔ ŋasumpər dɔpɔ kɔ ŋaŋkɔ.³¹ Kɔ tosurene wəlɔŋne wələma osolnɛ sɔ dɔpɔ din dadəkɔ; nte wəlɔŋne nwɛ ɛnəŋk fum wəkɔ anasut mɔ, k'ɛŋcɛpər dɔpɔ ntende pəbələ kɔ.³² Kɔ wəLewy wələma ender sɔ kəfo kin kanɟɔ; kɔ wəkakɔ sɔ ɛnəŋk fum nwɛ, kɔ nkən sɔ ɛŋcɛpər ntende pəbələ kɔ.³³ Kɔ wəSamarī wələma nwɛ əŋc-kɔ delek mɔ, ender pəbəp fum wəkawɛ nte ɛnəŋk kɔ mɔ, kɔ nənəfər deyɛ kɔ.³⁴ Kɔ wəSamarī nwɛ ələtərne fum nwɛ, k'olɔŋər ruŋc yən member, k'əmbəy yi moro;

k'esektər yi. Kə wəSamari nwe elək fum wəkakə k'enden kə pəkətene pən kəron, k'enjekəre kə karwanse kəloma, k'ənkə pəboc kə di, k'ençamē tetən. ³⁵ Dəckəsək kə wəSamari nwe owure gbəleŋ mərəŋ ba pəsam, k'əsəŋ bi wəka karwanse. K'oloku kə: «Məgbekəre kə, mpe o mpe mendesəŋ kə mə, indeluks'am pi dəkəlulus dem.» ³⁶ Kə Yesu əncər: «Afum akanje maas dacə anə ə mənə mənçem-cemne kəyənə ka weŋc ka fum wəkə afum aləc ŋanasut mə?» ³⁷ Kə wəbe wəka sariye nwe oloku: «Nwe enamentər kə amera ŋobotu mə.» Kə Yesu oloku wəbe wəka sariye nwe: «Awa, mənə sə məkə məyə tatəkə.»

Yesu ndena Marta kə Mari

³⁸ Yesu ŋayi dəpə kəkə kə acepse ən darəŋ, kə ŋambere dare dəloma, kə wəran wəloma pac-we kə Marta, emban kə nde ndəron. ³⁹ Marta enayə weŋc wəran wəloma nwe aŋc-we Mari mə, kə weŋc nwe ənkə pənde Wəbe dəntəf, pəc-cəŋkəl moloku mən. ⁴⁰ Marta nkən pəsumpər yebəc yelərəm. Kə Marta ender pəloku Yesu: «Wəbe tətətərəs'am tante weŋc'im wəran ende pənd'am dəntəf pəsakər'em yebəc yayə sona mə? Məloku kə pəde pəmar'im.» ⁴¹ Kə Yesu oloku kə: «Marta, Marta! Məyi kəcem-cemne kə kəsimsə teta mes melərəm. ⁴² Mba tes tin gbəŋ təyə dəkəcəmə. Mari elək da pəntese mə, afəsə-baŋər kə dənda.»

11

Yesu kə sali

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

¹ Dəsək dəloma Yesu **pəc-lok-lokər Kanu** kəfo kəloma. Nte elip mə, kə wəcəpse kən darəŋ wəloma eyif kə: «Wətəksə, mətəksə su kəlok-lokər Kanu, pəmə təkə Saŋ enatəksə acepse ən darəŋ kəlok-lokər Kanu mə.» ² Kə Yesu oloku ŋa: «Kə nənde kəc-lok-lokər Kanu-ε, nəloku: Papa!

Pacəre decempi da tewe tam; Dəbe dam deder!

³ Məc-səŋ su dəsək o dəsək kəcəm kosu ka dəsək;

⁴ Məŋaŋnənə su kiciya kosu!

Awa, səna sə, səŋaŋnənə nwe o nwe ençiyane su mə.

Ta masak su səcem-cemne kəciya.»

⁵ Kə Yesu oloku ŋa sə: «Anə entam kəyə wəkəs wəkin nu dacə, nwe ençyefe cək-cək pəkə pəbəp wanapa kən nde ndəron pəc-loku kə: «Wanapa məbər'im cəcom maas, ⁶ bawo wəbət kem wəloma eder nde nderem cək-cək caŋcə, mba ali paka iyə fe mpe inşəŋ kə pədi mə.»

⁷ Kə wanapa kən wəkəkə, eyi dukələ mə oloku kə: «Ta mətərs'im! Anğbət kumba, səfəntərə kə awut'em, ifətam kəyefe isəŋ'am cəcom,» ⁸ ic-lok'un ti: Ali pəyənə fə əfəyefe pəsəŋ kə ci bawo wanapa kən əfə, endeyefe pəsəŋ kə daka o daka nde efaŋ mə, bawo wanapa kən enğbəc gbəs a mənə pəsəŋ kə. ⁹ Kə ina, ilok'un: Nətola, aŋşəŋ'un; nətən, nəŋnəŋk; nəsut-sut kumba, anğbite nu.

¹⁰ Bawo mæna nwe mantola mæ, amroc'am; mæna nwe manten mæ, mænjænk; pagbite nwe onsut-sut kumba mæ. ¹¹ Kas kære kæyi nu dacæ, nke wan kæn ontola kæ alop, pæsæn kæ abok mæ? ¹² Kæ pæyæn fe ti-ε, wan kæn pætola kæ ames ηεgbεη, nkæn pæsæn kæ tekælεncær? ¹³ Kæ pæyæn fæ nænna anε nælεce mæ, nænçære kæsæn awut anu ca yætæt, ta ake tæ Kas nke kæyi nde darenc mæ, kænkæsæn Amera Nεcempi ηæn anε ηænwer kæ ηi mæ!»

Yesu kælukse moloku ma yem nye anabonçe kæ mæ
(Mt 12:22-30; Mk 3:22-27)

¹⁴ Dæsæk dæloma Yesu pæc-belæs ηænk ηελεc nne ηenasænε fum wæloma kætæ-lok-loku mæ. Nte ηænk ηελεc ηænæcæ ηowur kæ mæ, kæ wætælok-loku wækakæ olok-loku, kæ pænçiyane afum. ¹⁵ Mba kæ afum alæma ηæloku: «Belsebul wæbe wæka yænκ yελεc, embelse yænκ yελεc.» ¹⁶ Nte alæma ηafæn kæsumpær kæ dæmoloku mæ, kæ ηæloku kæ a pæmentær **tæyæ tegbækarε tin nte tenmentær a Kanu kæsom kæ mæ.** ¹⁷ Mba nte Yesu enacære pεcem-cemne pañan mæ, k'oloku ηa: «Dare nde aka di ηandeyefærene tañan mæ, denjæpsær kæλεce. Wæbæ wa di wetempene win win. ¹⁸ Kæ pæyæn fæ Sentani eyi kæyefærene kæ nkæn sarkæ-ε, cæke cæ dare dæn dentam kætesε-ε? Bawo næloku a Belsebul imbelse yænκ yελεc. ¹⁹ Kæ pæyæn fæ ina Yesu, Belsebul imbelse yænκ yελεc-ε, awut anu on, anæ æ ηambelse

yænκ yελεc-ε? Itæ æsænε nte ηa yati ηande kiti nu mæ. ²⁰ Mba kæ pæyænε fæ fænæntær fa Kanu fæ imbelse yænκ yελεc-ε, **debε da Kanu** dender hañ nne næyi mæ. ²¹ Kæ fum wæka fænæntær æntæmpær posutnεne-ε, ombum daka dæn bel-bel ta tælom o tælom tenænκ di-ε. ²² Mba kæ fum wæloma nwe embek kæ fænæntær ender pæsut kæ kæyefærene pætam kæ-ε, wækakæ embanær kæ yosutænene yæn nye enalan mæ, pælek ca yæn fæp pæyeræs. ²³ Nwe æntæyi kæ ina mæ, enter'im; mba nwe æntælonkan'em mæ, mænçamæsær'em.»

Kælukus ka ηænκ ηελεc
(Mt 12:43-45)

²⁴ «Nte ηænκ ηελεc ηænæcæ ηowur fum nwe dæris mæ, ηæc-kæ ηec-der ηec-cepær-cepær mofa mowosu, ηec-ten dækæyi. Kæ ηæntæsætæ, kæ ηoloku: «Ilukus nde kæbæ kem nke inayefe mæ.» ²⁵ Nte ηolokus mæ, kæ ηebær kæbæ kanæ pafæn ki, palompæs di bel-bel. ²⁶ Awa! Kæ ηænκ ηελεc ηænæcæ ηænæcæ, ηeten akos anj yænκ yελεc camæt-mæræn nye yenanænkanε kæλεce yetas ηi mæ; kæ ηosole yi kæ yender yecæmε fum nwe daræn. Awa, kæ pælec pænænkanε fum wækakæ pætæs tækæ pænayi kæ mæ.»

Pætæt posoku

²⁷ Yesu eyi kæloku moloku mamækæ, kæ wæran wæloma onkulærne kænay ka afum akakæ dacæ: «Pæbæt kor nke kænabekæs'am mæ, kæ mæse mme anamæsær'am mæ!»

28 Mba kɔ Yesu ɔŋkule: «Pəbət aŋe ŋaŋcəŋkəl toloku ta Kanu, ŋameŋkərne ti mɔ!»

Kəwe ka tɔyɔ tɛgbɛkərə tɔlɔma nte tɛyɛfɛ nde Kanu kəyi mɔ

(Mt 12:38-42)

29 Nte kənay kəŋc-mɛpne Yesu mɔ, kɔ ŋayɛfɛ kəloku: «Afum a ndɛkəl ŋantese fɛ; **tɔyɔ tɛgbɛkərə nte tɛyɛfɛ ndena Kanu mɔ** tɔ ŋafan kəŋəŋk; mba ali tin afɔsɔ-mentər ŋa kɔ pəyɔne fɛ ta Yunusa-ɛ. 30 Bawo tɔkɔ teta Yunusa tenayɔne aka Ninewe tɔyɔ tɛgbɛkərə mɔ, itɔ teta Wan ka fum tendesɔ-yɔne afum a tɛm tante tɔyɔ tɛgbɛkərə. 31 Dɔsɔk da kiti, wəbera wəka kəca kətət (kɔ məntɛfərne nde dec dempe mɔ), endetime tɛm ta kiti, pəcəme afum a ndɛkəl fɔr kirinj. Endeyemsɛne ŋa, bawo kəfo kəbol-bolu ka dare dɔlɔma k'ɛnayɛfɛ k'ender kəcəŋkəl kəcərə pəkət ka Sulemany. Mba fum eyi nnɔ nwe ɛŋcɛpər Sulemany mɔ! 32 Dɔsɔk da kiti, afum aka Ninewe ŋandekɔ-yɛfər afum a ndɛkəl ŋayemsɛne ŋa, bawo aka Ninewe ŋanasəkpər mɔyɔ maŋan, kɔ ŋancəme pəlompu darəŋ, nte ŋanane moloku ma Yunusa mɔ. Mba wəlɔma eyi nnɔ nwe ɛŋcɛpər Yunusa mɔ.»

Capafɔ ca lamp da dis
(Mt 5:15; 6:22-23)

33 «Fum nwe o nwe ɔfɔmot lamp pəkəŋk di kɔ pəyɔne fɛ ti-ɛ pəmeŋk di, mba pəfos

pɔ aŋcəmbər di nte təŋsəŋe aŋe ŋambere mɔ ŋanəŋk pəwanəkəra. 34 Dɔfɔr dam dɔyɔne lamp da dis. Kɔ dɔfɔr dam dentesɛ-ɛ, dis dam fəp doŋmotne; mba kɔ dɔfɔr dam dantətese-ɛ, dis dam sɔ kubump kɔ deŋyi. 35 Məkembərne ta pəwanəkəra mpɛ pey'am dərɪs mɔ pəyɔn'am kubump. 36 Kɔ dis dam domot ta tofo o tofo teyi nte teyi kubump mɔ, tɛm tatəkɔ dis dam fəp demar, pəmə təkɔ lamp doŋmot'am kɔ dendemar-ɛ.»

Yesu kəbɔŋcɛ aFarisi kɔ atəkse a sariyɛ kiciya

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

37 Nte Yesu ɛnayi kəlɔk-ɔloku mɔ, kɔ wəFarisi wəlɔma ɛletsɛne kɔ kəkɔ-di yeri dɔsɔk dadəkɔ nde ndərən. Kɔ Yesu ɛmbere k'ɔŋkɔ pənde amesa kirinj. 38 Kɔ pəŋciyanɛ wəFarisi nwe nte Yesu ɛnatɔ-gbət waca dərɔmun * kərəsna a pədedi yeri mɔ. 39 Mba kɔ Wəbe ɔloku kɔ: «Nəna aFarisi, pəlet kɔ səpət tadarəŋ yɔ nəŋsəkəs, mba bəkəc yonu disɛ nələsərne deke dərɪs kɔ kəyɔ mes mɛɛc. 40 Nəna atɔcərə mes aŋe nəyɔne mɔ, Kanu nkɛ kəlompəs tadarəŋ mɔ, bafɔ ki kəlompəs sɔ tedisɛ ba?† 41 Nəc-pocɛ atɔyɔ daka mpɛ pəŋyi səpət kɔ dəpəlet yonu mɔ, fəp fa yi fəndesɔk nnɔ nəyi mɔ.

42 Mba pələcər'un nəna aFarisi! Bawo nəŋsəŋ Kanu farilɛ fa məkɛt kɔ

* 11:38 CəFarisi, kɔ fum ɔŋkɔ kədi yeri-ɛ, mɛne pəgbət kərəsna waca dərɔmun.

† 11:40 Kanu nkɛ kəlompəs tadarəŋ mɔ, bafɔ ki kəlompəs sɔ tedisɛ ba? kɔ pəyɔne fɛ ti-ɛ, nwe ɔlompəs tadarəŋ mɔ, bafɔ nkən ɔlompəs sɔ tedisɛ ba?

malanjan; mba nəc-pələr dolompu kə kəbətər ka Kanu. Tatəkə tə pəmar payə, ta ampələrne təkə-ε.
⁴³ Pələcər'un nəna aFarisi! bawo nəmbətər dəkənde dəcəkə-cəkə **dəkəcpəs**, kə kəyif kələl nde ambəpsene mə.
⁴⁴ Pələcər'un! bawo nəyi pəmə cufu nce antəgbekəre mə, pacət ci kəronj ta anjərə-ε.»

⁴⁵ Kə fum wələma atəkse a sariye dacə elek moloku, k'ojkulərne: «Wətəkse, kə məloku tatəkə-ε, mənsunu sə səna!»
⁴⁶ Kə Yesu oloku: «Pələcər sə nəna, atəkse a sariye! Bawo nəjsarəsər afum yesare nye nantətam mə, ta nəngbuənene yi ali telər tonu-ε.»

⁴⁷ «Pələcər'un! Bawo nəna ənlə cufu ca adənk a Kanu anje atem anu njanadif mə.
⁴⁸ Kəmentər kə mənde tante a mənə sə məwose məyə ma atem anu maməkə, bawo nja njanadif adənk a Kanu, kə nəna nənlə cufu cəjan!
⁴⁹ Itə əsəne kəcəre kətət ka Kanu disre, kələku: «Indekene nja adənk kə asom.» Kə njanadif aləma, kə njanərəs aləma,
⁵⁰ itə endəsəne afum a ndəkəl kədəkə-sare kiciya ka kədif ka adənk a Kanu akanje fəp, kəyefe nte doru donjop mə,
⁵¹ kəyefe mecir ma Abel, hanj kəbəp ka ma Yakariya, nwe anadif nde Kələ kəpən ka Kanu, kəfo kəcempī kə **anj**gəbip dacə mə. Ey, injlok'un ti: Andekə-yif ti afum a təm tante.»

⁵² «Pələcər'un, nəna atəkse a sariye! Bawo nəlinj tasapa pa kəcəre; nəna sərkə nəmbere fe,

nəwose fe sə acuru njabere akə njanafanj kəbere mə.»

⁵³ Nte Yesu owur nde kələ kanjə mə, kə pəntele atəkse sariye kə aFarisi nno eyi mə. Kə njaefe kəgbənj-gbənjər kə, njac-yifət kə mes fəp,
⁵⁴ njac-cəpe kə mowul, nte tənşəne njanene kə yem dəmoloku mə.

12

Nəkembərne ta nəbanjene dofum

(Mt 10:26-27)

¹ Təm tatəkə afum wul wul njanalənkane, pəwurene pəmə njadenşərene, kə Yesu oloku acəpse ən darənj kərəsna: «Nəkembərne lebin da aFarisi nde dəyənə kəbanjene dofum mə.
² Tes o tes təgbəpne teyi fe nte pəntəmar paloku mə, nte o nte tənjbəpne fe nte pəntəmar pacəre mə.
³ Itə əsəne nte o nte tə nəloku kubump, andene ti danj penj; kə nte mənjmənəkəs fum delənşəs dukələ mə, andedənk ti kələ kəronj.»

Nwe pəmar nənese mə

(Mt 10:28-31)

⁴ «Ic-lok'un ti, nəna anapa'em: Ta nənese anje njanadif dis gbəcərəm, kə teyefe dənda ta njanam tələm o tələm sə mə.
⁵ Indementər'un nwe pəmar nənese mə: Nənese nwe endif pəkafəle sə pətam kələm'am Yahanama mə. Ey! Ic-lok'un, nkən pəmar nənese!
⁶ Bafə gbanja kəcəmət y'anjaməs pəsam gbələnj mərənj? Awa! Ic-lok'un a Kanu kəfəpəl ali njin yi dacə.
⁷ Ali cəfon ca domp donu aləm ci fəp. Ta nənese; bawo

pələl ponu pençepər pa gbaña yelərəm!»

Amera Nəcəmpi ƚa Kanu ƚendetakse pəmar acəpsə a Yesu kəloku mə

(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ «İc-lok'un ti: Nwε o nwε owosε afum alarəm dacə a wəcəpsε kem darəƚ əyənε; Wan ka fum endesərəmne-wose nnə fər ya mələkεε a Kanu kirin, a wəkən fum wəkakə əyənε. ⁹ Mba mənə nwε məndəkə-bupərə ti afum dacə mə, Wan ka fum endəkəsərəmne-ce mənə wəkay i mələkεε a Kanu fər kirin. ¹⁰ Nwε o nwε oloku pələc pa Wan ka fum, andəkə-ƚaƚnənε wəkay i; mba nwε o nwε əlməs **Amera Nəcəmpi ƚa Kanu**, afədekə-ƚaƚnənε kə.»

¹¹ «K'ande pac-liƚəs'un kəkəkərə nde **dəkəcəpəs**-ε, kə pəyənε fε ti nda aboc kiti, kə pəyənε fε ti abε-ε, ta nəcəm-cəmne ntε nəƚkəyacnε, kə təkə nəƚkəloku mə; ¹² bawo **Amera Nəcəmpi ƚa Kanu** ƚendəkə-təks'on gbəƚcana babəkə təkə pəmar nəndəkə-loku mə.»

Capafə ca wəka daka wətəcərə tes

¹³ Kə fum wəloma oloku Yesu kənay kanəkə disrε: «Wətəkse, məloku wεƚc'im a səyerənε kε kosu!» ¹⁴ Kə Yesu oloku fum wəkakə: «Anə ə 'cəmbər'im kəyənε ka wəboc kiti nu dacə, kə pəyənε fε ti, wəyer'un daka donu-ε?» ¹⁵ Kə tɛyɛfε dənda, kə Yesu oloku ƚa: «Nəkəmbərne kəbətər ka kəyə daka dɛlarəm, bawo

bafə daka dadəkə dətəmpər tecepərənε ta fum doru, ali wəkay i pəyə daka dɛlarəm.»

¹⁶ Kə Yesu oloku ƚa capafə cəloma: «Fum wəka daka wəloma enayə ntəf nyε yεƚ-tesε yəbəf mə. ¹⁷ Pəc-cəm-cəmne, pəc-yifnε: «Cəke cə indeyə-ε? Bawo iyə fε kəfo nkε inəkə-loƚka yətəl yem fəp mə.» ¹⁸ Kə fum nwε olokunε, «Ntε tə indeyə: Kəwəkəc kə inəkə cələ cem, isel ncε cəmbək mə, ilonka ci disrε malə kə ca yem yəloma. ¹⁹ Kə tɛyɛfε dənda-ε, ilokunε dɛbəkəc: «Iyə daka dɛlarəm dɛmənəkərne meren mɛlarəm; inəsəm on, idi, imun iwoləs.» ²⁰ Mba kə Kanu kəloku kə: «Mənə Wəbəc, Wətəcərə tes! Pibi pa məkə yati pə andewer'am kiyi kam doru; təkə məlompəs mə, anə ə məndesakərə ti-ε?» ²¹ Kə Yesu əncər: «İtə pəyi fum nwε endelonka daka dən, a ta Kanu kəƚnəƚkə kəyə kən daka mə-ε.»

Kəlaƚ Kanu
(Mt 6:25-34)

²² Kə Yesu oloku acəpsε ən darəƚ: «İtə əsəƚε ntε ilok'un: Ta nəcəm-cəmne teta doru donu—ake nəndedi-ε. Ta nəcəm-cəmne sə teta dis donu—ake nəndəbərne-ε. ²³ Bawo kəyi doru kəƚcepər yeri, kə dis dɛƚcepər yamos. ²⁴ Nəkəkce bəmp ya ser: Yəfəbəf, yəfətəl, yəfəmənəkərne, yəyə fε cələ, mba Kanu kəƚsəƚ yi yeri. Nənə nəƚcepər bəmp yayəkə pəbələ! ²⁵ Anə ə kəcəm-cəmne kən kəntam kəberənε kururu katin gbəƚ kəwon kən doru-ε? ²⁶ Kə

pəyɔnɛ a nəfɔtam ali tes tɛfɛt-
 ɛ, ake nəŋkɔcɛm-cɛmnɛnɛ tɔkɔ
 tɛŋcɛmɛ mɔ? ²⁷ Nəgbətənɛ nte
 yelɛŋk ya dale yompon mɔ:
 Yɔfɔbɛc, yɔfɔdu yamos, mba
 ic-lok'un, ali wəbɛ Sulemany
 kɔ daka da debeki dɔn, ɛnayɔ
 fɛ yamos nyɛ yɛnatesɛ pəmɔ
 pɛlɛŋk papɔkɔ pin mɔ. ²⁸ Yika
 yeyi mɔkɔ dale,alna pac-
 ləm yi dənɛŋc, mba Kanu
 kəŋsɔŋɛ pəmar yi. Nəna,
 aŋɛ kələŋ konu kəmpicɛ mɔ,
 nəntam kələŋ tes tin: Pipicɛ
 oŋ cəke o cəke, itɔ Kanu
 kəndeyɔn'on! ²⁹ Kɔ nəna,
 ta nətərəsnɛ kəcɛm-cɛmnɛ
 teta yeri yɔkɔ nənde nəc-
 di mɔ, ta nəcɛm-cɛmnɛ teta
 yomunəs yɔkɔ nənde nəc-
 munəs mɔ. ³⁰ Bawo acuru a
 doru dandɛ ŋaŋcɛm-cɛmnɛ
 teta ca yayɔkɔ. Kɔ nəna,
 Papa konu ɛŋcərə a nəfan yi.
³¹ Nətɛn **dɛbɛ da Kanu**; nkɔn
 Kanu endesɔŋ'un yeləpəs
 yɔkɔ.»

Daka kiyi ka dareŋc
 (Mt 6:19-21)

³² «Ta mənɛsɛ, Atəkəs'em
 darəŋ! Bawo pəmbɔt Papa
 konu kəsəŋ konu daka da
 dɛbɛ dɔn fəp. ³³ Nəcaməs
 daka donu, nəpocɛ kəway
 kaŋkɔ atəyɔ daka. Nte təŋsɔŋɛ
 nəmɛŋkərɛnɛ daka daalna
 ndena Kanu mɔ. Daka da
 ndena Kanu dɔfɔlip! Dəndo
 wəke eyi fɛ nwe ŋlɔtərɛnɛ di
 mɔ; ate ŋeyi fɛ nŋɛ ŋəŋsəm di
 mɔ. ³⁴ Bawo da daka donu
 denyi mɔ, difɔ abəkɛc ŋonu
 ŋɛŋyi.»

Abɛc aŋɛ ŋambum mɔ

³⁵ «Nəgbəŋcɛnɛ sɛbɛlɛt dəfi,
 nəmot səlamp sonu, nəcəmɛ

bel-bel! ³⁶ Nəyi pəmɔ abum
 aŋɛ ŋandekar wəbɛ kəŋan
 kəder kəyɛfɛ dəŋgbəŋnɛ mɔ,
 nte təŋsɔŋɛ wəkakɔ ŋc-kəna-
 der pəsut-sut kumba, ŋa
 ŋagbitɛ kɔ ki katəna mɔ.
³⁷ Pəbɔt acar akakɔ wəbɛ
 kəŋan, ŋc-kəna-der pəbəp
 kɔ pəc-kar kəgbitɛ kɔ mɔ.
 Amina! Ic-lok'un ti: En-
 degbəŋcɛnɛ bɛlɛt, pədəs acar
 akakɔ dəmɛsa kəkɔ-di yeri,
 nkɔn pəyerəs ŋa yi. ³⁸ Ali
 pəyɔnɛ fɔ cək-cək cɔ ender,
 kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ dɔsɔka, mba
 k'embəp ŋa ta ŋandirɛ-ɛ, pəbɔt
 ŋa!»

³⁹ «Nəcərə bel-bel a kɔ wəbɛ
 wəka kələ ɛŋcərə tɛm nte wəke
 ender mɔ-ɛ, əfɔsak kɔ pəwəkɛc
 kələ kɔn. ⁴⁰ Nəna sɔ, nəcəmɛ
 bel-bel! Bawo Wan ka fum
 endeder tɛm nte nəntəyɔ kɔ
 amera mɔ.»

Wəbɛc wəlompu kɔ wəbɛc
wətəlompu

(Mt 24:45-51)

⁴¹ Kɔ Piyɛr eyif Yesu: «Wəbɛ,
 sənə gbɛcərəm ŋɔ mənɔlɔku ca-
 pafɔ caŋcɛ, ka fəp fɔ mənɔlɔku ti
 ba?»

⁴² Kɔ Wəbɛ oloku:
 «Wəcəmbər-cəmbər daka
 wərə olomp, pəsək domp-ɛ?
 Nkɔn əyɔnɛ nwe wəbɛ ŋlɔku:
 «Isəŋ'am yɛbɛc nyɛ: Məc-səŋ
 yeri afum aŋɛ ŋayi kəbɛc'em
 mɔ, tɛm nte pəmar mɔ.»
⁴³ Pəbɔt wəcar wəkakɔ wəbɛ
 kɔn ŋlɔlukus pəbərə kɔ yɛbɛc
 yayɔkɔ mɔ! ⁴⁴ Ilɔk'un ti, kaŋcɛ
 kɔ: Nkɔn ɔ wəbɛ kɔn ŋsəŋ
 yɛbɛc ya kəcəmbər-cəmbər ka
 daka dɔn fəp! ⁴⁵ Mba kɔ wəcar
 olokunɛ dɛbəkɛc: «Wəbɛ kem
 ɛntayɛfɛ fɛ kəder,» pəyɛfɛ kəsut
 ka amarəs arkun kɔ aran-ɛ,

pæc-di, pæc-mun haŋ pæcis-ε, ⁴⁶ wæbe ka wæcar kakò endeder dəsək nde ɔntəyɔ kə amera mə, dec nde ɔntəcəre mə, tɛm tatəkə embeləs wæcar wəkakə, pəsəŋ kə kəway nke pəmar pəsəŋ acar atənene wæbe kəŋan mə. ⁴⁷ Wæcar nwe eŋcəre tefəŋ ta wæbe kən mə, ta olompəsne kə mə, ta əŋyɔ təkə wæbe kən efaŋ mə, aŋsut wæcar wəkakə kəsut kəpəŋ. ⁴⁸ Mba wæcar nwe ɔntəcəre tefəŋ ta wæbe kən mə, pəciya-ciya kəlompəs mə, wæcar wəkakə pəpic pə aŋsut kə. K'anəsəŋ fum pəlarəm-ε, pəlarəm pə aŋwer kə. K'anəsəŋ kə kəmenjk pəlarəm-ε, aŋnanjkane kəwer kə pəlarəm.»

*Teta Yesu təsəŋe afum
kəgbeyene*
(Mt 10:34-36)

⁴⁹ «Nɛŋc d' inder kəber doru, k'ifaŋe di kəmar!
⁵⁰ Pəmar isətə kəgbət dəromun, kə kəŋwon'im kəyi.
⁵¹ Nəŋcem-cemne a pəforu pə iŋkere kəsəŋ doru ba? Ala de, mba kəgbey k'iŋkere.
⁵² Kəyefe oŋ tante aŋe o aŋe ŋayi kəcamət kəlɔ disre, ŋandegbeyene akə ŋayi maas akə ŋayi merəŋ. ⁵³ Kas kəgbey wan wərkun, wan wərkun pəgbey kas; kere kəgbey wan wəran, wan wəran pəgbey kere; kəŋcəra kəgbey wəran ka wan kən, wan-sə pəgbey kəŋcəra.»

Kəcərəne ka kəm
(Mt 16:2-3)

⁵⁴ Kə Yesu oluku sə kənay: «Kə nənəŋk kəp kəgbəpərne

ntende dec dəŋkale mə, nəŋkule katina: «Kəder kə wəcafən endeder!» Pəfə-won wəcafən pəder. ⁵⁵ Mba kə nənəŋk afef ŋa kəca kətət ŋoc-wur-ε, nəloku: «Kəwone kə pənder,» təkə nəŋloku ti mə, itə tenyi. ⁵⁶ Nəna Abanəne dofum! Nəntam kəcərə megbekəre ma təkə antəf kə kəm yenyi mə; ta ake tə nəntətam kəcərəne tēgbekəre ta tɛm tante, nte tēyefe ndena Kanu mə-ε?»

*Məten kətəŋne kə wəterene
kam*
(Mt 5:25-26)

⁵⁷ «Ta ake tə nəntəcərəne nəna sərka təkə pəmar nəyɔ mə-ε? ⁵⁸ Kə mändekə kə wəyefərəne kam dəŋkiti-ε, məwose nətəŋne dəpə kərəsna. Kə pəyənne fe ti-ε, eŋkekər'am dabε. Wəboc kiti pəsəŋ'am wəsədar, wəsədar eber'am dəbili. ⁵⁹ Ic-lok'am məfəwur dəbili kə məntəlip kəsəŋ pəsam pəkə məntəmpərə wəkekəre kam dəbili mə.

13

*Nəsəkpər mera, nəcəme
pəlompu darəŋ, kə pəyənne fe ti-ε,
nəfi!*

¹ Tɛm tatəkə kə afum aləma ŋander ŋaləmər Yesu təkə Pilat enadifət aKalile aləma nte ŋaŋc-loŋne Kanu mə. Itə tatəkə Pilat enanəŋkəl mecir ma afum kəloŋne kəŋan. ² Kə Yesu oluku ŋa: «Nəŋcem-cemne a k'anadifət aKalile akakə tatəkə-ε, a tementər oŋ a ŋananəŋkane kəciya ŋatas aKalile aləpəs akə anatə-dif mə ba? ³ Ala! Ic-lok'un: Mba kə nəntəsəkpər mera nəcəme

pəlompu darəŋ-ε,* tatəkə tə nəndeləsərne fəp pəmō akakō. ⁴ Kō pəyōne fε ti-ε, afum anjε wəco kō camət-maas anjε kəlō ka Siloye kənawəkərne kədif mō, nəŋcem-cemne a ŋa ŋanananŋkanε kəciya ŋatas aka Yerusalem aləpəs anjε ba? ⁵ Ala, ic-lok'un, mba kō nəntəsəkpər mera nəcəme pəlompu darəŋ-ε, nəna sō fəp nəŋfi pəmō ŋa!»

Capafō ca kətək kəkom nke kənatō-yō yokom mō

⁶ Kō Yesu oloku sō capafō nce: «Fum wəlōma enabəf kətək ka tumbunyi dale dən dacō. K'ender kəten yokom ya ki, mba k'embəp kətək ka tumbunyi nke ta kəŋkom-ε. ⁷ Awa, k'oloku wəbəc kən wəkō oŋc-bumε kō dale mō: «Meren maas mō mame nte inder kəpim yokom ya kətək kəŋke mō, mba ifəsōtō. Awa məcəp ki! Ta ake tō kəndecəməne, kəbanj antəf gbəcərəm-ε?» ⁸ Kō wəbum ka dale oloku kō: «Wəbε, məsak kətək kəkom kəŋke kəren nke gbəcərəm pəmōmən sō; indekay hanj inəŋkər, iber ma sō ŋcək-cək-a. ⁹ Kō tatəkō teyi-ε, təlōma kəŋkom dok, kō pəyi fε ti-ε, məcəp ki.»

Yesu kətaməs ka wəran wəlōma simiti, dəsək da kəŋesəm

¹⁰ Kətəkε kō Yesu εŋc-ndε **dəkəcəpəs** dəlōma, simiti, dəsək da kəŋesəm. ¹¹ Wəran wəlōma enayi dənda nwe ŋəŋk ŋələc ŋenasəŋε kətō-kət

kəyεfε meren wəco kō camət-maas mō; enanutne, ta entam kətεŋce-ε. ¹² Nte Yesu enəŋk wəran nwe mō, k'ewe kō, k'oloku kō: «Wəran, docu dam dəsak'əm.» ¹³ Kō Yesu endenj kō kəca. Gbəŋcana babəkō kō wəran nwe entεŋce, k'eyεfε **kəcəm** debeki da Kanu. ¹⁴ Mba kō pəntele wəbε wəka **dəkəcəpəs** dadəkō, nte Yesu enataməs wəran wəkakō simiti, dəsək da kəŋesəm mō, kō wəbε nwe oloku afum: «Mata camət-tin meyi nmε pəmar pac-bəc mō, nəder nəten kətaməsne mata maməkō disre, mba ta nəder simiti, dəsək da kəŋesəm.» ¹⁵ Kō Yesu oloku kō nte: «Nəna abanεne dofum: Simiti, dəsək da kəŋesəm, anō əntəgbeki wana wən, kō pəyōne fε ti-ε, səfale sən pəkekəre kəkōmun-ε? ¹⁶ A wəran nwe owur dokom da Abraham, a kō Sentani səsumpər səkot kəyεfε meren wəco kō camət-maas mō, pəmar fε pasikəli kō bənda yayəkō simiti, dəsək da kəŋesəm ba?» ¹⁷ Yesu kəloku moloku maməkō, kō təsəŋε ater ən fəp kəlapərne; mba pənabət kənay fəp, mōyō məpəŋ maməkō Yesu əŋc-yō mō.

Capafō ca tεŋgben tefet (Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

¹⁸ Kō Yesu oloku sō: «Ake **dεbε da Kanu** dowurene-ε? Ak' indetubcəne di-ε? ¹⁹ Tεŋgben tefet† nte fum elek, pələm dale dən disre mō. Tεŋgben tatəkō toponj, pəyōne

* **13:3** «Nəntubi» itō «Nəsəkpəre mōyō mətət mōyō mələc.» † **13:19** «tεŋgben tefet» Ti tō tεŋgben tefet ta tək ya dale, nte tompoŋ mō-ε, kətək ka ki kəmbek pətas tək yəlōma ya dale.

kətək kəpəŋ, bemp yeder yəlo wara wawəkə kəroŋ mə.»

Capafɔ ca lebin

(Mt 13:33)

²⁰ Kɔ Yesu oloku sɔ: «Ak' indetubcɛnɛ **dɛbɛ da Kanu**-ɛ? ²¹ **Dɛbɛ da Kanu** dowurɛnɛ kɔ lebin ndɛ wəran ɛŋlɛk pəbɛr kəcom nkɛ ɛnalompəs kɔ abek ŋa farin dacɔ mə, a kɔ kəcom kaŋkɔ kəmpɛ fəp mə.»

Capafɔ ca dəkəbɛrɛ dɛwɛkɛnɛ

(Mt 7:13-14,21-23)

²² Ntɛ Yesu ɛŋcali sɔdare sɔfɛt kɔ səpəŋ kəkɔ ka Yerusalem mə, pəc-təksɛnɛ sɔ afum. ²³ Kɔ fum wəlɔma eyif kɔ: «Wətəkse, afum apic ŋɔ Kanu kəndekɔ-yac ba?» Kɔ Yesu oloku ŋa: ²⁴ «Nəna sɔ nəsep nədekɔ nəbɛrɛ dəkəbɛrɛ dɛwɛkɛnɛ dadəkɔ, bawo ic-lok'un: Afum alarəm ŋandesep kəbɛrɛ ka di, mba ŋafɔdekɔ-tam.»

²⁵ «Kɔ wəka kəlɔ endekɔ-yɛfɛ pəcaŋ kumba, nəna aŋɛ nəŋyi doru mə, nədeyɛfɛ kəsut-sut kumba, nəc-loku: «Wətəkse! Məgbitɛ su!» Tɛm tatəkɔ endekule nu: «Ŋɛcərə fɛ kəca nkɛ nəyɛfɛ mə!» ²⁶ Tɛm tatəkɔ tɔ nəndekɔ-cop kəlɔku: «Sənadi yeri, səmun kɔ mənə, məc-təkse ndɛ mirit məpəŋ ma dare dɔsu.» ²⁷ Nkən pəc-lok'un, «Ŋɛcərə fɛ aka ndɛ nəyɔnɛ mə! Nəbəl'em day, nəna akanɛ nəŋyɔ mes məlɛc mə!» ²⁸ Difɔ afum ŋandekɔ-bok, ŋac-ŋaŋərənɛ sek, kɔ nəŋkənəŋk Abraham, Isiyaka, Yakuba kɔ adəŋk a Kanu fəp **dɛbɛ da Kanu** dəntɔf, a paləm nəna dabanɟa-ɛ. ²⁹ Afum

ŋandekɔ-yɛfɛ kəca nkɛ dec dɛmpɛ kɔ nkɛ dec dɛŋkalɛ mə, kəca kətət, kɔ kəmerya, ŋader ŋandɛ dɛməsa ndɛ **dɛbɛ da Kanu** dəntɔf. ³⁰ Tɛm tatəkɔ, alɔma aŋɛ ŋayɔnɛ məkɔ aləpsər mə, ŋandekɔ-yɔnɛ akirin; akɔ ŋayɔnɛ akirin mə, ŋayɔnɛ aləpsər.»

Yesu kɔ Yerusalem

(Mt 23:37-39)

³¹ Tɛm tatəkɔ, kɔ aFarisi alɔma ŋander ŋaloku kɔ: «Məyɛfɛ nnɔ məkɔ! bawo Herodu ɛfan kədif'am.» ³² Kɔ Yesu oloku ŋa: «Nəkɔ nəloku ayɔfən ŋaŋkɔ: Kəbeləs yəŋk yɛlɛc kɔ kətaməs k'iyinɛ məkɔ kɔ alna, a indələpəs yɛbəc yem tataka ta maas. ³³ Mba mɛnɛ ikɔt məkɔ, alna kɔ dɔsɔkɔ; bawo pəmar fɛ wədəŋk wəka Kanu efi kəfɔ kəcuru ta pəyɔnɛ Yerusalem-ɛ.»

³⁴ «Yerusalem! Yerusalem! Nɛɛ ŋendif adəŋk a Kanu mə, ŋɛc-cacas aŋɛ Kanu kəsom nnɔ ŋeyi mə; pənabas'im kəlɔŋka ka awut'am pəmɔ ntɛ acəkɔ ŋokombərə ŋoŋloŋka awut banɟa ya ŋi dəntɔf mə! Mba kɔ nəntɔfan ti. ³⁵ Awa, kəsakər'on k'ander kəlɔ konu. Mba ic-lok'un: Nəfɔsɔ-nəŋk'im, haŋ tɛm tɛbəp ntɛ nəndeloku: «Kanu kəpocɛ pətət nwe endeder tewe ta Kanu Kəpəŋ mə.»

14

Yesu kətaməs ka wəcuɟ wəlɔma

¹ Dɔsək da kəŋesəm da aSuyif dəlɔma, k'awe Yesu ndɛ kəlɔ ka wəbɛ ka aFarisi wəlɔma kəkɔ-di yeri, kɔ akakɔ

ηηηκκκκ κκ. ² Κκ fum wλλmα nwe docu denakafas mα, pαcamε κκ fαρ kirinj. ³ Κκ Yesu eyif atakse a sariye κκ aFarisi: «Anwose katamαs ka wαtαtamne simiti, dαsαk da kηηesαm ba, ka afαwose?» ⁴ Κκ afum anη ηηηcaηk. Awa κκ Yesu onηgbunηene wαtαtamne nwe, κκ wαkακκ entamne, k'esak κκ a pακκ. ⁵ Nte tenepαρ mα, κκ Yesu eyif ηα: «Ano eyi nu dαcα nwe wan κκn, κκ pαyαne fe ti wana wαn wentempene dαkαlamp simiti, dαsαk da kηηesαm, ta empene wi dαsαk dadακκ mα?» ⁶ Κκ abε akακκ ηantαtam kαlukse κκ mαcαp.

Nte anηyek-yek dαkαnde, κκ nte anηwene fum tes mα

⁷ Κκ Yesu olok-lokαρ afum anη anawe dαkαsata mα, bawo enαkαkce nte akακκ anηc-gbutαlene dαkαnde dαcαkα-cαkα mα. K'oloku ηα: ⁸ «Κκ fum ew'am kαkα-tαηne kαsata ka kαgbαηne κκn-ε, ta mακκ mαnde dαkαnde dαcαkα-cαkα, bawo tαλmα wαka kαsata ewe sα fum wαλmα kαsata kaηkα, nwe enepαρ mαna mα. ⁹ Ta tαsαηe wαkα ewe nu kαsata mα, kαdelok'am: «Mαyefe mαsakαre nwe dαkαnde dadαkα.» Kαlapαρne κκ mαηkα kαyefe dαkαnde dαcαkα-cαkα dadαkα kαkα-nde dadarαη dαkα. ¹⁰ Mba, k'aw'am kαsata-ε, mακκ mαnde dαkαnde dadarαη, nte tαηsαηe nwe ew'am kαsata mα k'ender pαnαηk'am-ε, pαlok'am: «Wanapa, mαcαηne kirinj.» Awa tem tatαkα mαna mαlele nnα afum anη nαηkα-pαηne amesa kαdi yeri mα. ¹¹ Nwe o

nwe elekne, andetore κκ; nwe o nwe otorene andepene κκ.»

¹² Κκ Yesu oloku fum nwe enawe κκ kαsata mα: «Κκ mαwe afum kαdi yeri yerαη, κκ pαyαne fe ti yαrαfαy-ε, ta mαwene yi akos'am anα, ta mαwene yi awenηc'am anα, ta mαwene yi akomene am, ta mαwene yi andε am aka daka. Nte tαηsαηe ta ηadetam kαlukse ayek ηα kαwene yeri mα. ¹³ Mba κκ mαndewene afum yeri-ε, mαwe atαyα daka, lanyiru, atorαρ κκ atαnαηk. ¹⁴ Tem tatαkα pαbαt'am, bawo ηayα fe daka nde ηαηkα-luks'am kαway ka pαtαt papαkα mα. Kanu gbαcαρam kαndekα-tam kαluks'am kαway kaηkα, nde ayα pαtαt ηαndekα-yefe defi mα.»

*Capafα ca yeri ya kαsata
(Mt 22:1-10)*

¹⁵ Nte afum ηane moloku mame mα, κκ fum wαλmα nwe enande demesa mα, oloku Yesu: «Pαbαt mαna nwe mαndekα-di yeri nde **debε da Kanu** dαntαf mα!» ¹⁶ Κκ Yesu oloku fum wαkαkα: «Fum wαλmα enaboc kαsata kαpαη, k'ewene ki afum alarαm. ¹⁷ Nte tem ta kαdi yeri yayαkα tendebαρ mα, k'osom wαcar κκn kαkα-loku afum anη ewe kαsata mα: «Nader! Alip kαcαη.» ¹⁸ Mba κκ kan-kan eyefe kαletsene κκ. Κκ wαcαkα-cαkα oloku κκ: «Mαηαηnen'em, dαle d' iway idα pαmar ikα imαmαn; iletsen'am ta mαsumpαρ'em ti!» ¹⁹ Κκ wαka mεrαη oloku κκ: «Iway cαna cαbifti wαcα, ic- ifαη kαkα-wak; iletsen'am ta

məsumpər'em ti!› ²⁰ Kə wəka maas oloku sə: «Intəp kəc-
gbanne, itə intətam kəkəne!»
²¹ Kə wəcar olukus k'əŋkə
pəloku moloku maməkə wəbe
kən. Kə pəntele wəbe kən,
k'oloku wəcar: «Məkə katəna
nde mofə məpəŋ kə nde
dəmiri ma dare! Məwen'em
atəyə daka, lanyiru, atorər
kə atəŋk.» ²² Kə wəcar
ender pəloku kə: «Wəbe nte
məsom'im mə telip, mba yeri
yəsəwəcəme!» ²³ Kə wəbe oloku
kə sə: «Məkə dəpə da dəkulum
kə dəŋgbančan, məloku afum
ŋabere nte təŋsəŋe kələ kem
kələre mə.» ²⁴ Bawo, ic-lok'un:
Arkun akakə inanunke ne
kəwe kəsata kanke mə, ali
wəkin əfəsə-di yeri ya ki.»

*Cəke cə aŋyi a patam kəyənə
wəcepse ka Yesu darəŋ-ə
(Mt 10:37-38)*

²⁵ Kəŋay kənacəme Yesu
darəŋ, kə Yesu eŋkafəle,
k'oloku ŋa: ²⁶ «Məna nwe
məŋceps'em darəŋ mə, pəmar
mətam kəcə papa kam kə
iya kam, kə wəran kam,
kə awut'am, awəŋc'am aŋa
arkun, akirə am kə kiya kam
doru yati, kə pəyi fe ti-ə,
fum wəkəkə əfətam kəyənə
wəcepse kem darəŋ. ²⁷ Məna
nwe o nwe məntəwəse
kəgbanne kətək kəpəndən ka
defi nke aŋcaŋ aŋe ŋandif
afum mə, məfətam kəyənə
wəcepse kem darəŋ. ²⁸ Bawo
nəna akanə dacə, məna
nwe məŋfaŋ kəcəmbər kələ
mə, məfənde kərəsna mələm
daka dəkə məŋkəberse teta
kələ kam mə, kə pəyənə fə
daka dadəkə dəntam kəlip

kəcəmbər ka kələ kanke-ə.
²⁹ Mba kə nəŋcop kəcəmbər
kələ ta nəlip kəcəmbər ki, nwe
o nwe ənəŋk ki, endesələr'un
³⁰ pəc-loku: «Afum akanə
ŋaŋcop kəcəmbər kələ mba
ŋantam fe ki kələpəs.» ³¹ Itə
pəyi wəbe nwe eŋfaŋ kəkə-
sutene kə wəbe wələma mə,
məne pənde pəməməŋ kə
pəyənə, afum wul wəco
(10.000) ŋantam kəsutene
kə afum wul wəco məerəŋ
(20.000) aka wəbe wəkə
ŋaŋkəsutene mə. ³² Kə pəyənə
fe ti-ə, ŋaŋsərebələne, wəbe
wəka afum wul wəco (10.000)
pəsom nda wəbe wəka afum
wul wəco məerəŋ (20.000)
wəkə ŋaŋkəsutene mə, nte
pəmar pəkət ta ŋasutene mə.
³³ Awa, məna nwe o nwe
məntəce ca yəkə məyə mə,
məfətam kəyənə wəcepse kem
darəŋ.»

*Mər mme mēdēŋce mə
(Mt 5:13; Mk 9:50)*

³⁴ «Paka pətət pə mər
məyənə, mba kə mər
mēdēŋce-ə, ak' antam mi
kəbətse-ə? ³⁵ Mər mēdēŋc
məfətəse tēm tatəkə antəf,
məfətəse ŋcək-cək ya yəbəf,
məne pagbal mi dəyika. Məna
nwe məŋyə ləŋəs məc-ne mə,
məne ti!»

15

*Capafə ca aŋkesiya nŋe
ŋenasələ, k'anəŋk sə ŋi mə
(Mt 18:12-14)*

¹ Abaŋəs dut kə afum aciya
ŋalətərne Yesu kəkə-cəŋkəl kə.
² AFarisi kə acicəs a sariye
ŋac-cəpənə: «Fum wəkawe

enşelene aciya, pəwose kədi yeri kə ɲa.»

³ Mba kə Yesu oloku ɲa ca-pafə nce: ⁴ «Nəna afum akanje dacə, anə ɔɲɔ ɲkesiya tasar tin (100), a ɲin ɲəsələr kə, a pəsak yəkə 99 dətegbere kəkə-ten ɲin ɲəkə ɲəsələr kə mə, haɲ pənəɲk ɲi-ε? ⁵ Kə wəkayi ɔɲkə pənəɲk ɲi-ε, pəgbəɲne ɲi amera ɲobotu disre, ⁶ ɔɲc-kəna-bere nde ndərən, ewe anapa ɔn kə ande ɔn nde ndərən, pəloku ɲa: «Nəwoləs kə ina, bawo inəɲk aɲkesiya ɲem ɲəkə ɲenasələr'im mə.» ⁷ Ic-lok'un: Pəbotu pəɲkə-yi dareɲc teta fum wəkin nwe ɔɲkə-səkpər amera pəcəme dəpə dolompu darəɲ mə, pətəs teta afum 99 aɲe ɲantəmar kəsəkpər mera, bawo ɲalomp mə.»

Capafə ca pəsam gbəleɲ mpe penasələ, k'anəɲk sə pi mə

⁸ «Kə pəyənə fe ti-ε, wəran wəre ɔɲɔ pəsam gbəleɲ wəco, a gbəleɲ bin bəsələr kə ta omot lamp, ta efəɲ kələ, ta entən pi bel-bel, haɲ pənəɲk pi mə? ⁹ Kə wəran nwe enəɲk pəsam gbəleɲ mpe-ε, eɲwe anapa ɔn, kə ande ɔn, pəloku ɲa: «Nəwoləs kə ina bawo inəɲk pəsam gbəleɲ mpe penasələr'im mə.» ¹⁰ Ic-lok'un, pəbotu peyi məlekee a Kanu dacə teta fum wəciya wəkin gboɲ nwe enşəkpər amera pəcəme pəlompu darəɲ mə.

Capafə ca wətemp wəsələ, k'anəɲk kə sə mə

¹¹ Kə Yesu oloku sə: «Fum wələma enayə awut arkun mərəɲ. ¹² Kə wəkə efete mə, oloku kas: «Papa məsəɲ'im

da pəmar idesətə ke kam mə.» Kə kas eyer daka dən awut ɔn akanje mərəɲ dacə. ¹³ Nte mataka mepic meɲcepər mə, kə wan wəfet ençaməs daka dəkə enasətə mə fəp. K'osumpər dəpə k'əɲkə pəbələ, atəf ɲocuru. Nde enəkə pəyi yama-yama pəc-ləsər-ləsər daka dəkə enayə mə. ¹⁴ Nte wan nwe elip kədi daka dən mə, kə dor dəpəɲ dəmbere atəf ɲaɲəkə enayi mə, kə ca yonçop kəbut kə. ¹⁵ K'əɲkə pəyi nda fum wələma wəka atəf ɲaɲəkə, wəkə enasəɲ kə kəkək ka səp yən mə. ¹⁶ Wan nwe pəfan kədi yeri ya səp, mba ali fum enasəɲ fe kə yi. ¹⁷ Awa, k'eyefe kəcəm-cəmnə teyi tən, k'olokune: «Afum cəke ɲayi kəbəc ndena papa kem aɲe ɲayə cəcom cələrəm mə, a ina ic-finə nnə dor. ¹⁸ Kəyefe k'inder ikə ndena papa kem ikə iloku kə: Papa inçiya Kanu, k'inçiya sə mənə. ¹⁹ Imbut pələli mpe pəmar məsumpər'em pəmə wan kam. Mba məsumpər'im ɔɲ pəmə wəbəc kam.» ²⁰ Kə wan nwe elek dəpə k'olukus ndena kas.»

«Ɖsərəbələ, kə kas enəɲk kə, kə nənəfər dəpəɲ dosumpər kə. Kə kas eyekse kəkə-fayənə kə, k'enəpsərne kə dəkilim, k'ocup kə. ²¹ Kə wan oloku kə: «Papa, inçiya Kanu, k'inçiy'am, pəmar fe sə məsumpər'im pəmə wan kam.» ²² Mba kə kas kələku acar ɔn: «Nəkere duma dətət nəber kə! Nəber kə kurunde dətələr, nəsəɲ kə cəfta! ²³ Nəkere tana tetifi

táko, nádif pi. Padi yeri, pawolás! ²⁴ Bawo wan kem wákawé nájñájk má, énafi, mba olukus sá káder doru! Énasólé, mba inájk ká sá!» Ká ñayéfé káwolás. ²⁵ Ténatáñné Coco páyi dalé. Nté wákaká ender pálotárne káló káñan má, k'ene táko áñfer pac-pisé má. ²⁶ Ká Coco ewe wácar wákin k'eyif ká tes nte teyi káló káñan má. ²⁷ Ká wácar oloku Coco: «Wéñc'am eder, mba nte olukus kátamné disré má, itó papa kam endifé tana petifi pákó.» ²⁸ Ká pántélé Coco nwe, ta éfan sá káberé dekeré. Ká kas owur káko-letséne ká. ²⁹ Mba ká wan wáçáko-cáko nwe oloku kas: «Meren melarém má mame, iyi'am daráñ ic-bác'am pámo wácar, ali dásók din ingbekál fé mosom mam, mba ali dásók din sá mána mäsáñ f'em tir idif säwolás ká anapa'em. ³⁰ Mba nte wan kam wákawé ender má, nwe ájká pálasér-lásér daka dam ká aran ayamayama má, nkón táñ mándifé ká tana petifi pákó!» ³¹ Ká kas káloku Coco, «Mána wan kem, sána eyi dé ká mána, daka ndé o ndé iyá nnó má, dam dá! ³² Mba pámar yati paboc kásata, pawolás: Bawo wéñc'am wákawé máññájk má, énafi, k'olukus sá káyi doru; énasólé, k'anájk ká sá.»»

16

Capafó ca wácambär-cambär daka

¹ Ká Yesu oloku acépse áñ daráñ má: «Fum wáka daka wálóma ényá wácambäre-cambäre daka, k'ander

payemséne ká, a éñlászér-lászér daka da wábe kón. ² Ká wábe nwe ewe ká, páç-loku ká: «Cáke cá ine te tamé? Mäsáñ'em kácáre táko máñcambär-cambär daka dem má, bawo máfósóyóne wácambär-cambär daka dem.» ³ Ká wácambär-cambär daka nwe olokué débákác: «Cáke cá indeyó-é, bawo wáka daka nwe oloku káwúr'em kácambär-cambär daka dön? Iyá fé fánóntár kádeyóne wábifti antóf, ilapárne sá káçtola. ⁴ Inçáre óñ nte indeyó, a afum ñaban'im wáló wanjan disré ká wákawé owúr'em kácambär-cambär daka döné.» ⁵ Ká wácambär-cambär daka nwe ewe fum wáçáko-cáko wáko énatámpäre wábe kón debe má. K'eyif ká: «Cáke cá mántámpäre wábe kem debe-é?» ⁶ Ká wákaká oloku ká: «Moro m'olif cokos tasar tin (100).» —«Awa, málek areka, mánde mácié: 50.» ⁷ K'eyif sá wálóma: «A mána-a, cáke cá mántámpäre?» Ká wákaká oloku: «Máló busul tasar tin (100).» —«Awa, mánde málek areka, mácié 80.» ⁸ Ká wáka daka nwe óñkor-kóru wácambäre-cambäre kón daka wátólomp nwe nte ájkát bel-bel má. Awa, afum a doru ñáçcáre káyó mes táñan pátas aká ñayóne aka páwanjára má.»

⁹ Ká Yesu áñácár: «Ic-lok'un: Náténe daka dátásók anapa, itó áñsáñé ká dendelip-é, pában'un nde náköyi doru o doru má. ¹⁰ Mána nwe áñlan teta tes téfet má, antam sá kálan'am teta tes tápóñ. Mána nwe mántólomp teta tes téfet má, máfólomp teta tes tápóñ.

11 Kò mǎntǎlomp kǎcǎmbǎr-cǎmbǎr ka daka dǎtǎsǎk nde deyi doru dandɛ mǎ, anǎ endesǎŋ'am kǎcǎmbǎr-cǎmbǎr ka daka dosoku-ɛ? 12 Kò mǎntǎlomp teta daka da fum-ɛ, anǎ endesǎŋ'am nde dǎyǎnɛ dam mǎ-ɛ? 13 Ali wǎcar wǎkin ǎfǎtam kǎbǎcɛ abɛ mɛrǎŋ. Kǎ pǎyi ti-ɛ, enter wǎkin pǎbǎtǎr wǎka mɛrǎŋ; kǎ pǎyǎnɛ fɛ ti-ɛ, pǎcǎŋkǎlɛ wǎkin ta ɛŋcǎŋkǎlɛ wǎka mɛrǎŋ-ɛ. Nǎfǎtam kǎbǎcɛ Kanu kǎ pǎsam.»

Moloku mǎnǎŋksǎl ma Yesu
(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)

14 AFarisi, aŋɛ ŋanabǎtǎr pǎsam mǎ, kǎnɛ ka moloku mamɛ, kǎ ŋayɛfɛ kǎfani Yesu. 15 Kǎ Yesu oloku ŋa: «Nǎna, nǎŋcǎmbǎrnɛ afum alompu nnǎ awɛŋc'un aŋa ŋayi mǎ, mba Kanu kǎŋcǎr'on bǎkǎc; bawo ntɛ afum ŋampɛnɛ darenɟ mǎ, itǎ Kanu nkǎn ɛŋcɛ. 16 Tɛm ta sariyɛ sa Musa kǎ yecicǎs yecɛmpi ya adǎŋk a Kanu tɛnawon haŋ tɛm ta Saŋ. Kǎyɛfɛ oŋ tɛm tatǎkǎ, k'arɟcǎp kǎdǎŋk moloku mǎtǎt ma **dɛbɛ da Kanu**, nwe o nwe kǎsɛp k'endɛ kǎbɛrɛ ka di. 17 Mba pǎfǎfǎrɛnɛ kǎm kǎ antǎf kǎsǎlɛ, pǎtas tofo tɛfɛt ta pecic pin* pa sariyɛ kǎtɛmpɛnɛ. 18 Mǎna nwe mǎŋcɛ wǎran kam mǎnɛŋcɛ sǎ wǎlǎma mǎ, mǎyi kiciya kǎpǎŋ disrɛ.† Mǎna nwe mǎŋŋɛŋcɛ wǎran nwe wos ɛŋcɛ mǎ, dalakǎ dǎ nǎyi disrɛ.»‡

Capafǎ ca wǎka daka kǎ Lasar

19 «Wǎka daka wǎlǎma ɛnayi, pǎc-bɛrnɛ yamos yǎtǎt, yeyɛŋki kǎway; dǎsǎk o dǎsǎk pǎyi pǎtǎt disrɛ, pǎc-di yeri yǎtǎt. 20 Kǎlǎ kǎn kirinɟ, fum wǎtǎyǎ daka o daka wǎlǎma, nwe aŋc-we Lasar mǎ, pǎyǎ ruŋc, pǎfǎntǎrɛ kusunɟa kǎn. 21 Lasar nwe pǎfan kǎc-wɛtǎs yeri nyɛ yɛntɛmpɛnɛ-tɛmpɛnɛ amɛsa dǎntǎf ŋa wǎka daka nwe mǎ, pǎdi. Mba kǎ cen yender yɛc-nɛntǎs ruŋc yǎn. 22 Kǎ Lasar ɛfi, kǎ mɛlɛkɛɛ mɛnder mɛlɛk kǎ, kǎ mɛŋkɛkǎrɛ kǎ kǎkǎ-ŋɛsǎm ndɛ Abraham kǎsǎk. Kǎ wǎka daka nwe endɛr pǎfi, k'awup kǎ. 23 Nde kǎfo nkɛ afi ŋaŋkǎ mǎ, kǎ wǎka daka eyɛkti fǎr; k'ɛnǎŋk pǎbǎlɛ Abraham kǎ Lasar pǎc-ŋɛsǎm kǎ kǎsǎk. 24 Kǎ wǎka daka nwe oŋkulǎrnɛ: «Papa Abraham, mǎyǎn'em nǎnǎfǎr! Mǎsom Lasar pǎgbǎt tɛlǎr tǎn dǎromun pǎdɛr pǎcǎŋkǎs'im tɛmɛr; bawo kǎtǎrǎ k'indɛ nnǎ nɛŋc dandɛ.» 25 Kǎ Abraham oloku kǎ: «Wan kem, mǎcɛm-cɛmɛnɛ a mǎnasǎtǎ daka dam ntɛ mǎnayi doru mǎ, kǎ Lasar nkǎn ǎsǎtǎ pǎcuy kiya kǎn doru. Nɛkǎl oŋ, kǎŋɛsǎm k'eyi, mǎna mǎyi sǎ dǎmɛnɛ pǎcuy. 26 Kǎ tɛyɛfɛ dǎnda-ɛ, dobo dǎpǎŋ deyi su dǎcǎ kǎ nǎna ntɛ tǎŋsǎŋɛ nwe ɛŋfan kǎcɛpǎr pǎdɛr nnǎ sǎyi mǎ, ta ɛntam-ɛ.» 27 Kǎ wǎka daka nwe oloku: «Iɛtsɛn'am, Papa, mǎsom Lasar ndɛ kǎlǎ ka

* 16:17 itǎ ǎyǎnɛ cǎsoma «sigirɛ»

† 16:18 dalakǎ dǎ mǎyi kǎ wǎran wǎkǎkǎ

‡ 16:18 dalakǎ dǎ nǎyi

papa kem. ²⁸ Bawo, iyɔ di awɛɲɔ aɲa kɛcamɛt, Lasar pɛkɔ pɛloku ɲa nte teyi nno mɔ, nte tɔɲsɔɲɛ ta ɲa sɔ ɲadeder nno pɛcuuy pampɛ peyi mɔ.» ²⁹ Kɔ Abraham oloku: «Ala, awɛɲɔ'am aɲa ɲayɔ Musa kɔ adɛɲk a Kanu; ɲacɛɲkɛl ɲa.» ³⁰ Kɔ wɛka daka nwe oloku Abraham: «Ala, Papa, kɔ fum eyɛfɛ nno afi ɲayi mɔ pɛkɔ pɛlokokɛr ɲa-ɛ, ɲaɲsɛkpɛr mera ɲacɛmɛ pɛlompɔ darɛɲ.» ³¹ Kɔ Abraham oloku kɔ: «Kɔ ɲantɔcɛɲkɛl Musa kɔ adɛɲk a Kanu, ali fum eyɛfɛ nno afi dacɔ, ɲafɔkɔ-cɛɲkɛl wɛkayi.»»

17

Kiciya kɔ kɛɲaɲɲɛ
(Mt 18:6-7; Mk 9:42)

¹ Kɔ Yesu oloku acɛpsɛ ɔn darɛɲ: «Pɛfɔ-tam kɛyi ta mes meyi mme mɔsɔɲɛ fum kɛciya mɔ. Mba pɛlɛc pɛyi wɛkɔ ɔɲsɔɲɛ ti mɔ. ² Pɛfɛfɛrɛnɛ kɛkot wɛkayi tasar tɔpɔɲ dɛkilim pagbal kɔ dɛkɛba, kɔ pɛyɔnɛ wɛkayi pɛsɔɲɛ wɛfɛfɛr wɛkin kɛlonɛ-ɛ*.
³ Nɛkɛmbɛrɛnɛ bel-bel!

Kɔ wɛɲɔ'am ɛɲciya-ɛ, mɛgbɛɲ-gbɛɲɛr kɔ; **k'ɛsɛkpɛr amera pɛcɛmɛ pɛlompɔ darɛɲ-ɛ**, mɛɲaɲɲɛnɛ kɔ. ⁴ Kɔ wɛɲɔ'am ɛɲciy'am camɛt-mɛrɛɲ dɔsɔk din disrɛ-ɛ, a pɛluksɛrɛnɛ kɛdɛr'am camɛt-mɛrɛɲ pɛc-lok'am: «Kɛsɛkpɛr k'inder amera few, ɲɛcɛmɛ pɛlompɔ darɛɲ-ɛ,» mɛɲaɲɲɛnɛ kɔ.»

⁵ Kɔ asom a Yesu darɛɲ ɲaloku Wɛbɛ: «Mɛbɛrɛnɛ su

kɛlanɲ!» ⁶ Kɔ wɛbɛ oloku ɲa: «Kɔ nɛntɔmpɛr kɛlanɲ nke kɛyi pɛmɔ tɛɲgbɛn tɛfɛt mɔ, nɛntam kɛloku kɛtɔk nke: Mɛgbuktɛ nno mɛkɔ mɛcɛmɛ nde dɛkɛba, kɛtɔk kanɲkɔ kɛyɔ tɛfaɲ tonu.»

⁷ «Nɛna akanɛ dacɔ, anɔ ɔyɔ wɛcar nwe embifti, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti wɛkayi pɛc-kɛk, a pɛc-kɔna-yɛfɛ dale, pɛloku kɔ: «Mɛdɛr katɛna mɛdɛr mɛndɛ dɛmɛsa!» ⁸ Nte ɔɲloku kɔ mɔ: «Mɛlompɛs'em yeri yem, mɛbɛrɛnɛ duma mɛsɔɲ'im yeri, haɲ ilip kɛdi yeri imun; k'ilip-ɛ, mɛna mɛdi yeri mɛmun.» ⁹ Wɛka wɛcar kɛkɔ ɛɲyɛk-yɛkɛs kɔ bawo ɔyɔnɛ kɔ mes mɛkɔ ɛfaɲ mɔ ba? Ala! ¹⁰ Tin tayi tɔ kɔ nɛna, kɔ nɛlip k'ɔyɔ mes mɛkɔ afaɲɛr'un mɔ fɛp-ɛ, nɛloku: «Acar gbɛcɛrɛm ɲɔ sɛyɔnɛ; nte pɛmar su kɛyɔ mɔ, tɔ sɛyɔ.»»

Yesu kɛtamɛs kɛn aka sen wɛcɔ

¹¹ Yesu eyi kɛkɔ Yerusalem, kɔ Yesu eyɛfɛ kɛcali atɔf ɲa Samari kɔ ɲa Kalile dacɔ mɔ. ¹² Eyi kɛbɛrɛ tadare tɛlɔma, kɔ afum wɛcɔ aka sen alɔma ɲander ɲafaynɛ kɔ; kɔ ɲaɲcɛmɛ pɛbɔle. ¹³ Kɔ ɲampɛnɛ sim ɲac-loku: «Yesu, Wɛkirɲɲ, mɛyɔnɛ su nɔnɔfɔr!» ¹⁴ Nte Yesu ɛnɛɲk ɲa mɔ, k'oloku ɲa: «Nɛkɔ nɛmɛntɛrɛnɛ alɔɲnɛ nde kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu.» Afum aɲɛ ɲayi kɛkɔ, kɔ pɛyɔnɛ fɔ ɲasɔk a kɔ ɲandɛbɛrɛ di. ¹⁵ Nte wɛkin ɛnɛɲk fɔ ɛntamɛ mɔ, k'oluksɛrɛnɛ pɛc-cam debeki da Kanu dim dɔpɔɲ. ¹⁶ K'ɛfɛntɛrɛ

* 17:2 pɛsɔɲɛ fum wɛfɛfɛr kɛciya

dəntəf, k'osumpər Yesu wɛcək, k'eyek-yekəs kə.† Fum wəkakə, wəSamari ɛnai. 17 Kə Yesu eyif kə: «Bafə asəkəs afum aɲɛ wəcə? Deke aləpəs aɲɛ camət-maɲkələ ɲayi-ɛ? 18 Ali wəkin ɛɲcɛm-cɛmnɛ fɛ kəluksərne **pədecam debeki da Kanu**, mɛnɛ wəcikəra wəkin wəkawɛ?» 19 Kə Yesu oloku kə: «Məyɛfɛ məkə, kəlan kam kəyac'əm.»

Kəder ka dɛbɛ da Kanu
(Mt 24:23-28,37-41)

20 Ntɛ aFarisi ɲayif Yesu tɛm ntɛ **dɛbɛ da Kanu** dendeder mə, k'oloku ɲa: «**Dɛbɛ da Kanu** dɛfoder pagbətne di fəp. 21 Afəkule di, «Idendɛ nnə!», «Idəkə nde!» Bawo **dɛbɛ da Kanu** nənə ɲə deyi daco.»

22 Ntɛ Yesu elip kəloku ɲa ti mə, k'oloku acɛpɛ ɔn darəɲ: «Dəsək dendebəp ndɛ nandefan kənəɲk dəsək din da Wan ka fum mə, mba nəfəsə-nəɲk di. 23 Andelok'un: «Eyi nnə!» kə pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ «Eyi nde!» Ta nədekə di, ta nədeyɛksərne kəkə ka di. 24 Pəmɔ təkə pəmot pɔɲmot a pəyɔ wan kərəra dareɲc kəyɛfɛ kəsək kin haɲ ka mɛrəɲ mə, tatəkə tə Wan ka fum endeyi kə dəsək dən. 25 Mba mɛnɛ pətərə pəpəɲ kərəs, afum a tɛm tantɛ ɲawənəs kə. 26 Təkə tɛnacɛpər tɛm ta Nuha mə, tendecɛpər sə dəsək da Wan ka fum. 27 Afum ɲaɲc-di yeri, ɲac-mun, arkun kə aran ɲac-nɛɲcɛnɛ, haɲ dəsək

ndɛ Nuha ɛnabɛrɛ debil mə: Kə domun dɛlarəm dender ndɛ dɛnamələk ca fəp mə.‡ 28 Pəndeyi pəmɔ tɛm ta Lət. Afum ɲaɲc-di yeri, ɲac-mun, ɲac-way, ɲac-caməs, ɲac-bəf, ɲac-cəmbər wələ. 29 Mba dəsək ndɛ Lət owur Sodom mə, nɛɲc kə pərbələ yɛnatuf Sodom kə yɛmələk ca ya di fəp.§ 30 Itə pəndeyi dəsək ndɛ andementər Wan ka fum mə.»

31 «Dəsək dadəkə mənə nwe mənɲi dɛkɛr, ca yam yeyi dukələ mə, məfətam kəbɛrɛ mələk yi. Mənə nwe tɛmbəp dale mə, məfətam kəluksərne kələ kam ndɛ dare. 32 Nɛcɛm-cɛmnɛ wəran ka Lət.* 33 Mənə nwe məndesɛp kəkəkəs kəyi doru kam mə, kəndesalpər'əm, kə mənə nwe kənasalpər mə, məndesətə ki. 34 Ic-lok'un: Pibi papəkə, afum mɛrəɲ ɲandefəntərə kəfəɲc kin, pasumpər wəkin pasak wəkə; 35-36 aran mɛrəɲ ɲandeyi kəkə kirir kin, pasumpər wəkin pasak wəkə.† 37 Kə acɛpɛ ɔn darəɲ ɲayif kə: «Deke tatəkə tendekə-yi-ɛ, Wəbɛ?» Kə Yesu oloku ɲa: «Nde pɛfi pɛyi mə, difə yəfən yɔɲlonkanɛ.»

18

Capafə ca wəran nwe wos efi mə, kə wəboc kiti

1 Kə Yesu oloku ɲa capafə, kəmentər ɲa fə mɛnɛ **ɲac-lok-lokər Kanu** tɛm o tɛm ta dis

† 17:16 «k'eyek-yekəs kə» = «k'eyif Yesu nəwali teta kətaməs kən.» ‡ 17:27

Dəkəcɔp 6:9-7:24 § 17:29 Dəkəcɔp 19:24 * 17:32 məmɔmən Dəkəcɔp 19:26 † 17:35-36 Andɛɲər yeyicəs yələma [Arkun mɛrəɲ ɲandeyi dale din dayi, pasumpər wəkin pasak wəkə.]

dɔləl ŋa. ² K'oloku: «Dare dɔləma denayi dɔyɔ wəboc kiti nwe enatɔ kəc-nese Kanu mɔ, ali fum ta eleləs-ε. ³ Dare dadəkɔ dɔyɔ sɔ wəran wətɔlə wələma nwe eŋc-der pəc-loku kɔ: «Məboc'em kiti kɔ wəyefərəne kem dacɔ!» ⁴ Kɔ wəboc kiti nwe efatər kɔ haŋ, k'ende pəlokunε debəkəc: «Ali nte intɔcərə Kanu, ta ileləs nwe o nwe mɔ; ⁵ nte wəran nwe wos efi, ələləs'im dis mɔ, ibocε kɔ kiti kɔ wəyefərəne kən dacɔ, nte tendesəŋε kɔ kətɔ-gbəkərə-gbəkərə sɔ kəder mɔ, pədenaŋkanε kələləs'im dis mɔ.» ⁶ Kɔ Wəbe Yesu ɔnɔcər: «Nəcəŋkəl nte wəboc kiti wətəlomp oŋloku mɔ. ⁷ Kanu nkən ɔfɔdekɔ-bocε afum ɔn aŋε kiti ba, aŋε ŋambokər kɔ pibi kɔ daŋ mɔ? Endesəŋε ŋa kəwon kəkər ba? ⁸ Ic-lok'un: ɔfɔdesəŋε ŋa kəwon kəkər, endeboce ŋa kiti katəna-katəna. Mba kɔ Wan ka fum endeder-ε, endebəp kəlaŋ doru ba?»

Capafɔ ca wəFarisi kɔ wəwərəs dut

⁹ Kɔ Yesu oloku sɔ capafɔ nce afum alɔma aŋε ŋanacem-cemne kələmp, a ŋac-fəfərəs akɔ mɔ: ¹⁰ «Kɔ afum mərəŋ ŋampe kəkɔ-tola Kanu nde **kələ kəpəŋ ka Kanu**; wəkin nwe pəyɔne wəFarisi, wəkɔ pəyɔne wəwərəs dut. ¹¹ WəFarisi nwe pəcəme pəc-lok-lokər Kanu debəkəc nte: «Kanu, iyek-yekəs'am* nte intəyi pəmɔ afum aləpəs akɔ ŋayɔne abanəs ca ya afum mɔ, ta ŋalomp, ŋac-sumpər dalakɔ,

kɔ intəyi pəmɔ wəwərəs dut nwe mɔ. ¹² Kəmerəŋ k'insun dəsək doluksər disre, ic-səŋ sɔ farile fəp fa yəsɔtɔ yem.» ¹³ Wəwərəs dut nwe nkən pəcəme pəbɔle, pəc-nese kəyektɔ fər dareŋc yati, mba pəc-sut-sutne abəkəc kəc-loku: «Kanu mənəŋnen'em, ina wəciya!» ¹⁴ Ic-lok'un: Fum wəkakɔ enalomp nnɔ Kanu kəyi mɔ, a k'endelukus nde ndərən; mba wəFarisi enalomp fε nnɔ Kanu kəyi mɔ. Nwe o nwe eləkne, andetore kɔ; nwe o nwe otontne, andepene kɔ.»

Yesu kətolanε kən awut afet (Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ Afum ŋac-kere Yesu ali cənaka nte təŋsəŋε pəc-denər ŋa waca pətolanε ŋa mɔ. Nte acəpse ɔn darəŋ ŋanəŋk ti mɔ, kɔ ŋaŋgbəŋ-gbəŋər ŋa.

¹⁶ Mba kɔ Yesu ələtərnene awut pəc-loku: «Nəcə awut ŋader nnɔ iyi mɔ! Ta nəməne ŋa, bawo **dεbe da Kanu**, aŋε ŋayi pəmɔ awut mɔ, ŋayɔ ŋi. ¹⁷ Awa! Ic-lok'un nwe o nwe ɔntəbaŋ **dεbe da Kanu** pəmɔ wan wəfet mɔ, ɔfɔberε ŋi disre few!»

Wərkun wəka daka delarəm

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Kɔ wəbe wələma eyif kɔ: «Wəbe wətɔt, cəke cɔ pəmar'im kəyɔ, isɔtɔ kəyi wəyən katina-ε?» ¹⁹ Kɔ Yesu eyif kɔ: «Ta ake tɔ mənwen'em «Wətɔt»-ε? Ali fum ɔyɔne fε wətɔt, mēne Kanu gbəcərəm. ²⁰ Məŋcərə mosom ma Kanu: Ta məsumpər dalakɔ; ta

* **18:11** «iyek-yekəs'am» = «iyif'am nəwali teta . . .»

mædif fum; ta mækiye; ta mæbanɛ fum yem disrɛ; mælelæs akombæra am- papa kam kə iya kam.»²¹ «Inɔcæmɛ maməkə fəp darəŋ kəyɛfɛ nte inafɛtɛ mə,» fum wəkakə pæc-loku.²² Nte Yesu ene kə dim mə, k'oloku kə: «Awa tes tin tobut'am: Mæcaməs daka dam, mayer pəsam papəkə atəyɔ daka, mændekə-sətə daka dəpəŋ nde dareŋɔ. Kə tɛyɛfɛ dənda-ɛ, mæder mæcɛps'em darəŋ.»²³ Nte fum nwe ene moloku ma Yesu mə, kə abɔc nɛmbɛrɛ kə, bawo ɛnəyɔ daka dɛlarəm.²⁴ Nte Yesu ɛnəŋk kə abɔc nɛmbɛrɛ kə mə, k'oloku: «Pəŋcucə aka daka kəbɛrɛ ka **dɛbɛ da Kanu** dəntɔf.²⁵ Pəfəfərənɛ yəkəmə kəbɛrɛ ka abi ŋa tɛsembɛ pətəs wəka daka kəbɛrɛ ka **dɛbɛ da Kanu** dəntɔf.»²⁶ Aŋɛ ŋaŋc-cəŋkəl Yesu mə ŋayif kə: «Anə antam ɔŋ kəyɛc-ɛ?»²⁷ Kə Yesu oloku ŋa: «Nte tentambər afum mə, Kanu kəntam ti.»²⁸ Kə Piyɛr oloku: «Səna səsak daka dosu kə səŋcəm'am darəŋ.»²⁹ K'oloku ŋa: «Awa! Ic-loku nu kanɔcɛ: Fum eyi fɛ, nwe ɛŋsək kəl kən, wəran kən, wəŋɔ, akomɛnɛ ɔn, kə awut ɔn teta **dɛbɛ da Kanu**,³⁰ ta wəkayɛ ɔŋkəsətə pəlarəm doru dandɛ, kə dekiriŋ nde aŋkəyɛ wəyɛŋ katina mə.»

Yesu ɛndəŋk ta maas defi dən kə kədəyɛfɛ kən afi dacə
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Kə Yesu ɛlɛk Asom ɔn wəcə kə mɛrəŋ, k'oloku ŋa: «Yerusalem andɛpɛ. Mes

mɛ adəŋk a Kanu ŋanacɛs teta Wan ka fum mə fəp, mendekə-yi.³² Bawo andekə-bɛr kə atəyɔnɛ Suyif dəwaca; andekə-fani kə, andekə-tərəs kə, andekə-yuksər kə lin,³³ andekə-sutɛ kə tərəŋkən, a padɛdif kə. Tataka ta maas ta defi dən, pəyɛfɛ afi dacə.»³⁴ Mba Asom ɔn ŋanane fɛ ti təlɛm o təlɛm. ŋanacərə fɛ nte tatəkə toloku mə.

Yesu kətaməs kən wətəŋəŋk
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Nte ŋayi kələtərɛ Yeriko mə, tətəŋnɛ wətəŋəŋk wəlɛma pəndɛ dəpə kəsək pæc-tola.³⁶ K'ene pəkət pa kənay, k'eyif daka ndɛ dender mə.³⁷ K'aloku kə: «Yesu wəka Nasarɛt eyi kəcɛpər!»³⁸ K'ɔŋkulərɛ: «Yesu wəkə† Dawuda məyɔn'em nənɔfər!»³⁹ Aŋɛ ŋanasol kə Yesu ŋayi kə tekiriŋ mə, ŋayɛfɛ kəgbəŋ-gbəŋər kə a pəcəŋk, mba wəkakə pæc-nəŋkanɛ kəkulɛ-kulɛ: «Wəka Dawuda məyɔn'em nənɔfər!»⁴⁰ Kə Yesu ɛŋcəmə, k'osom a pakɛrɛ kə fum nwe. Nte alətərɛnɛ kə mə, k'eyif kə: «Cəkɛ cə məfaŋ a iyən'am-ɛ?» K'oloku: «Wəbɛ, iluksərɛ sə kənəŋk!»⁴² Kə Yesu oloku kə: «Məluksərɛ sə kənəŋk! Kəlan kam kəyɛc'am.»⁴³ Gbəŋcana babəkə kə fum nwe ɛnəŋk, k'eyɛfɛ k'ɛŋcəmə kə darəŋ **pæc-cam debeki** da Kanu. Nte afum fəp ŋanəŋk tatəkə mə, kə ŋayɛfɛ kəkər-koru Kanu.

† 18:38 «Wan ka Dawuda,» Ti təyɔnɛ tokulɛ ta aYisrayel = «wəyɛc kəŋan.»

19

Yesu kɔ Sasey

¹ Nte Yesu embere Yeriko ma, k'ɛɲɔali dare. ² Awa, kɔ fum wɔlɔma, nwe aɲɔwe Sasey, nwe ɛnayɔne wɔbe ka awerɔs dut, pɔyɔ daka delarɔm, ³ pɔc-tɛn kɔcɔre fum nwe aɲwe Yesu ma; mba ɛɲɔ-tam fe ti, bawo afum ɲanala, nkɔn pɔbumpsɛnɛ. ⁴ Kɔ fum nwe ɛɲɔɔpɔr kirin k'ɔɲkɔ pɔfɔrɔɲk dɔkɔtɔk nte tɔɲsɔɲɛ kɔ kɔnɔɲk Yesu ma, bawo dif' ɛnakɔ kɔɔɔpɔr. ⁵ Nte Yesu embɔp kɔtɔt kanɲkɔ dɔntɔf ma, k'eyɛkti fɔr k'ɛnɔɲk fum nwe, k'oloku kɔ: «Sasey mɔkufe mɔtor; bawo nde kɔlɔ kam inɲkɔ mɔkɔ iyi.» ⁶ Kɔ Sasey embɛlkɔr kɔtor, k'ɛmbaɲ Yesu pɔbotu disrɛ. ⁷ Nte afum ɲanɔɲk ti ma, kɔ ɲayɛfe kɔcɔpɛnɛ, ɲac-loku: «Ndena fum wɔciya ɔɲkɔ pɔyi.» ⁸ Mba Sasey nwe ɛnacɔmɛ wɔbe fɔr kirin ma, oloku: «Wɔbe, indesɔɲ atɔyɔ daka dacɔ da kɔsɔtɔ kem; nwe o nwe inananɲkanɛ kɔbanɔr pɛlarɔm ma, indesɔɲ wɔkayi kɔmanɲkɔlɛ ka tɔkɔ inabanɔr kɔ ma.» ⁹ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Mɔkɔ, Kanu kɔyac aka kɔlɔ kanɲkɛ, bawo mɔna sɔ wɔka Abraham mɔyɔnɛ! ¹⁰ Bawo Wan ka fum ender kɔdetɛn kɔ kɔyac ka aɲɛ ɲanasɔlɛ ma.»

Capafɔ ca mɛɲɔcɔmbɔl ma kɛma

(Mt 25:14-30)

¹¹ Afum ɲayi kɔcɔɲkɔl Yesu. Kɔ Yesu ɔnɔcɔr capafɔ cɔlɔma, bawo ɲanalɔtɔrne Yerusalem, afum ɲac-cɛm-cɛmnɛ a **dɛbɛ**

da Kanu dɔɲkɔwɔr gbɔɲɔcana babɔkɔ. ¹² Kɔ Yesu oloku: «Fum wɔtɔt tokom wɔlɔma, ɛnayɛfe k'ɔɲkɔ atɔf ɲobol-bolu kɔkɔ-tɛn dɛbɛ a pɔdeder. ¹³ Kɔ fum nwe ewe acar ɔn wɔcɔ, k'ɔsɔɲ ɲa nwe o nwe kɛmɛ kɔpɔɲ kin, k'oloku ɲa: «Nɔc-kafɔlɛ-kafɔlɛ ki waca hanɲ icder.» ¹⁴ Mba afum aka dare dadɔkɔ ɲanater kɔ, kɔ ɲasom kɔkɔ-loku nde fum nwe ɔɲɔkɔ kɔtɛn dɛbɛ ma: «Sɔfanɲ fe a fum wɔkawɛ pɔyɔnɛ su wɔbɛ!» ¹⁵ Kɔ fum nwe ɔɲkɔ pɔsɔtɔ dɛbɛ, nte olukus ma, k'ewe acar ɔn aɲɛ wɔcɔ kɔdecɔre nte nwe o nwe ɛɲkafɔli-kafɔli waca ma. ¹⁶ Kɔ wɔcar wɔcɔkɔ-cɔkɔ ender, k'oloku: «Wɔbe, isɔtɔ wɔcɔ wa kɛma kanɲkɔ mɔnasɔɲ'im ma.» ¹⁷ Kɔ fum nwe oloku: «Tentesɛ, wɔcar wɔtɔt mɔyɔnɛ, bawo mɔlomp teta tes tɛfet, indesɔɲ sɔdare wɔcɔ mɔyɔnɛ wɔbe kɔɲan.» ¹⁸ Kɔ wɔcar wɔka mɛrɔɲ ender, kɔ wɔkakɔ oloku kɔ: «Wɔbe, kɔcamɔt ka kanɲkɔ mɔnasɔɲ'im ma, k'isɔtɔ.» ¹⁹ Kɔ fum nwe oloku sɔ wɔkakɔ: «Isɔɲ'am sɔdare kɔcamɔt, mɔyɔnɛ wɔbe kɔɲan.» ²⁰ Kɔ wɔlɔma ender pɔloku: «Wɔbe kɛma kam kanɲkɛ, inafɔktɔr ki dɔkɔloto kɔtɔt imɛɲk. ²¹ Bawo inanes'am nte mɔɲɔcɔca mes ma: Mɔɲlɛk mɔpɛ mɔntɔbɔc ma; mɔtɛl nde mɔnatɔ-bɔf ma.» ²² Kɔ fum nwe oloku wɔcar kɔn: «Moloku mam m' indekit'am, mɔna wɔcar wɔlɛc! Mɔnacɔre a inɲɔcɔca; k'ɲɲlɛk mɔpɛ intɔbɔc ma, ic-tɛl da intɔbɔf ma. ²³ Ak' ɛnasɔɲɛ nte mɔnatɔ-bɔs-bɔsɔr pɔsam pem ma, kɔ nte ilukus ma,

k'inqkō iban pi padenjaren'em kantangbe?»²⁴ K'oloku afum akō njanayi di mō: «Nəbanjər kō kema kanj kō nəkenē ki wəkō ɔsɔtɔn'em wəcō mō.»²⁵ Kō afum njaloku: «Wəbē, wəkakō ɔsɔtɔ wəcō!»²⁶ Kō fum nwe oloku njā: «Ic-lok'un: Məna nwe məyō mō, ambereņe sō məna wəkayi. Mba məna nwe məntəyō mō, ambanjər'am ali depic pōkō məyō mō.»²⁷ Ta merəņ tayi, nəker'em ater'em anje njanatō-faņ a iyōņe njā wəbē mō, nəfay njā mera fər yem kirin.»

Yesu kəkō kən Yerusalem

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Saņ 12:12-19)

²⁸ Nte Yesu elip kəloku afum moloku mamōkō mō, k'osumpər dōpō afum kirin kəkō Yerusalem.²⁹ Nte Yesu ɔlɔtərne sədare sa Betfase kō Betani mō, kəca ka tərō təkō anjwe Tərō ta Olif mō, kō Yesu osom acepse ɔn darəņ merəņ.³⁰ K'oloku njā: «Nəkō nde dare nde antefərne mō, kō nəņkōberē-ε, nəņkōbər di sɔfale səfet pakot si, nse fum o fum entatō-ndē mō. Nəsikəli si, nəkerē.»³¹ Kō fum eyif nu: «Ta ake tō nəņsikələ si-ε?» Nəloku kō gbəcərəm: «Bawo Wəbē efaņ si.»

³² Kō afum anje anasom mō njan kō, kō njan kō njabər sɔfale səfet pakot si pəmō təkō Yesu enaloku njā mō.³³ Njayi kəsikəli sɔfale səfet, kō asərka njayif njā: «Ta ake tō nəņsikələ sɔfale sasōkō-ε?»³⁴ Kō acepse ɔn darəņ merəņ anje njaloku aka sɔfale: «Wəbē efaņ si.»³⁵ Kō afum anje njan kene Yesu sɔfale

səfet nse, kō njandenjəsər si suma səņan, kō Yesu endē si kərōņ.³⁶ Təkō ɔņc-kō kirin mō, itō afum njan c-pere kō suma səņan dōpō.³⁷ Nte njalɔtərne Yerusalem nde pətəmbələr pa Tərō ta Olif mō, kō pəmbət kənay kanj kō kənacepse kō darəņ mō fər. Kō njayefe kəkorkoru Kanu pəpəņ, bawo njananəņk **mes mēwēy-wēy mmē Kanu kəmməntər mō.**³⁸ Kō njac-loku:

«Kanu Kəpəņ kəpocē pətət wəbē nwe endereņe tewē tən mō!

Pəforu peyi dareņc,

kō **pəmot pa pələl pa dēbē dōn** peyi dareņc!»

³⁹ AFarisi akin akin akō njanayi kənay kanj kō daco mō, njaloku Yesu: «Wəbē, məloku acepse am darəņ njacanjk!»⁴⁰ Kō Yesu oloku njā: «Kō njan cəņk-ε, masar monjkule-kule!»

Yesu kəbok kən teta Yerusalem

⁴¹ Nte njalɔtərne Yerusalem, a kō Yesu enəņk dare mō, k'eyefe kəbok teta di,⁴² k'oloku: «Yerusalem, məna en cərə məkō təkō anjō pasɔtō pəforu mō! Mba ndekəl tatəkō təņgbərən'am, məfətam ti kənəņk.⁴³ Bawo dəsək dendeder nde ater'am njandenəņkər'am kande, njakəl'am, a njadewepərən'am waca fər mō.⁴⁴ Nandeləsər'am haņ awut am, ali tasar tin njafodesakər'am mpe pəndenərne pələm mō, bawo mənacərə fe tēm nte Kanu kənader kəmar'am mō!»

Yesu kabere kən nde kəlb kəpəŋ ka Kanu

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; San 2:13-22)

⁴⁵ Nte Yesu embere nde kəlb kəpəŋ ka Kanu mə, k'eyefe kəbeləs acaməs. ⁴⁶ K'oloku ŋa: «Dəyecicəs Kanu kəloku: «Kəlb kem, tofo nde **an**loklokə**r Kanu** tə, mba nənə nənəkafəli ki anğbançan nɲe akiye nənğbəpne mə.»»

⁴⁷ Dəsək o dəsək Yesu eɲç-təkse afum dəndo kəlb kəpəŋ ka Kanu disre. Aloɲne apəŋ, atəkse sariye, kə abeki a dətəf ɲac-tən kədif kə. ⁴⁸ Mba ta ɲançəre nte ɲançə, bawo afum fəp ɲanç-cəŋkəl moloku ma Yesu, ta ɲafan kəbut ali toloku tən tin kəne-ε.

20

Deke kətam mes ka Yesu kəyefe-ε?

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ Dəsək dələma, nte Yesu eyi kətəkse afum nde kəlb kəpəŋ ka Kanu mə, pəc-dəŋk moloku mətət. K'aləɲne apəŋ, kə atəkse a sariye kələkene abeki a dətəf ɲamberər kə, ² kə ɲaloku Yesu: «Məloku su ma sariye nse səsəŋ'am kəyə ka mes mame mə, kə pəyənə fe ti-ε, məbənçər su nwe osom'am kəyə ka mi mə.» ³ Kə Yesu oloku ŋa: «Ina sə, k'yiyif'un k' inder toloku tin: ⁴ Anə enasom San kədəgbət fum dərəmun-ε, Kanu ba, ka afum?» ⁵ Kə ɲayefe kəgbekələne taŋan, ɲac-loku: «Kə səloku fə Kanu-ε, eɲyif su: «Ta ake tə nənətə-laŋ-ε?» ⁶ Mba kə səloku ndəkəl fə: «Afum ɲanasom kə-ε,» afum a

dətəf fəp ɲançacas su, bawo ɲançəre fəp a San wədəŋk wəka Kanu ə enayənə.» ⁷ Kə ɲaloku Yesu: «Sənçəre fe.» ⁸ Kə Yesu oloku ŋa: «Ina sə ifəbənçər'un nwe osom'im kəyə ka mes mame mə.»

Capafə ca abum dale alec bəkəc

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Kə Yesu eyefe kəloku afum capafə nce: «Fum enabəf tək yokom dale, k'eɲçəmbər yi seke, k'owur k'əŋkə atəf ɲələma nɲe enakə pəwon mə. ¹⁰ Nte tem tembəp mə, kə fum nwe osom wəcar nno abum a dale aɲe ɲayi mə, a ɲapoce kə yokom yələma ya tək yayəkə. Mba kə abum a dale ɲasut kə, kə ɲasak kə, k'olukus waca wəsəkər. ¹¹ Kə fum nwe əŋgbəkəre sə kəsom ka wəcar wələma; kə abum a dale ɲasut sə wəkəkə, kə ɲalapəs kə, kə ɲasak kə, k'olukus waca wəsəkər. ¹² Kə fum nwe osom sə wəka maas, kə abum a dale ɲambopər wəkəkə, kə ɲambələs kə. ¹³ Kə wəka dale nwe eyifne: «Cəke cə indey-ε? Wan kem nwe imbətər mə indesom; tələma ɲançələləs wəkəkə.» ¹⁴ Mba nte abum a dale ɲanəŋk wəkəkə mə, kə ɲalokene: «Wədəlek ke kən əfə wəkəkə. Padif kə nte tənçəŋe dale dede dəyənə dosu mə.» ¹⁵ Kə abum a dale aɲe ɲasumpər wan ka wəka dale, kə ɲawurene kə dale kəsək kə ɲandif.»

Kə Yesu eyif acəŋkəl ən, «Cəke cə pəmar wəka dale nwe pəyə ɲa-ε?» ¹⁶ Kə Yesu ənəçər: «Pəmar wəka dale

nwe pader pädif abum a dale akakö fəp, pəbanj sə dale pəsənj abum alöma.» Nte afum njane moloku mme mə, kə njaloku: «Ta tatəkö tetam kəyi!»¹⁷ Kə Yesu enjafəli kəro k'ömömən njə, k'eyif: «Cəke cə toloku tecic tantə toloku oŋ-ε?»

«Tasar nte acəmbər kələ njanace mə,

ipede pəyənə oŋ tasar mpε पो-
sumpər kələ mə.»

¹⁸ Nwe o nwe etempene pi
kəronj, entepε;

məna nwe pentempene
sə kəronj mə, pom-
putək'am.»

*Abε a dine aSuyif kəfan
kənan kəkənkələ-kənkələ Yesu
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)*

¹⁹ Atəkse a sariye kə alonje apənj njac-tən kətəp kə waca tēm tatəkö, bawo njanacəre a te tanjan tə Yesu enaloke capafə cacəkö; mba njac-nesε afum akö njanayi di mə. ²⁰ Kə njayefe kəkənkələ-kənkələ Yesu. Ti disre, kə njasom afum anje njanabanjene kəcənkəl moloku mən mə. Afum njanayi anje anasom kəkö-sumpər Yesu dəmoloku mə, nte tənşəne njatam kəber kə wəbe dəwaca, nwe enatəmpər kətam kə fənəntər dətəf mə. ²¹ Kə afum asom anje njanənj kə moloku: «Wətəkse, sənjcəre fə moloku mamε mənlokə məc-təkse mi afum mə məsək; məfəkiti fum kənənj kən, mba kənje kə mənəkse afum kəkət nke kəmbət Kanu mə. ²² Awa, məlokə su ma, pəmar kəsənj dut dosu wəbe wəka Rom*

ba, ka pəmar fe ti?»²³ Mba kə Yesu enepəl kəta kənan, k'oloku njə: ²⁴ «Nəmentər'im pəsam gbəlenj bin. Kəro ka ana kəyi pəsam papəkö-ε, kə tewε ta wəkayi?» Kə njaloku, «Wəbe wəka Rom.»²⁵ Kə Yesu olokə njə: «Awa, nəsənj wəbe wəka Rom pəkö pəyənə pən mə, kə Kanu sə pəkö pəyənə pa Ki mə.»²⁶ Afum anje njantam fe kəsumpər kə dəmoloku kənay nke daco; mba nte moloku ma Yesu menjciyanε njə mə, kə njanənj k.

*Kəyif ka kədeyefe ka defi afi
daco*

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ Kə aSadisi alöma njander nnə Yesu eyi mə. ASadisi akakö njanə-łoku a k'afi-ε, kəyefe kəyi fe sə. Kə njayif Yesu moloku mme: ²⁸ «Wətəkse, nte tə Musa enacice su: «Kə wenj ka fum efi pənənje mba ta əyə wan-ε, wenj wəkö eyi doru mə, entam kənasər wəran ka wəfi pəkome kə awut.»

²⁹ Mba awenj camət-merənj njanayi təlöma. Kə wəcəkö-cəkö enenje, k'efi ta esak wan-ε. ³⁰ Kə wəka merənj enasər wəran kən, ³¹ kə teyefe dənda kə wəka maas enasər kə. Tatəkö tə tenəkö hanj kə awenj anja anje camət-merənj fəp njanənje wəran wəkin nwe, ta nwe o nwe esak wan-ε. ³² Teləpəs oŋ, kə wəran nwe efi. ³³ Kə dəsək deyefe da afi dendeber-ε, anə endelek wəran wəkawε-ε? Bawo awenj anja akanje camət-merənj fəp njanənje

* 20:22 «Wəbe wəka Rom» = «Sesar,» ti təyənε tokule ta wəbe wəka Rom.

kɔ!»³⁴ Kɔ Yesu oloku ɲa: «Arkun kɔ aran a doru dandɛ ɲaɲɲɛɲɛɲɛ. ³⁵ Mba nde doru dakɔ dender mɔ, Kanu kənəɲk fɔ pəmar alompu ɲayɛfɛ defi, a ɲasɔtɔ kəyi wəyɛɲ doru dadɔkɔ-ɛ, ɲafɔde ɲac-ɲɛɲɛɲɛ. ³⁶ ɲafɔtam sɔ kəfi, bawo pəyi ɲa pəmɔ mɛlɛkɛɛ, ɲa ɲandeyɔnɛ awut a Kanu, bawo Kanu kəyɛkti ɲa defi. ³⁷ Musa oloku pəsoku pɛs a afi ɲandeyɛfɛ defi. Kəfo nkɛ aɲɔic teta tɛrəntəm nɛ tɛɲɔ-mar mɔ, Musa ewe Kanu dənda «Kanu ka Abraham, Kanu ka Isiyaka, Kanu ka Yakuba.» ³⁸ Kɔ Yesu ɔnɔcɛr, «Kanu bafɔ ka afi kɔ, mba ka ayi wəyɛɲ; bawo nnɔ Kanu kəyi mɔ, fəp fəɲyi wəyɛɲ.» ³⁹ Kɔ acicəs a sariyɛ alɔma ɲalɛk moloku, kɔ ɲaloku: «Wətəkɛ, mɔloku bel-bel!» ⁴⁰ Kɔ ɲaɲɔ-ɲɛsɛ sɔ kəyif kɔ moloku mɔlɔma.

Wəyɛk-yɛk wəka Kanu kɔ Dawuda
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Kɔ Yesu oloku ɲa: «Cəke cɔ antam kɔloku a Wəyɛk-yɛk wəka Kanu wəka Dawuda ɔyɔnɛ-ɛ? ⁴² Bawo Dawuda nkɔn yati oloku buk ba Yabura Dawuda disɛ: <Wəbɛ ɛnaloku wəbɛ kem: Məder məndɛ nnɔ kəca kem kətɔt,

⁴³ Ifaɲ kəbɔcɛr'əm atɛrɛnɛ am dɛntɔf mənəs-nas ɲa.»[†]

⁴⁴ Kɔ Dawuda ewe wəsom ka Kanu «wəbɛ kɔn»-ɛ, cəke cɔ wəkakɔ entam kəyɔnɛ wan kɔn-ɛ?»

Yesu oloku a pakɛmbərnɛ mɔyɔ ma atəkɛ sariyɛ

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Nɛ afum ɲayi kəcəɲkəl Yesu mɔ, k'oloku acɛpsɛ ɔn darəɲ: ⁴⁶ «Nəkɛmbərnɛ atəkɛ sariyɛ: ɲambɔtər kəkɔtəsɛ suma səpəɲ, ɲambɔtər pac-yif ɲa kəyif kətɔt mofɔ mɛ mɛɲlɛrɛ mɔ, ɲambɔtər dəkəndɛ dəcɔkɔ-cɔkɔ **dəkɔcəpəs**, kɔ səcəm səcɔkɔ-cɔkɔ mofɔ mɛ aɲkɔ kədi yeri mɔ. ⁴⁷ ɲa ɲambanɲər aran aɲɛ awos aɲa ɲafi mɔ daka daɲan, ɲa ɲambɔləsɛ sali nɛ təɲsɔɲɛ pagbɛkərə ɲa mɔ. Andekɔ-kiti ɲa kiti kəyɛɲki!»

21

Kəpɔcɛ ka wəran wətɔyɔ daka nwɛ wos ɛnafi mɔ
(Mk 12:41-44)

¹ Kɔ Yesu eyɛkti fɔr, k'ɛnəɲk nɛ aka daka ɲaɲɔ-ber kəpɔcɛ kəɲan dətəfala ta **kəlɔ kəpɔɲ ka Kanu** mɔ. ² K'ɛnəɲk sɔ wəran wətɔyɔ daka wəlɔma nwɛ wos efi mɔ, pəc-ber mɛɲɔcəmbəl mɛfɛt mɛrəɲ ma kəpər. ³ K'oloku: «Ic-lok'un, kaɲɔc: Wəran wətɔyɔ daka wəkawɛ wos ɛnafi mɔ, ɔmpɔcɛ pətəs aka fəp. ⁴ Bawo afum aləpəs aɲɛ fəp, nɛ daka dɛlar ɲa mɔ, itɔ ɲambɛr kəpɔcɛ kəɲan dənda, mba nkɔn, kətɔyɔ kɔn daka, ɔsɔɲ pəkɔ pəmar pɔsɔɲɛ kɔ kətam kəyi doru mɔ.»

Yesu kədəɲk kədɛləsər ka kəlɔ kəpɔɲ

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Afum alōma ḡaḡc-*loku* teta **kəlo kəpəḡ ka Kanu:** «Kəntese k'alompəse ki masar mətət kə ca yətət ya ki nyē aḡsəḡ Kanu kəpocē mə.» Kə Yesu oloku: ⁶ «Dəsək dendeder, ndē nəntədenəḡk tasar tedenḡse tasar kəronḡ mə, fəp fayi andewuḡ yi.

Pələc kə kətərəs
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Kə ḡayif kə: «Wətəkse, ake tem tə tatəkə tendeyi-ē? Təyə teḡbekəre tere tendementer meḡ maməkə məmbəp-ē?» ⁸ Kə Yesu oloku ḡa: «Nəkembərne, ta nəsakne patalər'un! Bawo afum alarəm ḡadeder ḡac-kətene tewe tem, ḡac-lok'un: «Ina əyənē wəsom ka Kanu,» kə, «Tem təmbəp!» Mba ta nədecəme ḡa darəḡ! ⁹ Kə nəndene teta kəwan, k'afum a dətəf ḡayenḡkər abe aḡan bəkəc-ē, ta nənesē; bawo mēne tatəkə təḡnḡḡkēne teder kərəsna, mba bafə ndəkəl doru dandē dendelip.» ¹⁰ K'oloku ḡa sə: «Afum alōma ḡandeyefərəne kə afum alōma, atəf ḡəlōma ḡayefərəne kə atəf ḡəlōma; ¹¹ antəf ḡendeyikcē mofə məlōma, dor kə docu yendeyi mofə mēlarəm; mes mēwēy-wēy mendeyi, kə **mēḡbekərə məpəḡ mme mendeyefē nde Kanu Kəyi mə.** ¹² Mba maməkə mendebəp, pasumpər'un, patərəs'un, pasəḡ'un kəkə-kiti **dəkəcpəs** a padeber'un dəbili. Abē a dətəf ḡandekit'un teta tewe tem. ¹³ Tatəkə tendemar'un kəloku ka təkə nəḡcərə tetem mə. ¹⁴ Ta təyə

nu kəcem-cəmnē təkə nəndeyə a nəyacne mə. ¹⁵ Ina wəkawē yati ina endesəḡ'un temer kə kəcərə ka kətət nkē ater anu, nwe o nwe əntədetam kəḡbekəl mə. ¹⁶ Akomēne, awēḡc aḡa, anapa, kə abət anu yati ḡandesəḡ nu, ḡasəḡe alarəm kəfi nu dacə. ¹⁷ Fəp fəndeter'un, teta tewe tem. ¹⁸ Mba ali kəfon konu ka dəromp kin kəfədesələ; ¹⁹ Kə nəmberene kəsumpər bel-bel-ē, nəndeyacne nəyi doru.»

Yesu endəḡk kədəlasər ka Yerusalem

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ «Kə nəndenəḡk asədar ḡakəl Yerusalem-ē, nəcərə tem tatəkə a kələsər ka di kəlotərne. ²¹ Tem tatəkə akə ḡayi Yude mə, ḡac-yekse kəpərne ka dəmərə; akə ḡayi Yerusalem dacə mə, ḡac-wur; akə ḡayi dəkulum mə, ta ḡabere sə dare-ē. ²² Bawo dəsək dadəkə d' andeboc kiti, nte təḡsəḡe mes mme anacic mə fəp meyi. ²³ Pələc peyi dəsək dadəkə aran aḡe ḡambekəs, kə akə ḡaḡmēsər mə! Bawo pəyənḡi pəpəḡ pendeyi dəsək dadəkə dətəf, kə mētele məpəḡ ma Kanu nḡə afum akəkə ḡayi mə. ²⁴ Sakma sə andedifəte ḡa, təf fəp yosumpər-sumpər ḡa yekekərə ḡa pəbələ; tem tatəkə afum acuru ḡabaḡ Yerusalem, haḡ tem nte asəḡ ḡa mə tec-lip.»

Kəder ka Wan ka fum

(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ «Məyə mēḡbekərə mme meyefē nde Kanu kəyi mə mendeyi dədec, dəḡof kə

dəcəs; dəntəf, bəkəc yen-
delece-łece afum teta pukule-
kule pa dəkəba kə yam ya
ki. ²⁶ Afum ɲandefine kənese
ka kəcem-cəmne ka təkə
tendeder dəntəf mə, bawo
fəntər fa kəm fəndeyikce.
²⁷ Təm tatəkə tə andenəjk
Wan ka fum kəder dəkəp;
dəfəntər, kə **dəpəmot pa**
pələl pa dəbe dən disre d'
ender. ²⁸ Kə məyə maməkə
mendecop kəder-ε, nəlomp,
nəyektı səbomp, bawo kəsəɲ
konu kəway kələtərne.»

*Cəke cə kətək kəkom
kənatəksε-ε?*

(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

²⁹ Kə Yesu oloku ɲa capafə
cin: «Nənəjk kətək kəkom*
kə tək yələpəs nyε. ³⁰ Nəɲc-
kəna-nəjk yi yopəɲ bəpər,
nəcərə katin a kətəɲ kələtərne.
³¹ Itə nənə nəndesə-yə, kə
nəndenəjk mes maməkə
mec-der-ε, nəcərə fə **dəbe**
da Kanu dələtərne. ³² Ic-
lok'un kaɲce: Afum a təm
tante ɲafədelip kəfi fəp, a
ta teyi-ε. ³³ Kəm kə antəf
yendesəle mba moloku mem
məfədesəle.»

Ta nədirərne!

³⁴ «Nəkembərne bel-bel! Ta
nəsak bəkəc yonu yetəsərne
cəsata kə kəcis, kə kəcem-
cəmne ka doru dandε, kə pəyi
ti tatəkə-ε, dəsək dəpəɲ dadəkə
dendebəpən'am, ³⁵ pəmə
nte manta mənɟbəpərne lop
mə. Bawo dəsək dadəkə
dendebəpərne afum a doru
fəp. ³⁶ Ta nədirərne, **nəc-**
lok-lokər Kanu təm fəp, nte
təɲsəɲε nəde nəsətə fəntər

fəmulpərne mes məkə mend-
eder mə fəp, nədekə nəcəmε,
nəmentərne Wan ka fum, ta
nələpərne.»

³⁷ Dəsək dadəkə, Yesu
pəc-təksε afum dəndo **kələ**
kəpəɲ ka Kanu, k'owur kəkə-
cəpərne pibi nde aɲwe «Tərə
ta Olif» mə. ³⁸ Afum fəp, kə
dec dəsək-ε, ɲəɲc-kə nde **kələ**
kəpəɲ ka Kanu kəkə-cəɲkəl
kə.

22

*Abε kətəɲne kəyə ka Yesu
pələc*

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Saɲ
11:45-53)

¹ Kə kəsata ka aSuyif ka **sali**
sa cəcom cətəɲkəl lebin
nkε aɲwe «Pak» mə kələtərne.
² Aloɲne apəɲ kə atəksε sariyε
ɲayefe kətən ka nte ɲəɲyə a
ɲadif Yesu mə, mba ɲac-nese
afum.

*Yudas kəwose kən kəmar
abε a aSuyifa ɲasumpər Yesu*

(Mt 26:17-25; Mk 14:10-11)

³ Kə Sentani səmbere Yudas,
nwe aɲc-we Iskariyət mə, nwe
aɲc-ləm asom a Yesu wəco kə
merəɲ dacə mə. ⁴ Kə Yudas
əjkə ɲanenene kə aloɲne apəɲ
kə abε aɲε ɲəɲc-bum **kələ**
kəpəɲ ka Kanu mə, təkə
pəmar pəsəɲ ɲa Yesu mə. ⁵ Kə
pəmbət ɲa, kə ɲantəɲne kəpocε
kə pəsam. ⁶ Kə Yudas owose.
K'eyefe oɲ kətən təyə nte əɲyə
a pəsəɲ Yesu ta afum ɲəɲcərə
ti mə.

*Yesu kəsəɲ ka kəlompəsyeri
ya Pak*

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21;
Saɲ 13:21-30)

* 21:29 f. «figuier»

⁷ Kò dəsək da **sali sa cəcom cətənjəkəl lebin** dəmbəp nde pəmar padif aŋkesiya ɲolɔŋne mə. ⁸ Kò Yesu osom Piyer kò Saŋ, pəc-loku ɲa: «Nəkò nəlompəsə su yeri ya Pak, nte təŋsəŋe səde sədi yi mə.» ⁹ Kò ɲayif Yesu: «Deke məfaŋ a səlompəs yi-ε?» ¹⁰ Kò Yesu oloku ɲa: «Kò nəndena nəc-bere dare disre-ε, nəŋkəbərənə kò wərkun wələma pəsare təbəl pa domun. Nəcəme kò darəŋ haŋ nde kələ kəŋkə ŋkəbere mə. ¹¹ Nəloku wəka kələ kaŋkə: «Wəbe osom su a səder səyifəm, a dukələ dere d'endedi yeri ya Pak kò acepse ɔn darəŋ-ε?» ¹² Endekəmentər'un kələ kəron, dukələ dəpəŋ kò ca yəkə pəmar mə fəp. Dəndo kəfo kaŋkə kò nəŋkəlompəs yeri ya Pak. ¹³ Kò afum aŋe ɲaŋkə, kò ɲaŋkə ɲabəp ca fəp pəmɔ təkə Yesu enaloku ɲa ti mə, kò ɲalompəs yeri ya Pak.

Kəyer ka kəcom ka Pak

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26)

¹⁴ Nte təm tēmbəp mə, kò Yesu endə dəmesa kədi yeri kò Asom ɔn. ¹⁵ Kò Yesu oloku: «Pəmbas'im kədi yeri ya Pak yayε kò nənə, a idetəɔ. ¹⁶ Bawo ic-lok'un, ifəsɔ-di yi, haŋ təm nte teta yi tendekələre nde **dəbe da Kanu** dantəf mə.» ¹⁷ Kò Yesu ɛlek apət, k'okor-koru Kanu,* k'oloku: «Nələk apət ɲɛ, nəyerənə pedisre pa ɲi; ¹⁸ bawo ic-lok'un, ifəsɔ-mun wən haŋ

dəbe da Kanu deder.» ¹⁹ Kò tɛyɛfɛ day, k'ɛlek kəcom, nte elip kəkər-koru Kanu† mə, k'entepi ki, k'əsəŋ ɲa pəc-loku: «Dis dem də dandε, nde asəŋe te tonu mə; nade nəc-cem-cəmn'em.» ²⁰ Nte ɲalip kədi yeri mə, k'ɛlek sə apət, k'əsəŋ ɲa, pəc-loku: «Apət ɲaŋe ɲəyɔnə **kəcaŋəs kəfu kəyi ka tes tin** kò Kanu. Wən wawε weyi apət ɲaŋe disre mə, wəyɔnə mecir mem mme alonε tes tonu mə. ²¹ Ti disre, fum nwe endesəŋ'im padif mə, endε nnə amesa ɲaŋe kò ina. ²² Wan ka fum entas, pəmɔ təkə aloku ti mə; mba pələc peyi fum wəkakə endesəŋ kò padif mə.» ²³ Kò acepse a Yesu darəŋ ɲayefε kəyifətənε dənda, fum nwe eyi ɲa dacɔ nwe endesəŋ kò padif mə.

Anə ecepər'un fəp-ε?

²⁴ Kò kəgbekələne kəpəŋ kəyefε acepse a Yesu darəŋ dacɔ, teta kəcərə ka nwe eŋcepər ɲa dacɔ fəp mə. ²⁵ Kò Yesu oloku ɲa: «Abε a təf ɲayi afum aŋan kəron pəmɔ abε, aŋe ɲaŋkətənε kətam nnə ɲayi mə, ɲafaŋ a pawe ɲa «abət a afum». ²⁶ Bafɔ tin tayi tɔ kò nənə! Mba mənε nwe eŋcepər'un fəp mə, pəyi pəmɔ nwe efete nu dacɔ fəp mə; nwe ɔyɔnə wəbe mə, pəyi pəmɔ wəcar. ²⁷ Bawo, nwe eŋcepər nu mə ɔyɔnə, nwe endə dəmesa mə ba, ka nwe eŋkərə kò yeri dənda mə? Bafɔ nwe endə dəmesa mə ɔfo? Kò

* **22:17** «k'okor-koru Kanu,» kò pəyɔnə fε ti-ε, «k'eyif Kanu nəwali teta apət»

† **22:19** «kəkər-koru Kanu» kò pəyɔnə fε ti-ε, «kəyif Kanu nəwali teta kəcom»

ina, iyi nu dacɔ, pəmɔ nwe ɛɲkere nu yeri demesa mɔ.»

²⁸ «Nəna enasiməs kɔ ina tɛm nte inayi tɔrɔ disre mɔ. ²⁹ Itɔ ɔsɔɲe nte papa kem ɔsɔɲ'im dɛbɛ mɔ, ina sɔ isɔɲ'un di: ³⁰ Nte tɔɲsɔɲe nadi yeri, nɛmun amesa ɲem kəron ɲde dɛbɛ dem dɛntɔf mɔ. Nɛnde sɛcɔm sa abɛ kəron, nɛboc kiti ka cəsunɲka wɛcɔ kɔ mɛrɔɲ ca Yisrayel.

Yesu endəɲk a Piyer endebanɛnɛ kətɔcɛrɛ kɔ

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Sarj 13:36-38)

³¹ Kɔ Yesu oloku Simɔɲ Piyer: «Simɔɲ, Simɔɲ! Məkembərɲɛ! Sentani sɛntola kədəs-dɛs'un dəsifite pəmɔ kəcom. ³² Mba intolan'am, nte tɔɲsɔɲe ta abəkɛc ɲekafəl'am‡ mɔ. Kɔ mɛndeder'im-ɛ, mɛyɛɲkəs bəkɛc ya awɛɲc'am aɲa.» ³³ Kɔ Piyer oloku kɔ: «Wəbɛ, iwose kəkɔ dɛbili kɔ mɛna, kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ, ifi kɔ mɛna.» ³⁴ Mba kɔ Yesu oloku kɔ: «Piyer, ic-lok'am, mɛndebanɛnɛ kətɔcɛr'em kəmaas a kicipi kəc-cam.»

Pəsam pa delek, alɔba, kɔ dakma

³⁵ Kɔ Yesu eyif ɲa: «Nte iɲc-som'un ta iɲsɔɲ'un pəsam, ta iɲsɔɲ'un alɔba ɲɛbɛrɛ yamos, ta iɲsɔɲ'un cɔfta cəbɛrɛnɛ mɔ, paka penayi yi dacɔ mpe nənato-sɔtɔ mɔ ba?» Kɔ acɛpse ɔn darɔɲ ɲaloku: «Ala! Ali pin pɛnayi fɛ.» ³⁶ Kɔ Yesu oloku ɲa: «Ndekəl mes mɛsəkpe! Mɛna nwe mɔɲyɔ pəsam

mɔ, mɛlekɛnɛ pi; mɛna nwe mɔɲyɔ alɔba ɲɛbɛrɛ yamos mɔ, mɛlekɛnɛ ɲi; kɔ mɛna nwe mɔntɔyɔ dakma mɔ, mɛcaməs yamos yam, məway din! ³⁷ Bawo, ic-lok'un: Mɛnɛ tɔkɔ aɲcic mɔ tɛlarɛ nɲɔ iyi mɔ: «Analɔm kɔ ayɛɲki bəkɛc dacɔ.» Nte tɔyɔnɛ temi mɔ, kəyi kɔ tender.» ³⁸ Kɔ acɛpse ɔn darɔɲ ɲaloku kɔ: «Wəbɛ mɛban ɲakma nɛ mɛrɔɲ.» Kɔ Yesu oloku ɲa: «Pəntəɲnɛ tante.»

Yesu kəlɔk-lokər Kanu nde tɔrɔ ta Olif

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Pəmɔ tɔkɔ ɔɲc-yɔ ti mɔ, Yesu endewur k'ɔɲkɔ nde tɔrɔ ta Olif. K'acɛpse ɔn darɔɲ ɲaɲɛpse kɔ.

⁴⁰ Nte ɲambəp kəfo kanɲkɔ mɔ, k'oloku ɲa: «**Nəlɔk-lokər Kanu**, ta nəsaknɛ nɛbɛrɛ kiciya disre.» ⁴¹ K'ɔmbɔlɛ ɲa, pəmɔ kəlɔm ka tasar katin, k'ɛɲcəp suwu, k'ontola Kanu, ⁴² pəc-loku: «Papa kɔ məwosɛ-ɛ, mɛbɔlɛn'em pəcuɲ pampɛ. Ti disre, ta tɛfan tem teyi, mba tam teyi.» ⁴³ Kɔ mɛlɛkɛ mɔlɔma mowurɔr kɔ kəyɛfɛ darenɲ, kədəyɛɲkəs kɔ abəkɛc. ⁴⁴ K'abəkɛc ɲɛlɛcɛ-lɛcɛ kɔ, k'ɛyɛfɛ kəlɔk-lokər Kanu, k'abəkɛc ɲɛmpɛ kɔ, kɔ kawonɛ kɔn kəyi pəmɔ nte mocul ma mecir mendetɛmpɛnɛ dɛntɔf mɔ. ⁴⁵ Kɔ Yesu ɛsak sɔ kəlɔk-lokər Kanu kəɲkɔ ɛnayi mɔ, k'ɔɲkɔ pəbəp acɛpse ɔn darɔɲ ɲadireɲɛ bəkɛc yɛrɛɲc. ⁴⁶ Kɔ Yesu eyif ɲa: «Ta ake tɔ nɛndireɲɛ-ɛ? Nəyɛfɛ,

‡ 22:32 «ta abəkɛc ɲekafəl'am,» kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ, «ta kəlɔɲ kam kəsɔlɛ»

nəlɔk-ɔkər Kanu ta nəsakne nəbɛɛ kiciya disrɛ!»

Kəsumpər ka Yesu

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Saŋ 18:3-11)

⁴⁷ Yesu ɛnalip fɛ kəlɔk-ɔku kɔ afum alarəm ɲander, fum wəkɔ aŋc-we Yudas, aɕɛpɛ ɔn darəŋ wəɔ kɔ mɛrəŋ daco mə, pəyi ɲa kirin. K'olotərne Yesu kəkɔ-cup kɔ. ⁴⁸ Kɔ Yesu eyif kɔ: «Yudas, kəcup kɔ mändelɛkɛ Wan ka fum məsəŋ kɔ ater ɔn ba?»

⁴⁹ Ntɛ asol a Yesu ɲanəŋk tatəkɔ tɛnakɔ-ɕɛpər mə, kɔ ɲayif Yesu: «Wəbɛ, səntam kəsutnɛnɛ sakma sosu ba?» ⁵⁰ Kɔ fum wəkin asol a Yesu daco, ɛɲɕɛp wəcar ka wəlɔŋnɛ wəpəŋ aləŋəs ɲa kəca kətət. ⁵¹ Kɔ Yesu ɛyac ɲa pəc-ɔku: «Nəce tatəkɔ!» K'ɔŋgbuŋɛnɛ aləŋəs ɲa fum wəkakɔ, k'ɛntamnɛ.

⁵² Kɔ Yesu eyif alɔŋnɛ apəŋ, abɛ a abum a **kələ kəpəŋ ka Kanu** kɔ abeki a dətəf aŋɛ ɲanader kəsumpər kɔ mə: «Pəmar nəder nətəmpər sakma kɔ tək, pəmɔ ntɛ nənder kəsumpər kalbante mə ba? ⁵³ Dəsək ɔ dəsək səna aŋc-yi nde **kələ kəpəŋ ka Kanu** kɔ nəna, mba nənəsumpər f'em. Ndəkəl ɔŋ, tɛm tonu tɛbəp, kɔ kətam ka kubump.»

Piyɛr ɛmbaŋnɛ kətɔ-cərə Yesu

(Mt 26:57-58,69-75; Mk 14:53-54,66-72; Saŋ 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Ntɛ ɲalip kəsumpər Yesu mə, kɔ ɲanɛkɛrɛ kɔ nde kələ ka wəlɔŋnɛ wəpəŋ. Mba kɔ

Piyɛr ɛŋgbɛkərə ti pəbɔlɛ. ⁵⁵ Kɔ ɲamot nɛŋc abanɛka daco kɔ ɲandɛ. Kɔ Piyɛr ɛndɛ ɲa daco. ⁵⁶ Ntɛ wəcar wəran wəlɔma ɛnəŋk kɔ pəndɛ ɲa daco nɛŋc kirin mə, k'oloku: «ɲa ɲayina kɔ fum wəkawɛ.» ⁵⁷ Mba kɔ Piyɛr ɛŋgbɛkəl wəran nwɛ, pəc-ɔku: «Wəran, ɲɕərə fɛ fum wəkawɛ!» ⁵⁸ Pəwon fɛ kɔ wəlɔma ɛnəŋk kɔ, k'oloku: «Məna sɔ akin ayi ɲɔ nəyɔnɛ.» Kɔ Piyɛr ɔloku wərkun nwɛ: «Ala! Bafɔ akin ayi ɲɔ səyɔnɛ.» ⁵⁹ Kɔ dec din dɛɲɕɛpər mə, kɔ fum wəlɔma ɛŋgbəc kəlɔku: «Fum wəkawɛ ɔŋwurenɛ kənyai kɔ nkən, bawo wəKalile ɔfɔ.» ⁶⁰ Kɔ Piyɛr ɔloku: «Məna, ina ɲɕərə fɛ tante mənɛkɛrɛ kəlɔku mə.» ɲayi kəlɔk-ɔku kɔ kicipi kəŋcam. ⁶¹ Kɔ wəbɛ Yesu ɛŋkafələ k'ɛŋgbətɛ Piyɛr. Kɔ Piyɛr ɛɲɕɛm-ɕɛmnɛ toloku təkɔ wəbɛ Yesu ɛnaloku kɔ mə: «Məndebaŋɛnɛ kətɔ-cər'em kəmaas a kicipi kəc-cam.» ⁶² Kɔ Piyɛr owur nde dabanɛka, k'ɔŋkɔ pəbok bel-bel.

Kələməs kɔ kəsut ka Yesu
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³ Arkun aŋɛ ɲaŋc-bum Yesu mə ɲafani kɔ, ɲac-sut kɔ. ⁶⁴ ɲac-kump kɔ kəro, a ɲac-yifət kɔ ntɛ: «Məmentər su ɔŋ a wədəŋk wəka Kanu ɔ məyɔnɛ! Məbɔŋc ma nwɛ ɔsut'am mə!» ⁶⁵ Kɔ ɲales-les kɔ moloku mələməs mɛlarəm.

Yesu nde aboc kiti apəŋ fər kirin

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Saŋ 18:19-24)

⁶⁶ Ntɛ dec dəsək mə, kɔ abeki a dətəf, alɔŋnɛ apəŋ, kɔ

k'atəkse sariye nambəpəsene. Kə nənkekəre Yesu nde aboc kiti anjan apəŋ ŋayi mə. ⁶⁷ Kə ŋayif kə: «Kə pəyənə fə mənə əyənə nwe Kanu kəyək-yək mə-ε, məloku su ti.» Kə Yesu oloku ŋa: «K'iloku nu ti-ε, nəfəlan ti, ⁶⁸ k'iyif'un sə-ε, nəfəluks'em moloku. ⁶⁹ Kəyefe ndəkəl, Wan ka fum endekə nde kəca kətət ka fənəntər fa Kanu.» ⁷⁰ Kə afum fəp nambəŋene: «Mənə əyənə oŋ Wan ka Kanu ba?» K'oloku ŋa: «Nənə oloku ti: Nkən iyənə.» ⁷¹ Kə ŋaloku: «Cəke cə afaŋ sə kəcərə-ε? Səna yati, səna enene kə ti dəkusu.»

23

Yesu fər ya Pilat kirin

(Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Saŋ 18:28-38)

¹ Kə ŋayefe fəp faŋan, kə ŋasole Yesu kəkekəre kə nde fər ya Pilat kirin. ² Kə ŋayefe kəyemsene kə, ŋac-loku: «Wəkawe səŋkə səbəp pəc-gbiŋər afum kəyənəkər su səbomp, ŋafati kəsəŋ wəbe ka doru fəp dut, pəc-wene sə «Wəyək-yək wəka Kanu, wəbe wəka atəf.» ³ Kə Pilat eyif kə: «Wəbe wəka aSuyif məyənə?» Kə Yesu oloku kə: «Mənə oloku ti.» ⁴ Kə Pilat oloku wəlonne wəpəŋ wəka kəb kəpəŋ ka Kanu kə kənay ka afum: «Inəŋk fe tələm o tələm nte pəmar pasumpərə wərkun wəkawe mə.» ⁵ Mba kə ŋəŋgbəc gbes, kəloku: «Afum ŋə eŋgbiŋər, pəc-təkse afum atəf ŋa Yude

disre fəp kəyefe atəf ŋa Kalile nde enacop mə, haŋ nnə.»

Yesu fər ya Herodu kirin

⁶ Nte Pilat ene teta Kalile mə, k'eyif kə: «Wəka Kalile məyənə ba?» ⁷ Nte Pilat ene a wəka Kalile əfə mə, k'oloku a fum wəkawe, Herodu pəmar pəkiti kə. K'oloku a pakene kə Herodu nwe enayi mata maməkə Yerusalem mə. ⁸ Nte Herodu enəŋk Yesu mə, kə pəmbət kə, bawo eŋc-ten kənəŋk kə kəyefe nte pənawon mə, teta mes məkə eŋc-ne pac-loku tən mə, pəyə amera kənəŋk kə, pəyə **təy** **təgbəkəre nte təyefe nde Kanu kəyi mə** fər yən kirin. ⁹ Kə Herodu eyifət Yesu mes melarəm, mba Yesu enalukse fe kə nte o nte. ¹⁰ Wəlonne wəpəŋ kə atəkse sariye ŋanayi di, ŋac-naŋkanə kəyemsene kə. ¹¹ Herodu kə abum ən ŋafani kə, kə ŋayə kə pələc pələc; kə ŋamber kə yamos ya abe, kə ŋasəŋ kə a pakene Pilat. ¹² Dəsək dadəkə yati də Pilat kə Herodu ŋanabət oŋ, ŋanaterene cəkə-cəkə.

Antəŋne kədif Yesu

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Saŋ 18:39-19:16)

¹³ Kə Pilat ewe wəlonne wəpəŋ, abe a dətəf, kə afum. ¹⁴ K'oloku ŋa: «Nəŋker'em fum nwe a nkən eŋgbiŋər afum kəyənək səbomp. Mba fər yonu kirin iyifət kə, ali tes tin inəŋk fe nte əyə mes mame nəmbonje kə mə, nte pəmar padife kə mə. ¹⁵ Herodu sə enəŋk fe ali tin, bawo olukse su kə.

Awa! Fum wəkawε ɔyɔ fε nte o nte pəmar padifε kɔ mɔ. ¹⁶ Kəsak kɔ k'inder k'andelip kəsut kɔ-ε.» ¹⁷ Kəsata ka Pak nkε o nkε, Pilat εηc-sake ɲa wəyi dɔbili wəkin. ¹⁸ Kɔ ɲambaɲεne fəp kəkule-kule: «Mədif wəkawε! Məsakε su Barabas!» ¹⁹ Anaber Barabas dɔbili teta kədifətεne kəlɔma nkε kənayi dare mɔ, kɔ kədif ka fum. ²⁰ Kɔ Pilat ɲɔgbəkεre sɔ kəlɔku ɲa kəfan kən kəsak Yesu. ²¹ Mba kɔ ɲaloku gbεs: «**Məcaɲ kɔ dəkətɔk ka defi!** Məcaɲ kɔ!» ²² Kɔ Pilat eyif ɲa sɔ tamaas: «Pələc pere pɔyɔ-ε? Inəɲk fε nte o nte pəmar padifε kɔ mɔ. Kəsak kɔ k'inder k'alip kəsut kɔ-ε.» ²³ Kɔ ɲampεne sim kəbupərə, ɲac-loku: «Pacaɲ kɔ!» Kɔ sim səɲan səɲkalərne. ²⁴ Kɔ Pilat owose kəyɔ təkɔ ɲanafan mɔ. ²⁵ Kɔ Pilat εsak Barabas wəkɔ ɲanawer kɔ mɔ. Barabas nwe anaber dɔbili teta kədifətεne, kɔ kədif ka fum mɔ. Kɔ Pilat εlek Yesu, k'ember ɲa dəwaca ɲayɔ kɔ təkɔ ɲanafan mɔ.

Kəcaɲ ka Yesu

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Səɲ 19:17-27)

²⁶ Nte ɲayi kəkekərə Yesu mɔ, kɔ ɲambərəne kɔ wərkun wəlɔma pac-we kɔ Siməɲ, wəka atɔf ɲa Sireɲ εnayi pəyεfε dale, kɔ ɲasarsər kɔ **kətɔk kəpandən ka defi** a pəcəme Yesu darəɲ pəkekərə ki. ²⁷ Kɔ kənay ka afum alarəm kɔ aran ɲaɲcəme kɔ darəɲ ɲac-sut-sutne bəkəc ɲac-yɔne kɔ nɔnɔfər. ²⁸ Kɔ Yesu εɲkafəle nnɔ ɲayi mɔ, k'oloku: «Aran a Yerusaləm, ta nəbokε

tetem! Mba nəbokε te tonu kɔ ta awut anu! ²⁹ Bawo dəsək dendeder ndε andeloku: «Pəmbɔt aran aɲε ɲantəbəkəs mɔ, pəmbɔt cor nce cəntəkom mɔ, kɔ mεsε mme məntəmesər mɔ!» ³⁰ Afum ɲandeloku mərə dəsək dadəkɔ: «Mətempεne su kəronɲ!» kɔ mofɔ meɲeci, «Məgbəpərne su!» ³¹ Bawo k'ayɔ ti kətək kəcaɲk-ε, cəke cɔ andeyɔ kəwosu-ε?

³² Kɔ ɲasolεne sɔ kəkekərə calbante mərəɲ aɲε anakodifεne kɔ Yesu mɔ. ³³ Nte ɲambərə kəfo kan kɔ aɲwe «Kəmbembəle» mɔ, kɔ **ɲaɲcaɲ kɔ dəkətɔk kəpandən ka defi** dəndo. Kələkεne calbante akakɔ mərəɲ; wəkin pəyi kɔ kəca kətɔt, wəkɔ pəyi kɔ kəca kəmerya. ³⁴ Kɔ Yesu oloku: «Papa məɲaɲnεne ɲa, bawo ɲaɲcərə fε nte ɲayi kəyɔ mɔ.» Kɔ asɔdar akanε ɲayerεne yamos yən ɲac-gbale ti kɔla. ³⁵ Afum ɲacəme, ɲac-məmən. Abε ɲac-fani Yesu, ɲac-loku: «Bawo εyac akɔ, pəyacne oɲ ma nkən sərka, kɔ pəyɔne fɔ Krist, nkən ɔyɔne Wəyek-yek nwe Kanu kəsom mɔ-ε!» ³⁶ Kɔ asɔdar sɔ ɲaɲcəɲne kəkɔ-fani kɔ, kɔ ɲasəɲ kɔ member modokət. ³⁷ ɲac-loku: «Kɔ pəyɔne fɔ mənə ɔyɔne wəbε ka aSuyif-ε, məyacne oɲ ma, mənə sərka!» ³⁸ Anacic kɔ domp takəronɲ: «Wəkawε ɔyɔne wəbε ka aSuyif.»

³⁹ Kalbante kin akakɔ anacaɲ mɔ, pəc-ləməs Yesu, pəc-loku: «Bafɔ mənə ɔyɔne Wəyek-yek wəka Kanu? Məyacne oɲ ma, kɔ sənə!» ⁴⁰ Mba kɔ kalbante kamerəɲ

kəŋkə anacəŋ mə, kəŋgbəŋ-
gbəŋər kə, kəc-loku: «Cəpə
məfənesə Kanu ba, mənə
nwe andeyə pəmə səna mə?»
41 «Ta səna, kaŋce kə, tantə
tə pəmar pasəŋ su kəway ka
mələsər mosu; mba wəkawə
ɔyɔfə tələm o tələm tɛləc.»
42 K'oloku: «Yesu məde
məcəm-cəmn'em kə məndekə-
bərə dəbɛ dam dəntəf-ɛ.»⁴³ Kə
Yesu oloku kə: «Kaŋce kə, ic-
lək'am: Məkə, səna aŋkəyi
Ariyana kə mənə.»

Defi da Yesu

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41;
Səŋ 19:28-30)

44 Daŋ dənabəp, dec do-
surenɛ afum dəsəbomp, kə
kubump kəkəbaŋ atəf fəp,
tənabələ kətəŋc haŋ dec maas.
45 Dec dənakalɛ, pənabiyɛ. Kə
kəloto nke anagbək kəkump
ka kəfo kəcempɪ ka kələ kəpəŋ
ka Kanu mə, kəwalɛ daco.
46 Kə Yesu oŋkulərne dim
dəpəŋ: «Papa, ilək amera ŋem,
k'imber'am dəwaca!» Ntɛ
elip kəloku moloku maməkə
mə, k'əŋgbiŋ kifir. 47 Ntɛ
wəsədar wəRom wəbɛ ka
asədar tasar tin (100) ɛnəŋk
mes maməkə mənəcəpər mə,
k'əŋcam debeki da Kanu pəc-
loku: «Kaŋce kə, fum wəkawə
ɛnalomp!»⁴⁸ Ntɛ kənay ka
afum aŋɛ ŋanader kədetəŋne
mes maməkə mə, ŋanəŋk
ntɛ tənəcəpər mə, kə ŋalukus
ŋac-sut-sutnɛ bəkəc nənəfər.
49 Aŋɛ ŋanacərə Yesu mə fəp,
kə aran akə ŋanacəmbər kə
kəyɛfɛ Kalilɛ mə, ŋanacəmə
pəbələ, ŋac-məmən təkə mes
mənəcəpər mə.

Kəber ka Yesu dəkufu
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47;
Səŋ 19:38-42)

50 Wərkun wələma ɛnayɪ
pac-we kə Isifu. Wəboc kiti
wəpəŋ wələma nkən ɛnayəne
sə; fum wətət, pələmp.
51 Nkən ɛnawosɛ fɛ kətəŋne
kəsek ka moloku maməkə, kə
məyə ma akə sə mə. Wəka
dare da Arimate ɛnayəne,
atəf ŋa Yude; pəc-kar **dɛbɛ
da Kanu.** 52 K'əŋkə ndɛ
Pilat eyi mə, k'ewer kə fure
fa Yesu. 53 K'ontorɛ kə
dəkətək* ndɛ anacəŋ kə mə,
k'ɛnɛpsər kə kasaŋkɛ, k'əŋkə
pəboc kə ndɛ dəkufu nke
anakay dətasar mə; kufu
kənayɪ nke anatə-boc fum
o fum ki disrɛ kərəsna mə.
54 Yuma yənayɪ, dəsək da
kələmpəsne Simiti, nɛ
aŋŋesəm mə səc-faŋ kəcop.
55 Aran aŋɛ ŋanacəmbər Yesu
kəyɛfɛ Kalilɛ mə, ŋander kə
Isifu; kə ŋaməmən kufu disrɛ,
kə ŋanəŋk təkə anaboc Yesu
mə. 56 Ntɛ ŋalip kəməmən
kə mə, kə ŋalukus dare, kəkə-
lompəs moro kə labundɛ da
dərɪs. Simiti, kə ŋaŋesəm,
pəmə təkə Kanu kəsom ti mə.

24

Yesu kəyɛfɛ kən afi daco
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8;
Səŋ 20:1-10)

1 Sandəŋ bət-bət suy,
kə aran aŋɛ ŋaŋkə sə
dəndo dəkufu, ŋakekərə
moro mobotu ambəŋc mme
ŋanalompəs mə. 2 Kə ŋaŋkə
ŋabəp pabiŋkəli tasar təkə

* 23:53 «dəkətək» ito ɔyənɛ «kətək ka kəpandən.»

anasuŋce kufu mɔ; ³ kɔ ŋamberɛ, mba ŋanabɔp fɛ fure fa Yesu. ⁴ Nte tes tatɔkɔ teŋciyane ŋa mɔ, kɔ arkun merɔŋ ŋawurɔr ŋa, ŋaberne yamos yomotar-motar. ⁵ Kanesɛ kaŋan disre, kɔ ŋaŋcɔp cɔro fɔp fanan dɛntɔf; mba kɔ afum aŋe merɔŋ ŋayif ŋa: «Ta ake tɔ nɛntene wɔtɔfi afi daco-ɛ? ⁶ Eyi fɛ de! Eyefe afi daco! Nacem-cemne tɔkɔ enalok'un nte nɛnayi kɔ nkɔn atɔf ŋa Kalile mɔ. ⁷ Nte oŋc-loku: «Mene palek Wan ka fum paber kɔ aciya dɔwaca, **ŋacɔŋ kɔ dɔkɔtɔk ka defi**, pɔyefe defi tataka tɔn ta maas.»

⁸ Kɔ ŋaŋcem-cemne toloku ta Yesu tatɔkɔ. ⁹ Kɔ ŋayefe dɛndo dɔkufu kɔkɔ-loku ti asom a Yesu aŋe wɔcɔ kɔ pin, kɔbɔp ka afum alɔpɔs akɔ. ¹⁰ Mari Madelen, Yohanna, Mari wɔka Sak kɔ aran alɔma; aŋe ŋananɔŋk sɔ mes mamɔkɔ mɔ, ŋaloku sɔ tin tayi asom a Yesu. ¹¹ Mba moloku mamɔkɔ menayi ŋa pɔmɔ nte abɔc ŋandelok-lokɔr ŋa mɔ, ŋanalan fɛ moloku ma aran akakɔ. ¹² Kɔ Piyer eyefe, k'eyekse kɔkɔ nde dɔkufu. Nte ontulne kɔmɔmɔn mɔ, enɔŋk fɛ daka o daka mene mopol ma kɔloto mɔkɔ menafɛntare dɛntɔf mɔ; k'eyefe k'ɔŋkɔ ndɔrɔn, pɔciyane kɔ tɔkɔ enɔŋk mɔ.

*Nde dɔpɔ da Emayus
(Mk 16:12-13)*

¹³ Dɔsɔk din dadɔkɔ, acɛpse a Yesu darɔŋ merɔŋ ŋac-kɔ dare dɔlɔma nde aŋc-we Emayus mɔ, dare dɛnayi, nde dɛnabɔlene Yerusalem kɔkɔt

ka dec merɔŋ mɔ. ¹⁴ Afum akanɛ merɔŋ ŋac-lokene mes mɔkɔ menɛpɔr mɔ fɔp. ¹⁵ Ŋayi kɔlokene mes mamɔkɔ, ŋac-gbekɔlene, kɔ Yesu ɔlɔterne ŋa, kɔ ŋasol. ¹⁶ Mba paka pɔlɔma pɛŋc-yamɔs ŋa kɔnɛpɔl kɔ. ¹⁷ Kɔ Yesu eyif ŋa: «Ake moloku mɔ nɔyi tante nɔŋkɔ mɔ?» Kɔ ŋaŋcɔme, kɔ dis dɛndenɛce ŋa. ¹⁸ Kɔ wɔkin wɔkɔ aŋc-we Kɔleyopas mɔ, oloku kɔ: «Mɔna sona gbɔŋ, mɔna eyi mɔkɔ Yerusalem nwe ɔntɔcɔre nte teŋcɔpɔr mata mame mɔ?» ¹⁹ K'eyif ŋa sɔ: «Ake?» Kɔ akakɔ ŋaloku kɔ: «Nte teŋcɔpɔr teta Yesu wɔka Nasaret, nwe enayɔne wɔdɔŋk wɔka Kanu wɔpɔŋ mɔ; enamentɔr ti dɔmɔyɔ kɔ dɔmoloku, fɔr ya Kanu kirin, kɔ nnɔ afum ŋayi mɔ. ²⁰ Alɔŋne apɔŋ asu, kɔ abɛ asu aka dɔtɔf ŋalek kɔ, kɔ ŋamber kɔ afum dɔwaca, **k'ɔŋcɔŋ kɔ dɔkɔtɔk kɔpandɔn ka defi**.* ²¹ Sɔŋcem-cemne fɔ nkɔn enader kɔwurɔs pɔban Yisrayel, mba mame oŋ fɔp, tataka ta maas tɔ tante, nte mes mame menɛpɔr mɔ. ²² Kaŋce kɔ: A aran alɔma ŋayi su daco, aŋe ŋasɔŋe kɔ pɔciyane su mɔ; ŋanusɔkenena kɔkɔ nde dɔkufu, ²³ nte ŋantɔna-nɔŋk fure fa Yesu mɔ, kɔ ŋander ŋaloku su a melekeɛ mowurɔrna ŋa, kɔ moloku a eyi doru. ²⁴ Kɔ afum alɔma ŋayina su daco, kɔ ŋaŋkɔ dɛndo dɔkufu, kɔ akakɔ ŋaŋkɔ ŋabɔp mes pɔmɔ tɔkɔ aran ŋalokuna su mɔ,

* 24:20 «aŋcɔŋ kɔ» = ampandɔn kɔ dɔkɔtɔk kɔ = «aŋgbek kɔ dɔkɔtɔk»

mba nkɔn, ɲa ɲanɛŋkna fɛ kɔ.»
 25 Kɔ Yesu oloku ɲa: «Nɛna afum atɔsɔk sɛbomp, bɛkɛc yonu yonwon kɛlanj moloku mmɛ adɛŋk a Kanu ɲanaloku mɔ! 26 Pɛnamar dis dɔlɔl Krist Wɛyɛk-yek wɛka Kanu tante a pɛdebɛrɛ debeki dɔn dɔn disrɛ?» 27 Kɛyɛfɛ ka buk ba Musa kɛbɛp ka yecicɛs yecempi ya adɛŋk a Kanu alɛpɛs aɲɛ fɛp, kɔ Yesu ɔlɔmɛr ɲa tɔkɔ Yecicɛs yosoku fɛp yoloku tetɔn mɔ.

28 Ntɛ ɲalɔtɛrɛnɛ tadare tɔkɔ ɲaɲc-kɔ mɔ, kɔ Yesu ɔyɔ pɛmɔ nte ɛɲfanj kɛcɛpɛr pɛkɔ pɛbɔlɛ mɔ. 29 Mba kɔ ɲamɔnɛ kɔ kɛcɛpɛr, ɲac-loku: «Mɛyi nɔɔ kɔ sɛna, dec dɛfanj kɛkalɛ, kɛbiyɛ kɔ pɛndɛ. Kɔ Yesu ɛmbɛrɛ kɛkɔ-yi di kɔ ɲa.» 30 ɲandɛ dɛmɛsa kɛkɔ-di yeri, kɔ Yesu ɛlɛk kɛcom, k'ontola Kanu; k'entɛpi ki k'ɔsɔɲ ɲa. 31 Kɔ fɔr yanjan yemɛpɛ, kɔ ɲanɛpɔl kɔ; mba k'ɔsɔlɛ sɔ fɔr yanjan kirinj. 32 Kɔ afum aɲɛ ɲayɛfɛ kɛlɔkɛnɛ: «Pɛyina fɛ pɛmɔ nte nɛɲc dɛɲyi su dɛcor, nte endenasɔkɛsɛ su moloku mecic nde dɔpɔ mɔ?» 33 Kɔ ɲayɛfɛ gbɛɲɔcana babɔkɔ kɔ ɲalukus Yerusalem, kɔ ɲaɲkɔ ɲabɛp acɛpɛsɛ darɛɲ a Yesu aɲɛ wɛcɔ kɔ pin ɲac-lɔɲkanɛ kɔ asol aɲan, 34 ɲac-loku: «Kaɲɛ kɔ: Wɛbɛ ɛyɛfɛ afi daco, k'ɛɲkɔ pɛwɛrɛr Simɔɲ!» 35 Kɔ afum aɲɛ mɛrɛɲ ɲalɔm sɔ tɔkɔ tɛnɛcɛpɛr dɔpɔ mɔ, kɔ tɔkɔ ɲananɛpɔl kɔ kɛtɛpi kɔn kɛcom pɛsɔɲ ɲa mɔ.

Yesu kɛmentɛrɛnɛ kɔn acɛpɛsɛ

ɔn darɛɲ

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Sanj 20:19-23; Mes 1:6-8)

36 ɲayi kɛlɔku moloku mamɔkɔ, kɔ Yesu nkɔn sɛrka owurɛr ɲa, k'oloku: «Pɛforu pɛyi nu!» 37 Kɔ ayek-yek ɲontorɛr ɲa, kɔ ɲanɛsɛ, kɔ pɛyi ɲa pɛmɔ nte ɲaɲnɛɲk tubɛri mɔ. 38 Mba kɔ Yesu eyif ɲa: «Ta ake tɔ pɛyine nu yama-yama tante-ɛ, ta ake tɔ nɛɲgbɛkɛlnɛnɛ dɛbɛkɛc-ɛ? 39 Nɛmɔmɔn ma wɛcɛk wem kɔ waca wem-a, ina ɔfɔ yatil! Nɛgbuɲɛn'em, nɛmɔmɔn! Tubɛri tɔyɔ fɛ sɛm, tɔyɔ fɛ bɛnt. Mba ina, iyɔ yayɔkɔ fɛp.» 40 Yesu eyi kɛlɔku moloku mamɔkɔ, k'ementɛr ɲa waca wɔn kɔ wɛcɛk. 41 Mba nte pɛnanɛɲkanɛ kɛbɔt ɲa hanj ta ɲantam kɛlanj mɔ, kɔ ɲayi pɛciyanɛ disrɛ. Kɔ Yesu eyif ɲa: «Nɛyɔ paka pɔlɔma pedi ba?» 42 Kɔ acɛpɛsɛ ɔn darɛɲ ɲawurɛ alop ɲɛnɛkɔt ɲin kɔ ɲasɔɲ kɔ. 43 Kɔ Yesu ɛlɛk alop ɲaɲɔkɔ k'ɔsɔm ɲi fɔr yanjan kirinj.

44 Ntɛ elip kɛsɔm alop ɲɲɛ mɔ, k'oloku ɲa: «Mes mame m' inj-lok'un nte inayi kɔ nɛna mɔ; mɛnɛ mes mɔkɔ aɲɛcic tetem Tawurɛta Musa, yecicɛs yecempi ya adɛŋk a Kanu kɔ Yabura Dawuda mɔ fɛp meyi.» 45 Kɔ Yesu ɔsɔɲɛ ɲa kɛsɔk sɛbomp nte tɔɲsɔɲɛ ɲacɛrɛ Yecic ya Kanu fɛp mɔ. 46 Kɔ Yesu oloku ɲa: «Ntɛ tɔ aɲɛcic dɛyɛcicɛs ya adɛŋk a Kanu, a dis dɛndɛlɔl Wɛyɛk-yek wɛka Kanu, kɔ tɛyɛfɛ dɛnda-ɛ, pɛdɛ pɛyɛfɛ afi daco tataka tɔn ta maas. 47 Mɛnɛ

pacamɛ kəsəkpər mera
 pacamɛ pəlompu darəŋ tewe
 tɔn, kəyɛɛ ka Yerusalem, nte
 tɔŋsɔŋɛ paŋaŋnɛnɛ afum a tɔf
 fəp kiciya kəŋan mɔ. ⁴⁸ Nəna
 ŋɔ mes mamɛ mɛŋcɛpər fər
 yonu kirinj. ⁴⁹ Kɔ ina, kəkɛɛ
 nu k'inder daka ndɛ Papa
 kem ɛnasɔŋ'un temer kəsɔŋ
 mɔ; nəyi nnɔ dare dandɛ haŋ
 Kanu kɛlas nu fənɔntər fa
 darenɔc.»

Yesu kɛpɛ kɔn darenɔc

(Mk 16:19-20; Mes 1:9-11)

⁵⁰ Kɔ Yesu osolɛ ŋa
 k'ɛŋkəkɛɛ dare kəsək ntende
 Betani, nte ŋambəp di mɔ,
 k'ɛmpɛnɛ waca darenɔc,
 k'ontolanɛ ŋa. ⁵¹ Eyi kətolanɛ
 ŋa, k'ɛsak ŋa, k'ɛmpɛ darenɔc.
⁵² Kɔ ŋaŋcɛpɛ kɔ mobu
 kəsɔŋɛ kɔ pələli, kɔ ŋalukus
 Yerusalem, pəbotu disrɛ;
⁵³ tɛm o tɛm ŋaŋc-kɔ oŋ nde
kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu, ŋac-kor-
 koru Kanu.

Yebac ya Asom a Yesu

Asonj asom a Yesu temer ta kader ka Amera Njecempi na Kanu

¹ Wanapa Teyofil,

Inaciacas kitabu kem kacakacokako disre mes mme Yesu enacop kayo ko katakse mo,

² hanj dɔsɔk nde anapene ko darenj, nte elip kasom asom on Amera Njecempi na Kanu disre, anje enayek-yek mo.

³ Asom akako njo Yesu enamentar kanje ka mes melaram nte enayefe pucuy pa defi mo.

K'owurər na mata 40 panyi wayen, pacloku na mes ma debe da Kanu.

⁴ Dɔsɔk doloma nte nanyi kadi yeri ko Yesu mo, k'oloku na: «Ta nabole dare da Yerusalem, mba nakar tes nte Papa enasən temer kadesən mo, tako nanane ic-loku mo:

⁵ Dəromun Sanj enj-c-gbat afum teta Kanu, mba nana kəgbət Amera Njecempi na Kanu disre ko nandesoto mata mamε.»

Kape ka Yesu dakom

⁶ Ako nanalonkanε mo ko nayif Yesu: «Wəbe, tem tante to mandelompase Yisrayel debe ba?»

⁷ K'oloku na: «Tenjame fe nu dɔpɔ kacare ka tem ko dɔsɔk nde Apa Kanu enjem-cemne kayo tefan ton katam kon disre mo.

⁸ Mba nandesoto fanantar ko Amera Njecempi na Kanu njendeder nu-ε, tem tatoko nandeyone atəne anje mes

menjepər for yanjan kirinj mo nde dare da Yerusalem, atof na Yude fəp ko atof na Samari kakə-bəp cəpəc ca doru fəp.»

⁹ Nte elip kaloku tatoko mo, afum anje nanayi di mo fəp nanagbatne Yesu nte enj-c-pe darenj mo, ko kəp kənkump ko.

¹⁰ Nte Asom on nanagbatne kom Yesu pac-pe darenj mo hanj k'osole.

Gbənjana baboko ko meleke-e merən memberne yamos yomotar-motar mementərne na,

¹¹ ko moloku: «Afum a Kalile, ta ake to nanjemene kaməman kom-ε? Yesu, wakako empe dakom for yonu kirinj mo,

tante nanagbatne ko pac-pe mo, t'endesə-der.»

Wəenjc ka Yudas

¹² K'asom a Yesu nalukus Yerusalem kayefe nde tərɔ tako anje «Tərɔ ta tak ya Olif», mpe pəntəbolene dare mo.

Pəbol-bolu mpe dine da asuyif donj-c-wose fum kakət pabəp dɔsɔk da kəjesəm mo.

¹³ Nte jambere dare mo, ko nampε dukalo da kəronj nde nanj-c-nde mo.

Afum anje nanayi di mo: Piyer, Sanj, Sak ko Andəre, Filip ko Təma, Bartelemy ko Matiye, Sak wan ka Alfe, Simən wəsanjka-sanjka* ko Yudas wan ka Sak.

¹⁴ Fəp fanjan kəfo kin ko nanj-c-ko katola Kanu tem o tem ko aran, kəbəp ka awenjc a Yesu, ko iya kon Mari.

¹⁵ Dɔsɔk doloma mata mamoko disre, afum anje nanayi di mo, nanj-c-ko hanj afum tasar tin ko wəco merən (120). Ko Piyer eyefe awenjc

* 1:13 Məməman Luk 6.13;

ɔn dacɔ, k'oloku: ¹⁶ «Aweɲc im aɲa: Pənamar yecicəs ya dəkitabɔ yelare. Ti disre Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲɛ Dawuda ɛnanɲkɛne kəlɔku teta Yudas, nwe ɛnasole aɲɛ ɲanasumpər Yesu mə. ¹⁷ Analəm Yudas su dacɔ, səpaɲne yebac yin yayi. ¹⁸ Nte elip kəsɔtɔne abɔf pəsam pa kiciya kɔn mə, k'ɛɲgbekne, k'ɛntɛmpɛne tekiriɲ k'ewaline kor kɔ tɔsɔɲɛ sumpa sɔn fəp kəsaməsər dɛntɔf. ¹⁹ Tes tɔ nte aka Yerusalem fəp ɲanacərə mə, it' ɛnasɔɲɛ pawe dale dadəkɔ «Hakeldama», itɔ tatəkɔ kusu kəɲan «Dale da mecir».† ²⁰ Bawo anacic nde Yabura Dawuda disre:

«Kələ kɔn kəyɔ fos,
ali fum ta pəyi ki!»

K'ɛnacicəs sɔ:

«Wələma pələk dəkəcəme
dɔn!» ‡

²¹⁻²² Mɛnɛ paməmənɛ afum aɲɛ ɲaɲc-cəmbər su tɛm nte Yesu ɛɲc-pɛ pəc-tor kɔ sənə mə, mɛnɛ wəkin pəyi su dacɔ nwe endeyɔne wətəɲne mes mɛmɛ mənacɛpər fər yɔn kiriɲ kəyɛfɛ ka Yesu afi dacɔ, mɛnɛ wəkayɛ sɔ pəyɔne wənatəɲne mes fəp kələk kəgbət ka Saɲ teta Kanu, haɲ dɔsɔk nde Yesu ɛnayɛfɛ su dacɔ mə.»

²³ Awa kɔ ɲamentər afum mɛrəɲ: Matiyas, kɔ Isifu nwe aɲc-we Barsabas, pac-dɛɲər kɔ sɔ tewe ta Yusutu. ²⁴ Kɔ ɲantola Kanu nte: «Wəbɛ,

məna nwe məɲcərə bəkəc ya fəp mə, məmentər su gbasɲa wəkin nwe məlek kədəcɔɲc Yudas akanɛ mɛrəɲ dacɔ mə. ²⁵ Tɔsɔɲɛ wəkayɛ kəcɔp su dacɔ yebac yɔn, pələk dəkəcəme nde Yudas ɛnasak a k'ɔɲkɔ kəfo nke kəmar kɔ mə.» ²⁶ Kɔ ɲaɲkot yampun-pun § kɔ tosurenɛ Matiyas nwe anabɛrɛnɛ Asom aɲɛ wəcɔ kɔ pin mə.

2

Kəder ka Amera Nəcempi ɲa Kanu

¹ Nte Dɔsɔk da kəsata ka aSuyif «Pantəkɔt» dɛnabəp mə, alaɲ a Yesu fəp ɲanalɔɲkanɛ kəfo kin.*

² Gbəɲcana babəkɔ kɔ pukule pəyɛfɛ dəkəm mɛpɛ pɛnawurɛnɛ pukule pa afɛf ɲɔpɔɲ mə, kɔ pɛlas kələ kanjɔ ɲanandɛ disre mə. ³ Kɔ mɛmɛ mowurər ɲa mɛmɛ mənawurɛnɛ ma nɛɲc mə. Kɔ meyerəsɛnɛ fəp faɲan, kɔ temer tɛntəpɛnɛ nwe o nwe dətobu. ⁴ Kɔ Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲɛnder ɲa fəp, kɔ ɲayɛfɛ kəcɔp nwe o nwe kusu kəcuru. Amera Nəcempi ɲɔɲc-sɔɲɛ ɲa kəcɔp tatəkɔ.†

⁵ Awa tɛm tatəkɔ aSuyif ašumpər dinɛ gbɲɲ aɲɛ ɲanayɛfɛ tɔf ya doru fəp mə, ɲanandɛ dare da Yerusalem.

⁶ Nte ɲane pukule mɛpɛ mə, kɔ ɲayɛkɛ kəkɔ di. Kɔ pəɲciyanɛ

† **1:19** «Kiciya ka Yudas», məməmən Mat. 26:47-53; 27:3-8. ‡ **1:20** Yabura

Dawuda (Psaumes) 69.26; 109:8. § **1:26** Nte ɲanafan kəcərə tɛfan ta Kanu mə, kɔ ɲambɛr ca yowurɛnɛ mɛrəɲ dələba. Pin tewe ta Matiyas, pəkɔ tewe ta Barsabas.

Dəkəwure da yi, kɔ wəkin (Matiyas) ɔsɔtɔ. * **2:1** Pantəkɔt, Məməmən Lev 23.15-21; Deut 16.9-11. Itɔ kərən o kərən aSuyif ɲamboc kəsata ka kətɛl tatəkɔ tataka ta wəcɔ kəcəmɔt (50) kɔ Pak pəɲcɛpər-ɛ. † **2:4** Məməmən 1.5, 8 (toloku ta kəsɔɲ temer Amera Nəcempi ɲa Kanu.)

acikæra fæp nte ηane afum a Kalile ηac-cōp nwe o nwe kusu k'acækæra mō. ⁷ Pæciyanε, kō kusu kæwos kanjko disre, kō ηayifene: «Afum akanje ηalok-loku mō, bafō aka Kalile ηō ba? ⁸ Ake 'sōηε nte sōna dacō, fum o fum ene ηac-cōp kusu kōn mō? ⁹ AParto, aMede, aka Elam, aka Mesopotami, aka Yude, aka Kapados, aka Ponto, kō aka Asi, ¹⁰ aka Firiki, aka Panjili, aka Misira, aka Libi andε a atōf ηa Siren, aRom, ¹¹ aSuyif kō acikæra anje ηaηc-tubucne pētōt pa dine da aSuyif mō: Aka Krit, aka Arabi, sēηne ηa ηac-loku cusu cosu mes mōpōη ma Kanu!» ¹² Kō cusu cæwos ηa kō pæyi ηa yama-yama, kō ηayifene taηan: «Cæke cō tantε toloku-ε?» ¹³ Mba kō alōma ηaηfani ηa, ηac-loku: «Member mobotu mō ηanembære!»

Kæcam ka Piyer

¹⁴ Kō Piyer eyefe k'εηcæme kō asom a Yesu anje wæcō kō pin, k'empene dim pæc-loku kōnay nke: «Afum a Yude kō nōna anje nōnde dare da Yerusalem mō, næsu læηōs, næcæηkæl bel-bel moloku mem! Næcære ti: ¹⁵ Afum akanje ηaηcis fe pæmō tōkō næcem-cemne ti mō, bawo bæt-bæt b' ayi bambε. † ¹⁶ Mba tōkō aηnabi Yowel enaloku mō teyi kæcepær:

¹⁷ «Kō Kanu kæloku mata mælæpæs:
«Indesamæsær Amera ηem nno afum fæp ηayi mō.

Awut anu arkun kō aran ηande ηac-dæηk cæsayinge-e.

Indesōη awut atemp anu kænæηk ka mōyō mem, indeweræpæs sō afum anu atem.»

¹⁸ «Ey,» Kanu kæloku, «Indeyeræs Amera Necempi ηem acar em arkun kō aran, mata mamōkō, ηandedæηk cæsayinge-e.

¹⁹ Indementær mes mæwey-wey mælæræm dækōm kō mægbekære ma Kanu nno dæntōf: Mecir, nεηc, kō acul ηa kinime.

²⁰ Dec dendesækrε kubump, kō ηof ηesækrε mecir.

Mamōkō mendecepær a dōsæk da Wæbe dedebær, dōsæk dadōkō dæmbæk kō dentese.

²¹ Nwe o nwe endebōηc tewe ta Wæbe Kanu mō endefis.»

²² Afum aka Yisrayel, næcæηkæl moloku mamε! : Yesu wæka Nasaret, fum nwe Kanu kæmentære nu debeki dōn mō, dæmes mæwey-wey, dæmōpōη, dæmægbekære pæmō tatōkō næηcære ti mō, ²³ fum wækawε anasōη nu kædif kōn pæmō tōkō Kanu kōnawose ti kō kēsōη tōkōtεne ta ti mō. Nōnim kō næηcæη kō dækōtōk kæpandæn kæmar ka waca wa acikæra. § ²⁴ Kanu kæyeki kō kæηgbintær kō pæcuy pa defi, bawo defi dænatam fe kæmæηkærne kō. ²⁵ Dawuda

† 2:15 «bawo dec dεηc-εp kæc-pe.» itō kusu ka aka Kresi koloku: «Dec maas da dōsæk dō dandε» = 9:00, bærbæt. § 2:23 «acikæra», = afum atōtæmpær sariye, atōyōne Suyif.

enanun̄kenē kəloku dəyēcicəs
yecempi teta Yesu:

⟨Iŋc-nəŋk Wəbē tēm fəp fər
yem kirin̄,
ifəyikcē, bawo ey' im kəca
kətət.

26 It' əsəŋe nte abəkəc n̄em n̄eyi
dəkəsata mə, kə temer
tem tesikələ dəpəbotu.

Dis dem yati dendekə-ŋesəme
kəgbəkər amera.

27 Bawo məfədəkə-sak im
dabiya
məfədəkə-sak wəsoku kam
pəte.

28 Məsəŋ' em kəcərə səpə sa
kəcəpərəne doru,

kiyi kam ina kəsək kəndekə-
las' im pəbotu.)*

29 Awēŋc im aŋa! Nəwosē
iloku nu nte kəlan̄ disrē
teta wətem Dawuda: Ənafi,
k'awup kə, kə kufu kən kəyi
su sə məkə dacə. 30 Mba nte
Dawuda ənayəne sayibē mə,
eŋcərə sə a Kanu kənaderəme
kə a kəndedəs wan-sə kən
wələma dəcəm da dəbē
dən kəron̄. 31 Dawuda

enanun̄kenē pənəŋk kəyefē ka
Krist dəkufu †, enanəŋk nte
tendeder mə k'oloku ti: a
anasak fē Krist dabiya, dis
dən dənate fē dəkufu. 32 Yesu
wəkakə, Kanu kəyēkti kə,
səna fəp səyənē atəŋne aka
ti. 33 Kə Kanu kəmpənē Yesu
kəfo kələli, k'endəs kə kəca
kən kətət. Kə Yesu əsətər nkən
apa Kanu Amera Nəcəmpi n̄ŋe
analoku kədəsəŋ mə, k'eyerəs
tatəkə nənəŋk kə nəne mə.

34 Bafə Dawuda ənape
dareŋc, nkən yati oloku:

⟨Wəbē Kanu oloku wəbē kem:
⟨Məndē nnə kəfo kələli,
kəca kem kətət,

35 haŋ ic-lip kəboc aterənē am
fər yam kirin̄ mənas-
nas ŋa.⟩

36 Pəmar aka Yisrayel
fəp ŋacərə ti bel-bel: Kanu
kənasəŋe Yesu kəyənē wəbē
wəyək-yək kən, Yesu wəkakə
nəŋcaŋ dəkətək kəpəndən
mə.⟩

37 Nte afum ŋane moloku
maməkə mə, kə mosumpər ŋa,
kə ŋayif Piyer kə asom a Yesu
akə: «Awēŋc su aŋa, cəke cə
pəmar səyə ŋe-ε?»

38 Kə Piyer oloku ŋa:
«Nəsəkpər mera yonu,
nələmp! Nwē o nwē pəsətə
kəgbət dəromun tewe ta
Yesu Krist disrē, nte təŋsəŋe
paŋaŋənēne kiciya ka wəkayi
mə, nəndesətə sə Amera
Nəcəmpi ŋa Kanu. 39 Bawo,
kəpocē nke Kanu kənasəŋe
temer mə, konu kə, kə awut
anu kəbəp ka akə ŋayi pəbələ
mə, haŋ kənay ka afum nke
Wəbē Kanu kosu endewe
mə.⟩

40 Kə Piyer oloku ŋa
sə moloku mələrəm nte
təŋsəŋe ŋanēne kə mes mme
mənacəpər fər yən kirin̄
mə. K'əŋgbin̄ər ŋa, pəc-
loku: «Nəyacnē dətəmp
dandē dəŋkafələ-kafələ mə!»

41 Afum alarəm ŋawosē
kəgbət dəromun teta Kanu.
Dəsək dadəkə afum wul
maas (3.000) ŋambərəne akə
ŋananun̄kenē kəlan̄ mə.

42 Kə ŋaŋcəŋkəl tēm fəp
kə bel-bel mətəksē ma asom

* 2:28 Yabura Dawuda 16:8-11. † 2:31 Krist = Wəbē nwē Kanu kəyək-yək mə,
Wəyək-yək ka Kanu ‡ 2:42 cəKresi = «kətərəne kəcom kəyerənē ki mə»

a Yesu, kiyi kəŋan tes tin, kəpaŋne kəŋan dap da yeri,‡ kə katola Kanu. ⁴³ Kə kənesə kəsumpər nwe o nwe bawo Kanu kəŋc-mentərə mes məpəŋ kə mes məwey-wey məlarəm waca wa asom a Yesu. ⁴⁴ Akə ŋanalaŋ mə fəp ŋanayi tes tin ŋac-yerene mpe o mpe ŋaŋsəto mə. ⁴⁵ Kə ŋaŋcaməs daka dəkə ŋanayo mə, kə ŋayer pəsam papəkə ŋac-məmən təkə pəcucane peŋceperene mə. ⁴⁶ Dəsək o dəsək ŋaŋc-loŋkane nde kələ kəpəŋ ka Kanu, ŋac-dinene yeri kəfo kin nde wələ waŋan, ŋac-dine yi mera yobotu kə bəkəc yoforu. ⁴⁷ Ŋac-kor-koru Kanu, kə mes maŋan məmbət afum fəp. Kə Wəbe Yesu nkən emberene dəsək o dəsək kəgba ka aŋe eŋc-yac mə.

3

Wəbəc wətəkət entamne

¹ Dəsək dələma Piyer kə Saŋ ŋampe nde kələ kəpəŋ ka Kanu dec dərəfəy, dec nde antola Kanu mə. ² Tosurene pasare wəbəc nwe aŋkome kətə-kət mə. Dəsək o dəsək aŋc-kekəre kə padəs nde kusunŋa ka kələ kəpəŋ ka Kanu. Dəndo wəbəc nwe oŋc-tolane daka nənəfər disre afum aŋe ŋaŋc-bere kələ kəpəŋ mə. Kusunŋa nke aŋc-we «Kusunŋa Kətət». ³ Nte enəŋk Piyer kə Saŋ aŋe ŋaŋc-kə kəbere kələ kəpəŋ mə, k'eyefe kətola akakə nənəfər disre. ⁴ Piyer kə Saŋ ŋaŋgbətne kə, kə Piyer oloku: «Məgbətne su!» ⁵ K'əŋgbətne ŋa pəc-kar kədesətər ŋa paka pələm.

⁶ Mba kə Piyer oloku oŋ: «Ali pəsam iyə fe, mba mpe iyə mə, ip' indesəŋ' əm: Tewe ta Yesu Krist wəka Nasaret, məyefe, məkət!» ⁷ Gbəŋcana babəkə kə ŋasumpər kə kəca kətət kə ŋayekti, wəcək kə məgbəlkəc mən yeŋcəp. ⁸ Kəsərne katin k'eyefe k'eŋcəme, k'elek wəcək kəkət. K'osol kə ŋa, kə ŋambere kələ kəpəŋ ka Kanu disre, pəc-kət, pəc-yoke, pəc-kor-koru Kanu. ⁹ Kə afum fəp ŋanəŋk wəbəc nwe pəc-kət, pəc-kor-koru Kanu. ¹⁰ Aŋc-nepəl kə, nkən eŋc-nde nde kələ kəpəŋ nde «Kusunŋa Kətət» mə, pəc-tolane daka nənəfər disre. Kənesə kə pəciyane kəmbəp afum fəp teta təkə tenabəp kə mə.

Moloku ma Piyer nde kələ kəpəŋ ka Kanu

¹¹ Nte fum nwe enader pəyi oŋ ta eŋyefe Piyer kə Saŋ dəntəf mə, kənesə disre kə afum fəp ŋayekse kəkə nde aker ŋe aŋwene «Aker ŋa Suleman», nde Piyer kə Saŋ ŋanayi mə. ¹² Nte Piyer enəŋk ti mə, k'oloku afum: «Aka Yisrayel! Ake 'səŋe nte tante t' eŋciyane nu mə? T'ake tə nəŋgbətne su pəmə fənəntər fosu, kə pəyone fe ti-e, dosoku dosu disre dəsəŋe fum wəkawe kəkət?» ¹³ Kanu ka atem asu Abraham, Isiyaka, kə Yakuba kəyek-yekəs wəcar kən Yesu. Mba nənə nələk, kə nəsoŋ abe, nəŋce kə fər ya Pilat kirin, mba Pilat enacem-cemne kəsak kən. ¹⁴ Nənə nənace nwe əyone wəcempi kə wələmpu kə nəloku a pawose

kəsake nu wədifət afum dare disre. ¹⁵ Nənadif wəkiriñ wəka doru, mba Kanu kəyeki kə afi dacə. Sən' əyənə atəñne aka ti. ¹⁶ Anasəñ fənəntər fum wəkawə nəñgbətnə kə nəñcərə mə. Kəlan kən Yesu gbəcərəm kəsəñ fum wəkawə fənəntər. Kəlan kən, kəlan Yesu yati kəsəñ kə kətamne keñ fəp fər yonu kirin.

¹⁷ Ndekəl oñ, awəñc im aña, inçərə a kətə-cərə konu kənasəñe nu kəyə tatəkə, nəna kə abe anu. ¹⁸ Kanu kənalas təkə kənanuñkene kəloke cusu ca sayibe-e əñ fəp mə: A pənamar dis dələl Krist, wəyek-yek kən. ¹⁹ Nəsəkpər bəkəc yonu, nəluksərne nte təñsəñe pañəñene kiciya konu mə; ²⁰ nte təñsəñe Wəbe Kanu pəkere tem ta kəñesəm, pəkere nu sə Wəyek-yek kən, Yesu, nwe ananuñkene kəcam nu mə. ²¹ Nkən kəm kəntəmpər hañ tem nte mes mme Kanu kənaloke tem tobol-bolu cusu ca sayibe əñ səcempi mə mėlare. ²² Añnabi Musa ənaloku: «Wəbe, Kanu konu, endekere nu sayibe pəmə ina. Fum wəkin wəka awəñc anu dacə endeyi, nəde nəcəñkəl moloku maməkə ende pəc-loku nu mə fəp. ²³ Nwe o nwe əntədecəñkəl wədəñk wəkəkə mə, andeləsər kə. Endeməlke afum a Kanu dacə.»

²⁴ Sayibe-e fəp kəyefe añañbi Samiyəl hañ añe nənacəñc kə mə, nənaloku teta mataka maməkə, kə nəñdəñk mi. ²⁵ Nəna, awut a sayibe-e nə nəyənə, kə nəyənə sə awut a

temer təkə Kanu kənacəñs kə atem anu mə, kəc-loku Abraham: «Afum a doru fəp nəndəsətə kəpocə kətət kem teta kəbənda ka dokom dam.» ²⁶ Te tonu tə, Kanu kənanuñkene kəyeki wəcar kən, k'osom kə kədetolane nu, pəsəkpər nu nwe o nwe abəkəc nəñ nəlec, nəyənə kə nətət.»

4

Piyer kə Sañ fər ya aboc kiti aSuyif kirin

¹ Piyer kə Sañ nənayı kəlok-lokər afum tem nte aloñne a kələ kəpəñ ka Kanu nənabere kə wəbe ka asədar añe nəñc-bum ki mə, kə aSadisi. ² Pənatele nə nte nənane Piyer kə Sañ nəc-təkse kə nəc-cam afum kəyefe ka defi fənəntər fa Yesu. ³ Kə nəsumpər Piyer kə Sañ, kə nəndəs nə pac-bum nə dəbili hañ dəkəsək, bawo pənabiyə. ⁴ Afum alarəm aləma añe nənane moloku mañan mə, nənaləñ, kə kəgba kəñan kəñc-bəp arkun wul kəcamət (5.000).

⁵ Dəkəsək abe añañ, abeki apəñ a dətəf, kə atəkse a yecicəs ya Añnabi Musa nəmbəpsene Yerusalem ⁶ kə wəloñne wəpəñ Anas, kə Kayifa, Sañ, Aleksandər, kə akə nənəyənə aka kəbənda ka dokom da aloñne apəñ mə. ⁷ Kə nəñcəmbər Piyer kə Sañ fər yañan kirin kəyifət: «Fənəntər fəre, kə tewe ta ana tə nəyənə tantə-e?»

⁸ Awa kə Amera Nəcempi nə Kanu nəlare Piyer, kə nəsəñe kə kəloku nə: «Abe

a afum kɔ abeki a dɔtɔf:
 9 Ayifɛt su mɔkɔ teta pɔtɔt
 mpe ayɔnɛ wɛbɛc mɔ, kɔ nte
 antamɛs kɔ mɔ. 10 Nɛcɛrɛ
 ti bel-bel, fɛp fonu kɛbɛp
 ka aYisrayel: Tewe ta Yesu
 Krist wɛka Nasaret, wɛkɔ
 nɛnacɛɗ dɛkɛtɔk kɛpandɛn,
 akɔ Kanu kɛntimi kɔ afi
 dacɔ mɔ, tewe tɔn tɔsɔɗɛ
 nte fum wɛkawɛ ɛɗcɛmɛ nu
 dacɔ pɛtamnɛ mɔ. 11 Nkɔn
 Yesu «ɔyɔnɛ togbu mpe nɛna
 acɛmbɛr kɛlɔ nɛnater mɔ,
 mba ɛnayɔnɛ togbu pɔtɔt, pa
 dacɔ.» * 12 Nkɔn gbɛcɛrɛm
 ɛntam kɛsɔɗ su kɛfis. Kanu
 kɛnasɔɗ fɛ tewe tɔlɔma ta fum
 nnɔ doru dandɛ nte pɛmar
 payacnɛnɛ mɔ.»

13 Nte abeki aɗɛ ɗanɔɗk
 Piyɛr kɔ Saɗ ɗabanɗɛ mɔ, kɔ
 pɛɗciyanɛ ɗa, bawo ɗanacɛrɛ
 a afum gbɛcɛrɛm ɗanayi aɗɛ
 ɗanato-tɛkɛs mɔ. Kɔ ɗanɛpɛl
 ɗa dacɔ akɔ ɗanayi kɔ Yesu
 mɔ. 14 Mba nte abeki apɔɗ
 ɗanɗc-nɔɗk fum nwe anatamɛs
 pɛcɛmɛ ɗa fɔr kirin mɔ, ɗanayo
 fɛ toloku. 15 Kɔ aboc kiti a
 aSuyif ɗaloku Piyɛr kɔ Saɗ
 kɛwɔr ka dukɛlɔ ndɛ aɗc-
 yifɛt ɗa mɔ, kɔ ɗamenɗksɛnɛ
 tanɗan, 16 kɔ ɗayifɛnɛ: «Cɛke c'
 andeyɔ afum akanɗɛ-ɛ? Bawo
 tɔsɔkɛr aka Yerusalem fɛp a
 ɗa ɗasɔɗɛ kɔ tɛgbɛkɛrɛ ta Kanu
 tantɛ teyi. Afɔtam kɛgbɛkɛl ti.
 17 Mba, nte anyɔ a ta tɛsam
 nnɔ afum ɗayi mɔ, pabɛɗnɛ
 ɗa, pamɔnɛ ɗa kɛc-lok-lokɛr
 nwe o nwe tewe tatɔkɔ.

18 Kɔ ɗawe ɗa, kɔ ɗambɛɗnɛ
 ɗa kɛtɔ-loku kɔ kɛtɔ-tɛksɛ

afum tewe ta Yesu. 19 Piyɛr
 kɔ Saɗ ɗayif ɗa: «Pɛmar fɔr
 ya Kanu kirin palelɛs nɛna
 patas Kanu Nkɔn ba? Nɛna
 nɛmɔmɛn ti bel-bel, 20 bawo
 sɛna sɛfɔtam kɛyi ta sɛloku
 tɔkɔ sɛnɔɗk kɔ tɔkɔ sɛnɛ mɔ-
 ɛ.»

21 Kɔ aboc kiti ɗanɗgbɛkɛrɛ
 sɔ kɛbɛɗɛsɛnɛ ɗa, kɔ ɗasak ɗa.
 ɗasɔtɔ fɛ tes nte tɔɗsɔɗɛ ɗa
 kɛsumpɛr mɔ teta afum. Fɛp
 fɛɗc-kor-koru Kanu teta tɔkɔ
 tɛnayi mɔ. 22 Fum nwe ɛnasɔtɔ
 tɛgbɛkɛrɛ ta kɛtamɛs tatɔkɔ
 mɔ, ɛnatam kɛsɔtɔ meren
 wɛcɔ manɗkɛlɛ pɛcɛpɛr.

Kɛtola ka alarɗ

23 Nte asak Piyɛr kɔ Saɗ
 mɔ, kɔ ɗanɗkɔ ɗalɔmɛr afum
 aɗan tɔkɔ alɔɗnɛ apɔɗ kɔ
 abeki a dɔtɔf ɗanaloku ɗa mɔ.

24 Nte ɗane moloku mame mɔ,
 kɛtɔɗnɛ disrɛ kɔ ɗampɛnɛ sim
 nnɔ Kanu kɛyi mɔ, ɗac-loku:
 «Wɛbɛ, mɛna nwe mɛlompɛs
 kɛm, antɔf, kɛba kɔ ca yɔkɔ
 yeyi ki mɔ fɛp, 25 dɛAmera
 ɗɛcɛmpi ɗɔ mɛnalokɛ kusu ka
 kas kosu Dawuda wɛmarɛs
 kam:

«Ake 'sɔɗɛ nte mɛtɛlɛ mɔpɔɗ
 mɛɗcɛpɛrɛr afum a tɔf
 mɔ?

Ake 'sɔɗɛ nte afum ɗantɔɗnɛ
 mɛs mɛmɛ mɔntɔdelɔpsɛr
 mɔ?

26 Abɛ a doru kɔr-kɔr
 ɗalompɛsɛnɛ teta
 kɛyɛfɛrɛnɛ,

kɔ akirin ɗalɔɗkanɛ kɔ
 ɗantɔɗnɛ pɛlɛc
 nnɔ Wɛbɛ Kanu kɔ wɛyɛk-yɛk
 kɔn ɗayi mɔ.»

* 4:11 Yabura Dawuda 118:22. CɛKresi = «Nkɔn ɔyɔnɛ tasar mpe nɛna acɛmbɛr
 kɛlɔ nɛnater mɔ, akɔ pɔyɔnɛ pɔtɔt pa dɔtɔɗkubut.»

27 Bawo kançe, Herodu kə Pəñse Pilat nantəñne pələc dare dandə disrə atəyənə Suyif kə aYisrayel nnə wəmarəs kam wəcempi Yesu eyi mə, nwe mənayək-yək mə. 28 Njanayə mes fəp mme mənanunkenə kəwosə kəyə mə. 29 Ndekəl oñ, Wəbe, məgbəkəre kəberəsne kəñan, məsəñe acar am kəbanşə kəloku toloku tam kançe disrə. 30 Məterñci kəca nte təsəñe kətaməs, məgbəkəre, kə mes məwey-wey meyi tewe ta wəcar kam wəsoku Yesu.

31 Nte njalip kətola Kanu mə, kə kəfo kəñkə njanaləñkanə mə kəyikce, kə Amera Nəcempi nəsəñe fəp fañan kəloku toloku ta Kanu kəbanşə disrə.

Alañ Yesu njawosə kəyerene daka danan

32 Kənay nke kənaləñ mə, nəsətə bəkəc yin yayi, kə njanəne sə akin ayi. Nwe o nwe oñc-loku fe a nkən sona əyə daka dən, mba a fəp fañan fə njanapañne di. 33 Asom a Yesu njanç-loku təkə njananəñk kəyefe ka Wəbe Yesu afi dəcə mə. Kə kəmar ka Kanu kəyi alañ fəp kəron. 34 Afum akanə dəcə, nwe o nwe abəkəc nənələce fe sə teta kətə-yə kən daka, bawo añe njanayə dale, kə pəyənə fe ti, wələ mə, njanacaməs yi. Kə njanəkere kəway ka ca yayəkə, 35 kə njanç-bocər ki asom a Yesu dəntəf. Kəway kanəkə k' anç-yer nwe o nwe kə təkə pəcuca peyi kə mə.

36 Isifu wəka kor ka Levy enayi, nwe asom a Yesu njanç-we Barnabas mə, tatəkə kusu

kəñan «Wəcəpəs bəkəc.» Nde dare da Sipər anakom kə. 37 Nkən enacaməs antəf nñe enayə mə, k'ənkerə kəway kanəkə fəp k'ender pəbocər ki asom a Yesu dəntəf.

5

Ananiyas kə Safira

1 Wərkun wələma enayi pac-we kə Ananiyas, kə wəran kən Safira, kə njançaməs antəf njanan. 2 Kətəñne disrə kə wəran kən, k'Ananiyas embelər kəway ka antəf njanəkə, k'ənkerə kəway kələpəs nke k'əñkə pəbocər ki asom a Yesu dəntəf.

3 Kə Piyer eyif kə: «Ananiyas, ake 'səñe nte məwosə Sentany səsəñ am kəyembər Amera Nəcempi mə? Məmbelər kəway ka dale. 4 Nte dale dandə dənayənə dam mə, ak' enasəñe ta məməñkərne di-ε? Ali nte mənacaməs di mə, pəsam papəkə, bafə pam pənayi ba? Ake 'səñ' am kəyə tantε-ε? Bafə afum njanəməyembər de, mba Kanu!»

5 Nte Ananiyas ene moloku maməkə mə, k'entempene, k'ənğbin kifir, k'efi. Kə kənese kəpəñ kəsumpər akə njanane ti mə fəp. 6 K'atemp njanəfe kə njanepsər kə dəkasanke, kə njanəkə njanwup.

7 Nte dec maas deñçepər mə, kə wəran ka Ananiyas embere, ta ençərə təkə tenacepər mə. 8 Kə Piyer eyif kə: «Məlok' im ma kançe: Kəway kanke kə njançaməs dale ba?»

Kə wəran nwe oloku «Ey, kəway kanəkə yati kə.»

⁹ Kò Piyer oloku kò: «Ake 'sòṅe nte nantàṅne kò nàwak Amera ṅa Wàbe mǎ-ε? Mácàre a aṅe ṅawup wos àm mǎ, ṅayi nde dákusunṅka, kàkekàre kò ṅander sǎ mǎna.»

¹⁰ Gbàṅcana babòkò k'entempene kò wècæk dántòf, k'engbiṅ kifir. Kò atemp ṅamberε kò ṅambàp kò pàfi. Kò ṅaṅkekàre kò, kò ṅaṅkò ṅawup wos kàsàk. ¹¹ Kò kànesε kàpòṅ kàsumpàr kàlonṅkanε ka alaṅ fàp kò akò ṅanane moloku mamòkò mǎ.

Asom a Yesu ṅanatampàr mes mèwεy-wεy mèlaràm ma Kanu

¹² Asom a Yesu ṅaṅc-yò mègbekàre kò mes mèwεy-wεy mèlaràm mme ménayi afum dacò mǎ. Alaṅ fàp ṅanacàme kàfo kin nde akèr ṅṅe aṅc-wene «Akèr ṅa Suliman» mǎ. ¹³ Afum alàpàs ṅaṅc-nese kàṅṅkàl ṅa, mba ṅaṅc-yek-yekàs ṅa. ¹⁴ Kàṅay ka arkun kò aran aṅe ṅanalaṅ Wàbe mǎ, ṅaṅc-la oṅ kàla dàm. ¹⁵ Pac-kere atótamne sàpò, pac-kere ṅa dáyala kò dàsàpoko nte tósòṅe kò Piyer ender-ε, andulu ṅòṅ gbàcàràm ṅetam kàbàp wàlòma. ¹⁶ Kàṅay ka afum aṅe ṅanayi sàdare nse sànakel Yerusalem mǎ, ṅaṅc-yekse kàkèrε Yerusalem atótamne kò afum aṅe yòṅk yelεc yenasòṅ dèbàc mǎ nde asom a Yesu ṅanayi mǎ, fàp fanṅan anatamàs ṅa.

Antàràs asom a Yesu teta kàlanṅ kàṅan

¹⁷ Wàlonṅne wàpòṅ kò asa-disi aṅe ṅasol mǎ ṅayεfene

kàraca. ¹⁸ Kò ṅantàp asom a Yesu waca kò ṅamber ṅa dàbili. ¹⁹ Pibi papòkò disre kò mèleke ma Wàbe Kanu menṅbiti cumba ca bili babòkò, kò mowurεne ṅa. Kò mèleke moloku ṅa: ²⁰ «Nàkò kàlò kàpòṅ, nàloku afum moloku kò mes fàp ma tókòtene ta doru dandε.»

²¹ Nte ṅane moloku mamòkò mǎ, kò asom a Yesu ṅaṅkò bət-bət suy nde kàlò kàpòṅ, kò ṅaṅcòp kətàkse di afum.

Kò wàlonṅne wàpòṅ ender kò akò enasole mǎ. Kò ṅawe aboc kiti alàpàs aSuyif kò abeki apòṅ aka Yisrayel fàp, kò ṅasom a pakò pawurεne asom a Yesu dàbili, pakere. ²² Kò asòdar ṅafò ṅakò, mba ṅambàp fε ṅa dàbili, kò ṅalukus. Kò ṅaṅkò ṅaloku ti abε aṅe ṅanasom ṅa mǎ, ṅac-loku: ²³ «Sàṅkò sàbàp cumba ca bili pacàṅ ci bel-bel, abum a ci ṅacàme dákàcàme danṅan, mba sàṅṅbiti ali fum sàṅbàp fε bili disre.» ²⁴ Nte ṅane moloku mamòkò mǎ, kò pàyi wàbe ka asòdar a kàlò kàpòṅ kò alonṅne apòṅ yama-yama te taṅan, kò ṅaṅyifne càke cò tes tantε tendelàpàsar-ε?

²⁵ Kò fum wàlòma ende pàloku ṅa: «Afum aṅe nàṅaber dàbili mǎ ṅayi nde kàlò kàpòṅ, ṅac-tàkse afum.»

²⁶ Asòdar a kàlò kàpòṅ kò wàbe kàṅan ṅaṅkò kàlek asom a Yesu, kò ṅaṅkèrε ṅa pàforu disre, bawo ṅananese afum kàcacas ṅa. ²⁷ Nte asòdar ṅaṅkèrε asom a Yesu mǎ, kò ṅaṅcàmbàr ṅa fòr ya aboc kiti aSuyif kirin. Kò wàlonṅne

wəpəŋ eyifət ŋa, ²⁸ k'oloku: «Bafɔ sənəmɔnɛ nu kətəkse sɔ afum teta tewe tantɛ ba? Nəlas Yerusalɛm mətəkse monu! Kɔ nəloku gbɛs a mɛnɛ nəlonɔr su pələc pa defi da fum wəkawɛ.»

²⁹ Piyɛr kɔ asom a Yesu ŋaloku: «Kəcəŋkələ Kanu kəŋcɛpər ka afum! ³⁰ Kanu ka atem asu kəntimi Yesu nwe nənacan dəkətək kəpandən kɔ nəmələk kɔ mɔ. ³¹ Kanu kəndəs kɔ kəca kən kətət pəmɔ nte ɔyɔnɛ wəkiriŋ kɔ wəyac mɔ, nte tənɔŋɛ pəsəŋ aka Yisrayel kəsəkɔpər bəkək ɲacəmə dɔpɔ da Kanu darəŋ, paŋaŋɲɛnɛ ŋa kiciya kəŋan mɔ. ³² Səna səyɔnɛ atəŋnɛ a moloku kɔ mes maməkɔ fəp, sənə kɔ Amera Nəcɛmpi nɲɛ Kanu kəsəŋ aŋɛ ɲalɛləs kɔ ɲawosɛ toloku tən mɔ.»

³³ Pənatɛlɛ aboc kiti aŋɛ ɲaŋc-cəŋkəl ŋa mɔ haŋ pəcəpərɛr, kɔ ɲafan kədif ŋa. ³⁴ Mba wəFarisi wələma ɛnayı ŋa dacɔ, pac-we kɔ Kamaliyel. Wətəkse sariyɛ ɛnayı, nwe afum fəp ɲanabətər mɔ. K'eyɛfɛ aboc kiti aSuyif dacɔ, k'oloku a pawurɛnɛ afum akanɛ kərəsna, ³⁵ k'oloku: «Arkun a Yisrayel! Nəkembərɛnɛ bel-bel nte nəndeyɔ afum akanɛ mɔ. ³⁶ Towon fɛ, Tudas ɛnalɛkɲɛ, afum masar maŋkələ (400) ɲanacɛk kɔ darəŋ. Mba anamələk kɔ, afum akɔ ɛnasolɛ mɔ fəp k'ambɛləs ŋa. Ali wəkin anasak fɛ. ³⁷ Nte tatəkɔ tənɛpər mɔ, kɔ Yudas wəKalilɛ eyɛfɛ tɛm nte aŋc-lɔm afum a dətɔf mɔ. K'osolɛ sɔ afum

alarəm. Nkən sɔ anamələk kɔ, aŋɛ ɛnasɛp kəkafəli kəcəmə kɔ darəŋ mɔ fəp, kɔ ɲasaməsər. ³⁸ Ndɛkəl ic-lok' un, ta nəcɛpsər afum akanɛ, nəsak ŋa ɲakɔ. Kɔ pəyɔnɛ fɔ mɛfan, kɔ pəyɔnɛ fɛ ti mɔyɔ maŋan nda fum mɛŋyɛfɛ-ɛ, mɛndesɔlɛ. ³⁹ Mba kɔ pəyɔnɛ fɔ nda Kanu mɛŋyɛfɛ-ɛ, nəfɔdetam kəsɔlɛnɛ mi dɛ! Nəkɛmərɛnɛ kədəyɛfərənɛ kɔ Kanu dɛ!» Kɔ ɲanɛ moloku maməkɔ Kamaliyel ɛnasɛp kəloku ŋa mɔ.

⁴⁰ Kɔ ɲawe asom a Yesu, kɔ ɲasut ŋa, kɔ ɲamɔnɛ ŋa kətɔsɔ-lok-lokɛ tewe ta Yesu, kɔ ɲasak ŋa.

⁴¹ Kɔ asom a Yesu ɲawur ŋa aboc kiti dacɔ. Kɔ pəmbət ŋa kətərəs kəŋan teta kələləs ka tewe ta Yesu. ⁴² Dəsək o dəsək pəyɔnɛ ndɛ kələ kəpəŋ ka Kanu kɔ pəyɔnɛ fɛ ti ndɛ wələ waŋan, ɲanasak fɛ kəc-təkse kɔ kəcɛm moloku mətət: A Yesu ɔyɔnɛ Krist, wəbɛ nwe Kanu kəyɛk-yɛk mɔ.

6

Ayɛk-yɛk arkun camət-məŋ kəmar ka asom a Yesu

¹ Mata maməkɔ nte acɛpsɛ a Yesu ɲaŋc-la kələ dəm mɔ, aSuyif acɔp kusu ka Kresi ɲayɛfɛ kəcɔpəsɲɛ teta akɔ ɲaŋc-cɔp Ebərə mɔ. Aran acɔp cəKresi aŋɛ awos aŋan ɲafi mɔ ɲaŋc-sətɔ fɛ yeri pəmɔ acɔp Ebərə dəsək o dəsək kɔ andeyɛr-ɛ. ² Kɔ Asom wəcɔ kɔ mɛrəŋ ɲawe kənaɲ ka acɛpsɛ a Yesu kənəŋkɛnɛ, kɔ ŋaloku: «Pəmar fɛ su kəsak kəcɛm kɔ kətəkse toloku ta

Kanu teta kayer yeri. ³ Awa awenɔc su anja, nayek-yekene arkun camət-mərən, ane afum njanɔcərə kəyɔ mera yətət mə, nalarə sə Amera Nəcempi ɲa Kanu kə kəcərə kəkət. Səsən ayek-yek anu akakə yebac yayək. ⁴ Səna səsumpər bel-bel kətola ka Kanu kə yebac ya kəcam kə kətəkse toloku ta Kanu tɛm fəp.»

⁵ Kə moloku maməkə məmbət afum fəp, kə ɲayek-yek Etiyən, fum wəlan ɲanu wəpən, palarə Amera Nəcempi ɲa Kanu; kə Filip; kə Pirəkər; kə Nikanər; kə Timon; kə Parmenas; kə Nikola, wəka dare da Antiyək, nwe enayənə wəcikərə kəberə ka dine da aSuyif mə. ⁶ Kə ɲanəkə ɲamentər ayek-yek akakə asom a Yesu nte ɲalip kətola Kanu mə, kə ɲanden ɲa waca kədəs kəɲan.

⁷ Moloku ma Kanu mme anɔc-təkse mə mənɔc-sam kəsam dəm, kə acəpse a Yesu ɲala katəna-katəna Yerusalem, kə alonə Kanu alarəm ɲawose kəlan Yesu.

Kəsumpər ka Etiyən

⁸ Kanu kənamar Etiyən kə kəsən kə kətam kəyɔ ka mes məwəy-wəy kə megbəkərə məpən ma Kanu afum dacə. ⁹ Afum aləma aka kələ ka dəkətola Kanu da aSuyif ane anɔc-we ki «kələ ka Awur dacar» mə, ɲanayine fe Etiyən. ɲa ɲanayənə afum aka atəf ɲa Siren, aka dare da Aleksandər kə afum a atəf ɲa Silisi, kə aka atəf ɲa Asi. Nte tə kə ɲambərə kəgbəkələne kə Etiyən. ¹⁰ Mba ɲanatam fe kəsumpər kə

dəmoloku, bawo Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲenasən kə kələk-ləkə dəcərən.

¹¹ Ti disre, kə afum akakə ɲasən calbante pəsam ane ɲanaloku nte: «Səna sənene kə kələməs Musa kə Kanu!»

¹² Kə ɲamberəs afum mər kəyefe abeki a dətəf han atəkse sariye. Kə ɲasumpər Etiyən, kə ɲankekərə kə fər ya aboc kiti aSuyif kirin. ¹³ Kə ɲankenene sə calbante akakə ɲanawose kəyeme mə, ɲac-loku: «Fum wəkawə eyi fe nte o nte mənə kələku pələc pa kəfo kəsoku kanke kə sariye sa Musa. ¹⁴ Sənene kə pəc-loku a Yesu wəNasaret wəkawə endələsər kəfo kanke, pəsəkpər sə məyɔ mme Musa enasakə su mə.»

¹⁵ Aboc kiti aSuyif fəp ɲanagbətne Etiyən, bawo kəro kən kənɔc-mot pəmə ka melekə.

7

Etiyən nde fər ya aboc kiti kirin

¹ Kə wəlonə wəpən wəka kələ kəpən ka Kanu eyif Etiyən: «Itə teyi ba?»

² Kə Etiyən oloku: «Awenɔc im anja, Papa kem anja, Nəcənkel im! Kanu nke debeki dən dənɔmot mə kənawurər Abraham, wətem kosu, nte enayi Mesopotami, ta entadeder kəndə Haran mə. ³ Kə Kanu kələku Abraham: «Məwur atəf ɲam, dəɲkom dam, məkə nde atəf ɲə indekə-mentər' əm mə.»

⁴ Kə Abraham owur atəf ɲa Kaldi, k'ənəkə pəndə dare da Haran. Dəndo, nte defi da kas deɲcəpər mə, kə Kanu kənɔcərəne kə atəf

ḡaḡe nānde oḡ ndekāl mā.
⁵ Kanu kēnasōḡ fē Abraham
 kē atōf ḡaḡe, ali dākēcāmbār
 kēcāk, mba kēnalēkē kō
 temer kēdesōḡ kō ḡi kēbāp
 kēbānda ka dokom dōn kō
 nkōn eḡcepār-ε, mba tēm
 tatōkō ta entayō wan-ε. ⁶ Kō
 Kanu kēloku Abraham nte:
 «Kēbānda ka dokom dam
 kēndeyi decikēra atōf ḡōlōma.
 Andekō-cāmbār ḡa di dacar,
 patōrēs ḡa meren masar
 maḡkālē (400). ⁷ Mba afum
 aka atōf ḡaḡōkō ḡandekō-
 cāmbār ḡa dacar mā, in'
 endekō-bocār ḡa kiti. Kō
 teḡcepār-ε, ḡandewur ḡadekor-
 kor im nnō kēfo kaḡkē.»*

⁸ Nte tatōkō teḡcepār mā,
 kō Kanu kēḡcaḡēs kiyi kōn
 tetin kō Abraham, ti tōyōne
 kāmēḡkārne ka kākēḡc arkun.
 Ti disre kō Abraham oḡkom
 Isiyaka, k'ēḡkēḡc kō tataka tōn
 ta camēt-maas. Itō Isiyaka
 enayō sō Yakuba, kō Yakuba
 oḡō sō ti awut oḡn arkun wēcō
 kō merēḡ, aḡe ḡayōne cas ca
 cusuḡka wēcō kō merēḡ ca Yis-
 rayel mā.

⁹ Nte atem asu, awut a
 Isiyaka, ḡanayōne wēḡc kēḡan
 Isifu kāraca mā, kō ḡaḡcamēs
 kō nte tōḡsōḡe pakekēre kō
 Misira mā. Mba Kanu kēnayi
 kō Isifu, ¹⁰ kēnayac kō pēuca
 fēp. Kanu kēḡc-mar Isifu,
 kēc-sōḡ kō kēcāre kākōt nde
 Firawona wēbe ka Misira fōr
 kirinḡ. Firawona enasōḡ Isifu
 dekirinḡ da Misira kō da kēlo
 kōn disre fēp mā.

¹¹ Kō dor dōpōḡ dende deyi
 Misira fēp kō atōf ḡa Kanahan.

Pēuca pēnabek, atem asu
 ḡaḡc-sōtō fē yeri. ¹² Kō Yakuba
 ende pāne a cēḡbay cēyi
 Misira, k'osom tēcōkō-cōkō
 awut oḡn aḡe ḡantōḡne atem
 asu mā. ¹³ Ta merēḡ, kō
 Isifu owurārne awēḡc oḡn, nte
 tō kō Firawona oḡsōtō kēcāre
 oḡn akomēne a Isifu. ¹⁴ Kō
 Isifu osom awēḡc oḡn a pakere
 kō kas Yakuba, kēlēkēne ka
 afum oḡn fēp, aḡe ḡaḡc-bēp
 afum wēcō camēt-merēḡ kō
 kēcāmēt (75) mā. ¹⁵ Kō Yakuba
 ontōr atōf ḡa Misira. Difō
 enafi, kō atem asu alōma.
¹⁶ K'āḡkekēre cēbel cēḡan
 Sākem, k'āḡkō pawup nde
 kufu nke Abraham enawaye
 pēsam nnō kusuḡka ka Hamōr
 kēyi mā.

¹⁷ Tēm nte pēnamar a Kanu
 kēlas temer nte kēnalēkē
 Abraham mā tēnalōtārne. Kō
 dokombēra dēmbek, kō afum
 ḡaḡla oḡn kēla dām Misira,
¹⁸ haḡ kō wēbe wēlōma ender
 pēnde dēbe da atōf ḡaḡōkō nwe
 enatō-cāre Isifu mā. ¹⁹ Wēbe
 wākakō ender pēc-nēmpēs,
 pēc-tōrēs atem asu. K'ende
 pēsōḡe ḡa kēsak cēnaka cēḡan,
 nte tōḡsōḡe ta akakō ḡantam
 kēyi doru mā.

²⁰ Tēm tatōkō t' anakom
 Musa, nwe enabōt Kanu
 kēnēḡk mā. K'antōmpār kō yof
 maas nde kēlo ka kas disre,
²¹ mba nte tōyō tēnatōyi mēne
 kēḡbal kōn mā, kō wan ka
 wēbe ka Misira wēran efir
 kō, k'ōḡkō pādusum pēyō kō
 wan. ²² Kēcāre kākōt fēp k'
 aMisira k' anadusumē Musa,
 k'ōsōtō fēnōntār dēmōloku kō
 dēmōyō.

* 7:7 Dākēcōp 15:13-14

23 Nte Musa ɔsɔtɔ meren waco manɔkɛle (40) mɔ, k'ende pɛcem-cemne kɛkɔ-nɛnk awɛɛc aɲa, afum a Yisrayel.

24 Kɔ Musa ɔɲkɔ pɛtɛɲne wɛɲc wɛkin wɛka Misira pac-cakɛra, k'ɛɲcamene wɛɲc wɛkakɔ aɲc-tɔrɛs mɔ.

K'olukse ayekɲa wɛɲc, k'endif wɛMisira. 25 Kɔ Musa ɛɲcem-cemne a awɛɛc aɲa ɲaɲtam kɛc-gbɛkɛrɛ a Kanu kɛntam kɛbaɲ ɲa kɔ ɲaɲcɛme kɔ darɛɲ-ɛ, mba ɲanacɛrɛ fɛ ti.

26 Dɔckɔsɔk, kɔ Musa ɔɲkɔ pɛbɛp aYisrayel mɛrɛɲ ɲac-sutene, k'ɛyac ɲa, k'olompɛs ɲa dacɔ. K'ɛyif ɲa: <Ta ake tɔ nɛɲsutnene tantɛ-ɛ? Dɛwɛɲca dɔ nɛyɔ!>

27 Mba wɛkɔ ɛɲc-cakɛra wɛɲc mɔ, ɛwen Musa pɛc-yif: <An' ɔsɔɲ' ɛm kɛyɔne wɛbe kɔ wɛboc kiti sɛna dacɔ-ɛ?

28 Kɛdif' im kɔ mɛfanɲ ba, pɛmɔ tɔkɔ mɛndifsa wɛMisira mɔ?>

29 Kɔ moloku mamɔkɔ mɔsɔɲɛ Musa kɛyɛkse, k'ɔɲkɔ pɛnde decikɛra atɔf ɲa Madiyaɲ. Difɔ ɛnakom awut arkun mɛrɛɲ.

30 Nte meren waco manɔkɛle mɛɲcɛpɛr (40) mɔ, kɔ mɛleke mowurɛr Musa nde tɛgbɛrɛ ta tɔrɔ ta Turisnina dɛmemer ma nɛɲc nde dɛɲcmar dɛrɛntɛm mɔ.

31 Nte Musa ɛnɛɲk ti mɔ, kɔ pɛɲciyane kɔ kɛnɛɲk ka tes tɛwɛy-wɛy tatɔkɔ, nte ɔɲc-cɔɲne kɛkɔ-gbɛkɛrɛ mɔ, kɔ dim da Wɛbe Kanu dender kɔ: 32 <In' ɔfɔ, Kanu ka atem am: Kanu ka Abraham, ka Isiyaka kɔ Yakuba!> Musa pɛc-yikɛ, ta ɔɲwɛsɛ sɔ kɛgbɛtne di-ɛ.

33 Kɔ Wɛbe oloku kɔ:

<Mɛwure cɔfta cam dɛwɛcɔk, bawo kɛfo kɛɲkɔ mɛɲcɛme mɔ, kɛfo kɛcɛmpi kɔ. 34 Inɛɲk pɛcuy pa afum em aɲɛ ɲayi Misira mɔ, ine kɛgbis kɛɲan: Intor ideyac ɲa. Nɛkɛl ɔɲ, mɛder isom ɛm Misira.>

35 Musa wɛkakɔ ɲanace a ɲac-loku: «An' ɔsɔɲ' ɛm kɛyɔne wɛbe kɔ wɛboc kiti sɛna dacɔ-ɛ?» Nkɔn Kanu kɛnasom pɛyɔne wɛbe kɔ wɛyac, kɛberene ka mɛleke mme mɛnawurɛr kɔ nde dɛrɛntɛm mɔ. 36 Nkɔn Musa ɛnawurene aYisrayel Misira pɛc-yɔ mes mɛwɛy-wɛy kɔ mɛgbɛkɛrɛ ma Kanu, nde kɛba Kɛyim kɔ nde dɛtɛgbɛrɛ, meren mme waco manɔkɛle (40) disrɛ.

37 Nkɔn Musa wɛkakɔ yati ɛnaloku aYisrayel: <Kanu kɛndekere nu sayibe pɛmɔ ina, nwe kɛndeyek-yek awɛɛc anu dacɔ mɔ, pɛsom kɔ nnɔ nɛyi mɔ.> 38 Nkɔn Musa, nte afum ɲanalɔɲkane nde dɛtɛgbɛrɛ mɔ, nkɔn ɛnayɔne sɔ wɛcɛpɛrɛne moloku atem asu dacɔ kɔ mɛleke mme mɔɲc-lok-lokɛr kɔ nde dɛtɔrɔ ta Turisnina mɔ. K'ɔsɔtɔ moloku meyi wɛyɛɲ, nte tɔɲsɔɲɛ sɛcɛrɛ mi mɔ.

39 Atem asu ɲanafan fɛ kɛcɛɲkɛl kɔ, kɔ ɲawɛnɔs kɔ. ɲanacɛm-cemne dɛbɛkɛc kɛluksɛrne Misira. 40 Kɔ atem asu ɲaloku Aruna,

<Mɛlompɛsɛ su mɛrɛɲka, mme mendesolɛ su mɔ, bawo Musa nwe owurene su Misira mɔ, sɛɲcɛrɛ fɛ nte tɔsɔtɔ kɔ mɔ.>

41 Mata mamɔkɔ, kɔ ɲalompɛs tɛrɛɲka ta tura, kɔ ɲalɔɲne nnɔ tɛrɛɲka kirɲ, kɔ ɲamboce

kəsata yebac ya waca wanjan.
 42 Mba kō Kanu kamber ɲa
 kumunt, kō kəsakε ɲa kəkorko-
 kuru ca ya dareɲc. It' aɲcic ti
 buk ba sayibe-e disre:

«Nəna aka Yisrayel,
 meren wəco maɲkələ (40)
 mme nəɲcepəreɲe
 dətegbere mə, in' ɔ
 nəɲc-dife sem kəlonɲe
 disre ba?»

43 Nənakekəre abal ɲa tərənka
 ta Mələk
 kō tərənka ta kəs ka kanu konu
 Refaɲ.

Nənapat mərəɲka teta kəc-
 toɲtɲeɲe ka mi fər
 kirin!

Ti disre kəkəkəre nu k' in-
 der decikəra Babiləɲ
 tadarəɲ.»

44 Atem asu ɲanayɔ dəndo
 dətegbere abal ɲa sede ɲɲe
 anaməɲk walake wa masar
 nwe Kanu kənacice Musa mə.
 Tatəkɔ tɔ wələk-lokər ka Musa
 enaloku kō a pəyɔ, a ɲowureɲe
 kō ɲəkɔ enanəɲk mə. 45 Nte
 atem asu ɲasɔtɔ ɲi mə, kō
 ɲaɲkekəre nde atɔf ɲɲe Kanu
 kənabeləs afum fər yaɲan
 kirin mə. Yosuwe pəyɔɲe ɲa
 wəkirin. Abal ɲaɲəkɔ ɲenayi
 di haɲ tem ta Dawuda. 46 Kō
 Dawuda ɔsɔtɔ kəmar ka Kanu,
 k'ontola sɔ kəsəɲ kō kəfo nke
 əɲkəkəmbərə Kanu ka Yakuba
 dəkəyi mə. 47 Mba Sulemany
 enader pələ kələ kanjə.

48 Mene nte Wəbe wəka
 dareɲc ɔntəwose kəyi paka
 disre mpe kəca ka fum
 kəlompəs mə, pəmɔ təkɔ
 sayibe səloku ti mə:

49 «Wəbe oloku:
 «Kəm kəyɔɲe dəcəm dem da
 dəbe,

kō antɔf ɲəyɔɲe dəkəkəmbər
 dem wəcək.

Ake kələ kō nəyi kəkəmbər em-
 ε?»

Kəfo kəre k' inde ic-ɲesəm-ε?»

50 Bafɔ kəca kem kəlompəs
 mame fəp ba?»»

51 Nəna afum ataɲi ləɲəs,
 ayɔ bəkək pəmɔ bilakoro!
 Haɲ məkɔ nəna nəyi kəwənəs
 Aməra Nəcempi ɲa Kanu
 pəmɔ atem anu! 52 Sayibe
 sərə atem anu ɲanatɔ-tərəs-
 ε? Nənadif aɲe ɲananuɲkəne
 kəkam kəder ka Wələmpu
 nwe nəna nənasəɲ oɲ a
 kō andif mə. 53 Nəna aɲe
 nənasɔtɔ sariye sa Musa nse
 meleke ma Kanu mənaloku
 kō mə, mba nənakətəne fe si,
 nəmənjkərne fe sɔ si.»

Kədifka Etiyen

54 Nte Etiyen oɲc-lok-loku
 mə, afum akɔ ɲaɲc-ne moloku
 maməkɔ mə, pənananjkane
 kətəle ɲa haɲ ɲaɲc-ɲaɲərəne
 sek nno eyi mə. 55 Mba Aməra
 Nəcempi ɲa Kanu ɲeɲc-bəc
 Etiyen dərɪs. K'əɲgbətne kəm,
 k'ənəɲk nərə da debeki da
 Kanu, Yesu pəcəme kəca kən
 kətɔt. 56 K'oloku: «Inəɲk kəm
 kəgbite, Wan ka fum pəcəme
 kəca kətɔt ka Kanu!»

57 Kō afum aɲe ɲaɲkule-kule
 pəpəɲ, kō ɲasəɲcne ləɲəs, kō
 ɲawetne fəp faɲan kəkə-bəp
 Etiyen. 58 Kō ɲambeləs kō
 haɲ kō ɲawureɲe kō dare, kō
 ɲaɲcacas kō masar. Atəɲne
 aka ti ɲanaboc suma saɲan
 sa kəroɲ wətəmp dəntɔf, nwe
 aɲc-we Sol mə.

59 Nte ɲaɲc-cacas kō mə,
 kō Etiyen ontola pəc-loku:
 «Wəbe Yesu, məbaɲ aməra

hem.» ⁶⁰ Nte tɔ kɔ Etiyen enɔɔp suwu, k'ɔŋkule-kule: «Wɔbe, ta mɛsarsɛr ɲa kiciya kanɲe!» Nte elip kɛloku tatɔkɔ mɔ, k'enɲbin kifir.

8

¹ Sol enawose kɛdif ka Etiyen.

Sol ɔŋc-tɔrɔs kɛlonkanɛ ka alan Yesu

Dɔsɔk dadɔkɔ d' anacop kɛtɔrɔs kɛlonkanɛ ka alan Yesu dɛndo Yerusalem. Kɔ alan fɛp faɲan ɲasamɔsɛr nde tɔf ya Yude kɔ Samari, mɛnɛ asom a Yesu. ² Kɔ afum alomp alɔma ɲawup Etiyen, kɔ ɲambok kɔ bel-bel.

³ Kɔ Sol nkɔn eyefe kɛtɔrɔs ka kɛlonkanɛ ka alan Yesu, pɛc-bɛrɛ dɛwɔlɔ waɲan, pɛc-wurɛnɛ ɲa, pɛc-sumpɛr arkun kɔ aran, pɛc-bɛr ɲa dɛbili.

Filip kɛcam kɔn moloku mɔtɔt atɔf ɲa Samari

⁴ Alan ɲɛ ɲanasamɔsɛr mɔ, ɲɲɔc-cam moloku mɔtɔt mofɔ fɛp mɛnɛ ɲɲɔc-cɛpɛr mɔ. ⁵ Filip nwe enator dare da Samari mɔ, ɲɲɔc-cam teta, nwe Kanu kɛyɛk-yɛk kɛyɔnɛ Wɔbe mɔ. ⁶ Kɛnay k'afum kɛtɔɲnɛ disrɛ ɲɲɔc-cɛɲkɛl bel-bel tɔkɔ Filip ɔŋc-loku mɔ, nte ɲɲɔc-ne kɔ ɲɔc-nɔɲk sɔ mɛgbɛkɛrɛ ma Kanu mɛnɛ ɔŋc-yɔ mɔ. ⁷ Yɔɲk yeɛc yɔɲc-kule-kule kɛwur afum alarɛm dɛris aka dare dadɔkɔ. Anatamɔs atorɛr kɔ afum alarɛm akɔ ɲanafi wɛcɛk mɔ. ⁸ Kɔ pɛbotu pɔpɔɲ pɛmbɛrɛ dare da Samari.

⁹ Wɛrkun wɔlɔma enayi di pac-we kɔ Simɔɲ. Enawon dare dadɔkɔ, pɛyɔnɛ dure,

pɛc-sɔɲɛ aka Samari cusu kɛwos, pɛc-wenɛ sɔ fum wɔpɔɲ. ¹⁰ Afum fɛp, kɛyefe wanfet han wɔbeki ɲanaleɔs kɔ, ɲɔc-loku: «Fum wɔkawɛ ɔyɔnɛ fɛnɔntɛr fa Kanu, fɛnɔntɛr fɛkɔ ɲɲwe <Fɔpɔɲ> mɔ.» ¹¹ ɲanacɛmɛ kɔ darɔɲ, bawo enawon kɛwosɔs ɲa cusu teta dureya dɔn. ¹² Mba nte ɲanalan moloku ma Filip, nwe ɲɲɔc-cam moloku mɔtɔt ma dɛbɛ da Kanu kɔ tewe ta Yesu Krist mɔ, k'ɲɲgbɔt arkun kɔ aran dɛromun. ¹³ Kɔ Simɔɲ nkɔn yati elan moloku ma Filip, k'owose kɛgbɔt dɛromun. K'ɲɲɔcɛmɛ Filip dɛntɔf tɛm fɛp. Nte Simɔɲ enɔɲk mɛgbɛkɛrɛ kɔ mes mɛwɛy-wɛy ma Kanu mɛnɛ mɛɲɔc-yi mɔ, kɔ kusu kɛwos kɔ.

¹⁴ Nte asom a Yesu ɲanayi Yerusalem kɔ ɲane a aka Samari ɲawose toloku ta Kanu mɔ, kɔ ɲasom Piyɛr kɔ San kɛkɔ di. ¹⁵ Nte Piyɛr kɔ San ɲantɔr dare da Samari mɔ, kɔ ɲantolanɛ ɲa nte tɔɲsɔɲɛ ɲasɔtɔ Amera ɲɛcɛmpi ɲa Kanu mɔ, ¹⁶ bawo han tɛm tatɔkɔ Amera ɲɛcɛmpi ɲɛnatorɛr fɛ nwe o nwe kɛrɛsna dɛndo. Mɛnɛ kɛgbɔt dɛromun gbɛcɛrɛm kɔ ɲanasɔtɔ tewe ta Yesu Krist. ¹⁷ Awa Piyɛr kɔ San ɲandenɔr ɲa waca, kɔ ɲasɔtɔ Amera ɲɛcɛmpi ɲa Kanu.

¹⁸ Nte Simɔɲ enanɔɲk a kɛdenɔr kɛca ka asom a Yesu gbɛcɛrɛm kɛnasɔɲ afum Amera ɲɛcɛmpi mɔ, k'ɲɲkɛrɛ ɲa pɛsam pɛc-loku: ¹⁹ «Nɔsɔɲ im ina sɔ kɛtam! Nwe o nwe indedenɔr waca mɔ, wɔkayi

pəsətə Amera Necempi ɲa Kanu.»

²⁰ Mba kə Piyer oloku kə: «Kanu kəsəɲe mələce kə pəsam pam, bawo məɲcem-cemne kəsətene pi kəpocə ka Kanu! ²¹ Məna məyɔ fə daka, məyɔ fə tofokəl nnə tes tantə disre, bawo abəkəc ɲam ɲolomp fə fər ya Kanu kirinj. ²² Məluksərne Wəbe Kanu, məletsene kə, mətola kə nte tɲsəɲe pəɲaɲnen' am məcem-cemne mələc ma abəkəc ɲam mə, kə Kanu kəwose ti-ε. ²³ Bawo inəɲk fə məcem-cemne mələc ma kəraca məntam əm, kə kətə-lomp kəsekət' əm.»

²⁴ Kə Siməɲ oloku kə: «Nətolan' em Kanu Wəbe, nte tɲsəɲe mame nəloku mə ta tələm o tələm təsət' em.»

²⁵ Piyer kə Saɲ ɲaɲcam nte ɲananəɲk kə təkə ɲanane teta Yesu mə, kə ɲalukus Yerusalem, ɲac-cam toloku tətət ta Kanu sədare səlarəm sa Samari.

Filip kə wərkun wəpəɲ wəka atəf ɲa Ecopi

²⁶ Mələke ma Wəbe mələma mender nde Filip eyi mə moc-loku: «Məkə ntende kəcəkətət, məsolne dəpə deyer-yer nde deɲyefe Yerusalem doc-tor Kasa mə.» ²⁷ Kə Filip eyefe katin, k'entas. Wərkun wəpəɲ wəka Ecopi enayi pabane kə. Nkən enatəmpər kəcəmbər-cəmbər ka daka da Kandas, wəbera wəka atəf ɲa Ecopi fəp. Enader Yerusalem kədəkor-koru Kanu. ²⁸ Kəlukus k'εɲc-nde ndərən pənde pəyeksene

pən kəron, pəc-karan pəpəɲ buk ba aɲnabi Esayi. ²⁹ Kə Amera ɲa Kanu ɲoloku Filip: «Məcəɲne mələtərne pəyeksene mre.»

³⁰ Kə Filip eyekse kəkə dəndo, k'ene wəka Ecopi nwe pəc-karan buk ba aɲnabi Esayi. K'eyif kə: «Məɲcərə nte məyi kəkaran mə ba?»

³¹ Kə wəEcopi nwe oloku Filip: «Cəke c' intam ti kəcərə-ε, k'intəyɔ nwe entəks' em mə?» K'oloku Filip a pəpese pənde kə kəsək pəyeksene pən kəron.

³² Moloku ma kitabu mme εɲc-karan mə mənayəne mme: «K'əɲkekərə kə dəkədif pəmə aɲkesiya.

Pəmə aɲkesiya ɲowut ɲe ɲəntəkule-kule wəfon wəka ɲi dəntəf mə, enawani fə kusu.

³³ Owose kətore kən baɲca, k' ambaɲər kə kaɲce kən.

An' endetam kələm teta kəbənda ka dokom dən-ε?

Bawo anim kiyi kən doru antəf ɲaɲe kəron.»*

³⁴ Kə wərkun wəbane nwe eyifne Filip: «İletsen' am, məlok' im: Tes ta ana tə sayibe səloku tantε-ε? Ta nkən wəsərka ba, ka fum wəcuru?» ³⁵ Kə Filip elek moloku k'əɲcəp dəmoloku ma kitabu maməkə, k'oloku kə toloku tətət ta Yesu.

³⁶⁻³⁷ Nte ɲanasolne dəpə ɲac-kə mə, kə ɲaɲkə ɲabəp domun. Kə wərkun wəbane oloku: «Domun də dande: Ak' endeyaməs ɲj kəgbət

* 8:33 Esayi 53:7

kem dāromun teta Kanu-ε?»† 38 Kō Filip oloku a pacāmbār pēyeksene, kō ŋantor dāromun. kō Filip eṅgbāt kō dāromun teta Kanu. 39 Nte ṅampē dāromun mō, kō Amera Nēcempi ṅa Wābe Kanu ṅempene Filip. Ti disre, wābanē wāka Ecopi nwe eṅṅk fē kō sō, k'osolne dōpō dōn abākēc ṅobotu disre. 40 Kō Filip ṅkō pānṅkne dare da Asot. K'oloku moloku mōtōt ma Kanu sādare fāp nse eṅc-cepār mō, haṅ k'ṅkō pābāp dare da Sesari.

9

Kanu kəṅcāmbār Sol dōpō dōtōt
(22:3-16; 26:9-20)

1 Tem tatōkō Sol pāc-beṅəsne kādifāt acēpse a Wābe Yesu darəṅ, k'ṅkō ndena wəlōṅne wəpəṅ wāka kəlō kəpəṅ ka Kanu. 2 Kō Sol ewer wəlōṅne wəpəṅ reka teta wəlō wa dākətola Kanu da aSuyif nde Damas, nte tōṅsəṅe k'embāp di akin akin-ε, pəyōne arkun pəyōne aran aṅe ṅaṅcāme dōpō da Yesu darəṅ mō, pətam kəsumpār ṅa pākekāre Yerusalem. 3 Dōpō Sol eṅayi pāc-lōtərne dare da Damas, gbəṅcana babōkō kō pāmōt pēyefe dākōm, kō pōsəṅ pəwāṅkəra mpe pēnakel kō mō. 4 K'entempene dāntōf. K'ene dim nde dēnayif kō: «Sol! Sol! T' ake tō mātārəs em-ε?» 5 Kō Sol eyif kō, «Wābe, māna an' ōfō-ε?»

«Ina, Yesu iyōne, nwe māyi kətārəs mō. 6 Mba māyefe, mābere dare, aṅkō-lok' əm tōkō pāmar māyō mō.» 7 Kō arkun aṅe ṅanasol kō nkōn Sol mō ṅaṅcāme, ta ṅantam kəlōk-loku-ε kənese disre, ṅac-ne dim mba ta ṅaṅṅṅk fum-ε. 8 Kō Sol eyefe dāntōf pāmepi fōr, mba ta eṅṅṅk paka o paka-ε. K'asumpār kō kəca, k'ambərsene kō dare da Damas. 9 K'eyi di mata maas ta eṅṅṅk-ε, ōfōdi peri, ōfōmun.

10 Dāndo dare da Damas wācēpse wāka Wābe Yesu darəṅ wəlōma eṅayi di pac-we kō Ananias. Kō Wābe oloku kō kənṅk disre: «Ananias!»

K'owose: «Iyi nnō, Wābe!»

11 Kō Wābe Yesu oloku kō: «Mākō dōpō dākō aṅwe «Dolompu» mō, mākō mātən nde kəlō ka Yudas fum wākō aṅwe Sol mō, wāka dare da Tarəs ōyōne. Bawo ontola Kanu, 12 kō Kanu kənamentər kō kənṅk disre fum nwe aṅwe Ananias mō pāberər kō. K'endenər Sol waca, nte tōṅsəṅe kō sō kənṅk mō.»

13 Mba Ananias olukse: «Wābe, inene afum alarəm ṅac-lōm pālec mpe fum wākakō ōyō afum am acempi nde Yerusalem mō. 14 Nnō kəfo kəṅke yati kō alōṅne apəṅ aSuyif ṅanawure Sol a pādesumpār nwe o nwe ombōṅc tewē tam mō.»

15 Mba kō Wābe oloku Ananias: «Mākō! Bawo fum

† 8:36-37 Yecicās yōlōma aṅdenər moloku mōlōma: Kō Filip oloku: «Kō mālan abākēc ṅam fāp-ε, sātām ti.» Kō wāEcopi wābanē oloku: «Ilan a Yesu Krist ōyōne Wan ka Kanu.»

wakakɔ paka pɔ mpe inayek-yek kəkətene tewe tem nnɔ abe a tɔf ya doru kɔ aka Yisrayel fɔr kirinj mɔ. ¹⁶ Ina yati in' endementər Sol pəcuɣ fəp pəkɔ pəmar pədeceperəne teta tewe tem mɔ.»

¹⁷ Kɔ Ananiyas ɔjkɔ. Nte embəp kəlɔ kanjkɔ mɔ, k'embere, k'endenər Sol waca. K'oloku: «Sol Wɛɲc im, Wəbe Yesu, nwe enawurər əm nde dɔpɔ nde mənəsɔlnɛ məcder Damas mɔ, osom im nte tɔɲsɔɲ' am sɔ kənəjk, a mɛlare sɔ Amera Nəcempi ɲa Kanu mɔ.» ¹⁸ Gbəɲcana babɔkɔ, kɔ ca yɔɲkɔɲɛ kɔ dɛfɔr pəmɔ wokwok, kɔ fɔr yɔn yentam sɔ kəc-nəjk. Kɔ Sol eyefe, k'əsɔtɔ kəgbət dərɔmun teta Kanu. ¹⁹ Nte elip kədi yeri mɔ, k'əsɔtɔ sɔ fənəntər.

Sol kəcam kən toloku ta Kanu dare da Damas

Kɔ Sol ɛɲceperəne mataka mɔlɔma kɔ acɛpsɛ a Wəbe Yesu akɔ ɲanayi dare da Damas mɔ. ²⁰ K'eyefe kəcam katina dəwɔlɔ wa dəkətola Kanu da aSuyif, pəc-loku a Yesu Wan ka Kanu ɔyɔnɛ. ²¹ Kɔ pəɲciyanɛ afum fəp aɲɛ ɲaɲc-ne polok-loku pa Sol mɔ, kɔ ɲayif: «Bafɔ nkɔn nde Yerusalem ɛɲc-faɲ kəmɛlək aɲɛ ɲaɲc-bɔɲc tewe tante mɔ ba? Bafɔ kəsumpər kəɲan k'ɛnaderɛne nnɔ, pəkekərə ɲa nde alɔɲne apɔɲ ɲayi mɔ ba?» ²² Mba Sol pəc-yɔ kəyɔ dəm kətam pəc-sɔɲɛ aSuyif aɲɛ ɲanayi dare da Damas mɔ kəciyanɛ, kəc-mentər a Yesu ɔyɔnɛ Krist, wəbe wəyek-yek wəka Kanu.

²³ Nte mataka mɔlɔma mɛɲceper mɔ, aSuyif aɲɛ ɲanayi Damas mɔ ɲantəɲne kənim ka Sol. ²⁴ Kɔ Sol ende pəcərə tetəɲne taɲan. ASuyif ɲaɲc-bum daɲ kɔ pibi dəkəwur da dare nte tɔɲsɔɲɛ ɲatam kənim kɔ mɔ. ²⁵ Mba pibi papəkɔ kɔ acɛpsɛ a Wəbe Yesu darəɲ ɲambər kɔ dəkəsaksaka, kɔ ɲayokɛnɛ kɔ damba da sarjka sa dare darəɲ.

Kəyi ka Sol Yerusalem

²⁶ Nte Sol embere Yerusalem mɔ, k'ɛɲsep kənəjkəlɛnɛ acɛpsɛ a Wəbe Yesu darəɲ. Mba fəp fəɲc-nese kɔ, ta ɲalan a nkɔn sɔ ɔyɔnɛ wəcɛpsɛ wəka Yesu darəɲ-ɛ. ²⁷ Mba kɔ Barnabas ɛlɛk kɔ, kɔ ɲaɲkɔ nde asom a Yesu ɲayi mɔ. Kɔ Barnabas ɔlɔmər ɲa nte Sol ɛnanəɲk Wəbe Yesu dɔpɔ, a kɔ Yesu olɔk-lokər kɔ mɔ, kɔ nte tewe ta Yesu kənasɔɲɛ kɔ kəbaɲsɛ mɔ. ²⁸ Sol ɔɲc-kɔ pəcder kɔ ɲa dəndo Yerusalem pəc-lok-lokɛ kəlan disrɛ tewe ta Wəbe Yesu. ²⁹ Sol pəc-lok-loku, pəc-gbəkəlɛnɛ kɔ afum aKresi, mba, ɲa sɔ, ɲac-tɛn kənim kɔ. ³⁰ Nte awɛɲc aləɲ ɲaɲcərə ti mɔ, kɔ ɲasɔɲɛ Sol kətor Sesari, k'ɛlɛk dɔpɔ k'ɔɲkɔ dare da Tarəs.

³¹ Kəlɔɲkanɛ ka aləɲ Yesu a atɔf ɲa Yude, atɔf ɲa Kalile kɔ atɔf ɲa Samari, ɲa fəp ɲanayi pəforu disrɛ. Aləɲ Yesu ɲaɲcəpəsɛnɛ bəkək, ɲayinɛ kənɛsɛ ka Wəbe Kanu disrɛ. Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲɛɲc-marəs kəlɔɲkanɛ ka aləɲ Yesu, ti disrɛ ɲaɲc-la kəla dəm.

Katamās ka Eney

32 Piyer nwe eɲc-cepər sədare sasəkə fəp mə, enader pətor sə ndena afum acempi aɲe ɲanandə dare da Lida mə. 33 K'əɲkə pəbəp di fum nwe aɲc-we Eney mə, ta əɲkət-ε, pəfəntərə debik meren camət-maas disrε. 34 Kə Piyer oloku kə: «Eney, Yesu Krist entaməs əm! Məyefe mənə wəsərka mənəp abik ɲam!» Gbəɲcana babəkə k'eyefe, k'eɲcəme. 35 Nte aka Lida kə aka Sarəɲ fəp ɲanəɲk kə mə, kə ɲaɲkafəli mera yaɲan nno Wəbe Yesu eyi mə.

Kəyeki ka Tabita defi

36 Wəran wəcəpse ka Wəbe Yesu darəɲ wəloma enayi dare da Yope, pac-we kə Tabita. Kusu kəɲan disrε aɲc-we kə sə Dorkas, ti təyənε «were». Wəran wəkəkə əɲc-yə mes mətət mɛlarəm, kə kəmar. 37 Mata maməkə disrε, k'efəntərə docu, k'efi. K'ambike kəbel kən, k'ampənε ki nde dukulə da kələ dareɲc. 38 Nte acəpse a Wəbe Yesu darəɲ ɲane a Piyer eyi Lida nde dələtərne dare da Yope mə, kə ɲasom arkun mɛrəɲ kəkə-letsənε kə: «Ta məwon kəcəpər nde ndorosu.»

39 Kə Piyer eyefe kə ɲaɲkə kə asom aɲe mɛrəɲ. Nte ɲambərə mə, k'ampənε kə nde dukulə da kələ dareɲc. K'acəbokəra fəp ɲander ɲabəp kə ɲac-bok, ɲac-mentər kə səbrumus kə yamos nyε Dorkas enalompəs nte enayi kə ɲa mə.

40 Kə Piyer owurənε afum fəp nde doru, k'eɲcəp suwu, k'ontola Kanu tetən. Nte elip mə, k'eɲkafəle nde kəbel kəyi mə, k'oloku: «Tabita, məyefe!» Awa kə Tabita emepi fər, nte enəɲk Piyer mə, k'eyefe, k'endε. 41 Kə Piyer əsəɲ kə kaca, k'eyeki kə. K'ewe afum acempi kə acəbokəra, k'ementər ɲa Tabita pəyi wəyən. 42 Kə aka dare da Yope fəp ɲaɲcərə ti, kə alarəm ɲaɲcop kəlaɲ Wəbe Yesu. 43 Kə Piyer eyi dare da Yope matakə mɛlarəm, ndena Siməɲ wəloma nwe eɲc-bac kata mə.

10*Kəwe ka Piyer ndena Kərneli*

1 Wərkun wəloma enayi Sesari pac-we kə Kərneli, pəyənε wəbe ka kəgba ka asodar tasar tin (100). Kəgba kanəkə k'aɲc-we «Kəgba Itali.» 2 Nkən kə aka kələ kən disrε fəp ɲaɲc-nese Kanu, ɲacəme tefəɲ ta ki darəɲ. Kə Kərneli əɲc-yənε afum nənəfər, pəc-tola Kanu tɛm fəp. 3 Dəsək dəloma dec dərəfəy, k'enəɲk pəsoku pəs kənəɲk disrε, mɛleke ma Kanu məloma mɛberε nde kələ kən disrε, kə mewe kə: «Kərneli!»

4 K'eɲgbətne mi, kə kənese kəyi kə, k'eyif mi: «Acəke Wəbe?»

Kə mɛleke maməkə moloku kə: «Motola mam kə kəyənε kam afum nənəfər, mes maməkə fəp mɛmpε nde Kanu fər kirin, kə kəɲcem-cemne mi. 5 Məsom oɲ afum dare da Yope ɲakəwen' am fum

wələma nwe aŋwe Siməŋ mə, pac-denər kə tewe ta «Piyer». ⁶ Ndena Siməŋ wələma eyi, wəkakə wəbəc kata əfə, kələ kən kəyi kəba kəsək.»

⁷ Nte melekə maməkə menalok-lokər kə mə menadelukus, kə Kərnəli ewe amarəs ən mərəŋ kə wəsədar wəcəme mēfan ma Kanu darəŋ wələma aŋe ŋanayi kə dəntəf mə. ⁸ Nte Kərnəli elip kələmər asədar ən mes məkə menacepər nkən kə melekə dacə mə, k'osom ŋa Yope.

⁹ Dəckəsək, nte ŋanayi dəpə, a ŋac-lətərne dare da Yope mə, kə Piyer empesə akər ŋa kələ kən kakəron kəkə-tola Kanu, tenatəŋne dan dəc-bəp. ¹⁰ Kə dor dəyə kə, k'efan kədi yeri. Tem təkə anayi kələmpəsə kə yeri mə, kə kənəŋk kənder kə. ¹¹ K'ənəŋk kəm kəgbitə, paka pələma mpe penawurene kə manta mərəŋ mme anasumpər moŋkubut maŋkələ mə, montor haŋ kə mēfəntərə dəntəf. ¹² Sem dokom fəp yənayi manta maməkə disre, kəyefe sem ya wəcək maŋkələ, yeliŋe-liŋe haŋ kəbəp bemp ya dareŋc. ¹³ Kə dim dələma doloku kə: «Piyer, Məyefe, mədif, məsəm!»

¹⁴ Kə Piyer oloku: «Ala Wəbe! Tələm o tələm tentasəŋe fem kəsəm paka mpe sariye səməne mə.»

¹⁵ Ta mərəŋ kə dim nde dolok-lokər kə sə: «Paka mpe Kanu kəcempəs mə, ta mənə məyik-yikəs pi.»

¹⁶ Kə teyi kəmaas, pəwon fe k'ampene dəkəm manta maməkə mənayə sem mə.

¹⁷ Kə tedisre ta kənəŋk kanəkə teyi Piyer yama-yama. Tem tatəkə tə asom a Kərnəli, nte amentər ŋa kələ ka Siməŋ mə, kə ŋəŋkə ki nde dəkusŋka. ¹⁸ Kə ŋawe, kə ŋayif kə pəyəne fə kələ kanəkə kə Siməŋ nwe andeŋər tewe ta «Piyer» mə eyi-ə.

¹⁹ Nte Piyer eyi kəcem-cemne tedisre ta kənəŋk kən mə, kə Amera ŋa Kanu ŋoloku kə: «Arkun maas ŋayi nde dabanjka ŋac-tən əm. ²⁰ Mətor, nəsol nəkə kə ŋa, ali kənesə ta kəy' im, bawo In' osom ŋa.»

²¹ Kə Piyer ontor k'eyif arkun aŋe: «Ina nəntən, ta ake tə nənderene nnə-ə?»

²² Kə ŋaloku kə: «Kərnəli, wəbe wəka asədar tasar tin (100), fum wələmpu pəc-nesə Kanu, nwe aSuyif fəp ŋəŋcərə dətət dən akə ŋaloku mes mən mətət mə, ndərən Kanu kəsom melekə mosoku, a pəsak su sədew' əm pəkə-cəŋkəl' əm nte pəmar məloku kə mə.» ²³ Awa kə Piyer emberse ŋa dəker, k'əsəŋ ŋa dəkəyi.

Dəckəsək kə Piyer eyefe, k'əŋkə kə ŋa. K'awəŋc alan a dare da Yope aləma ŋəŋcəmbər kə. ²⁴ Kə ŋambere Sesari dəckəsək, Kərnəli pəc-kar ŋa, k'ewe akomene ən aləma nde ndərən kə anapa ən atət. ²⁵ Kəbere ka Piyer, kə Kərnəli əŋkə pəfayne kə, k'entempene kə wəcək dəntəf. K'əŋcəpe kə suwu. ²⁶ Mba kə Piyer eyekti kə, k'oloku: «Məyefe, ina sə fum iyəne.»

²⁷ Ŋayi kələk-loku kə Kərnəli, k'embere k'embəp afum alarəm ŋaloŋkanə. ²⁸ Kə

Piyer oloku ɲa: «Nəɲcərə a aməne aSuyif kəbət kə acikəra, kə pəyənə fə ti-ε, pəberə ndərən. Mba Kanu kəmentər im a pəmar fə a pakule fum o fum a eyik-yik, kə pəyənə fə ti-ε, pəmar fə sə a pakule fum o fum a əsək fə fər ya Kanu kirin. ²⁹ It' əsəɲə nte məsom a pakə-w' em mə, k'inder ali ta inɲem-cəmnε-ε. Ndekəl iyif əm, T' ake tə məwen' em-ε?»

³⁰ Kə Kərnəli oloku: «Təsətə mata maɲkələ ic-tola nno nderem, dəfəy dendeber. K'inəɲk fər yem kirin wərkun wələma pəberne yamos yomotər-motər. ³¹ Kə fum wəkəkə oloku: «Kərnəli, Kanu kəmbaɲ kətola kam, k'əɲcem-cəmnε sə kəyənə kam afum nənəfər. ³² Məsom fum dare da Yope pakə-wen' am Siməɲ nwe andeɲər tewe ta «Piyer» mə, nde kələ ka Siməɲ, wəbəc kata, nwe kələ kən kəyi kəba kəsək mə.» ³³ K'isom katina fum, kə mənə məsətə abəkəc ɲətət kəder. Ndekəl oɲ səyi fəp fosu Kanu fər kirin, sədecəɲkəl moloku məkə Wəbe osom əm kəloku mə.»

Moloku ma Piyer ndena Kərnəli

³⁴ Awa kə Piyer elek moloku, k'oloku: «Kaɲce: Inɲərə oɲ a Kanu kəyi fə kəsək kin. ³⁵ Mba afum fəp dacə mənə nwe məɲnesə Kanu, məcəmə pələmpu darəɲ mə, Kanu kəmbaɲ əm. ³⁶ Kanu kənakenə aka Yisrayel toloku, pəc-loku ɲa moloku mətət ma pəforu mpe Yesu Krist eɲkərə afum fəp mə: Nkən əyənə

Wəbe ka afum fəp. ³⁷ Nənə nəɲcərə təkə teyi Yude fəp mə, Kalile tenacop, nte Saɲ enacam kəgbət dəromun mə. ³⁸ Kanu kənabəy Yesu wəka Nasaret Amera Nəcempi ɲən kə fənəntər. Nno o nno eɲc-cepər mə, əɲc-yə pətət, pəc-taməs afum fəp aɲə amera ɲələc ɲəɲc-tərəs mə, bawo Kanu kənayi kə nkən Yesu.

³⁹ Səyənə atəɲnə a mes fəp mme Yesu enayə nde atəf ɲa aSuyif kə Yerusalem mə. Nkən nwe ɲananim, ɲacaɲ kə dəkətək mə, ⁴⁰ mba Kanu kənətimi kə tataka tən ta maas. Kə kəsəɲ kə kəmentərne, ⁴¹ bafə nno afum fəp ɲayi mə, mba nno atəɲnə mes aɲə Kanu kənənuɲkənə kəyək-yək, kə sənə aɲə sənadi yeri, səmun kə nkən nte enayəfə afi dacə mə. ⁴² K'osom su kəloku afum, səmentər a nkən Yesu, nkən ə Kanu kəɲcəmbər kəyənə nwe ende-bocə afum afi kə ayi wəyən kiti mə. ⁴³ Sayibe-e fəp sənəloku tetən: Nwe o nwe eɲbəkər kəlaɲ kən Yesu mə, endəsətə nde Kanu kəyi mə kəɲaɲnənə ka mes mən məlec teta tewe ta Yesu.»

Atəyənə Suyif ɲəsətə Amera Nəcempi ɲa Kanu

⁴⁴ Moloku maməkə mə Piyer enayi kəloku, nte Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲənotərər afum akə ɲaɲc-cəɲkəl moloku mən mə. ⁴⁵ Cusu cənawos alaɲ a Kanu, akəɲc akə ɲanader kə Piyer mə, kənəɲk a kəpocə ka Amera Nəcempi kənəsaməsər kəbər haɲ acikəra aɲə ɲantəyənə aSuyif

mə, ⁴⁶ bawo ɲaɲc-ne ɲa kəkorkoru Kanu cusu c' acikəra.

Awa kə Piyer ɲɲgbəkərə: ⁴⁷ «Antam kəfatənɛ kəgbət afum dərɔmun nnə akanɛ ɲasətə Amera Nəcempi pəmə səna mə ba?» ⁴⁸ K'oloku a pagbət akakə dərɔmun tewe ta Yesu Krist. Kə ɲaletɛnɛ Piyer kəyi dəndo mataka mələma.

11

Piyer kəsəksər alan a Yerusalem mes məkə mənacepər dare da Yope mə

¹ Asom a Yesu kə awɛɲc aɲa alan aɲe ɲanayi atəf ɲa Yude mə ɲane a acikəra, aɲe ɲantəyənɛ Suyif mə, ɲawosə toloku ta Kanu. ² Nte Piyer ɛnapɛ Yerusalem mə, kə afum aɲe anakəɲc mə ɲayɛfɛ kənal kə, ³ ɲac-loku: «Məmbərə ndena afum aɲe antəkəɲc mə, kə məndi yeri kə ɲa, bawo aSuyif ɲanamənɛ ti!»

⁴ Awa kə Piyer ɛyɛfɛ kələmər ɲa tin tin tin mes məkə mənacepər mə: ⁵ «Ina, nde dare da Yope inayi, dəsək dadəkə ic-tola Kanu kə kənəɲk kənder im. Ti disrɛ, k'inəɲk paka pələma pɔc-tor powurɛnɛ kə manta pasumpər pi moɲkubut maɲkələ, kə pontor kəyɛfɛ dəkəm haɲ nnə inayi mə. ⁶ Nte inagbətne pi disrɛ mə, k'inəɲk sɛm ya wɛcək maɲkələ, sɛm ya dop, yeliɲɛ-liɲɛ, kə bemp ya dəkəm. ⁷ K'ine sə dim doc-lok' im: «Məyɛfɛ Piyer! Mədif, məsəm.»

⁸ K'iloku: «Ala Wəbɛ! Tələm o tələm təntasəɲɛ fɛm kəbər

paka pətəcemp dəkusu, mpɛ Kanu kəmənɛ kədi mə.»

⁹ Kə dim ndɛ dɲɲgbəkərə sə kəyɛfɛ dəkəm: «Paka mpɛ Kanu kəɲcempəs mə, ta mənə mələkɛ pi kətə-cempl!» ¹⁰ Kə teyi kəmaas, pəwon fɛ kə ca nyɛ fəp yolukus sə dəkəm.

¹¹ Gbəɲcana babəkə, kə arkun maas aɲe anasom nde nderem kəyɛfɛ dare da Sesari mə, ɲander ɲacəmɛ dəkusuɲka ka kələ kəɲkə sənayi mə. ¹² Kə Amera Nəcempi ɲolok' im a səsol səkə kə ɲa, ali inɛsɛ fɛ. Kə awɛɲc asu aɲa alan camətətin aɲe ɲacəm' em darəɲ, kə səɲkə səbərə ndena Kərnɛli. ¹³ Kə Kərnɛli oloku su nte ɛnanəɲk mɛləkɛ nde ndərən, kə moloku kə: «Məsom fum dare da Yope pakə wen' am Siməɲ, wəkə andeɲər tewe ta «Piyer» mə. ¹⁴ Nwɛ endelok' əm moloku mme mendeyac' əm, kəbər aka kələ kam disrɛ fəp mə.»

¹⁵ Iyi kələk-loku, kə Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲontorər ɲa pəmə nte ɲɛnatorər səna sə dəkəcɔp mə. ¹⁶ Awa k'inɛm-cɛmne toloku ta Wəbɛ nte ɛnaloku: «Saɲ ɛnagbətɛ afum domun, mba nənə Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲə nəndəsətənɛ kəgbət teta Kanu.» ¹⁷ Kə pəyənɛ fə kəpocɛ kin kayi kə ɲanasətər Kanu pəmə səna aɲe səlan Yesu Krist mə-ɛ, anə inatam kəyənɛ-ɛ nte inɲəyamsər Kanu mə?»

¹⁸ Nte ɲane moloku maməkə mə, kə bəkəc yontor ɲa, kə ɲaɲkor-koru Kanu, ɲac-loku: «Kanu kəsəɲ sə acikəra aɲe

ηαντῶνε Suyif mō kətam kəsəkpər bəkəc, nte təηsəηe ηasəto tecepərene doru nte Kanu kəfan mō!»

Kəlonkane ka alan Yesu nde dare da Antiyək

¹⁹ Nte andif Etiyen mō, k' aηcop kətərəs afum alan kō təsəηe ηa kəsaməsər. Alōma ηanakō atəf ηa Fenisi, alōma ηakō Sipər, alōma ηakō han Antiyək, ηaηc-lukse fe nwe o nwe sō toloku ta Kanu mēne aSuyif gbəcərəm. ²⁰ Afum akakō dacō, alōma ηanayi, aηe ηanader dare da Antiyək kəyefe ka sədare sa Sipər kō Siren mō, ηaηc-lok-lokər aka kusu ka Kresi, ηac-loku ηa toloku tətət ta Wəbe Yesu. ²¹ Kəca ka Wəbe Yesu kənayi alan akakō kəron. Kō afum alarəm ηayōne alan, kō ηaηkafəli bəkəc yanjan nno Wəbe Yesu eyi mō.

²² Kō moloku maməkō memberē kəlonkane ka alan Yesu ka Yerusalem dələηəs, k'asom Barnabas Antiyək. ²³ Kəberē kən di, nte enadenəηk pətət kō pəbotu mpe Kanu kənayōne alan a Antiyək mō, kō pəmbət kō. K'engbinər ηa kəgbəkər ka Wəbe Yesu mera yanjan fəp kəlan disre. ²⁴ Barnabas fum wətət enayi. Kəlan kənayi kō dēbəkəc kō Amera Nəcempi ηa Kanu ηeyi kō sō darəη. Kō afum alarəm ηaηcəme dəpō da Wəbe Yesu darəη.

²⁵ Kō Barnabas əηkō dare da Tarəs kələk Sol. ²⁶ Nte Barn-

abas enəηk Sol mō, k'əηkekəre kō Antiyək. Teren tin cam-cam, ηac-təηe kəlonkane ka alan, kō ηaηtəkse kənay ka afum. Dəndo Antiyək, difə anacop təcəkō-cəkō kəwe acəpse a Wəbe Yesu darəη «aka Krist.»*

²⁷ Mata maməkō, kō adəηk a Kanu alōma ηantor dare da Antiyək kəyefe Yerusalem. ²⁸ Wəkin enayi ηa dacō pac-we kō Akabus, k'eyefe, kō Amera Nəcempi ηəsəηe kō kədəηk a dor dendeyi doru fəp. Dor dadəkō dənader deyi tēm nte Kələd enayōne wəbe ka təf ya Rom fəp mō. ²⁹ Kō acəpse a Yesu ηaηcem-cəmnē kəfek teta kəmar ka awēηc aηa alan aηe ηanayi atəf ηa Yude mō, nwe o nwe kō nte enatam kəfek mō. ³⁰ Itō ηanayō: Kō ηasom Barnabas kō Sol kəkenē ki abeki aηe ηanayi kəlonkane ka alan a Yude mō.

12

Kədif ka Sak, kō kəber ka Piyer dəbili

¹ Tēm tatəkō tō wəbe wəka atəf Herodu enatəpsər afum alan alōma waca teta kətərəs kəjan. ² K'endife Sak wēηc ka Saη dakma. ³ Nte Herodu enanəηk a mōyō mən maməkō mōηc-bət aSuyif mō, k'əηcem-cəmnē sō kətəp Piyer waca, nte təηsəηe pəcaηər kō mō. Mataka ma kəsata kəpəη ka aSuyif mēnayi: Kəsata ka cəcom cətənəηkəl lebin. ⁴ Nte Herodu osumpər Piyer, k'embər kō dəbili mō, k'əsəη

* **11:26** «Kretiyen,» itō təkō kusu ka Kresi «kristianos», itō 'mentər cəBaka «awurene a Krist.», pəyōne fe ti-e, «aka Krist.»

cægba maŋkæle ca asɔdar kəbum kən, kægba o kægba kənayɔ asɔdar maŋkæle. Eŋc-cəm-cəmne kəbocər Piyer kiti fər ya afum fəp kirinj kə kəsata ka Pak kəŋcəpər-ε.

⁵ Aŋc-bum Piyer dəbili, mba afum alaŋ ŋaŋc-tolane kə bel-bel nnɔ Kanu kəyi mɔ tɛm fəp.

Kəwure ka Piyer dəbili

⁶ Nte dəsək nde Herodu ɛnacəm-cəmne kəbocər Piyer kiti dəmbəp mɔ, pibi papəkɔ, pakote Piyer gbekce mɛrəŋ, pəfəntərə pəc-dire asɔdar mɛrəŋ daco. Nde dəkumba, asɔdar ŋanacəme sɔ dəndo ŋac-bum bili. ⁷ Gbəŋcana babəkɔ, kə wəsom wəka dareŋc, mɛleke ma Wəbe, mender, kə pəmot pəsəŋ pəwanjərə bili disre. Kə mɛleke mme mentimi Piyer k'oc-sut-sut kə kəsək, kə moloku kə: «Məyefe katəna!» Kə gbekce yonkoŋe kə dəwaca.

⁸ Kə mɛleke moloku kə: «Məlek yamos yam, məberne cɔfta cam!» Kə Piyer ɔyɔ maməkɔ fəp. Kə mɛleke moloku kə sɔ: «Məberne yi, məcəm' em darəŋ!» ⁹ Kə Piyer eŋcəme mɛleke mme darəŋ. ɛnacəre fe a kəmar ka mɛleke kaŋkɔ a kaŋce kə: kənəŋk ka dareŋc kə nkən ɛnacəm-cəmne. ¹⁰ Nte ŋaŋcəpər abum acəkɔ-cəkɔ kə aka mɛrəŋ mɔ, kə ŋambəp kumba ka fɛc nke kənatəfərne dare mɔ. Kə kumba kəŋgbite ki sərka fər yaŋan kirinj, kə ŋawur, kə ŋasumpər dəpɔ dəloma. Gbəŋcana babəkɔ, kə mɛleke mesak Piyer.

¹¹ Nte pəndecəŋe Piyer mɔ, k'oloku: «Iŋcəre oŋ a Wəbe osomna mɛleke mən, mede mɛban' im waca wa Herodu disre, kə pələc pəkɔ aSuyif ŋanafəŋ em mɔ fəp.»

¹² Nte eŋcəre ti oŋ mɔ, k'əŋkɔ nde kəlɔ ka Mari, iya wəka Saŋ, nwe aŋc-dəŋər tewe ta «Mark» mɔ, nde afum alarəm ŋanaloŋkane ŋac-tola Kanu mɔ. ¹³ Nte Piyer osut-sut kumba ka dəkəberε mɔ, kə wəyəcərə wəloma pəc-we kə Rodu, ɔŋcəŋne kəkɔ-cəŋkəl. ¹⁴ Kə Rodu ɛnɛpəl dim da Piyer, mba pəbotu disre eŋgbite fe kumba. K'eyekse kəkɔ-loku afum aŋe ŋanayi dəkəlɔ mɔ a Piyer ender, k'eŋcəme dəkumba.

¹⁵ Kə afum ŋaloku Rodu: «Məna məntamne fe!» Mba k'eŋgbac a təkɔ oloku mɔ itɔ teyi. Kə ŋaloku: «Mɛleke mən mɔ!»

¹⁶ Piyer nkən pəc-sut-sut kəsut-sut dəm kumba. Nte ŋaŋgbite kumba kə ŋanəŋk Piyer mɔ, kə cusu cəwos ŋa. ¹⁷ K'olok-lokəre ŋa kəca a ŋacanjk, k'ələmər ŋa nte Wəbe owure kə dəbili mɔ. K'oloku: «Nəloku ti Sak kə awəŋc asu.» K'owur k'əŋkɔ kəfo kəloma.

¹⁸ Nte dec dəsək mɔ, kə pəyama-yama pəpəŋ peyi asɔdar daco: Ake 'sɔtɔ Piyer-ε, Deke eyi-ε? ¹⁹ Kə Herodu osom a paten Piyer, mba ŋananəŋk fe kə. K'ombocər asɔdar akakɔ ŋaŋc-bum Piyer mɔ kiti, kə Herodu oloku a padif ŋa. Nte telip mɔ, kə Piyer eyefe atɔf ŋa Yude, k'ontor dare da Sesari kəkɔ-cəpərəne di tɛm təloma.

Kəfi ka wəbe Herodu

²⁰ Herodu enayi kəyefərəne kə aka sədare sa Tir kə Sidəŋ. Mba kətəŋne disre aka sədare sasəkə ŋander ŋabəp Herodu. Nte ŋasəp kəsətər Bəlastus nwe enayəne wətəmpər ka mes ma dukulə dən kəwose kəyac ŋa mə, kə ŋantola wəbe Herodu pəforu, bawo nde atəf ŋən difə yaŋan yəŋc-sətə yeri.

²¹ Nte tataka taŋan tətəŋne tembəp mə, kə Herodu emberne yamos yən ya dəbe, pəndə nde aŋgəŋcan ŋən pəc-lok-lokər ŋa. ²² Tem nte afum fəp ŋəŋc-kule-kule, a ŋac-loku: «Bafə dim da fum də dandə, mba da kanu də!» ²³ Gbəŋcana babəkə kə meleke ma Wəbe mosut kə, bawo enayek-yekəs fə Kanu, kə yet yəŋcop kəsəm kə, k'efi.

²⁴ Toloku ta Wəbe tēŋc-sam oŋ kəsam dəm təc-kə kirin.

²⁵ Barnabas kə Sol nte ŋalip kəkətene kəsom kəŋan nde dare da Yerusalem mə, kə ŋalukus, ŋac-lekene Saŋ, nwe aŋc-deŋər tewe ta «Mark» mə.

13*Ayek-yek Barnabas kə Sol kəkətene ka moloku ma Kanu*

¹ Kəlonkanə ka alaŋ Yesy aŋe ŋanayi dare da Antiyək mə, sayibe-e kə atəkse ŋanayi ŋa daco: Barnabas, Siməŋ nwe aŋc-deŋər tewe ta «Wəbi» mə, Lusiyus wəka Siren, Manahəŋ nwe anadusum kəfo kin kə Herodu wəbe wəka topoc tin k'ayer atəf kəmaŋkələ-ε, kə Sol. ² Dəsək dələma, nte alaŋ akakə ŋəŋc-kor-koru Kanu mə, ŋac-suŋ,

kə Amera Nəcempi ŋa Kanu ŋoloku: «Nəcəmbər em kəsək Barnabas kə Sol, teta yebac yəkə inawene ŋa mə.» ³ Nte alaŋ ŋalip kəsun kə kətola Kanu mə, kə ŋandenər Barnabas kə Sol waca, kə ŋasom ŋa.

Kəyi ka Barnabas kə Sol nde Sipər

⁴ Nte Amera Nəcempi ŋa Kanu ŋosom Barnabas kə Sol mə, kə ŋantor atəf ŋa Selusi, dəndo ŋanalek abil kə ŋaŋcali kəkə ka mokuru ma Sipər. ⁵ Nte ŋamberə Salamin mə, kə ŋaŋcop kəlukse toloku ta Kanu nde kələ ka dəkətola Kanu da aSuyif. Saŋ enayi di pəc-mar ŋa.

⁶ Nte ŋaŋcali mokuru haŋ dare da Pafəs mə, kə ŋambəp di fum wəweŋke wələma pəcəwene sayibe, mba ta əyənə si-ε. WəSuyif enayi, pəcəwe kə Bar-Yesu. ⁷ Wəweŋke wəkakə ndena Serkus Polu enayi, nwe enayəne wəkirin wəka sədare sa atəf ŋaŋəkə mə. Nkən Serkus Polu wərkun wəcəmpi domp enayi. K'ender k'ewe Barnabas kə Sol pəcəten kənene ŋa toloku ta Kanu. ⁸ Elimas, itə tatəkə «wəweŋke» kusu kəŋan, eŋc-gbekəl moloku ma Barnabas kə Sol, pəcəten kəkafəli kəlaŋ ka wəkirin Serkus Polu. ⁹ Mba Sol, nwe aŋc-we sə Pol mə, Amera Nəcempi ŋeyi kə darəŋ, k'əŋgbətne Elimas. ¹⁰ Kə Sol oloku kə: «Məna wəkakə məla mowul kə yem mə, wəka amera ŋələc, wəter pəlompu fəp, məfəsak kəkafəli-kafəli səpə sa Wəbe Kanu nse səlomp mə ba? ¹¹ Ndekəl

kæca ka Wæbe kəy' æm kəron: Wətonəjk məndeyone! Tem tendebəp, məndeyi ta mənəjk pəwanjæra pa dec-ε.»

Gbənçana babəkə kə fər yoyə kə pafulu kə kubump kəwəkərne kə. K'eyefe

kənana-nana pəc-ten kæca nke kənkəsumpər kə kəsole mə.

¹² Nte wəkiriŋ ka dətəf enəjk nte tenacepər mə, k'oyone wəlan. Metəkse mme enanene Barnabas kə Sol teta Wæbe mə menabət kə debəkəc.

Pol kə Barnabas dare da Antiyək nde Pisidi

¹³ Nte Pol kə asol ən ŋayefe dare da Pafəs mə, kə ŋayekti abela kəkə ka Perke, nde atəf ŋa Paŋfili. Kə Saŋ Mark engbey ŋa, k'olokus Yerusalem. ¹⁴ Kə ŋayefe Perke ŋacəme dəpə daŋan darəŋ haŋ Antiyək, atəf ŋa Pisidi. Kə ŋəjkə kələ ka dəkətola da Kanu da aSuyif dəsək da kəŋesəm, kə ŋandε.

¹⁵ Nte alip kəkaraŋ Tawurεta Musa kə Sayibe-e mə, kə abε a kələ ka dəkətola da Kanu nde ŋaloku Barnabas kə Pol: «Awerjç su aŋa, kə nəyə toloku tecəpəse abəkəc nte nəŋfan kəloku afum mə, nəloku ti.»

¹⁶ Kə Pol eyefe, k'ondot kæca, k'oloku: «Arkun a Yisrayel, kə nənə aləpəs aŋe nəŋnese Kanu mə, nəcəŋkəl! ¹⁷ Kanu ka afum akaŋe, Kanu ka Yisrayel, kənayek-yek atem asu, kə kəsəŋe ŋa kəla tem nte ŋanayi decikəra Misira mə, kə Kanu kin kəjkə kəwurene ŋa atəf ŋəjkə fənəntər fa kæca kən. ¹⁸ Kə kələke ŋa mes melec maŋan nde dətəgbere

meren wəco maŋkəle (40).

¹⁹ Nte Kanu kənim afum a cusuŋka camət-merəŋ nde atəf ŋa Kanahan mə, kə kəsəŋ atəf ŋəjkə afum ən nte təŋsəŋe ŋəyone ŋa ke mə.

²⁰ Mes maməkə fəp mənawon meren masar maŋkəle kə wəco kəcamət (450).

Nte tatəkə teŋcepər mə, kə Kanu kəsəŋ ŋa aboc kiti, aŋe ŋanatəmpər dəbe da aka Yisrayel mə haŋ kəbəp ka tem ta aŋnabi Samiyel. ²¹ Kə teyefe dənda kə aka Yisrayel ŋawer Kanu wəbe. Kə kəsəŋ ŋa Sawul wan ka Kis pəyone ŋa wəbe meren wəco maŋkəle (40). Fum wəka kusuŋka ka Benjyamin enayi. ²² Nte Kanu kəfən Sawul mə, kə kəsəŋ ŋa wəbe Dawuda, nwe Kanu kənaloke nte mə: «Inəjk Dawuda wan ka Yisay, fum əfə nwe səwurene bəkəc mə, iŋcem-cəmne a endeyə mefan mem fəp.»*

²³ Kəbənda ka dokombəra da nkən Dawuda, difə Kanu kənasəŋ kəkəkom ka Yesu Krist kədeyone ka nwe endeyac afum a Yisrayel, pəmə nte kənasəŋ ti atem asu temer mə. ²⁴ Ta Yesu entader-ε, Saŋ enacam kəgbət dərəmun, nte təŋsəŋe afum a Yisrayel fəp ŋasəkpər bəkəc yaŋan yetefərne Kanu mə. ²⁵ Nte Saŋ enç-ləpəs yebac nyε Kanu kənasom kə mə, enç-yif: «Pecem-cəmne ponu, an' iyone-ε? Nwe nəŋcem-cəmne a nkən iyone mə, bafə nkən iyone de! Mba endeder

tadarəŋ tem nwe pəntəmar'

* 13:22 I Sam. 15:23

im yati kāsikāle cōfta dāwεcāk mō.)

²⁶ Awεηc im aηa, nāna awut aka dokom da Abraham, kō nāna akō nāηnese Kanu mō, sēna ηō anakere toloku nte tendeyac su mō. ²⁷ Mba aka Yerusalem kō abe aηan ηanacāre fe fum nwe Yesu enayōne mō. Njanagbekāre fe sō moloku ma sayibe-e mme aηc-karaη dōsāk o dōsāk da kēηesām mō, mba ηanader ηalas moloku mamākō nte ηanabocār Yesu kiti mō.

²⁸ Njanasōto fe nte o nte tōkō pēnamar a ηadife Yesu mō, mba ηantola Pilat kēdif kōn. ²⁹ Nte ηalip kāyō mes fēp mākō anacic tetōn mō, kō ηantore kō dākētāk kēpēmpāl, kō ηaηkō ηaboc kō dākufu. ³⁰ Mba Kanu kēnayekti kō afum afi dacō. ³¹ Kō Yesu owurār mataka melarām akō ηanape kō nkōn kāyefe Kalile kākō ka Yerusalem mō. Nā ηayōne oη aηe ηanatāηne kāyefe ka Yesu afi dacō mō, ηa ηantam sō kēlukse ti afum alōma.

³² Kō sēna toloku tōtōt tātōkō tō sēloku nu: Temer mpe anasōη atem asu mō, ³³ Kanu kēlase su ti bel-bel, sēna dokomēne daηan, kāyekti ka Yesu, pēmō tōkō aηcic ti Yabura Dawuda ya mēraη disre mō:

«Wan kem mēyōne,

bawo in' okom əm kāyefe mākō.)

³⁴ Kanu kēnaloku a kēndeyekti kō afi dacō, nte tōηsōηe ta oluksārne pāte mō. It' enasōηe pēloku:

«Indesōη un memer mosoku mme inasōη Dawuda mō,

memer mme mēyōne kaηce mō.)

³⁵ Itō Kanu kēlokene kēfo kēlōma Yabura Dawuda disre: «Mēfōdesak Wēsoku wēkam pāte dākufu.» †

³⁶ Dawuda nkōn enabēc tefar ta Kanu dētemp dōn disre, k'efāntāre k'efi, k'awup kō nde atem sōn kēsāk, k'ente dākufu. ³⁷ Mba fum nwe Kanu kēnatimi afi dacō mō, nkōn enate fe.

³⁸ Awεηc im aηa, nēcāre ti: Teta nkōn Yesu t' aηcāme nu kēηaηne ka kiciya, kiciya nke sariye sa Musa sēnatōtam kēsākās nu mō. ³⁹ Ti disre, nwe o nwe omboc kēlaη kōn nō Yesu eyi mō, Kanu kēndesākās kō. ⁴⁰ Nākembārne nte tōηsōηe mes mākō sayibe-e ηaηcic mō ta mēbēp nu:

⁴¹ «Nēmōmān nāna afum aηe nēbōtār kēfani mō!

Nēyi pēciyanē disre, nēsōle!

Bawo ina kāyō k'inder tes tōlōma kiyi konu doru kaηke disre,

tes nte nēntōdelāη kō fum olok' un ti-ε.»

⁴² Dākēwur daηan, kō afum ηaletseηe ηa kēder sō dōsāk da kēηesām dākō dender mō kēdegbōkēre moloku min mayi. ⁴³ Nte kēnay kēsākātēne mō, aSuyif alarām kō akō ηamberē dinē d' aSuyif mō ηaηcēpse Pol kō Barnabas kēlok-loku kēηan disre. Kō akākō ηasep kēcēpās ηa bākēc teta kēsūmpār kēmar ka Kanu.

Pol kə Barnabas nde dare da Listər

⁸ Fum wəłəma enayi Listər pəyənə wəbəc, wəcək wən wənafi. Kəyefe nte aḅkom kə mə, ali əḅ-kət fe. Enande, ⁹ pəc-cəḅkəl moloku ma Pol. Kə Pol eḅḅətne kə. Nte enəḅk a wəbəc əyə kəlan nke kəntam kəyəc kə mə, ¹⁰ kə Pol oloke kə dim dəpəḅ: «Məyefe! Məcəme wəcək wam kəron, məlompl!» Kə wərkun nwe oyokne, k'eyefe k'eḅcəme kəkət.

¹¹ Kə kənay ka afum akakə ḅanəḅk nte Pol əyə mə, kə afum kənay ḅampene cəbebe ḅac-loku cəLikayoni: «Canu cəntəḅkəle afum kə cəntor nnə ndorosu!» ¹² It' enasəḅḅe ḅawe Barnabas «Sus», ḅawe Pol nkən «Hermes», bawo Pol nkən eḅc-cəpərene moloku. * ¹³ Wəlonene ka Sus enakere mura kə yenekəs nde dəkəbere da kəb kə dəkəlonne nke kəyi nde dare dəkusu mə. Pənbabas kə kəlonne mi, nkən kə kənay ka afum nnə Pol kə Barnabas ḅayi mə.

¹⁴ Mba nte asom a Yesu Barnabas kə Pol ḅane ti mə, kə ḅawal-wali yamos yaḅan, kə ḅambere afum daco ḅac-kule-kule: ¹⁵ «Anapa! Ta ake tə nəyənə tantə-ε? Səna sə, afum ḅə səyənə, palompəs su tin tayi pəmə nəna. Səlok' un toloku tətət nte təḅsəḅḅe nəsak mes məyama-yama mame! Nəkafələr Kanu fər nke kəyi wəyən mə, Kanu nke kəlompəs kəm, antəf kə kəba, kə ca yəkə yeyi ki mə fəp.

¹⁶ Dətəmp dəkə dənəcəpər mə, Kanu kənwosene afum a təf ya doru fəp ḅac-tam kəcəme dəpə darəḅ dəkə ḅanfan mə.

¹⁷ Ali nte nkən Kanu kənatə-sak kəc-mentər' un dətət dəməyə ma Ki mə, bawo kəḅc-səḅ un wəcəfan, kəḅc-səḅ sə yəbəf yonu kəkom pələram, kə kəḅc-səḅ un sə yeri yələram, kə kəḅc-las' un sə pəbotu dəkəkəc.» ¹⁸ Ali nte Pol kə Barnabas ḅanaloku moloku maməkə mə, pəcuca pənayi ḅa kəyamsər ka kənay kəḅkə kəlonne cəna nke ḅanafan kəyənə ḅa mə.

¹⁹ Kə aSuyif aləma ḅander kəyefe Antiyək ḅa Pisidi kə Ikoniyon mə, kə ḅasəp ḅan kə ḅantalər kənay ka afum akakə. Nte tə kə kənay ka afum aḅḅe ḅayefe kəcəcas Pol. Tələpəs kə ḅalḅḅəs kə ḅan dare kəsək, ḅacem-cemne a efi. ²⁰ Mba nte acəpse a Wəbe ḅanadenəḅkər Pol mə, k'eyefe, k'oluksərne dare. Dəkəkəsək kə ḅanḅkə dare da Derbe, nkən kə Barnabas.

Kəlukus ka Pol kə Barnabas Antiyək atəfḅa Siri

²¹ Nte Pol kə Barnabas ḅambəp dare da Derbe kə ḅanḅcam dəndo toloku tətət ta Yesu. Kə ḅasətə di afum alarəm aḅḅe ḅanalan teta Yesu mə. Nte tə kə ḅalək dəpə kəlukus ka Listər, Ikoniyon kə Antiyək ḅa Pisidi. ²² Kə ḅacəpəs acəpse darəḅ bəkəc, ḅac-gbḅḅər ḅa kəyine kəlan, ḅac-loku: «Kə səna, mēne səcəpərene pəcuy pələram a

* **14:12** Dine da aKresi «Sus» enayənə wəbe ka canu, kə «Hermes» enayənə wəcəpərene kən moloku.

sac-bere nde debe da Kanu deyi mo.»²³ Ko nyayek-yekere na abeki dakalonkane fap da alan. Nte nalip katola Kanu ko kasun mo, Pol ko Barnabas nason na Wabe nwe nanagbekar kalan mo kabum kanan.²⁴ Ko nancepər dapo da atof na Pisidi ko nambere atof na Panfili.²⁵ Nte nalip kaloku toloku ta Wabe dare da Perke mo, ko nantor dare da Atali.

²⁶ Dando Atali, difo Pol ko Barnabas nanalek abil ko nanjali kako Antiyok na Siri, dare nde anatolane na kamar ka Kanu teta yebac nye nanalip mo.²⁷ Nte nambere mo, ko nalonka alan a Antiyok fap, ko nalom toko Kanu kanayone na mo, ko toko nkon Kanu kanasone atoyone Suyif kalan mo.²⁸ Pol ko Barnabas nawon dando dare dadoko ko acepse a Wabe Yesu daronj.

15

Kabapsene ka alan nde Yerusalem

¹ Afum aloma nanayefe atof na Yude, nac-takse awenɔ anja alan nte: Ko nantoyo pakonɔ un pamo toko toyo tokur ta Musa toloku ti mo, Kanu kafadewose kayac nu.² Nte Pol ko Barnabas nanagbekalene ko arkun akako kalinene kanan moloku mo, ko nantonje a nkon Pol ko Barnabas kabap ka akin akin arkun akako daco, nako Yerusalem kakonone moloku mamako nno asom a Yesu ko abeki a kalonkane ka alan for kirinj.³ Ko kalonkane ka alan a Antiyok nason na daka nde panamar a nyao teta marant

mo. Nte nancepər atof na Fenisi ko atof na Samari mo, ko nalomar na nte atoyone Suyif nan kafali bakac yanjan nno Wabe eyi mo, nac-sone awenɔ anja alan fap pabotu.⁴ Nte nambere Yerusalem mo, ko kalonkane ka alan, asom a Yesu, ko abeki a kalonkane namban na. Nte to Pol ko Barnabas nalom toko Kanu kanayao fap ko na mo.

⁵ Awa ko aFarisi aloma anje nanayone alan mo nyayefe ko naloku: «Pamar pakonɔ atoyone Suyif, pagbinɔr na so kalelas sariye sa Musa.»

⁶ Asom a Yesu ko abeki a alan aka Yerusalem nanabapsene kako-moman ka tes tatoko.⁷ Nte kagbekalene kawon na daco mo, ko Piyer eyefe k'oloku: «Arkun, awenɔ im anja, nanɔere ti: A pawon nte Kanu kanayek-yek im nana daco kacam ka toloku totot ta Yesu, nte tonsone atoyone Suyif natam kane ti ko kalan ti mo.⁸ Kanu kancare bakac ya afum, Ki yati komentar a kamban atoyone Suyif, bawo kason na so Amera Necempi pamo sana.⁹ Ali kagbey kafet engbey fe su ko atoyone Suyif, bawo kalan k'osokase na bakac.¹⁰ Ndekalo on, ta ake to nafan kadakotere Kanu-e? Nte nafan kasarsar acepse a Yesu tes tocu nte, kayefe atem asu han sana yati santotam kasare mo.¹¹ Mba selan a andeyac su kamar ka Wabe Yesu disre pamo na atoyone Suyif.»

¹² Kanay ka afum fap nanacanɔ, k'anɔonkalo on

moloku ma Barnabas kɔ Pol. Kɔ ɲalɔm mes mɛwɛy-wɛy kɔ mɛgbɛkɛrɛ mme Kanu kɛnasɔɲɛ ɲa kɔyɔ atɔyɔnɛ Suyif daco mɔ. ¹³ Nte ɲalip kɛlɔku mɔ, kɔ Sak endɛɲar: «Awɛɲɔ im aɲa! Nɛcɛɲkɛl im! ¹⁴ Simɔɲ ɔlɔm nte tɔcɔkɔ-cɔkɔ Kanu kɛnader kɔyɛk-yɛk tɔf ya doru fɛp daco, afum aɲɛ ɲayɔnɛ akɔn mɔ. ¹⁵ Itɔ moloku ma sayibɛ-e mosolnɛ kɔ moloku ma Simɔɲ pɛmɔ nte aɲɔic ti mɔ:

¹⁶ «Kɔ Wɔbɛ oloku: «Kɔ tante tenɛɛpɛr-ɛ, indeder sɔ.

Indeyekti sɔ abal ɲa Dawuda ɲɛ ɲɛnatɛmpɛnɛ mɔ, indeyekti samba sa abal ɲaɲɔkɔ,

Indecambɛr ɲi sɔ ɲolomp,

¹⁷ nte tɔɲsɔɲɛ afum alɛpɛs ɲatɛn ina Wɔbɛ mɔ.

Ǝy, dɔtɔf fɛp nyɛ anakornɛ tɛwɛ tɛm mɔ.»

Wɔbɛ oloku tante, nwe ɔɲyɔ mes mme

¹⁸ aɲɔcɛrɛ tɛm nte pɛnawon mɔ.*

¹⁹ It' ɔsɔɲɛ nte, ina Sak, ɲɲwosɛ sɔ a ta patɔrɛs atɔyɔnɛ Suyif aɲɛ ɲantɛfɛrnɛ nɲɔ Kanu kɔyɔ mɔ. ²⁰ Mba pacice ɲa a ɲakɛmɛrnɛ pɔtɔ-cɛmp mɛpɛ pɛyɛfɛ nɲɔ kɔtɔla mɛrɛnka kɔyɔ mɔ, kɔ dalakɔ, kɔ kɛsɔm ka sɛm nyɛ antɔfay mɔ, ɲakɛmɛrnɛ sɔ kɛmun mecir. ²¹ Kɔyɛfɛ dɛtemp dɔcɔkɔ-cɔkɔ, Musa ɔyɔ sɔdare fɛp afum aɲɛ ɲaloku tetɔn mɔ, bawo aɲkarɔɲ Tawureta tɔn dɔsɔk o dɔsɔk da kɔɲɛsɔm nde dɛkɔtɔla Kanu da aSuyif.»

Areka ɲɔkɔ anakenɛ alan atɔyɔnɛ Suyif mɔ

²² Asom a Yesu kɔ abeki kɛbɛp ka kɛlɔɲkanɛ ka alan Yesu kɔr-kɔr ɲande ɲamɔmɔn a pɛmar payɛk-yɛk ɲa daco afum alɔma akɔ pɛmar a pasom Antiyɔk mɔ, kɛbɛrɛnɛ ka Pol kɔ Barnabas. Ti disrɛ kɔ ɲayɛk-yɛk afum mɛrɔɲ aɲɛ ɲanatɔmpɛr delel awɛɲɔ aɲa daco mɔ: Yudas wɔkɔ aɲɔ-we sɔ Barsabas mɔ, kɔ Silas. ²³ Kɔ ɲasom ɲa kɔ areka nyɛ:

«Awɛɲɔ anu, asom a Yesu kɔ abeki kɔ alan ɲaɲɔicɛ nu areka, nɔna awɛɲɔ su aɲa aka Antiyɔk, aka Siri, aka Silisi aɲɛ ɲantɔyɔnɛ Suyif mɔ:

Sɔyif un! ²⁴ Sɛnɛ a afum asu alɔma aɲɛ ɲawur nɲɔ ndorosu mɔ, ɲantɔrɛs nu kɔ ɲampɛmpɛ nu moloku maɲan, mme sɛntɔsom ɲa mɔ. ²⁵ Nte sɛnɛnɛnɛ akɔ sɛntɔɲɛnɛ ti mɔ, itɔ sɛnɔɲk fɔ pɛntɛsɛ sɔyɛk-yɛk afum, sɛsom ɲa ndɛ nɔyɔ mɔ, kɛbɛrɛnɛ ka Barnabas kɔ Pol, aɲɛ sɛmbɔtɛr mɔ, ²⁶ afum aɲɛ ɲaɲcamɔs kiyi kɛɲan doru tɛwɛ ta Wɔbɛ Yesu Krist mɔ. ²⁷ Itɔ sɛsom Yudas kɔ Silas ɲakɔ ɲalok' un nte tɛyi areka ɲaɲɛ disrɛ mɔ.

²⁸ Pɛnabas Amera Nɛcɛmpɛ kɔ sɛna sɔ, a pɛntɛsɛ fɛ a sɛnuɲkɛr nu mes mɔkɔ nɛntɔtam kɛsare mɔ, mɛnɛ mes mɔkɔ mɛmar nu kɛsumpɛr mɔ: ²⁹ Ta nɛsɔm sɛm nyɛ aloɲɲɛnɛ mɛrɔɲka mɔ, nɛbɔlɛnɛ mecir kɔ sɛm nyɛ antɔfay mɔ, nɛbɔlɛnɛ sɔ dalakɔ. Pɛmar nɛkɛmɛrnɛ mes mamɔkɔ fɛp.

Kanu kɛsɔɲɛ a nɛtamnɛ.»

* 15:18 Amos 9:11-12

³⁰ Nte anasak asom aɲe ma, ko ɲawurne kəko Antiyok. Ko ɲaɲko ɲalonka di alaɲ, ko ɲasəɲ ɲa areka ɲaɲoko. ³¹ K'aɲkaraɲ ɲi ko pəmbət ɲa, bawo areka ɲaɲoko ɲenacəpəs ɲa bəkək. ³² Yudas ko Silas aɲe ɲanayone so sayibe-e mo ɲaɲc-gbiɲər awenɲc aɲa alaɲ ko ɲacəpəs ɲa so bəkək dəmoloku mɛlarəm. ³³⁻³⁴ ɲanayi dəndo Antiyok haɲ, ko awenɲc aɲa alaɲ ɲatolane ɲa marənt moforu, ko afum a Antiyok ɲasak ɲa kəluku nde asom aɲa ɲayi mo. ³⁵ Mba tɛm tatoko Pol ko Barnabas ɲanayi Antiyok, kəberene kəɲan ko afum alarəm aloma, ɲac-takse, ɲac-cam so toloku tətət ta Wəbe.

Pol ko Barnabas ɲaɲgbeyene

³⁶ Nte mataka moloma mənɲepər mo, ko Pol oloku Barnabas: «Səluksərne səkə-nəɲk awenɲc su aɲa sədare nse sənadəɲk toloku ta Wəbe mo, nte təɲsəɲe səcəre nte ɲayi mo, ko təkə ɲasumpər toloku tatoko mo. ³⁷ Barnabas nkən eɲc-faɲ kəkenene Saɲ, wəkə aɲwe so «Mark» mo. ³⁸ Mba Pol nkən enawose fe ti, enacem-cemne a pəmar fe kələkene Mark, bawo dəndo Paɲfili Mark enasak ɲa pəfati kəcəmbər ɲa kəkətene ka yebac yəkə anasom ɲa mo. ³⁹ Kəgbekəlene kəɲan kənayəɲk haɲ ko təsəɲe ɲa kəgbeyene. Nte təkə Barnabas elək Mark ko ɲambəke debil ko ɲaɲcali kəkə Sipər. ⁴⁰ Nte Pol enayek-yek Silas mo, awenɲc aɲa alaɲ ɲantolane ko, ɲac-tola Wəbe a pəbum ɲa kəmar kən

disre, ko ɲaɲko. ⁴¹ Kəkə kəɲan, ko ɲaɲcali tət ya Siri ko Silisi, ɲac-cəpəs alaɲ aka di bəkək.

16

Timote eɲcəmbər Pol ko Silas

¹ Pol enabere dare da Derbe, k'əɲko so Listər. Dəndo wəcəpse Yesu darəɲ wələma enayi pac-we ko Timote, kere pəyone wəSuyif nwe enader pəlaɲ Yesu mo, mba kas pəyone wəKresi. ² Awenɲc aɲa alaɲ aka Listər ko Ikoniyon ɲanatəɲne kəyəkən mes mətət. ³ Ko Pol efaɲ kəkekəre Timote, k'elək ko k'əɲkəɲc teta aSuyif akə ɲanayi atof ɲaɲko mo, bawo fəp fənacəre a Timote kas wəKresi enayi. ⁴ Sədare nse ɲaɲc-cəpər mo, ɲaɲc-lukse moloku mme asom a Yesu ko abeki alaɲ a Yerusalem ɲanasom ɲa kəkətene mo, nte təɲsəɲe alaɲ atəyone Suyif ɲacəme mi darəɲ mo. ⁵ Alonkane alaɲ ɲac-cəpəs bəkək kəlaɲ disre, ɲac-bere ne kəla dəsək o dəsək.

Pol enasətə kənəɲk kəyefe dareɲc

⁶ Nte Amera ɲecempi ɲa Kanu ɲeyamse Pol ko Silas kəloku toloku tətət ta Kanu atof ɲa Asi mo, ko ɲaɲcali atof ɲa Firiki ko atof ɲa Kalat. ⁷ Nte ɲalətərne atof ɲa Misi mo, ko ɲasəp kəkə atof ɲa Bitini, mba Amera ɲa Yesu ɲenawosene fe ɲa ti. ⁸ Ko ɲasolne atof ɲa Misi ko ɲantor dare da Torowas. ⁹ Pibi disre ko Pol əsətə kənəɲk kəyefe ka dareɲc. Ti disre, wəka Masedon pəcəme ko kəsək pəc-letsene ko: «Mader

Masedon, məmar su!» ¹⁰ Pol enadesəto kənəjk kanə, kə sənən katina kəkə ka atəf ɲa Masedon, səc-boc ti a Kanu kəwe su kəkə-cam di toloku tətət ta Yesu.

Ludy kəlan kən Wəbe Yesu

¹¹ Kə səyefe Torowas kə səyeki abela kə sənəfərne kəkə ka Samotiras, dəckəsək kə səmbere Neyapoli. ¹² Kə səyefe dəndo, kə səjkə Filipi, dare dərən da atəf ɲa Masedon dələma nde aka Rom alarəm ɲanandə mə. Kə sənəcəpərene mataka mələma dare dadəkə.

¹³ Dəsək da kənesəm kə səwur dare dəkusə kəngbəkə kəsək, nde sənəcəm-cəmne kəfo nke sənəm kətola Kanu mə. Kə sənde kəlok-lokər aran aɲe ɲanaləjkane di mə. ¹⁴ Wəran wələma enayi ɲa daco pac-we kə Ludy, pəc-caməs cəloto ca karə. Pakom kə dare da Tiyatir. Wəyek-yekəs Kanu enayi. Pəc-cəjkəl su, kə Wəbe engbiti kə abəkək, nte tənəne kə kəc-ne bel-bel moloku mme Pol oɲc-loku mə. ¹⁵ Nte anagbət kə dərömun teta Kanu mə, Ludy kə aka kələ kən disre mə, k'ewe su kəyi nde ndərən mataka mələma, pəc-tola: «Kə nənəcəm-cəmne fə ilan Wəbe bel-bel-ε, nəder nnə nderem, nəyi nnə kə səna.» K'elətsene su kəyi di.

Kəcaɲər ka Pol kə Silas nde bili ba Filipi

¹⁶ Dəsək dələma səc-kə dəkətola Kanu da aSuyif, kə wəyecərə wəcar wələma ender pəbər su, pəyɔ ɲəjk ɲe

ɲəɲsəne kə kəloku nte tender mə. Wəyecərə nwe əɲc-sətəne ti abe ən pəsəm pələrəm teta kəloku kən mes mme mender mə. ¹⁷ Kə wəyecərə nwe encepse su darəɲ Pol kə səna, pəc-kule-kule: «Afum akanje acar a Kanu nke kəyi dareɲc mə ɲə! Dəpə da kəyac də ɲayi kəmentər un!» ¹⁸ Nte wəyecərə əyɔ mes maməkə mata mələrəm mə, kə tələs Pol dis. K'ənəkafəle, k'oloku ɲəjk: «Tewe ta Yesu Krist ilok'əm, məwur wəyecərə wəkawe dərīs!» Gbənəcana babəkə kə ɲəjk ɲəjkə ɲowur kə dərīs.

¹⁹ Nte abe ən ɲanəjk fə tətəne tanən pəsəm tətələr ɲa mə, kə ɲasumpər Pol kə Silas, kə ɲəjkəkəre ɲa nde abənka ɲa dare daco abe a dare fər kirin. ²⁰ Kə ɲəjkə ɲamentər ɲa aboc kiti, ɲac-loku: «Afum akanje pəyama-yama pə ɲayi kəbersene dare dosu. ASuyif ɲə ɲayəne, ²¹ aɲe ɲayi kəcam məyɔ marən mme pəmar fe su kəwose kəyɔ ka mi, səna aɲe səyəne aka Rom mə.» ²² Kə kənay ka afum ɲayefe kə ɲənəcəme ɲa dəbəkək. Kə aboc kiti a dare dadəkə ɲawure ɲa yamos, k'asute ɲa cəngban-gban. ²³ Nte alip kəsut ɲa pələrəm mə, kə ɲamber ɲa dəbili, kə abe ɲaloku wəbum bili a pəkəmərne ɲa bel-bel. ²⁴ Nte wəbum bili ene moloku maməkə mə, k'ember ɲa nde bili mbe ɲantətəm kəwur mə, k'əjkətərene ɲa wəcək məmbəjk ma tək.

²⁵ Cək-cək cəndebəp, Pol kə Silas ɲac-tola Kanu, ɲac-leɲəs melej mokor-kore Kanu, kə

ayi dabili nahan sim sanan.
 26 Gbanjana babako ko antaf
 nyikce paphi, ko tashene kalo
 ka bili tantaf kacekale. Ko
 cumba fap cangbite, ko gbekce
 fap yonkone. 27 Ko wabum bili
 entime, k'enanj nte cumba
 ca bili cangbite ma, k'owure
 dakma don pac-ko kadifne,
 bawo enacem-cemne a afum
 ane amber dabili ma nyakse.
 28 Ko Pol onkule-kule paphi:
 «Ta mayone palec, sayi nno fap
 fosul!»

29 Ko wabum bili ewe nejc,
 k'emberε katana-katana,
 k'onko paterpene far ya Pol ko
 Silas kirin, pac-yikce kanese
 disre. 30 K'owurene na nde
 doru k'eyif na: «Abe, caka co
 pamar iyo nte tendeyac im
 ma-e?»

31 Pol ko Silas naloku ko:
 «Malan Wabe Yesu, andeko-
 yac am, mana ko aka kalo kam
 disre fap.» 32 Ko naloku ko
 toloku ta Wabe, ko afum ako
 nanayi nde kalo kon ma fap.
 33 Pibi papako ko wabum bili
 elek na, k'enkekare na kaka-yak
 gbali yanjan. Wabum bili ko
 afum on fap nasoto gbanjana
 babako kagbat daromun teta
 Kanu. 34 K'emperne na nde
 ndoron, k'enjambor amesa, ko
 nawolas ko aka kalo kon disre
 pabotu pa kalan kon Kanu.

35 Nte dec dasak ma, ko aboc
 kiti a dare nasom afum anjan
 aloma kaka-loku wabum bili:
 «Masak afum akanε.» 36 Ko
 wabum bili olukse moloku
 mamako Pol: «Aboc kiti a dare
 nasom afum nno iyi ma, a isak'
 un. Awa nawur nakone bakac
 yoforu.»

37 Mba ko Pol oloku na: «Nte
 nalip on kasut su far ya afum
 kirin ma, ta ankiti su-ε, sana
 ane sayone aka Rom ma, naber
 su dabili. Ndekai on yak-
 yok yo nandefan kasak su ba?
 Tatoko tofoyi, nader na sarka
 nasak su!»

38 Ko asodar nanjo nalukse
 moloku mme aboc kiti, ko
 nanese nte nanane a Pol ko
 Silas aRom no nayone ma.
 39 Ko aboc kiti a dare nander
 naletsene Pol ko Silas kanane,
 ko nasak na. Nac-loku a nawur
 dare dandε. 40 Nte nawur
 dabili ma, Pol ko Silas nanjo
 ndena Ludy. Ko nananj
 awenε ana alan, ko nacapas na
 bakac. Ko nasumpar dapo, ko
 nanjo.

17

*Pol ko Silas nde dare da
 Tesaloni*

1 Nte nanjepar Anjipoli
 ko Apoloni ma, ko namberε
 dare da Tesaloni, nde asuyif
 nanayo kalo ka dakatola Kanu
 ma. 2 Ko Pol onko pamo toko
 onj-c-ya ma, dasak denesam
 maas nac-gbekalene dayecias
 yecempi ko na. 3 Pol enj-
 mentar na kasak pes dakitabu
 a panamar dis dolol Krist, a
 padeyefe afi daco. Pol onj-
 loku na: «Yesu nwe injcamar nu
 teton ma, nkon ayone Krist,
 wabe nwe Kanu kayek-yek
 ma.» 4 Anasap han ko ankafali
 aloma na daco ko nalan ti, ko
 nanjcame moloku ma Pol ko
 Silas daron, kabap ka akor-
 koru Kanu akresi alaram,
 kalekene so aran abeki aloma.

⁵ Mba kɔ aSuyif aka dare da Tesaloni alɔma ɲayɔ kɔraca. Kɔ ɲalɔŋka afum alɛc alɔma dɔpɔ daco, kɔ ɲayekti pɔyama-yama dare disre. Kɔ ɲaŋkɔ ɲameɓne kɛlɔ ka Yason, ɲacten Pol kɔ Silas kɛkɛkɛre ɲa kɛnay ka afum fɔr kirinj. ⁶ Nte ɲantɔnɔŋk Pol kɔ Silas mɔ, kɔ ɲalinɔs Yason kɔ awɛɲc aɲa alɔma fɔr ya abe a dare kirinj. ɲac-kule: «Afum akanɛ ɲaŋkafɛli-kafɛli doru dandɛ fɔp mɔ, ɲayi oɲ nnɔ, ⁷ kɔ Yason nkɔn emban ɲa!» Afum akanɛ fɔp ɲaɲce moloku mme wɔbe wɔka tɔf ya Rom fɔp oloku mɔ, ɲac-loku a wɔbe wɔlɔma eyi, pac-we kɔ Yesu!» ⁸⁻⁹ It' enasɔɲe ɲayekti pɔyama-yama kɛnay ka afum daco. Nte abe a dare ɲane ti mɔ, ɲambaɲɔr Yason kɔ awɛɲc aɲa alɔma pɔsam, kɔ ɲasak ɲa.

Pol kɔ Silas nde dare da Bere

¹⁰ Pibi papɔkɔ disre kɔ awɛɲc aɲa alɔma ɲasak Pol kɔ Silas kɛkɛ dare da Bere. Nte ɲamɛre di mɔ, kɔ ɲaŋkɔ nde kɛlɔ ka dɛkɔtola Kanu da aSuyif. ¹¹ Akakɔ ɲanabɔt mes ɲatas aka Tesaloni, kɔ ɲaɲcɔŋkɛl toloku ta Kanu bel-bel pɔbotu disre. ɲac-kɔkɛ sɔ kitabu bel-bel dɔsɔk o dɔsɔk kɛcɛre kɔ pɔyɔne fɔ moloku min mayi mɔ kɔ tɔkɔ Pol kɔ Silas ɲaɲloku ɲa dɛkɔtola Kanu mɔ. ¹² Kɔ afum alarɛm ɲa daco ɲayɔne alɔma, kɛkɛkɛne aran aKresi aɲe ɲanabek dɛkɛcɛme mɔ, kɔ arkun alarɛm.

¹³ Mba nte aSuyif aka Tesaloni ɲanadecɛre a Bere

sɔ Pol eyi kɛcam toloku ta Kanu mɔ, kɔ ɲander sɔ dɛndo kɛdeyekti pɔyama-yama ɲaber kɛnay ka afum mɛr. ¹⁴ Kɔ awɛɲc aɲa alɔma ɲambelkɛr kɛkɛkɛre Pol kɛca ka dɛkɔba, mba Silas kɔ Timote ɲayi dɛndo Bere. ¹⁵ Afum aɲe ɲanasole Pol mɔ, ɲanakekɛre kɔ haɲ dare da Aten. Dɛkɛlukus daɲan kɔ Pol osom ɲa nde Silas kɔ Timote ɲayi mɔ, a ɲabelɔr kɔ katɔna-katɔna.

Pol nde dare da Aten

¹⁶ Nte Pol ɛɲc-kar Silas kɔ Timote nde dare da Aten mɔ, kɛnɔŋk ka dare dadɔkɔ dɛlare mɛrɔŋka kɛnaberberɛ Pol dɛbɔkɛc. ¹⁷ Pol ɛɲc-gbɛkɛlɛne kɔ aSuyif kɔ alɔma akɔ ɲanader kɛkor-koru nde kɛlɔ ka dɛkɔtola Kanu mɔ, pɛc-gbɛkɛlɛne sɔ dɔsɔk o dɔsɔk kɔ afum akɔ ɲaɲcyi nde abanɲa ɲa dare mɔ. ¹⁸ Acɛpse mɛtɛkɛse ma Epikuru kɔ ma Seno darɔɲ alɔma ɲander ɲacan kɔ moloku. Alɔma ɲac-loku: «Wɔlok-loku ɔfɔ wɔkawɛ! Cɛke c' ɛfan kɛloku tantɛ?» Akɔ ɲac-loku: «Wɔkawɛ pɔwurene pɔmɔ nte endecam teta canu cɛcikɛra mɔ!» ɲanaloku ti bawo toloku tɔtɔt ta Yesu kɔ kɔyɛfɛ kɔn afi daco kɔ Pol oɲc-loku.

¹⁹ Awa kɔ ɲalek Pol, kɔ ɲaɲkɛkɛre kɔ tɛpɛsa mɛre aɲcwe Areyopako mɔ kɔron, kɔ ɲayif Pol: «Mɔloku su kɛtɛkɛ kɛfu kanɲe mɔyi kɛloku ta ki mɔ, ²⁰ bawo moloku mame mɔyi kɛloku mɔ, mɔyɔne lɔɲɔs yosu mofu. Sɛfan kɛcɛre tedisre ta mi.» ²¹ Awa dɛmɔyɔ

ma aka dare da Aten ko acikara ane nanayi di mo fap, nan-cerere di tem tanan fap kac-loku, ko payone fe ti-e, nac-cankal moloku mofu.

²² Pol pacame tepesa ta Areyopako karon, k'oloku: «Arkun a dare da Aten, inank a afum asumpar dine bel-bel no payone. ²³ Nte indenakot dare donu mo, k'inank meranka monu, k'inkakce angbip nonu noloma pacic ni nte: «Ta kanu nke antocere mo.» Awa tes toko nan-chor-koru ta nan-cere ti mo, tatoko yati t' inder kalok' un.

²⁴ Kanu nke kalompas doru ko daka nde doyo mo fap, nkon nwe ayone Wabe waka kom ko antof ofotam kayi kalo karon nke alompase waca wa fum teta kakor-koru kon mo. ²⁵ Waca wa fum wofotam kamar Kanu kayi, pamo nte kanfanar fum tolom mo. Nkon ompoce afum yeyine yanar doru, karene kifir ko katore, kabap ka ca yelapas nye fap. ²⁶ Dafum wakin o Kanu kawure taf ya afum alapas a doru ane fap, nte tansone nande antof fap karon mo. Ko Kanu kananunkene kacic calancar ca taf yayoko fap. Ko kalompas deran ko ketan teren o teren disre. ²⁷ Kanu kanayo ti nte tansone natan ko han nanank ko kabuma-buma disre mo, bawo Kanu kambale fe nwe o nwe. ²⁸ Nte to nane moloku mame: «Nkon asone su kayi doru, nkon asone su kacepe, nkon asone su kayi tante ayi mo.» Ita alense anu aloma naloku:

«Kabanda ka dokom da Kanu ko sana so sayi.»

²⁹ Ko payone fo kabanda ka dokom dan ko sana so sayi-e, pamar fe a pacem-cemne a Kanu kawurene ko kema, ko gbeti, ko payone fe ti-e, tasar mpe fum en-cem-cemne k'empatе deceraj dan mo. ³⁰ Kanu kanacepsar fe afum ako nanayi tem nte anatocere mes mo, mba kafan on afum a doru fap a nasakpar bakac. ³¹ Ko Kanu kambon-c dsoak nde kadeko-boce afum a doru fap kiti kalompu mo. Kanu kanayek-yek fum nwe endeko-boc kiti kan-ko mo, kanasone afum fap kacere wakayi nte kanayekti ko afi daco mo.»

³² Nte nane Pol pac-loku teta kayefe ka defi mo, ko aloma nayefe kafani ko, mba aloma naloku: «Sandes-cankal' am kaloku ka tatoko dsoak daloma.» ³³ Ko Pol owur na daco, k'onko. ³⁴ Ko afum aloma nasumpar moloku man ko tsoone na kayone ka alan Yesu, pamo Denis waka kagba ka Areyopako, wanan walama pac-we ko Damaris, ko afum aloma.

18

Pol nde dare da Korent

¹ Nte tatoko ten-cerap mo, ko Pol eyefe dare da Aten k'onko Korent. ² K'onko pabap di wosuyif walama pac-we ko Akila, nwe anakom dare da Pont mo, patap kac-der ataf na Itali ko wanan kon Pirsila, bawo wabe Kalod enaloku a asuyif fap nawur Rom. Ko Pol onko pabap na. ³ Nte tenasurene nananne yebac yin

yayi mɔ, kɔ eyi ndaranjan, ηac-bac, ηac-lompas cɔbal. ⁴ Dɔsɔk da kɔnesam fɔp Pol ηnc-gbekelene kɔlɔ ka dɔkɔtola da aSuyif pɔc-sɛp dɔmoloku a aSuyif kɔ aKresi ηawose kɔcɔmɛ moloku mɔn darɔn.

⁵ Nte Silas kɔ Timote ηanator Masedon mɔ, kɔ Pol ηncɔmɛ oη gbɔcɔrɔm kɔcam ka toloku tɔtɔt, pɔc-sɔηe aSuyif kɔlan ηa Yesu ɔyɔne wɔbe nwe Kanu kɔyek-yek mɔ. ⁶ Mba nte aSuyif ηanc-gbekɔl kɔ ηac-lɔmsɛne kɔ mɔ, k'ɔηkɔη-kɔηɔr ηa yamos yɔn teta kɔyɔnkɔs kɔnan sɔbomp, k'oloku: «Doru donu deyi nu dɔwaca! Kɔ ina, isɔk ti disre. Ndekɔl oη, nda atɔyɔne Suyif indekɔ.»

⁷ Kɔ Pol eyefe di, k'ɔηkɔ nda Titi Yusutu wɔkor-koru Kanu wɔlɔma, nwe kɔlɔ kɔn kɔnasɔnkɔrene kɔ kɔlɔ ka dɔkɔtola da aSuyif mɔ. ⁸ Krispɔs, wɔbe ka kɔlɔ ka dɔkɔtola wɔlɔma enalan teta Wɔbe Yesu kɔ aka kɔlɔ kɔn disre fɔp. Kɔ aKɔrent alarɔm aηe ηanc-cɔηkɔl mɔ ηanayɔne alan, kɔ aηgbɔt ηa dɔromun teta Kanu.

⁹ Pibi disre kɔ Wɔbe oloku Pol kɔnɔηk disre: «Ta mɔnesɛ! Mɔlok-loku, ta mɔcɔηk de, ¹⁰ bawo ina iyi kɔ mɔna! Fum o fum ɔfɔtɔp' ɔm kɔca kɔyɔ 'm tes telɛc, bawo iyɔ afum alarɔm dare dandɛ disre.» ¹¹ Kɔ Pol eyi ηa dacɔ teren tin kɔ yof camɔt-tin pɔc-tɔkse ηa toloku ta Kanu.

¹² Tem tɔtɔkɔ tɔ Rom denadɔs Kaliyɔη kɔyɔne ka wɔbe nde atɔf ηa Akaya. Kɔ aSuyif alɔma ηantɔηne kɔyɛfɔrene kɔ Pol, kɔ

ηancɔkɔre kɔ dɔηkiti. ¹³ Kɔ ηaloku: «Fum wɔkawɛ, afum η' ɛfan ηa ηacɔmɛ dɔpɔ da Kanu darɔn, ndɛ denɔciyanɛ kɔ ndɛ sariye sɔluku mɔ.»

¹⁴ Pol eyefe kɔkɔ-loku, mba Kaliyɔη oloku aSuyif: «Pɔc-yɔne a fum endif, kɔ pɔyɔne fe ti, tes telɛc tɔpɔη tɔlɔma tɔyɔ-ɛ, k'ɔηcɔηkɔl nu, nɔna aSuyif! ¹⁵ Mba nte pɔyɔne fɔ dɔmoloku, dɔmewe, kɔ pɔyɔne fe ti, teta sariye sonu nɔna a sɔrka sɔ nɔyi kɔgbekɔlene mɔ, nɔna ηɔ tɔtɔkɔ tɔmɔmɔn. Ina intola fe kɔyɔne wɔboc kiti kɔηkɔ.» ¹⁶ Kɔ Kaliyɔη embelɔs ηa dɔndo dɔηkiti. ¹⁷ Kɔ aSuyif ηancɔ ηantɔp Sɔsten wɔbe wɔka kɔlɔ ka dɔkɔtola Kanu waca, kɔ ηayefe kɔsut kɔ dɔndo dɔηkiti, mba Kaliyɔη enawe fe ti ali daka.

Pol olukus Antiyɔk

¹⁸ Kɔ Pol owon dare da Kɔrent mataka mɔlɔma, k'ender pɔlembɔrne awɛnc aηa alan, k'ɛlek abil kɔkɔ atɔf ηa Siri, nkɔn, Pirsila kɔ Akila. K'ɔfonne domp nde dare da Senkɔre kɔmentɔr ka kɔlip ka tes nte enaderme teta Kanu mɔ. ¹⁹ Nte ηambɔre dare da Efesi mɔ, kɔ Pol ɛsak Pirsila kɔ Akila. Kɔ Pol ɔηkɔ kɔlɔ ka dɔkɔtola da aSuyif kɔ ηancɔgbekɔlene kɔ ηa. ²⁰ Kɔ akakɔ ηantola kɔ kɔyi ka dɔndo dare danjan kɔresna, mba enawose fe. ²¹ K'ɛlembɔrne ηa pɔc-loku: «Indelukus nnɔ ndoronu kɔ Kanu kɔwose-ɛ.» K'ɛlek abil dare da Efesi, ²² k'ontor dare da Sesari nde enacop

mərənt mən mə. K'empə kərəs Yerusalem kəkə-yif alaŋ. Nte elip mə, k'ontor dare da Antiyək ŋa Siri.

²³ Nte tem təloma teŋcepər mə, kə Pol ŋkə k'eŋcepər atəf ŋa Kalat kə Firiki pəc-cəpəs acəpse a Yesu bəkəc fəp.

Apələs nde sədare sa Efesi kə Kərənt

²⁴ WəSuyif wələma aŋc-we Apələs, enader Efesi. Dare da Aleksandər* də anakom kə, fum wəcərə kəlok-loku enayi, pəcərə sə kitabu bel-bel. ²⁵ Dəpə da Wəbe də anatəkse kə, kə kəsumpər ka mes bel-bel, kaŋce k' oŋc-loke, pəc-təkse teta Yesu, mba mənə kəgbət dəromun ka Saŋ gbəcərəm kə enacərə. ²⁶ K'eyefe kəlok-loke kəlaŋ disre nde kələ ka dəkətola da aSuyif. Nte Pirsila kə Akila ŋane kə kəlok-loku mə, kə ŋalek kə ndaraŋan, kə ŋamberene kə kətəkse kəcərə kəŋkə kənabut kə teta dəpə da Kanu mə.

²⁷ Nte Apələs enacem-cemne kəcəpər ka Akaya mə, kə awəŋc aŋa alaŋ ŋaŋgbiŋər kə. Kə ŋaŋcice acəpse a Yesu darəŋ aŋe ŋayi Akaya mə areka, ŋac-loku ŋa kəbaŋ kə bel-bel. Nte embere mə, k'entesə afum aka di, akə kəmar ka Kanu kənasəŋe kəyənə alaŋ mə. ²⁸ Bawo fənəntər fə Apələs eŋc-gbekələ aSuyif fər ya afum alarəm kirin pəsəŋe ŋa kəcərə dəkitabu a Yesu əyənə wəbe nwe Kanu kənayək-yək mə.

19

Pol nde dare da Efesi

¹ Tem nte Apələs enayi Kərənt mə, kə Pol nwe enacəpər sədare sa kəroŋ mə, ontor dare da Efesi. K'embəp di acəpse a Wəbe Yesu darəŋ aləma. ² K'eyif ŋa: «Nənasətə Amera Nəcempi ŋa Kanu kəyefe nte nənayənə alaŋ Yesu mə ba?»

Kə ŋalukse Pol: «Səntane fə yati teta Amera Nəcempi.»

³ Kə Pol eyif ŋa sə: «Kə kəgbət dəromun kərə kə nəsətə-ε?»

Kə ŋalukse Pol: «Kəgbət ka Saŋ.»

⁴ Kə Pol oloku: «Kəgbət dəromun ka Saŋ, kəsəkpər mera yati kənayi teta Kanu. Mba Saŋ oŋc-loku afum a ŋalaŋ wəkə endeder nkən tadarəŋ mə, itə tatəkə Yesu.»

⁵ Nte ŋane moloku maməkə mə kə ŋasətə kəgbət dəromun tewe ta Wəbe Yesu. ⁶ Kə Pol endenər ŋa waca, kə Amera Nəcempi ŋender ŋa, kə ŋayefe kəloku cusu nce ŋantəcərə mə, ŋac-dəŋk sə moloku mətət mme Kanu kənasom ŋa kədəŋk mə. ⁷ Arkun akakə ŋaŋc-bəp wəco kə merəŋ.

⁸ Kə Pol embere kələ ka dəkətola da aSuyif, pəc-lok-loke di kəbaŋse disre haŋ yof maas, pəc-gbekələne, pəc-sep kəsəŋe afum kəcərə mes ma dəbe da Kanu. ⁹ Mba nte ayenki səbomp aləma ŋaŋc-fati kəlaŋ mə, ŋac-fani dəpə da Wəbe nnə kənay kəyi mə. Kə Pol əmbələ ŋa, k' eləkene

* **18:24** Aleksandər, dare dəpəŋ nde Misira nde afum alarəm a doru fəp ŋaŋkə kətəkəs mes.

acepse a Yesu darəŋ aləma, kə ŋawenne kəsək, kə ŋaŋlok-
lokərene dəsək o dəsək nde
dəkətaksə da Tirano. ¹⁰ Tatəkə
tenawon meren merəŋ, kə
təsəŋe aSuyif kə aKresi aŋe
ŋanayi atəf ŋa Asi mə kəne
toloku ta Wəbe.

Awut a Sefa

¹¹ Kanu kəŋc-səŋe waca
wa Pol kəyə mes mēwey-wēy
mme menacuca kəŋənk mə.
¹² Tenasəŋe pac-bəcəse acuy
cəloto, kə pəyənne fe ti-ε kəpəl
nkə kəŋgbuŋene Pol mə, kə ayə
ti-ε, docu doŋc-wur wəkayi, kə
yəŋk yelec yoc-wur sə wəkayi
dərīs.

¹³ Kə aSuyif aləma ŋaŋkəs-
kəs mofo mēlarəm, kə
ŋatubucne Pol kəbeləs ka yəŋk
yelec nnə acuy ŋayi mə, ŋac-
loku: «Ilok'əm: Məwur wəcuy
wəkawē tewe ta Yesu wəkə
Pol eŋcam mə.» ¹⁴ Wələnne
wəpəŋ wəkə aSuyif wələma
enayi pac-we kə Sefa. Awut ən
atəmp camət-merəŋ ŋa ŋaŋc-
yə məyə maməkə. ¹⁵ Mba
kə ŋawak kəbeləs ŋəŋk ŋelēc-
ε, ŋi ŋoloku ŋa: «Yesu, iŋcərə
kə. K'īŋnepəl sə bel-bel fum
nwē Pol əyənne mə, mba nənə,
an'ə nəyənne-ε?» ¹⁶ Kə fum
wəkə ŋəŋk ŋelēc ŋenayi mə
eŋgbəpərne ŋa kəyefərene,
k'entam ŋa fəp k'ambopər-
bopər atəmp aŋe, kə ŋayekse
fəp faŋan dis fos kə ŋasak kələ.

¹⁷ ASuyif kə aKresi aka
dare da Efesi ŋaŋcərə toloku
tatəkə, kə kənese kəyi ŋa fəp,
kə ŋaleləs oŋ tewe ta Wəbe
Yesu. ¹⁸ Afum alarəm aŋe
ŋanawosə kələŋ Yesu mə, ŋaŋc-
der ŋaloku fər ya afum fəp

kirin pələc mpe ŋaŋc-yə mə.
¹⁹ Kə afum akə ŋanayənne dure
mə, ŋaŋc-kere səbuk səŋan sa
dure kə ŋaŋcaf si fər ya afum
fəp kirin. Kəway ka səbuk
sasəkə kəŋabəp mēŋcəmbəl
ma gbeti wul wəco kəcəmət
(50.000). ²⁰ Ti disre kətam
ka toloku ta Wəbe kəsam kə
kəsətə fənəntər.

Pəyama-yama dare da Efesi

²¹ Nte teŋcepər mə kə Pol
olompəsne kəkə dare da
Yerusalem pəc-cepərəne təf ya
Masedon kə Akaya. K'oloku:
«K'īŋkəbere Yerusalem-ε,
mēne idekəsə-məmən Rom.»
²² Kə Pol osom Masedon amar
əŋ merəŋ Timote kə Erasto,
mba kə nkən Pol eyi mataka
mələma atəf ŋa Asi.

²³ Tem tatəkə tə pəyama-
yama pəpəŋ pənayi Efesi teta
dəpə da kələŋ ka Wəbe Yesu.
²⁴ Wəgbec wələma enayi di,
pac-we kə Demeteri, pəc-
tubucne kəlompəs ka wələ wa
terəŋka mpe aŋc-we Artemi
mə. Agbec a wələ wa gbeti
wawəkə ŋaŋc-sətənne wi daka
dēlarəm. ²⁵ Kə Demeteri
olonka agbec kə akə ŋaŋc-
dine yebac yayəkə mə, k'oloku
ŋa: «Arkun! Nəŋcərə ti bel-
bel a yebac yayε y' andine.
²⁶ Mba nənəŋk kə nənə a nnə
Efesi kəbəp ka atəf ŋa Asi
Pol pampε eŋep kəsəŋe afum
alarəm kələŋ haŋ pəc-kafəli
ŋa mera kəloku a merəŋka
mme waca wa fum wolompəs
mə, bafə canu cə. ²⁷ Moloku
maməkə məntam kəsəŋe
yebac yosu kələcε. Təsəŋe sə
teta kələ ka terəŋka Artemi

təyɔ sɔ abɔc. Afɔde sɔ pac-
loku a Artemi tɛrɛŋka a kanu
kɔ, kanu kɛran nkɛ afum fɛp
ŋaŋkor-koru nnɔ atɔf ŋa Asi, kɔ
doru kɛr-kɛr mɔ.»

²⁸ Ntɛ afum ŋane moloku
mamakɔ mɔ, kɔ metelɛ
mɛŋcɛpɛrɛr ŋa, kɔ ŋayɛfɛ
kɛkulɛ-kulɛ: «Artemi kanu
ka Efesi kɛyɔnɛ kɛpɔŋ!»

²⁹ Kɔ pɛyama-yama papɔkɔ
posumpɛr dare fɛp, kɛtɛŋnɛ
disrɛ kɔ afum ŋambɛpsɛnɛ
abaŋka ŋaŋan ŋɔpɔŋ. Kɔ

ŋalinɛs asol a Pol Kayus
kɔ Aristarko, aŋɛ ŋanayɛfɛ
Masedon mɔ, kɔ ŋaŋkɛkɛrɛ.

³⁰ Pol ɛnafan kɛkɔ-mentɛrne
afum fɛr kirin, mba acɛpsɛ
a Wɛbɛ darɛŋ ŋanawosɛnɛ fɛ
kɔ ti. ³¹ Abɛ alɔma a atɔf ŋa
Asi, aŋɛ ŋanayɔnɛ anapa a Pol
mɔ, ŋanasom afum nnɔ eyi mɔ
ŋac-lɛtsɛnɛ kɔ a ta pɛkɔ dɛndo
abaŋka ŋaŋan ŋɔpɔŋ de!

³² Kɔ pɛyama-yama pɔŋcɔp
afum dacɔ, aŋɛ ŋac-kul-kulɛnɛ
ntɛ, akɔ ŋac-kul-kulɛnɛ tɔkɔ.
Afum alarɛm ŋa dacɔ ŋanacɛrɛ
fɛ ntɛ o ntɛ anabɛpsɛnɛnɛ
mɔ. ³³ Kɛnay kanjɔ dacɔ

kɔ afum alɔma ŋalɔmɛr
Aleksandɛr, nwɛ aSuyif alɔma
ŋanacɔŋɛs kɛkɔ-lok-loku fɛr
ya afum kirin mɔ. Kɔ

Aleksandɛr ɛfɛk kɛca, pɛfan
kɛlok-loku pɛyacɛnɛ. ³⁴ Mba
ntɛ ŋanadenɛpɛl a Aleksandɛr
wɛSuyif ɔyɔnɛ mɔ, kɔ fɛp
fɛyɛfɛ kɛkulɛ-kulɛ haŋ dec
mɛrɛŋ: «Artemi kanu ka Efesi
kɛyɔnɛ kɛpɔŋ!»

³⁵ Kɔ wɛbɛ wɛlɔma wɛka
di ɛntam kɛtorɛ-torɛ afum
bɛkɛc pɛc-loku: «Arkun a
Efesi, an' ɔtɔcɛrɛ a dare da

Efesi dɔtɔmpɛr kɛbum ka kɛlɔ
kɛpɔŋ ka kanu kosu Artemi
kɔ tɛrɛŋka tɔn mpɛ pontor
kɛyɛfɛ dareŋc mɔ-ɛ? ³⁶ Fum
ɔfɔtam kɛgbɛkɛl tatɔkɔ, pɛmar
nɛndɛ nɛcaŋk ta nɛbɛlkɛr kɛyɔ
ntɛ o ntɛ. ³⁷ Ntɛ tɔsɔk mɔ,

afum aŋɛ nɛŋkɛrɛ mɔ ŋalɔsɛr
fɛ kɛlɔ kosu kɛpɔŋ, ŋalɔmɛs
fɛ sɔ kanu kosu Artemi.

³⁸ Kɔ Demeteri kɔ awɛŋc
aŋa apaŋnɛ ɔn yɛbɛc ŋayɔ
kɛbokɛnɛ tɛta fum-ɛ, dɛkɛbɔc
kiti deyɛ kɔ abɔc kiti ŋayi,
dɛndo pɛmar ŋakɔ ŋabokɛnɛ!

³⁹ Kɔ nɛyɔ sɔ tobokɛnɛ tɔlɔma-
ɛ, andɛkɔ-lompɛs ti pɛmɔ
tɔkɔ sariyɛ sɛloku ti mɔ ndɛ
abɔc kiti ŋaŋlɔŋkanɛ mɔ.

⁴⁰ Nɛkɛmbɛrnɛ, bawo antam
kɛbɔŋcɛ su kɛsɔŋɛ pɛyama-
yama pampɛ kɛyi, tɛta mes
mame mɛŋcɛpɛr dɛ mɔkɔ
mɔ, bawo ali tolɔku sɛfɔtam
kɛsɔtɔ kɛloku ntɛ tɔsɔŋɛ afum
kɛbɛpsɛnɛ tantɛ mɔ.» Ntɛ
wɛbɛ elip kɛloku tatɔkɔ mɔ,
k'ɔloku nwɛ o nwɛ kɛlukus
ndɛ ndɔrɔn.

20

*Pol ndɛ tɔf ya Macedon kɔ
Kresi*

¹ Ntɛ pɛyama-yama pɛsak
mɔ, kɔ Pol ɛwɛnɛ acɛpsɛ a
Wɛbɛ darɛŋ, k'ɛŋcɛpɛs ŋa
bɛkɛc. Ntɛ elip kɛlɛmbɛrnɛ ŋa,
k'ɔŋkɔ Masedon. ² Ntɛ ɛŋcɛpɛr
atɔf ŋaŋɔkɔ mɔ, k'ɛŋcɛpɛs alan
bɛkɛc dɛmoloku mɛlarɛm,
k'ɛnder atɔf ŋa Kresi. ³ K'eyi
di yof maas. Tɛm ntɛ
ɛnadefan kɛyɛkti abɛla kɛkɔ
ka atɔf ŋa Siri mɔ, k'asɔŋɛ
kɔ kɛcɛrɛ a aSuyif ŋantɛŋnɛ
kɛyɔ kɛn pɛlɛc, k'ɛŋcɛm-cɛmɛnɛ

kəluksərne sɔ dɔpɔ da atɔf
 ɲa Masedon. ⁴ Afum aɲe
 ɲanacəmbər kɔ mɔ, ɲanayɔnɛ:
 Sopateri wan ka Purus wəka
 Bere, Aristarko kɔ Sekondu
 aka Tesaloni, Kayus wəka
 Derbe, Timote, Tikiko, kɔ
 Tirofimo aka atɔf ɲa Asi.
⁵ Afum akakɔ ɲanayi su
 kirɪŋ kəkɔ, kɔ ɲaɲkɔ ɲakar
 su Torowas. ⁶ Kɔ sənna nte
 mataka ma kəsata ka cəcom
 cətəyɔ lebin meɲcepər mɔ, kɔ
 sələk abil dare da Filipi. Mata
 kəcəmət disre kɔ səmbəp
 ɲa dare da Torowas, nde
 sənacepərəne mata camət-
 mɛrɛɲ mɔ.

*Kəcəpər kələpəs ka Paul
 dare da Torowas*

⁷ Tataka tɔcəkɔ-cəkɔ ta
 tataka toluksər, kɔ səlonkane
 kətɛpi ka kəcom. Pol nwe
 pənamar kəkɔ dɔckəsək
 mɔ eyi kəlɔk-ɔlɔk ɲa,
 k'əmbəlse moloku haɲ cək-
 cek. ⁸ Səlamp səlarəm sənayi
 dəndo dukulɔ da dareɲc
 dadəkɔ sənalonkane mɔ.
⁹ Wətəmp wələma pac-we
 kɔ Eyutik enandɛ biɲkəli ba
 wunder kəronɲ tɛm tatəkɔ Pol
 oɲc-ɔlɔk-ɔlɔk mɔ. Kɔ mere
 meɲgbəpərne kɔ, k'entəmpɛne
 kəyɛfɛ dukulɔ dakəronɲ da
 maas. Aɲkələk kɔ, tətəɲne efi.
¹⁰ Kɔ Pol ontɔr, k'əɲkɔ pəsipne
 kɔ, k'ələk kɔ dəwaca, k'olɔk:
 «Ta pəyi nu yama-yama. Eyi
 wəyɛɲ!» ¹¹ Nte Pol empe sɔ
 mɔ, k'entɛpi kəcom kəsəm,
 k'ɔɲcop sɔ moloku mən haɲ
 dəsəka. Nte elip mɔ, k'əɲkɔ.
¹² K'əɲkɛrɛ wətəmp wəkakɔ
 pəyi wəyɛɲ, kɔ təyɔnɛ tɛcəpsɛ
 bəkək tɔpɔɲ.

*Marənt kəyɛfɛ Torowas haɲ
 Mileto*

¹³ Səna, sənənunɲkɛnɛ kələk
 abil kəkɔ dare da Asɔs nde Pol
 enaloku a səndekɔ-lɛk kɔ mɔ,
 bawo kəroru k'ɛnafan kəkɔ.
¹⁴ Nte enabəp su Asɔs mɔ, kɔ
 sələk kɔ kəkɔ ka Mitilen. ¹⁵ Nte
 səyɛfɛ kəcali dəkəba dəndo
 mɔ, kɔ səmbɛrɛ dɔckəsək
 Kiyɔ. Dɔckəsək damɛrɛɲ kɔ
 səɲgbunɛnɛ Samɔs, tataka ta
 maas kɔ səmbəp Mileto. ¹⁶ Pol
 enafan kəcəpər dare da Efesi
 takəronɲ ta eɲcəmbərəs di-ɛ,
 nte təɲsɔɲɛ ta owon sɔ Asi mɔ.
 Yerusalem eɲc-bɛlkər kəbəp,
 kɔ tentam kəyi-ɛ, a dəsək da
 Pantəkət dɛc-bəp.

¹⁷ Tɛm nte enayi Mileto mɔ,
 k'osom dare da Efesi kəkɔ-
 wenɛ kɔ abeki a kəlonkanɛ
 ka alaɲ aka di. ¹⁸ Nte ɲander
 kəwe kən mɔ, kɔ Pol oloku ɲa
 nte: «Nəɲcərə fəp fonu təkɔ
 isumpər nu mɔ, kələk dəsək
 dɔcəkɔ-cəkɔ nde iɲcəmbər
 kəcək atɔf ɲa Asi mɔ. ¹⁹ Imbəcə
 Wəbe kətɔrɛ baɲca disre, ic-
 bok, ic-tərə, bawo aSuyif
 ɲaɲc-faɲ kəy' em pələc. ²⁰ Tes
 o tes tentam kətɛsɛ nu ilɔkɔ
 nu ti fər ya afum kirɪŋ kəkɔ
 haɲ dəwələ wonu disre, ali tin
 imɛɲkər fɛ nu. ²¹ K'ingbinər
 sɔ aSuyif kɔ aKresi kəsəkpər
 bəkək ɲakafələ nnɔ Kanu kəyi
 mɔ, ɲagbəkər Wəbe kosu Yesu
 kəlaɲ.

²² Ndəkəl oɲ Amera ɲa
 Kanu ɲesəkət' im, Yerusalem
 iɲkɔ. Iɲcərə fɛ nte təɲkɔ-bəp im
 di mɔ, ²³ mɛnɛ Amera Nəcɛmpi
 ɲa Kanu ɲɔɲlɔk' im dare o
 dare nte: A kətərə k'inder,
 pabɛr' im dəbili. ²⁴ Teta ina,
 mes ma ina darəɲ meyi, tɛfan

ta ina tøyone kəkətene kəsom nke asom im mə, mes mme Wəbe Yesu olok' im kəyo mə fəp m' ifaŋ kəyo, nte tøyone kəmentər sede sa toloku tətət kə kəmar ka Kanu mə.

²⁵ Ndekəl oŋ intas, iŋcəre a nəfəsə-nəŋk im, nəna fəp aŋe inacepər kəcam dəbe da Kanu mə. ²⁶ Ilip kəloku nu moloku fəp mme Kanu kənasom im kəloku nu teta kəyac konu mə. Kə nəntəyo oŋ təkə inatəks' on mə, te mi teyi fe sə ti, ²⁷ bawo iloku nu mefaŋ ma Kanu fəp, ali tin iməŋkər fe nu. ²⁸ Nəkəmərne nəna sərka kəbəp ka alaŋ aŋe ŋayi pəmə yəcol nyə Amera Nəcəmpi ŋa Kanu ŋəsəŋ nu kəkək mə. Nəkəmərne kəlonkane ka alaŋ a Kanu, mecir mən yati məsətəne ŋa. ²⁹ Iŋcəre a k'indekət-ε, afum alec ŋandətərəs kəlonkane konu pəmə calma cəwey-wey nce cəmbere cəntədəsak yəcol mə. ³⁰ K'iŋcəre a aləma nəna daco yati ŋandeyefe kəloku yem, nte təŋsəŋe acəpse alaŋ ŋacəme ŋa darəŋ mə. ³¹ Nəde nəkəmərne, ta nəpəler a meren mme maas pibi kə daŋ isak fe kələk' un dəmeŋcər a nəkəmərne!

³² Ndekəl oŋ isəŋ nu Kanu kə toloku ta kəŋaŋne kən. Toloku tatəkə tentam kəcəpəs' un bəkəc kə kəsəŋ on ke, nəna aŋe ŋayone afum ən mə. ³³ Inafaŋ fe pəsam, inafaŋ fe kəma, inafaŋ fe yamos ya fum. ³⁴ Nəna yati nəŋcəre a waca wem wawə w' imbəcə kəten ka yeri yem kə ya afum aŋe iŋsole mə. ³⁵ Imentər nu a kə mənəbəc tatəkə-ε, mənə

nəmar atəyo fənəntər. Məcəm-cəmnə moloku ma Wəbe Yesu, nkən nwe ənaloku: «Kəpocə kəŋcəpər kəsətə.»

³⁶ Nte Pol elip kəloku moloku maməkə mə, k'əŋcəp suwu kətola Kanu kə ŋa fəp faŋan. ³⁷ Afum fəp kəbok disre ŋanəpsərne Pol dəkilim ŋac-cup kə, ³⁸ nənəfər dənanəŋkane kəyi ŋa nte Pol ənaloku a ŋafəsə-nəŋk kə mə. Nte telip mə, kə ŋaŋcəmbər kə nde dəkətənta.

21

Pol əŋkə Yerusalem

¹ Nte səmbəŋərne ŋa mə, kə səyekti abela kəkə ka Kəs. Dəkəsək kə səŋcəpər sə haŋ Rodu, kə səyefe dəndo kə səŋkə dare da Patara. ² Nte səmbəp di abil nŋe ŋeŋc-cali kəba kəkə ka ntende atəf ŋa Fenisi mə, kə səmbəke ŋi, kə səŋcali. ³ Sənadətəfərne Sipər, kə səsək si kəca kəmeriya, kə səŋkə kəca ka atəf ŋa Siri, kə səŋkə səpe dare da Tir nde pənamar abil ŋotore ca yəkə ŋenayo disre mə. ⁴ Nte sənabəp di acəpse a Yesu mə, kə səyi di mata camət-merəŋ. Kəcəŋəs ka Amera ŋa Kanu disre kə ŋaŋgbinər Pol a ta pəpe Yerusalem. ⁵ Nte kiyi kosu dəndo kənalip mə, kə səŋkə. Kə alaŋ fəp ŋaŋcəmbər su, kəyefe aran kəbəp awut haŋ kə səwur dare disre, kə səŋkə səcəp suwu dəndo dəgbəp kətola Kanu. ⁶ Nte sənələmbərne ŋa mə, kə səmbəke debil, kə ŋa ŋalukus ndaraŋan.

7 Kɔ sɛna, kɛlɛpɛs kosu kɛkɔt kɔ sɛmbɛkɛ dare da Tir kɛkɔ ka dare da Pɛtolemay. Nde sɛnakɔ sɛyif awɛɲɔ asu aɲa alaɲ mɔ, kɔ sɛɲɛpɛrɛnɛ di dɔsɔk din. 8 Dɔckɔsɔk dɔ sɛnayɛfɛ di kɛkɔ dare da Sesari. Dɛndo sɛnabɛrɛ kɛlɔ ka Filip, wɛcam ka toloku tɔtɔt, nwe ɛnayɔnɛ wɛkin ka afum camɛt-mɛrɛɲ aɲɛ anayɛk-yɛk Yerusalem mɔ. Kɔ sɛɲɛpɛrɛnɛ dɛndo mata camɛt-mɛrɛɲ. 9 Filip ɛnayɔ awut aran maɲkɛle aɲɛ ɲanatɔ-cɛrɛ arkun mɔ, aɲɛ ɲaɲɔ-dɛɲk moloku mɛmɛ Kanu kɛɲɔ-mar ɲa kɛcam mɔ.

10 Nte sɛnayi di mataka mɛlarɛm mɔ, kɔ sayibɛ sɛlɔma sɛntɔr dare da Sesari kɛyɛfɛ ka atɔf ɲa Yude, pac-we kɔ Akabus. 11 Nte ɛɲɔ-der nɔ sɛyi mɔ, k'ɛlɛk bɛlɛt ba Pol, k'ɔɲkotnɛ wɛcɛk kɔ waca. K'oloku: «Nɛcɛɲkɛl nte Amera Nɛcɛmpɛ ɲa Kanu ɲoloku mɔ: Fum nwe ɔyɔ bɛlɛt bambɛ mɔ, tantɛ tɔ abɛ aSuyif alɔma ɲandekot kɔ Yerusalem, ɲabɛr kɔ atɔyɔnɛ Suyif dɛwaca.»

12 Nte sɛnɛ toloku tɔtɔkɔ kɔ afum akɔ ɲanayi su kɛsɛk mɔ, kɔ sɛlɛtsɛnɛ Pol ta pɛpɛ Yerusalem. 13 Mba kɔ Pol olukɛ su: «Ta ake tɔ nɛmbokɛ, nɛsɔɲ' em abɛkɛw kɛlɛcɛ-ɛ? Iwosɛ kɛkot kem, iwosɛ sɔ kɛfi kem Yerusalem tɛta tɛwɛ ta Wɛbɛ Yesu.» 14 Nte anasɛp kɔ antɔ-tam Pol dɛmoloku mɔ, kɔ sɛɲɔcɛ kɔ. Kɔ sɛntɔla: «Kanu kɛsɔɲɛ tɛfan ta Wɛbɛ teyi!

15 Nte sɛɲɛpɛrɛnɛ mataka mamɔkɔ dare da Sesari mɔ, kɔ sɛlɔmpɛsɛnɛ, kɔ sɛlɛk dɔpɔ kɛpɛ ka Yerusalem. 16 Kɔ

sɛsol kɔ acɛpɛ a Yesu alɔma kɔ sɛnder kɛyɛfɛ ka dare da Sesari. Kɔ ɲaɲkɛkɛrɛ su nda fum wɛlɔma nwe pɛnamar sɛyi ndɔrɔn mɔ, pac-we kɔ Manasɔɲ. WɛSipɛr ɛnayi, ɛnayɔnɛ wɛcɛpɛ wɛka Yesu darɛɲ kɛyɛfɛ nte pɛnawon mɔ.

Pol ndena Sak

17 Kɛbɛrɛ kosu Yerusalem, kɔ awɛɲɔ asu aɲa alaɲ ɲasɛlɛnɛ su pɛbotu disrɛ. 18 Dɔckɔsɔk kɔ sɛsol kɔ Pol, kɔ sɛɲkɔ ndena Sak. Kɔ abeki a kɛlɔɲkanɛ ka alaɲ a Yerusalem fɛp ɲambɛpsɛnɛ dɛndo. 19 Kɔ Pol ɛfaynɛ ɲa, k'ɛyɛfɛ kɛlɔmɛr ɲa tin tin tin mes fɛp mɛmɛ Kanu kɛnamar kɔ kɛyɔ aSuyif dacɔ mɔ.

20 Nte ɲalip kɛcɛɲkɛl Pol mɔ, kɔ ɲayɛk-yɛkɛs Kanu. Kɔ ɲaloku Pol: «Mɛmɔmɔn, wɛɲɔ kosu, afum asu wul wɛlarɛm ɲayɔnɛ alaɲ Yesu ɲasumpɛrɛnɛ sɔ sariyɛ waca mɛrɛɲ. 21 Awa aSuyif alɔma ɲacɛm-cɛmɛmɛ kɛnɛ a kɛtɛkɛ kam disrɛ a mɛlɔku aSuyif aɲɛ ɲayi afum acuru dacɔ mɔ a ɲasak sariyɛ sa Musa: Ta ɲakɛɲɔ awut, ta ɲacɛmɛ mɔyɔ mokur ma aSuyif darɛɲ. 22 Cɛkɛ c' andeyɔ-ɛ? Bawo ɲaɲkɔ-ne a mɛnder nɔ. 23 Awa mɔyɔ tɔkɔ sɛndelok' ɛm mɔ. Sɛyɔ nɔ arkun maɲkɛle aɲɛ ɲanasɔɲ Kanu temɛr mɔ. 24 Mɛlɛk ɲa, nɛkɔ kɛlɔ kɔpɔɲ ka Kanu, mɛsɔkɛsɛnɛ kɔ ɲa. Kɔ mɛwosɛ-ɛ, mɛlɛk kɛwure pɛsam pa kɛway kɛɲan ka kɛlɔɲnɛ, nte tɔɲsɔɲɛ ɲafonnɛ sɛbomp mɔ. Ti disrɛ fɛp fɛndɛtam kɛcɛrɛ a mes mɔkɔ asɔɲɛ ɲa kɛlan tetam mɔ fɛp mɔyɔnɛ fɛ kanɲɛ,

a mæna sɔ yati mælelæs teta sariye sa Musa. ²⁵ Nte tɔyɔnɛ ta atɔyɔnɛ Suyif aɲɛ ɲayɔnɛ alan mɔ, sənəɲk fɔ pəntesɛ kəcice ɲa reka kəboce ɲa tɔɲc: A ta ɲasɔm sɛm nyɛ alonɲenɛ molom mɔ, ta ɲadi mecir, ta ɲasɔm sɛm nyɛ antɔfay mera mɔ, ta ɲasumpər dalakɔ.»

²⁶ Dɔckɔsɔk kɔ Pol ɛlek afum aɲɛ, kɔ ɲaɲcɔp kəsɔkəsne, k'embɛrɛ kəlɔ kəpɔɲ ka Kanu disrɛ, k'ɔɲkɔ pəboɲc dɔsɔk ndɛ kəsɔkəsne kəɲan kəndelip mɔ, kɔ dɔsɔk ndɛ andelonɲenɛ nwe o nwe mɔ.

Kasumpər ka Pol nde kəlɔ kəpɔɲ ka Kanu disrɛ

²⁷ Dəkəlɔpəsər da mataka maməkɔ camət-mɛrəɲ, nte aSuyif alɔma aɲɛ ɲayɛfɛ atɔf ɲa Asi ɲanəɲk Pol kəlɔ kəpɔɲ ka Kanu disrɛ mɔ, kɔ ɲampɛnɛ bəkɔc ya afum fəp, kɔ ɲasumpər kɔ. ²⁸ ɲac-kule-kule: «Arkun a Yisrayel, nader nɛmar su! Wəkawɛ ɛntəkse afum fəp kəfo o kəfo tɔkɔ tɔntɔtesɛ afum asu, sariyɛ sosu, kɔ nnɔ kəfo kaɲkɛ mɔ! Ali aKresi embɛrsɛnɛ ɲa nnɔ kəlɔ kəpɔɲ ka Kanu, k'eyik-yikəs kəfo kəsoku kaɲkɛ!» ²⁹ ɲanabokɛnɛ nte bawo tɔcɔkɔ-cɔkɔ ɲananəɲk Pol kɔ Tirofimo wəka Efesi ɲasol dare disrɛ, kɔ ɲaɲcɛm-cɛmɛnɛ a Pol ɛnabɛrsɛnɛ kɔ kəlɔ kəpɔɲ ka Kanu disrɛ.

³⁰ Kɔ dare məl-məl deyi yama-yama, kɔ afum ɲayɛfɛ waca fəp kɔ ɲasumpər Pol, kɔ ɲalinɔs kɔ kəwureɛnɛ abanɲa ɲa kəlɔ kəpɔɲ ka Kanu disrɛ, k'ɔɲcaɲəs cumba katina. ³¹ Nte ɲanayi kəsɛp kədif kɔ mɔ,

k'ɔɲkɔ paloku wəbɛ wəsɔdar wəRom a pəyama-yama peyi Yerusalem fəp. ³² Gbəɲcana babəkɔ kɔ wəbɛ wəsɔdar wəpɔɲ nwe ɛlek asɔdar kɔ abɛ aɲan alɔma kɔ ɲayɛkse kəkɔ di. Nte aSuyif ɲanəɲk asɔdar aɲɛ kɔ abɛ aɲan mɔ, kɔ ɲasak kəsut Pol.

³³ Kɔ wəbɛ wəpɔɲ wəsɔdar nwe ɔɲcɔɲnɛ, k'osumpər Pol, k'osom a pakote kɔ gbekce mɛrəɲ. K'eyif fum nwe ɔyɔnɛ mɔ, kɔ tɔkɔ ɔyɔ mɔ. ³⁴ Kəɲay kaɲkɔ dacɔ, alɔma ɲac-kule nte, akɔ ɲac-kule tɔkɔ. Nte ɛnader pəyi ɔɲ ta ɛɲnɛ tɔlɔm o tɔlɔm teta pəyama-yama papəkɔ mɔ, kɔ wəbɛ oloku a pakekərəɛ Pol dəkədɛrɛ da asɔdar. ³⁵ Nte Pol ɛmbəp dəkusunɲa mɔ, kɔ asɔdar ɲasipnɛ kɔ, bawo ɲananesɛnɛ kɔ pələc pəkɔ afum ɲanafan kəyɔ kɔ mɔ. ³⁶ Kəɲay ka afum kənacəɛmɛ Pol darəɲ, ɲac-kule: «Pamələk kɔ!»

Pol kəyacnɛ kən dɔmoloku

³⁷ Tɛm nte anadekɔ-fan kɔ kəbərsɛnɛ dəkədɛrɛ da asɔdar mɔ, kɔ Pol eyif wəbɛ wəsɔdar cəkresi: «Aɲwos'em kələk' ɛm tes tɔlɔma ba?» Kɔ wəbɛ eyif kɔ: «Məɲcərə kəcɔp cəkresi ba? ³⁸ Bafɔ wəMisira məyɔnɛ, wəkɔ ɛntɛp kəc-sɔɲɛ pəyama-yama kəyi mɔ, məkɛrɛ adifət afum wul maɲkələɛ (4000) ndɛ dətɛgbɛrɛ ba?»

³⁹ Kɔ Pol oloku: «Awɔɲ! Ina, wəSuyif iyɔnɛ, dare da Tarəs atɔf ɲa Silisi aɲkom im, fum wəka dare dɔpɔɲ de! Intol' am, məwosɛ ilok-lokər afum.»

⁴⁰ Kɔ wəbɛ wəsɔdar owosɛ kɔ ti. Kɔ Pol ɛmpɛ k'ɛɲcɛmɛ dəkusun̄ka, k'ɛfɛk afum kəca. Kɔ afum fəp ɲaɲcaɲk, k'olok-lokər ɲa cəArame, kusu ka aSuyif aka di.

22

¹ «Awɛɲc im aɲa, Abek' em aɲa!» Pol oɲc-loku, «Nəcəɲkəl oɲ moloku mmɛ iyɔ mɛyacɛnɛ mɔ.» ² Ntɛ ɲane pəc-cəpər ɲa kusu kəɲan cəArame mɔ, kɔ pənaɲkane kəyɔ yɛɲ.

K'oloku: ³ «WəSuyif iyɔnɛ, pakom im dare da Tarəs, atɔf ɲa Silisi. Mba nnɔ dare dandɛ d'andusum im nnɔna Kamaliyel nwɛ afum fəp ɲaɲcərə mɔ. Nwɛ ɛntəks' em bel-bel sariyɛ sa atem asu mɔ, k'inasumpər sɔ teta Kanu bel-bel kɔ abəkək fəp, pəmɔ tantɛ pəyi nənna sɔ məkɔ mɔ. ⁴ K'inatərəs afum alɔma aɲɛ ɲanacɛmɛ dɔpɔ da Yesu dandɛ darəɲ mɔ haɲ kɔ ɲafi. K'in̄kot aran kɔ arkun, k'imber ɲa dəbili. ⁵ Wəlɔɲnɛ wəpɔɲ kɔ abeki a dɔtɔf fəp ɲayɔnɛ atəɲnɛ aka ti. Inasətər ɲa reka kəkɛnɛ afum em aka Damas, ndɛ iɲc-kɔ kəkɔ-sumpər alaɲ akɔ ɲanayi di mɔ, ikɛɛ ɲa fər ya abɛ kirin̄ ndɛ Yerusalem pakɔ-sut.

Pol əlɔm tɛcɛmɛ tən dɔpɔ dɔtɔt

⁶ Dɔpɔ inayi ic-lətərɛ Damas, daɲ pɛɲ, gbəɲcana babəkɔ, kɔ pəmot pɔpɔɲ pɛyɛfɛ dərəɲc kɔ pɛɲkɛl im pəwan̄kərə. ⁷ K'intɛmpɛnɛ

dəntɔf, k'ine dim ndɛ dɔɲc-lok' im: «Sol, Sol, ta ake tɔ məntərs' em-ɛ?»

⁸ K'iyif: «Wəbɛ, mənna an'ɔfɔ-ɛ?»

K'olok' im: «Ina, Yesu wəka Nasarɛt iyɔnɛ, nwɛ mənna məyi kətərəs mɔ.» ⁹ Afum aɲɛ sənəsɔl mɔ ɲananəɲk pəwan̄kərə papəkɔ bel-bel, mba ɲanane fɛ dim da nwɛ oɲc-lok-lokər im mɔ.

¹⁰ K'iyif kɔ: «Cəke cɔ pəmar iyɔ-ɛ, Wəbɛ?»

Kɔ Wəbɛ olok' im: «Məyɛfɛ, məkɔ dare da Damas, dəndɔ aɲkəlok' əm təkɔ pəmar' əm kəyɔ mɔ fəp. ¹¹ Mba ntɛ pəwan̄kərə pa pəmot papəkɔ pɛnasɔɲ' em kətɔ-nəɲk mɔ, afum akɔ sənəsɔl mɔ ɲasumpər im kəca kɔ ɲaɲkəkər' em haɲ kɔ imberɛ Damas.

¹² Mba fum wəlɔma ɛnayi di pac-we kɔ Ananiyas, pəcɛmɛ tɛfaɲ ta Kanu darəɲ pəmɔ təkɔ sariyɛ səlɔku ti mɔ. Nwɛ aSuyif aɲɛ ɲanandɛ di ɲanacərə kɔ dɔtɔt amɛra mɔ. ¹³ Kɔ Ananiyas ender nnɔ iyi mɔ, k'ɛɲcəm' em kəsək, k'olok' im: «Sol, wɛɲc im, məluksərɛnɛ sɔ kənəɲk.» Gbəɲcana babəkɔ k'inəɲk nkən Ananiyas.

¹⁴ Kɔ Ananiyas olok' im: «Kanu ka atem asu kəsɔɲ əm kəcərə ka tɛfaɲ tən, mənəɲk Wəlompɔ, mənɛ sɔ dim dən, ¹⁵ bawo məndəkɔ-yɔnɛ kɔ sɛdɛ fər ya afum fəp kirin̄ ta ntɛ kɔ ntɛ mənɛ sɔ mɔ. ¹⁶ Ndekəl oɲ ta ake tɔ məyi kəwɔnɛ-ɛ? Məyɛfɛ məyɔ pagbət əm dərɔmum teta Kanu, payak' əm kiciya kam kəwɛ ka Wəbɛ disrɛ.»

Kasom ka Pol decikara

17 Nte ilukus Yerusalem ma, ic-tola nde kelo kapon ka Kanu, ko kanejk kander im kayefe darenc. 18 Ti disre, k'inejk Wabe Yesu, nwe enalok' im: «Makufe mawur Yerusalem, bawo nafedewose kane sede sako masumpar tetem ma.»

19 K'iloku ko: «Wabe, nanjcare a injc-ko dawalo wa dakatola da aSuyif, ic-sut, ic-ber afum dabili anje nanalan tetam ma. 20 Nte analon mecir ma sede sam Etiyen ma, ina wakawe yati inayi di, ko mes manjan mambot im. In' enamejke akako nanadif ko ma yati yamos.»

21 Mba ko Wabe olok' im: «Mako! Pabole po ina indesom am, nde atayone Suyif naji mo.»

Pol ko wabe wasadar waRom

22 Afum nanacanjkal ko han tem nte enaloku toloku tatoko ma, mba ndekal on ko nampene sim nac-loku: «Pamelak ko! Ta pasak fum pamo wakawe payi doru.»

23 Ko nanjkule-kule, ko nanjbal suma sanan ko nalam kabof darenc. 24 Ko wabe wasadar waRom osom asadar on a pabersene ko dakadire danan. K'oloku a pasut Pol nte tonjone paloku-loku, pacare te toko oyo nte tsonje afum kakule-kule teton ma. 25 Nte anakot Pol kaka sut ko ma, ko Pol eyif wabe wasadar wako enayi di ma: «Awos' am kasut wakom waRom nwe antakiti mo ba?»

26 Nte wabe wasadar nwe ene toloku tatoko ma, k'onjo

payif wabe wasadar wapon, pac-loku: «Cake mandeyo-e? Wakom waRom afo.»

27 Ko wabe wapon wasadar waRom ender k'eyif ko: «Malok' im kanje, wakom waRom mayone ba?»

Ko Pol owose: «Ey.»

28 Ko wabe wapon wasadar waRom nwe oloku so: «Ina, pasam pelaram p' isatone kayone ka waRom!»

Ko Pol oloku: «Ina, ankom em ti kakome dam.»

29 Gbanjana baboko, ako panamar nasone Pol kalok-loku ma nambole, ko wabe wasadar enese, kacare a wakom waRom yati asone k'anjot.

Pol nde for ya aboc kiti kirin

30 Dackosok wabe waka asadar nwe pafan kacare tes toko aSuyif akako nambonje Pol ma, k'oloku a pasikali ko, k'oloku so alonje apone ko aboc kiti aSuyif fap kalonkane. Ko wabe enkere Pol k'enjambor ko for yanjan kirin.

23*Pol kayacne kon nde for ya aboc kiti kirin*

1 Pol pagbatne aboc kiti aSuyif anje, k'oloku: «Ko ina, awenjc im anja, amera nosoku pes n' injkatene for ya Kanu kirin han mako.» 2 Ananiyas walonje wapon oloku ako nanayi Pol kasak ma a nifer ko kaca dakanja. 3 Ko Pol oloku ko: «Kanu kandesut' am, mayone pamo damba dete nde anjem alom nifer mo! Mande nno mac-kit' im pamo toko

sariye səloku mə, mba məc-
loku a pasut em, təkə sariye
səmənə mə!»

⁴ Afum akə ḡanayi di mə,
ḡaloku: «Wəlonḡe wəpəḡ ka
Kanu məyi sə kəlməs ba?»

⁵ Kə Pol olukse ḡa: «Awēḡc
im aḡa, iḡcərə fe a nkən
əyənə wəlonḡe wəpəḡ. Itə
aḡcic kitabu disre: «Pəmar fe
məlməs wəkiriḡ wəka afum
am.»*

⁶ Nte tenayənə a alonkane
ḡanayi kəsək kin aSadisi kə
kəḡkə aFarisi mə. Kə Pol eyefe
k'empənə dim dəndo aboc kiti
ḡaḡc-yifət kə mə: «Awēḡc im
aḡa! Ina sə, wəFarisi iyənə,
wan ka aFarisi! K'aḡcəmbər
im kəkiti-ε, kəlanḡ kem a
afi ḡandeyefe defi kəsəḡe
ti!» ⁷ Nte Pol oloku moloku
maməkə mə, kə kəḡbekələne
kəyi aFarisi kə aSadisi daco,
kə kəḡbeyənə kəyi. ⁸ Kə aSadisi
ḡaloku a kəyefe defi kəyi
fe, mələkə meyi fe, yəḡk kə
arkifin yeyi fe. AFarisi kəca
kəḡḡan, ḡanalanḡ a maməkə fəp
meyi doru.

⁹ Kə sim səmpə hanḡ, kə
atəkse sariye kəca ka aFarisi
ḡayefe kə ḡambupərə pəpəḡ,
ḡac-loku: «Sənəḡk fe nte o nte
telec nnə fum wəkawə eyi mə!
Aḡcərə fe: Tələma ḡəḡk, kə
pəyənə fe ti-ε, mələkə molok-
lokər kə.» ¹⁰ Nte kəḡbekələne
kəḡc-cəḡḡe oḡ kəcəḡḡe dəm
kiriḡ mə, kə wəbe wəsədar
wəpəḡ enese a ta ḡawatəri-
watəri Pol, k'oloku asədar a
ḡator ḡakə ḡalək Pol ḡalukse kə
nde asədar ḡandire mə.

¹¹ Dəckəsək pibi kə Wəbe
Yesu ender Pol kənəḡk disre,
k'oloku: «Məbaḡse! Təkə
mənayən' em sede fər ya aboc
kiti nde Yerusalem mə, mənə
məkə sə məyən' em si Rom.»

Kəsək kədifka Pol

¹² Nte dec dəsək mə,
k'aSuyif aləma ḡasek kədif
Pol, kə ḡantəḡḡe kəsəḡḡe
temer kətə-di yeri, kətə-mun
hanḡ ḡac-lip ti. ¹³ Afum aḡe
ḡanasek kədif Pol kanḡkə mə,
ḡaḡc-kə hanḡ ḡacəpər afum
wəco maḡkələ. ¹⁴ Kə ḡaḡkə
ḡabəp alonḡe apəḡ kə abeki a
dətəf kəkə-loku ḡa: «Səsəḡḡe
temer kətə-di peri ta səntalip
kədif Pol-ε. ¹⁵ Nəna oḡ ndəkəl
kəbəp ka aboc kiti aSuyif,
nəkə nətola wəbe wəsədar
pəkere nu Pol pəmə nte nəḡfanḡ
kəməmən tetən bel-bel mə.
Səna səḡcəmə səc-kar kədif
kən ta entabəp un-ε.»

¹⁶ Nte wan ka wəkire ka
Pol ene pac-loku toloku ta
kəcərə kə towul pədife pən mə,
k'əḡkə nde asədar ḡandire mə,
k'emberə k'oloku ti Pol.

¹⁷ Kə Pol ewe wəsədar
wəpəḡ wələma k'oloku kə:
«Məsələ wətemp nwe məkenə
kə wəbe wəsədar wəRom,
bawo efanḡ kəsəḡe kə kəcərə
toloku tələma.» ¹⁸ Kə wəsədar
wəkəkə ələk kə, kə ḡaḡkə
ndena wəbe wəsədar wəRom.

K'oloku kə: «Kelmani Pol
ew' em k'olok' im a iker' am
wətemp wəkawə, a efanḡ kəsəḡ'
am kəcərə toloku tələm.»

¹⁹ Kə wəbe wəsədar wəRom
osumpər kə kəca kə ḡawurnə
kəsək. K'eyif kə: «Ake toloku

* 23:5 «Pəmar fe məlməs wəkiriḡ wəka afum am.» Ex. 22:27

to mæyo nte mæfan kəlok' im mə-ε?»

²⁰ Kə wətemp nwe oloku: «ASuyif aləma nantəne a nower əmalna Pol mətorəne nja kə ndena aboc kiti aSuyif, pəmə nte njanfan kəyifət kə njaməmən tetən bel-bel mə. ²¹ Mba məsep ta nətəm əm dəmoloku de! Bawo afum wəco mənəkəle kə tələm nja daco nja kəcəpe Pol towul pədife pən. Nəsəne temer kətə-di yeri, kətə-mun ta nantanim kə-ε. Təm tantə njalip kəlompəsne. Kəwose kam gbəcərəm kə nja kəkar.»

²² Kə wəbe wəsədar wəRom emənəkəs wətemp nwe a ta pələmər sə nwe o nwe toloku tatəkə oloku kə mə, k'əsak kə, k'ənkə.

Pol nde fər ya wəbe Felikəs kirin

²³ Kə wəbe wəsədar wəRom ewe asədar ən apən mərən, k'oloku nja: «Nələk asədar masar mərən (200), ayeksəne fəles wəco camət-mərən, kə atəmpər mbəncəran masar mərən (200), njalompəsne kəkə ka Sesari pibi-ana. ²⁴ Nəlompəs sə fəles, nte tənşəne pakene wəbe Felikəs Pol pəyi wəyən mə.»

²⁵ Kə wəbe wəsədar wəRom ençice Filikəs areka nne nənəloku nte mə:

²⁶ «Ina, Kolodu Lisijas, injic' am areka nne mənə wəbe kem Felikəs, ic-yif əm.

²⁷ Wərkun wəkawə, aSuyif aləma nələk kə nac-kə kənim. Mba alok' im a wəkom wəRom əfə, it' əsən em kəder kə asədar em kəbanər nja

kə. ²⁸ Nte ifan kəcəpe tes nte ambonçə kə mə, k'intorəne kə nde aboc kiti anjan nja mə. ²⁹ K'inənək, k'ambonçə kə tes-ε, kəgbəkələne kə nke kənəkotərəne sariye sənjan mə, mba ali tes eləsər fə nte pəmar padife kə, kə pəyənə fə ti-ε, paber kə dəbili mə. ³⁰ Nte alok' im kəsek kədif ka wərkun wəkawə on mə, itə inken' am kə katina. K'ilokəne ambonçə ən tes, nəkə nəkəne tetən nne mənə məyi mə. Dənda əfə lənjan.»

³¹ K'asədar nja pəmə tatəkə wəbe kənan enasom nja mə. Kə nələk Pol kə njankekəre kə pibi disre han Antipatiri. ³² Dəckəsək kə asədar aləma njaluksərne nde nandire mə, kə njasak ayeksəne fəles nkekəre kə. ³³ Nte nambere Sesari mə, kə nəsən areka njanəkə Felikəs wəbe ka dətəf, kə namentər kə Pol. ³⁴ Nte wəbe ka dətəf elip kəkəran areka nne mə, k'eyif Pol wəka atəf nre n'əyən-ε. Nte ene a wəka Silisi əyənə mə, ³⁵ kə wəbe Felikəs oloku: «Indecənəkəl əm kə abonçə am tes nandeder-ε.» K'osom a pacənər Pol nde bili bəkə bənayi nde abənka nja wəbe Herodu mə.

24

Ambonçə Pol mes

¹ Nte mata kəcəmət mənçepər mə, kə wələnne wəpən Ananijas ontor kə abeki a dətəf aləma kə wəgbəkələne wəkin pac-we kə Tertulu. Kə njanəkə nəkəne nne wəbe wəka dətəf eyi mə

teta Pol. ² Kə wəbe ka dətəf osom k'awe Pol, kə Tertulu oŋcop moloku mən nte: «Wəbe, mən' əsəŋe nte səyine bəkəc yoforu mə. Kəkətene dəbe kam kətət, kə kəsəkpər ka mes mələma teta atəf ɲosu ɲaŋe, bawo mənayay ɲi nte tender mə. ³ Wəbe Felikəs wələləs kosu, səŋsətə pətət papəkə tēm fəp kə mofə fəp. Səŋyek-yekəs' am ti. ⁴ Mba nte intəfan kələkər əm tēm telarəm mə, it' intolan' am kəcəŋkəl su abəkəc ɲətət disre tēm tepic.

⁵ Səŋkəkce a fum wəkawe wəberəs afum dacə əyone, nkən ɲsəŋe aSuyif fəp kəgbəkələne doru mofə fəp. Wəkiriŋ wəka kəgba ka afum a Nasaret əyone. ⁶⁻⁷ Ənafan yati kəyik-yikəs kələ kəpəŋ ka Kanu, itə sənəsumpəre kə. ⁸ Məna Wəbe məntam kəyifət kə, məten kəcəre kə pəyone fə a təkə səmbəŋce kə mə kançe kə-ε.»

⁹ Kə Asuyif aŋe ɲanayi di mə, ɲambaŋe Tertulu, kəc-loku: «Itə teyi yati!»

Pol fər ya Felikəs kiriŋ

¹⁰ Nte wəbe ka dətəf efek Pol kəca a pələk-loku mə, kə Pol oloku nte: «Wəbe, iŋcəre a meren mələrəm mə məyi atəf ɲaŋe məc-kiti. Kəlan kanəkə disre k'indeloken' am kəyac kem. ¹¹ Təntəcəpər fə mata wəco kə merəŋ nte impə dare da Yerusalem kəkə-kor-koru Kanu, məntam ti kəyifət. ¹² Ambəp f'em kələ kəpəŋ ka Kanu, ambəp f'em dəkələ ka dəkətola Kanu da aSuyif, ambəp f'em dare

disre səc-gbəkələne kə fum, kə pəyone fə ti-ε, ic-gbiŋər afum kəyefərəne. ¹³ Nafətam sə kəc-mentər əm kançe ka tes təkə ɲambəŋc em mə. ¹⁴ Kançe intam kəwose nno fər yam kiriŋ a Kanu ka atem em k'iŋkor-koru, k'iŋcəme dəpə da Wəbe darəŋ nde ɲa ɲaŋcəm-cəmnə a yem yə mə. Mba ina ilan nte o nte aŋcic dəkitabu Tawureta Musa kə Sayibe-e mə. ¹⁵ Iŋgbəkər teta Kanu tələma amera, nte ɲa abəŋc' em mes ɲa sə ɲaŋgbəkər mera mə: It' əyone a Kanu kəndeyekti afi, alompu kə atəlomp. ¹⁶ It' əsəŋe nte ina sə iŋsep tēm fəp kəkətene amera ɲətət fər ya Kanu kə afum kiriŋ.

¹⁷ Nte meren mələrəm məncəpər mə, k'inder nno Yerusalem kədəmar afum em, k'ilonjəne sə domun. ¹⁸ Kə ɲaŋkə ɲabəp im ic-səkəsne kələ kəpəŋ ka Kanu disre, bafə afum ɲaləŋkanə di, bafə pac-gbəkələne. ¹⁹ Məne aSuyif a atəf ɲa Asi aləma akə ɲanayi di mə, ɲa ɲə pəmar kəder nno məyi mə ɲac-bəŋc' em mes, kə pəyone fə a ɲantəmpər em mi-ε. ²⁰ Kə pəyone fə ti-ε, afum akaŋe ɲaloku tes təc nte aboc kiti a kələ kəpəŋ ka Kanu ɲananəŋk im nte ɲanakit' im mə. ²¹ Məne pəyone toloku təkə inalokə dim dəpəŋ, icəme ɲa dacə mə de: «Teta kədəyefə defi nkə ilan mə, k'aŋcəmbər' im məkə kiti nno fər yam kiriŋ-ε!»

²² Tənabəp paloku Felikəs bel-bel mes ma dəpə da Wəbe Yesu, k'olukəse kiti

dɔsɔk dɔlɔma, pɛc-loku: «Kɔ wɔbɛ wɔsɔdar wɔRom Lisiyas endeder-ε, indemɔmɔn tes tonu.»²³ Kɔ wɔbɛ ka dɔtɔf oloku wɔsɔdar a pɛcaɲɛr kɔ, mba ta pɛkot kɔ, ta pɛmɔnɛ sɔ afum ɔn kɛmar kɔ mes mɔlɔma.

Pol fɔr ya Felikɛs kɔ Durusil kirin

²⁴ Ntɛ mataka mɔlɔma mɛɲɛpɛr mɔ, Felikɛs ɲasol kɔ wɛran kɔn, Durusil, wɔSuyif ɛnayi, kɔ ɲander, kɔ ɲasom pakɔ-we Pol. Kɔ ɲaɲɛɲkɛl kɔ kɔloku ka kɛlan kɔn Yesu Krist.²⁵ Mba ntɛ Pol ɛnatɛfɛrnɛnɛ moloku mɔn teta pɔlɔmpu, teta kɛsumpɛrnɛ, kɔ kiti nkɛ kɛndeder mɔ, kɔ kɛnɛsɛ kɛyi Felikɛs. K'oloku Pol: «Pɛntɛɲnɛ mɔkɔ tantɛ. Mɔkɔ kɛrɛsna. K'indesɔtɔ tɛm-ε, indesɔ w' am.»²⁶ Felikɛs ɛnafɔtɔma a Pol ɔɲkɔsɔɲ kɔ pɛsam. It' ɔɲc-somɛsɛ tɛm fɛp, pakɔ-wɛnɛ kɔ Pol ɲaloku-loku.

²⁷ Kɔ ɲayi ti disrɛ haɲ kɔ meren mɛrɛɲ mɛɲɛpɛr, k'asɛkpɛr Felikɛs dɛbɛ, k'andɛs Pɔrsiyus Fɛstus. Mba ntɛ Felikɛs ɛnafɛɲ kɛbɔtɛs abɛ aSuyif mera mɔ, k'ɛsak Pol dɛbili.

25

Awe Pol fɔr ya wɔbɛ wɔka tɔfya Rom fɛp kirin

¹ Kɛdɛs ka Fɛstus dɔcɔm da dɛbɛ tataka ta maas, k'ɛyɛfɛ dare da Sesari kɛkɔ ka Yerusalem.² Aloɲnɛ apɔɲ kɔ afum aled a dɔtɔf aSuyif ɲaɲkɔ ɲabokɛnɛ nnɔ eyi mɔ, teta Pol.³ Kɔ ɲaɲgbɛc ɲac-tola Fɛstus kɛmar kɛɲan pakɛrɛ Pol

Yerusalem, mba kɔ ɲalompɛs towul mɛrɛ ɲantam kɛdifɛ Pol dɔpɔ mɔ.⁴ Kɔ Fɛstus oloku ɲa a aɲcaɲɛr Pol dare da Sesari, a nkɔn yati pɛmar pɛkɔ di mata mamɔkɔ.⁵ K'ɛndɛɲɛr, «Afum acɛrɛ kɛlok-loku aɲɛ ɲayi nu dacɔ mɔ, ɲasol kɔ ina, sɛkɔ. Kɔ fum wɔkawɛ ɛnalɛsɛr tes-ε, ɲakɔ ɲalɔm kɛbokɛnɛ kɛɲan dɛndo.»

⁶ Fɛstus ɛnɛɛpɛrɛnɛ fɛ mata camɛt-maas, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ε mata wɔcɔ Yerusalem, k'olukus dare da Sesari. Dɔckɔsɔk k'ɛndɛ dɛɲkiti, k'osom a pakɛrɛ Pol.⁷ Ntɛ Pol ender mɔ, kɔ aSuyif aɲɛ ɲanator Yerusalem mɔ ɲaɲkɛl kɔ, kɔ ɲamboɲɛ kɔ mes mɔpɔɲ mɛlarɛm, mɛmɛ ɲanato-tam kɛsɔkɛs mɔ.

⁸ Pol ɔɲc-loku kɛyacnɛ kɔn: «Ali tes ilɛsɛr fɛ! Inɲiya fɛ sariyɛ sa aSuyif, inɲiya fɛ kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu, inɲiya fɛ.»

⁹ Fɛstus, nwe ɛnafɛɲ kɛbɔtɛs aSuyif mera mɔ, eyif Pol: «Mɛfɛɲ kɛpɛ Yerusalem pakɔ-kit' ɛm di fɔr yem kirin ba?»

¹⁰ Kɔ Pol oloku: «Fɔr ya dɛɲkiti da Sesar y' inɲɛmɛ kirin tantɛ, difɔ pɛmar pakit' im. Ali tes ilɛsɛrɛ fɛ aSuyif, pɛmɔ tatɔkɔ mɛna yati mɛɲɛrɛ ti mɔ.¹¹ Kɔ pɛyɔnɛ fɔ inɲiya, kɔ pɛyɔnɛ fɔ iyɔ ntɛ o ntɛ pɛmar padif'em mɔ-ε, ifɔtola a paɲaɲnɛn' em. Mba kɔ pɛyɔnɛ fɔ mes mame ambɔɲɛ' em mɔyɔnɛ fɛ kanɲɛ-ε, pɛmar fɛ nwe o nwe pɛsɔɲ im ɲa. Intola ti wɔbɛ wɔka tɔf ya Rom fɛp pakit' im.»

¹² Awa Fɛstus, ntɛ ɲalip kɛmɔmɔn mes mɛmɛ kɔ amar

on ma, k'oloku: «Nte maloku a Sesar mafan a pakit' am ma, kakə kə mander Rom pakə-kit' am.»

Pol for ya Akripa kə Bernis kirin

¹³ Nte mataka malom manjɛpər ma, kə wəbɛ Akripa kə wəkire kən Bernis ɲander dare da Sesari, kədeyif Fəstus. ¹⁴ Nte ɲawak di kəwon ma, kə Fəstus əlmər wəbɛ nwe teta Pol, pəc-liku: «Felikəs enasak fum wələma dəbili. ¹⁵ Nte inakə Yerusalem ma, alonɲɛ apɔɲ kə abeki a dətəf aSuyif ɲanabokɛnɛ tetən, ɲac-tola kədif kən.

¹⁶ K'iloku ɲa a aRom ɲafəsɔɲ fum kədif ta wəkayi ɲantatefərənɛ kə abonjɛ on mes-ɛ, pəyacnɛ moloku məkə ambonjɛ kə ma. ¹⁷ It' əsɔɲɛ nte ɲatəwon kəderɛnɛ nno ma. Dəckəsək, k'indɛ dənkiti, k'isom a pakere fum wəkakə. ¹⁸ Nte abonjɛ on mes ɲander ma, ali tes ɲambonjɛ fɛ kə nte inafətɔnɛ kə ma. ¹⁹ ɲanɲbəkəlɛnɛ kəgbəkəlɛnɛ dəm teta dinɛ danjan, kə teta Yesu wələma, nwe efi ma, mba kə Pol nkən oloku a eyi wəyer. ²⁰ Kə ina, nte intəcərə nte indeloku teta mes ma dinɛ danjan ma, k'iyif Pol, kə pəyɔnɛ onwosɛ kəkə Yerusalem pakə-kiti kə dəndo-ɛ. ²¹ Mba Pol ontola nte efan ma: A wəbɛ kosu wələl pakiti kə, it' əsɔɲɛ nte iloku a pacanər kə han ic-tam kəkenɛ kə Sesar wəbɛ wəka tɔf ya Rom fəp.»

²² Kə Akripa oloku Fəstus: «Ina sɔ, ifan kəcənɲəl fum wəkawɛ.» Kə Fəstus oloku: «Alna mənɲənɲəl kə.»

²³ Dəckəsək Akripa kə wəkire kən Bernis ɲanderɛnɛ asos ɲayesnɛ, kə ɲambɛrɛ nde dukulo dəkə ankiti ma, kə abɛ apɔɲ asɔdar aRom, kə afum alel a dare. Kə Fəstus osom k'anɲkɛrɛ Pol. ²⁴ Awa kə Fəstus oloku: «Wəbɛ Akripa, kə nənə fəp fonu anɲ nəyi su dacɔ ma, nənənɲk fum wəkawɛ, tetən tɔ aSuyif alarəm akanɲɛ ɲambokɛnɛ nno iyi ma. Kəyefɛ Yerusalem han nno, ɲac-kule-kule a pəmar fɛ pəyi doru. ²⁵ Kə ina, inənɲk fɛ nte o nte pəmar a padifɛ kə ma. Mba nte nkən wəsərka ontola a wəbɛ kosu wələl pakiti kə ma, it' injɛm-ɛmɲnɛ kədəkenɛ kə Pol wəkawɛ. ²⁶ Nte intəyɔ nte o nte tosoku tecicɛ wəbɛ kosu wələl teta fum wəkawɛ ma, it' injɛrɛnɛ kə for yonu kirin, pənənɲkanɛ mənə wəbɛ Akripa, nəyifət kə nte tənɲɔnɛ isətɔ təkə indecic ma. ²⁷ Bawo, pəwuren' em kəyi samnɛ, kəsɔɲ kelmani pac-kekərə Rom ta məsəkəs kəcic mes məkə ambonjɛ kə ma-ɛ.»

26

Pol kəyacnɛ kən nno Akripa eyi ma

¹ Kə Akripa oloku Pol: «Awos' am kəloku-liku tetam.»

Kə Pol ondot kəca kələk moloku kəyacnɛ. ² «Pəmbət im, Wəbɛ Akripa, kənənɲkɛnɛ məkə ideyacnɛ nno məyi ma mes mɲmɛ aSuyif əlma ɲambonjɛ em ma. ³ Mənɲərə bel-bel mes mokur anja ma aSuyif kə kəgbəkəlɛnɛ ka mi. ɲetsɛn' am məcənɲəl im bel-bel.

4 ASuyif fəp ɲaɲcərə nte tenayəne teyi tem kəyefe dowut dem mə, dəkəcop nte inayi afum em daco Yerusalem mə. 5 ɲaɲcər' em kəyefe nte pənawon mə, ɲantam sə kəboɲc ti, bawo fər yaɲan yati ɲanatəɲne mes kə məyɔ ma doru dem fəp, a cəFarisi c' inayi, kəgba ka afum akə ɲanananɲkane kəyənɲ mes dinə dosu mə. 6 Məkə ayi kək'it' im, bawo inɲbekər amera temer nte Kanu kənasəɲ atem asu mə. 7 Cusunɲa cosu nce wəco kə mərəɲ cəɲsali tem fəp, daɲ kə pibi, ɲayɔ amera kəsətə ka kələkə temer kaɲkə. Wəbɛ, teta kəgbekər amera kaɲkə kə aSuyif ɲamboɲc em mes. 8 Teta ake tə nəntəfanɛ kəlan a Kanu kəntam kəyeki fum defi disrɛ-ɛ?

9 Ina wəkawɛ yati, inacem-cemne kəsıməs kə tewe ta Yesu wəNasarət səpə fəp. 10 It' enayɔ Yerusalem, ina wəkawɛ yati inaber afum acempi alarəm dəbili kətam disrɛ nke abe a aloɲne ɲanasəɲ im mə. Nte ɲaɲc-liku kədif kəɲan mə, ina sə inɲc-wose ti. 11 Inɲc-kə dəwəlɔ wa dəkətola Kanu da aSuyif fəp, ic-tərəs alan, inɲc-gbəc ɲa kələməs tewe ta Yesu. Pəc-təl' em nnə ɲayi mə, inɲc-beləs ɲa haɲ sədare səcuru.»

Pol olom kəkafələ kən amera

12 «It' enasəɲe dəsək nde indekə dare da Damas mə, kətam kə kəsom ka abe a aloɲne apəɲ. 13 Daɲ dec-faɲ kəbəp, Wəbɛ Akripa, k'inəɲk dəndə dəpə pəwanɲkərə mpe pənakəl im kə afum akə

sənasol mə. Pəmot mpe pənayefe dəkəm mə, poc-mot pɛtas dec. 14 Kə sənəmpene fəp fosu dəntəf, k'ine dim doc-lok' im cəArame: «Sol, Sol, ta ake tə məntərəs em-ɛ? Pəɲcuc' am kəbər tɛfaɲ ta wəbɛ kam.»

15 K'iyif: «Wəbɛ, an' əfo-ɛ?»

K'oluks' em: «In' əfo Yesu, nwe mənə məyi kətərəs mə. 16 Mba məyefe məcəme wɛcək wam kəroɲ. Məcəre tes nte təsəɲ' em kəwurər əm mə: Iyek-yek əm kəyənɛ ka wəbəc kem, məyənɛ sə wətəɲne mes məkə mənəɲk nnə iyi mə kə məkə indesə-wurər əm mə. 17 Indebaɲ əm afum am akaɲe dəwaca kə atəyənɛ Suyif nda aɲe indesom əm mə, 18 kəkə-mepi ɲa fər. Nte təɲsəɲe ɲawur dəkəbump ɲatɛfərne pəwanɲkərə, ɲawur kətam ka Sentani ɲayi kətam ka Kanu disrɛ mə. Kə ɲalan im-ɛ, ɲandesətə kəɲaɲne ka kiciya kəɲan, ɲasətə dəkəcəme afum daco aɲe ɲayənɛ aka Kanu mə.»»

Pol oloku yebacyən

19 «Ti disrɛ, Wəbɛ Akripa, iyenɲkər fɛ kənəɲk nke kəɲyefe darenɲ mə domp. 20 Mba inacam kərəsna afum aka Damas kə aka Yerusalem, kəbəp ka afum aka atəf ɲa Yude fəp haɲ atəyənɛ Suyif. Iloku ɲa kəsəkpər bəkəc ɲakafələ nnə Kanu kəyi mə, ɲayɔ məyɔ mətət mme mənmentər kəsəkpər kəɲan bəkəc mə. 21 Tante tenasəɲe kə aSuyif ɲasumpər im nde kələ kəpəɲ ka Kanu disrɛ, ɲac-faɲ kənım im. 22 Mba kəbum ka Kanu kəsəɲ' em

kəyi doru han məkə, injəne kə wətənnə mes mme nnə awut kə abeki ηayi mə. Ifəloku nte o nte sayibe-e kə Musa ηanato-loku mə, ²³ kəcərə a Krist endekekərə pəcucane, k'əyənə wəyefe wəcəkə-cəkə defi-ε, nkən endecam teta pəwanjəra nnə aSuyif kə atəyənə Suyif ηayi mə.»

Pol kəfan kən kəsəne Akripa kəlan

²⁴ Nte Pol oηc-loku moloku mən meyacnəne mə, kə Fəstus oηkulərne: «Pol cəpə mətamne fe? Kətəkəs kam kəlarəm kəsəη' am kətə-tamne.»

²⁵ Kə Pol oloku: «Daka o daka dəyə f'em. In-tamne keη, Wəbe kem wəlel, Fəstus! Moloku ma kanje kə molompəne m' iyi kəloku.

²⁶ Wəbe eηcərə maməkə fəp, it' inloke mi kəlan disre fər yən kirin. Inçərə a mənçərə mes maməkə fəp, bawo mənacepər fər ya afum kirin.

²⁷ Məlan sayibe-e ba, Wəbe Akripa? Inçərə bel-bel a məlan ηa!»

²⁸ Kə Akripa oloku Pol: «Kə məsep kəberəne pəpic-ε, mənşəη' em kəyənə wəlan Krist.»

²⁹ Kə Pol oloku: «Təyənə fə ndəkəl kə pəyənə fe ti-ε, tekirin, intola kə Kanu kəwose-ε, kəyefe mənə han akə ηayi kəcənkəl im məkə mə, nəyi pəmə ina, mba ta gbekce yayə yeyi ti de.»

³⁰ Awa wəbe ka atəf, wəbe ka sədare səlarəm, Bernis, kəbər ka afum akə ηanandə kə ηa mə fəp ηayefe. ³¹ Nte ηanç-wur mə ηac-lokene: «Fum

wəkawε əyə fe nte o nte pəmar padife kə, kə pəyənə fe ti-ε paber kə dəbili mə.»

³² Kə Akripa nkən oloku Fəstus: «K'antam kəsak fum wəkawε pətə-yənə fə ewe wəbe wəka Rom-ε.»

27

Aηkekərə Pol Rom

¹ Nte antəηne oη a səbəkə debil kəkə ka atəf ηa Itali mə, k'asəη Pol kə afum aləma akə ηanayi dəbili mə wəsədar wəpəη wələma nwe aηc-we Yuliyus mə. Wəbum ka wəbe wəka Rom eηayənə, k'asom kə kəkəkəs ηa. ² Kə səmbəkə dəbil kəyefe ka dare da Adaramit kəkə ka cəgbep ca Asi kə səηkə səpə. Aristarko wəMasedon wəka dare da Tesaloni eηayi su daco.

³ Dəckəsək kə səmbərə Sidəη. Yuliyus nwe əηc-yə Pol mes mətət mə, owose kə kəkə ndena anapa ən kəkə-tenər ηa kəmar kələma. ⁴ Nte səyefe dəndo mə, kə səsumpər kəca ka Sipər bawo səηc-gbofne afef. ⁵ Nte səηcali kəba nke mənç monşut təf ya Silisi kə Paηfili mə, kə səηkə sətor dare da Mira, atəf ηa Lisi.

⁶ Dəndo kə wəbe wəsədar əsətə dəndo abil nηe ηanakə-yefe dare da Aleksandər kəkə ka Itali mə, k'embək su ηi disre. ⁷ Mataka məlarəm disre səc-kət meten dəkəba. Pəcuca disre pə sənadəbər Sinidi, mba nte afef ηənato-wose su kəkə pəbələ mə, kə səsumpər agbep ηa atəf ηa Kret, kə səηcepər Salmən.

⁸ Kə səηgbofne dobo dadəkə

pæcua disre, kə səŋkə səbəp kəfo kanke aŋwe «Cətənta Cətət,» ta pəmbələne di kə dare da Laseya.

⁹ Nte tēm telarəm teŋc-cepər, akə kəkətene abil kanç-yə kəyə dəm wey-wey mə, kə mata ma kəsuy mençepər-ε. Kə Pol ençbinər ɲa: ¹⁰ «Anapa, inəŋk fə kəkət kosu kanke kəyə wey-wey. Abil kə yecaməs yəkə yeyi ɲi disre mə yendelece, səna aŋe səyi ɲi disre mə yati sətəɾə.» ¹¹ Mba wəbe wəsədar pəlan wəgbek abil kə wəka ɲi, ta ewe moloku ma Pol daka-ε. ¹² Nte tendenərne ti mə, kətənta kənatese fe kəcəpərne derəŋ. Kə ayi a abil ɲaŋkə disre alarəm ɲaloku kəyefe ka di ɲabelər Fenik, kətənta ka Kret nke kəŋkəŋkəne afef ɲederəŋ mə.

Afef ɲəpəŋ ɲosut dəkəba

¹³ Kə afef ɲepic ɲeyefe kəwur kəca-kətət, kə ɲaŋcem-cemne a ɲantam kəyə tefan tanan. Kə ɲayekti abela ɲaŋan kə ɲasolne dobo da Kret, ɲagbepene di. ¹⁴ Pəwon fe kə afef ɲəpəŋ ɲəkə aŋc-we «Erakiləŋ» mə ɲowur kəyefe ka məɾə ma dare. ¹⁵ Kə afef ɲaŋkə ɲeyefe kəcərɲene abil ta antam sə kəcəme afef ɲaŋkə kirin-ε, kə səsakne kə ɲeŋkekəre su nde ɲenafan mə. ¹⁶ Səyi kəcəpər mokuru mēfet mələma tantəf, mme aŋc-we Koda mə, kə səntam pæcua disre kəcəmbərəs abil. ¹⁷ Nte səliŋərne ɲi mə, kə aŋe ɲayi kəbəc abil disre mə ɲaŋkote ɲi bənda yəkə yənayəne yeməŋkərne mə, ɲac-nese kəkə-ləŋe agbep ɲa

atəf ɲa Siriti, bawo kerefe ka asəŋc kəyi di. Kə ɲaŋgbal aŋka, mba afef ɲosole ɲa. ¹⁸ Nte afef ɲenanəŋkanə kəyikəc su mə, dəcəkəsək kə ɲaŋgbaləs yecaməs yələma dəkəba. ¹⁹ Tataka ta maas, kə abəc a debil ɲasumpər gbalanɲi ba abil dəwaca wəŋan kə ɲaŋgbal yi dəkəba. ²⁰ Mataka mēlarəm disre dec kə cəs yəŋc-wur fe, afef ɲec-bək oŋ kəbək dəm, teləpəs kə səwure mera kəyi sə doru.

²¹ ɲanadi fe yeri kəyefe nte pənawon mə. Itə kə Pol eyefe k'əŋcəme ɲa daco, k'oloku: «Anapa, pəc-yəne fə nəcəŋkəl im ta nəyefe Kret nəyekti abela-ε, nədenabumne pəcu y pampə pəsətə su, kə ca nyə yəsələr su mə. ²² Mba ndekəl oŋ, intola a aŋcəpəs nu bəkəc, bawo ali fum əfəfi nu daco, mēne abil ɲendelece. ²³ Itə nno pibi meleke mələma ma Kanu nke iyəne wəkən kə nke iŋkor-koru mə, mowurərn' em. ²⁴ Kə molok' im: «Ta mənese, Pol! Mēne məcəme fər ya wəbe ka təf ya Rom fəp kirin, tetam tə Kanu kəsake akaŋe nəyi abil ɲaŋe disre mə fəp kəyi doru.» ²⁵ Nəcəpəsne bəkəc arkun, bawo ilan təkə Kanu kələkun' em mə tendeyi. ²⁶ Mba mēne pəkə-ləŋe mokuru mələma.»

²⁷ Pibi pa wəco kə mankələ p' anakə pafecərne su kəba ka Adiriya. Pibi daco kə akətene abil ɲaŋcəre a alətərne antəf ɲowosu. ²⁸ Kə ɲantore paka pelel pakotər pi kəbənda, kə ɲanəŋk fə putukum pəmbəp mətər wəco maas kə camət-tin.

Ko njancɔnne kirinj ko njawak so, ko njanɔnk fo pɛtukum pɛmbɛp mɛtɛr wɛco mɛrɛnj ko camɛt-mɛrɛnj. ²⁹ Nte njanesene abil kɛcɔnjɛne masar mɔ, ito njanagbale anka manjkɛle tadarɛnj, ko njandɛ njac-kar pɛwanjkɛra, mba pɛc-won ja. ³⁰ Mba nte abɛc a debil njanafɛnj kɛyɛksɛr abil mɔ, ko njantore agbanjkɛ, njac-loku a njako njagbal anka tekirin ta abil. ³¹ Ko Pol oloku wɛbɛ wɛsɔdar ko asɔdar, «Ko afum akanjɛ njantɔyi debil-ɛ, nɛfɔtam kɛyi doru.» ³² Ko asɔdar njancɔpu bɛnda ya agbanjkɛ, ko njasak ni ko njɛntɛmpɛnɛ.

³³ Njai kɛkar dec kɛsɔk, ko Pol ewenɛ fɛp fosu kɛkɔ-di yeri, k'oloku: «Mɔkɔ tataka ta wɛco ko manjkɛle nte nɔyi kɛkar, ta nɛndi yeri mɔ. ³⁴ Intola nu oɲ kɛdi yeri, bawo pɛmar nɛdi yi nte tɔɲsɔnjɛ nɔyacnɛ mɔ. Ali wɛkin nu dacɔ, kɛfon kɔn da dɛromp kɛfo-sɔlɛr kɔ!» ³⁵ Nte Pol elip kɛloku tatɔko mɔ, k'ɛlek kɛcom k'eyek-yekɛs Kanu fɛr ya afum fɛp kirinj, k'entepi ki, k'eyɛfɛ ki kɛsɔm. ³⁶ Ko fɛp fɛɲcɛp bɛkɛc ko njayɛfɛ kɛsɔm cɛcom. ³⁷ Sɛnaji afum masar mɛrɛnj wɛco camɛt-mɛrɛnj ko camɛt-tin (276) akɔ njanayi abil njanɔkɔ disrɛ mɔ. ³⁸ Nte fɛp fɛnɛmbɛrɛ mɔ, ko njanjbal malɔ mɛlɛpɛs dɛkɛba nte tɔɲsɔnjɛ abil njɛberɛnɛ kɛfoy mɔ.

Kɛlonjɛ ka abil

³⁹ Nte dec dɛsɔk mɔ, abɛc a debil njananɛpɛl fɛ antɔf, mba

njananɔnk kɛrɛrɛ, ko njancɛm-cɛmne kɛcɔnjɛs abil han njabɛp ki. ⁴⁰ Ko njasikɛli anka ko yontor dɛkɛba, ko njasikɛlɛnɛ so bɛnda ya yas nyɛ anj-gbɛkɛ abil mɔ. Ko njayɛkti abɛla abil dɛkɛro, ko afɛf njɛlek ja, ko njɔncɔnjɛs abil kɛca ka dɛkɛrɛrɛ. ⁴¹ Mba ko njanɔko njapɛt kɛrɛrɛ acir mɛrɛnj dacɔ, ko kɛro ka abil kɛmɛtne dɛsɔnjɛ, njɛntam fɛ so kɛcɔnjɛ kirinj. Ko yam yɔpɔnj yɛnder yosut abil njanjan ko njɛlɛsɛr ni tadarɛnj.

⁴² Ko asɔdar njancɛm-cɛmne kɛdif ka kɛlmani-ɛ, ta wɛlɔma pɛnjɛrɛnj pɛyɛksɛr ja. ⁴³ Mba wɛbɛ wɛsɔdar nwe ɛnacɛm-cɛmne kɛmar Pol ta efi dɛkɛba mɔ, ɛyamɛsɛr asɔdar kɛyɔ ka tɛfɛnj tanjan, k'oloku akɔ njanacɛrɛ kɛnjɛrɛnj mɔ njanunjkɛnɛ kɛtor dɛkɛba njanɛrɛnj nte tɔɲsɔnjɛ njapɛ kare mɔ. ⁴⁴ Afum alɛpɛs akɔ njandɛlek cɛbam ko cɛpom ca abil njanɛrɛnj njabɛp ja dɛndo kare. Ko afum fɛp njampɛ kare, ali wɛkin tes tɛnasɔto fɛ.

28

Pol eyi Malit

¹ Nte sɛmpɛ ta tɔlɔm o tɔlɔm tɔsɔto fum mɔ, k'aloku su a mokuru mamɔkɔ m' anjwe Malit. ² Ko afum aka di njasumpɛr su bel-bel. Ko njanjkɛkɛrɛ su kɛkɔ-sayɛ nɛɲc ndɛ njanacɔl tɛta wɛcafɛn wɛkɔ ɛnacɔp kɛtuf mɔ, ko kɛfɛ. ³ Pol ɛnawɛtɛs yanjan yɔlɔma nyɛ ɛnaji kɛcɔl dɛnɛɲc mɔ, mba tɛta pɛwon, ko dɔf dowur yanjan disrɛ ko dɛndɛtɛrɛnɛ ko dɛkɛca. ⁴ Nte aka atɔf njanɔko njanɔnk dɔf dɛdɛtɛrɛnɛ

Pol dækæca mǝ, kǝ ɲalokene: «Fum wækawε tǝlǝma wǝdif afum ɔyǝne, bawǝ entep kǝc-caffε dækæba, mba Pǝlompu powosε fε nkǝn kǝyi doru.»
 5 Mba kǝ Pol εwes abok ɲɲε dǝnɲɲ, ali ta pǝɲcu kǝ-ε. 6 Afum akakǝ ɲac-kar a pǝɲkǝ-kǝf kǝ dǝnda abok ɲɲnadɛtǝrne mǝ, kǝ pǝyǝne fε ti-ε pǝtɛmpɛnɛ pǝfi. Ntɛ ɲɲɲkar kǝ pǝwǝn ta ɲɲɲɲɲk tǝlǝm ǝ tǝlǝm tǝsǝtǝ kǝ mǝ, kǝ ɲasǝkpǝr tɛcɛm-cɛmɲnɛ tanɲan, kǝ ɲaloku a kanu kǝ ɔyǝne.

7 Kǝfo kanɲkǝ kǝsǝk antǝf ɲɲpǝɲ ɲɲɲayi di ɲa fum wǝbeki wǝpǝɲ wǝka mokuru mamǝkǝ wǝlǝma, pac-we kǝ Pubiliyu. Nkǝn ɲnasǝɲ su dǝkǝyi dǝtǝt mata maas. 8 Papa ka Pubiliyu ɲnafǝntǝrɛ ta ɲntamɲε-ε, fiba kǝ kupur yeyi kǝ. Kǝ Pol ɛmbɛrǝr kǝ, k'ǝntǝla Kanu, pǝc-dɛɲǝr kǝ waca, k'ɲntamǝs kǝ. 9 Ti disrɛ kǝ acu aka mokuru alǝpǝs akǝ ɲɲander sǝ, kǝ ɲa sǝ ɲɲantamɲε. 10 Kǝ aka dare ɲalɛlǝs su bel-bel, ntɛ sǝndeyɛfɛ kǝkǝ mǝ, k'asǝɲ su ca yǝkǝ pǝnamar su kǝyǝ mǝ fǝp.

Pol kǝbǝp kǝn Rom

11 Ntɛ sǝɲcɛpǝrɛnɛ yof maas mǝ, kǝ sǝsǝtǝ abil ɲɲɛ ɲɲeyɛfɛ dare da Aleksandǝr, kǝ ɲɲɲcɛpǝrɛnɛ dɛrǝɲ mokuru ma Malit. Abil ɲɲɲǝkǝ ɲ' aɲc-we «Diyǝskur.» 12 Ntɛ sǝmbɛrɛ dare da Sirakus mǝ, kǝ sǝyi di mata maas. 13 Kǝ sǝyɛfɛ dǝndo, sǝsolɲɛ agbɛp kǝ sǝɲkǝ sǝsumpǝr dare da Resiyǝ. Kǝ afɛ ɲa kǝca-kǝtǝt ɲɲeyɛfɛ dǝckǝsǝk, mata mɛrǝɲ disrɛ

kǝ sǝmbǝp dare da Pusǝl. 14 Difǝ sǝnabǝp awɛɲc su aɲa alǝɲ akǝ ɲɲanatola su kǝyi di mata camǝt-mɛrǝɲ mǝ. Tǝkǝt tantɛ tǝ sǝnakǝt kǝbɛrɛ dare da Rom. 15 Awɛɲc su aɲa alǝɲ a dare da Rom aɲɛ ɲɲanane te tosu mǝ, ɲɲander kǝfayɲɛ su han ɲde makit ma Apiyus, kǝ ɲde aɲc-we Dǝkǝyikiya Maas mǝ. Ntɛ Pol ɲnǝɲk ɲa mǝ, k'eyek-yekǝs Kanu, k'ɛmbɛrɛnɛ sǝ kǝcǝp abǝkǝc. 16 Ntɛ sǝmbɛrɛ Rom mǝ, k'awosɛ Pol kǝyi taciɲa kǝ wǝsǝdar wǝkǝ ɲɲc-bum kǝ mǝ.

Pol kǝcam kǝn toloku tǝtǝt ta Kanu Rom

17 Ntɛ mata maas mɛɲcɛpǝr mǝ, kǝ Pol ewe afum alɛ aSuyif aɲɛ ɲɲɲayi Rom mǝ. Ntɛ ɲambǝpsɛnɛ mǝ, k'oloku ɲa: «Awɛɲc im aɲa, ali tes ilǝsǝrɛ fε afum asu, ali tes ilǝsǝr fε ta mes mosu mokur ma atɛm asu, mba ɲɲanasumpǝr im ɲde Yerusalɛm kǝ ɲambɛr im aRom dǝwaca. 18 Ntɛ ayifǝt im mǝ, abɛ akakǝ ɲɲanafǝɲ kǝsak im, bawǝ ɲɲanǝɲk fε ntɛ ǝ ntɛ pǝmar padif' em mǝ. 19 Mba aSuyif ɲawosɛ fε. It' ɲnasǝɲ' em kǝwɛ kiti ka wǝbɛ ka tǝf ya Rom fǝp ta ifǝɲ kǝbǝɲcɛ afum em tes-ε. 20 Tes tatǝkǝ tǝsǝɲɛ ntɛ ifǝɲ kǝnǝɲkɛ nu, isǝɲɛ nu ti kǝcǝrɛ mǝ, bawǝ tɛta kǝgbɛkǝr amɛra ka afum a Yisrayɛl kǝsǝɲɛ ntɛ ambɛr im gbɛkɛcɛ yayɛ mǝ.»

21 Kǝ afum alɛl a Rom ɲaloku kǝ: «Ali areka ɲɲɛfɛt ɲɲin sǝsǝtǝ fε kǝyɛfɛ atǝf ɲa Yude tetam. Ali awɛɲc su aɲa wǝkin endɛr fε pǝloku

su pɛlɛc pam. ²² Mba səfan
fɔ sən' am kəlɔk-loku mənə
yati təkɔ məŋcɛm-cɛmnɛ mə,
bawo sənçərə a kəgbəkələne
kəyi mofɔ fəp teta kəgba nke
məyi mə.»

²³ Kɔ ŋamboc tataka, kɔ
nte dəsək dadəkɔ dəmbəp
mə alarəm ŋander nda Pol
kəcənəkəl kɔ. Kɔ Pol ɛŋc-
mentər ŋa kəsək pɛs kitabu
disrɛ mes ma dəbɛ da Kanu
fəp, kəyɛfɛ sariyɛ sa Musa
kəbəp yecicəs ya Sayibɛ-e.
Kəyɛfɛ bət-bət haŋ dɔfɔy kɔ
Pol ɛŋc-sɛp kəsəŋɛ ŋa kəlan
teta Yesu. ²⁴ K'ɛŋkafəli afum
aləma kəlan təkɔ ɔŋc-loku
mə, mba aləma ŋanalan fɛ
ti. ²⁵ Nte afum ŋaŋc-sakətɛne
kəgbəkələne disrɛ dəndo ɔŋc-
lok-loku mə, kɔ Pol endenər nte
gbəcərəm: «Amera Nəcempi ŋa
Kanu ŋenalok-lokər atem anu
bel-bel, dəyecicəs yecempi ya
aŋnabi Esayi,

²⁶ nte t' ɛnaloku:

«Məkɔ nnɔ afum akanɛ ŋayi
mə, məloku:

Nəndewon kəcənəkəl, mba
nəfɔdenɛ!

Nəndewon kəgbətne, mba
nəfɔdenəŋk! ²⁷ Bawo
bəkək ya afum akanɛ
yɔfɔtam kəne,

ŋantan ləŋəs, kɔ ŋamep fɔr.

Ŋac-nese kənəŋkɛ fɔr yaŋan,

ŋac-nese kənɛne ləŋəs yaŋan.

Ŋac-nese kəcərəne mes bəkək
yaŋan.

Ŋac-nese kəlüksərn' em nte
təŋsəŋɛ itaməs ŋa mə.»

²⁸⁻²⁹ Nəcərə a kəŋaŋne ka
Kanu kanke atəyɔne Suyif ŋ'
anakerɛ ki, ŋa ŋandecənəkəl ki.»

³⁰ Kɔ Pol eyi kələ kəŋkɔ ɔŋc-
səŋ kəway mə meren merəŋ,
difɔ akɔ ŋaŋc-faŋ kənəŋk kɔ
mə fəp ŋaŋc-bəp kɔ. ³¹ Pol
pəc-cam dəbɛ da Kanu, pəc-
təkse afum teta Wəbɛ Yesu
Krist kəlan fəp disrɛ, ali tes ta
ayamsər kɔ-ɛ.

Sak An'ɔ Sak ɔyɔnɛ-ɛ, t'ake tɔ pɛmar pakaraŋɛnɛ areka ŋɔn-ɛ?

Areka ɲɛfɛt ɲaŋɛ ɲɔyɔnɛ yecicɛs ya moloku ma Kanu, ɲɲɛ alaŋ a Krist ɲambɔtɔr kɛkaraŋ doru dandɛ fɛp mɔ. Wɛnc ka Yesu, Sak, ɛnacicɛs ɲi nte tɔŋsɔŋɛ alaŋ aka Krist ɲacɛpɛs bɛkɛc yaŋaŋ, ali tɔyɔnɛ a ɲanayi dɛpɛcucɛ. AKresi ɲaŋkule «Sak», aHebɛru ɲa ɲakule «Yakuba». Tewe tin tayi tɔ.

Sak ɛnayɔnɛ wɛbeki wɛlɛl acɔkɔ-cɔkɔ a kɛlonkane ka alaŋ nde Yerusalem dacɔ. Dɛndo Yerusalem Sak ɛnayi, nte kɛbɛpsɛnɛ kɛpɔŋ ka abeki kɛnacɛpɛr mɔ. K'ɛmar Paul kɔ Barnabas kɛsɔtɔ ka moloku kɔ mɔkɔt mɔtɔt nte ɲanagbɛkalɛnɛ kɔ aSuyif alɔma teta kɛkɛnc ka atɔyɔnɛ Suyif mɔ. Antam kɛnɛŋk mes mamɔkɔ nde buk ba Yɛbɛc ya Asom a Yesu disrɛ, sapitɔr 15.

Nnɔ areka ɲaŋɛ disrɛ, Sak ɛnacɔŋɛs alaŋ a Yesu nte tɔŋsɔŋɛ ɲamentɔr kɛlaŋ kɛŋaŋ kɛtɔt dɛmɔyɔ mɔtɔt mɔ. ɛnatɛksɛ alaŋ tɔkɔ pɛmar ɲatam kɛsumpɛr kɛlaŋ kɛtɔt kɔ dɛnɛ dosoku ndɛ Kanu kɛmbɔtɔr mɔ.

Sak ɛnaloku alaŋ a ɲakɛmbɛrɛnɛ kɛbɔtɔr ka mes ma doru, k'ɔlɔm tin tin tin tɔkɔ tɔyɔnɛ kɛbɔtɔr ka Kanu kɔ kɛbɔtɔr ka afum alɔma mɔ.

Itɔ areka ɲa Sak ɲɲɛ ɲɛyɛŋkɛs alaŋ bɛkɛc haŋ mata mosu mamɛ ayi mɔ.

Sak

Kɛyif

¹ Ina Sak, wɛcar ka Kanu kɔ Mariki Yesu Krist, incicɛ nu areka ɲaŋɛ nɔna afum a Kanu cusuŋka wɛcɔ kɔ mɛrɔŋ (12) aŋɛ ɲasamsɛr doru mɔ, ɲɲyif nu!

Kɛlaŋ kɔ kɛcɛrɛ

² Awɛnc'im aŋa alaŋ, kɔ nɛncɛpɛrɛnɛ pucuca pɔlɔm-ɛ, nɛcɛm-cɛmɲɛ pi pɛbotu disrɛ, ³ bawo nɛncɛrɛ kɔ kɛlaŋ kɛŋcɛp kɛwakɛs fɔr kirɲ-ɛ, kɔŋsɔŋ kɛkar kɛbol-bolu. ⁴ Mba pɛmar kɛkar konu kɛbol-bolu kaŋkɔ kɛtesɛ, kɛlɛpsɛr sɔ, nte tɔsɔŋɛ nu kɛbɛk kɛbɛk dɛm ta nte o nte tɔŋbut kɛlaŋ konu mɔ. ⁵ Mba kɔ afum alɔma ɲayi nu dacɔ aŋɛ kɛcɛrɛ kɛkɔt kɛmbut mɔ-ɛ, pɛmar ɲa ɲatola ki Kanu, ɛndɛsɔŋ ɲa ki. Bawo Kanu kɛmpocɛ afum fɛp abɛkɛc ɲɔtɔt ta kɛnal'am-ɛ. ⁶ Mba mɛnɛ mɔtola Kanu kɛlaŋ disrɛ ta kɛlaŋ kam kɛmbut-ɛ! Bawo mɛna nwe mɛntolane kɛnesɛrɛnɛ disrɛ mɔ, mɛyi pɛmɔ yam ya dɛkɛba, ɲyɛ afɛf ɲɛnyɛkti ɲɛwɛn kɛsɛk mɔ. ⁷ Ta fum wɛkakɔ pɛcɛm-cɛmɲɛ kɛsɔtɔr paka mɲɛ o mɲɛ yopocɛ yɔn dacɔ, ⁸ bawo fum wɛkakɔ ɔntɛmpɛr fɛ tɔyɔ tin, ɔfɔcɛrɛ dɔpɔ ndɛ o ndɛ ɔŋsumpɛr dɔyɔkɔt yɔn mɔ.

Wɛka daka kɔ wɛtɔyɔ daka

⁹ Pɛmar wɛnc kosu wɛlaŋ wɛtɔyɔ daka pɛpus, bawo

Kanu kändepene kɔ. ¹⁰ Pəmar wəka daka pəpus, bawo Kanu kändetore dəkəcəme dɔn, endekə-cepər pəmɔ pələŋk pa dəkulum. ¹¹ Kɔ dec dowur-ε, nne yowon yowosəs yika, yələŋk ya yi yetempene, detes da yi dəsələ. Itə pəyi sɔ wəka daka, əŋsələ dəmosumpər- sumpər mən.

Pucuca kə mɛwakəs

¹² Pəbət fum nwe embər mɛwakəs mɔ! K'ancəre kɔ dəkəcəme dətət-ε, əŋkə-sətɔ kəway kətət ka kiyi kən doru nke Mariki enasəŋ temer kəsəŋ afum aŋe ŋambətər kɔ mɔ. ¹³ Ta nwe o nwe pəwakəs pələc mpe mɛfan mən mendlinjərne kɔ mɛc-pene kɔ abəkəc a pəloku: «Kanu kəwak kəsəŋ'em kəciya,» bawo afətam kəsəŋe Kanu kəciya, kɔ nkən Kanu kəfəsəŋe fum o fum kəberε kiciya disre. ¹⁴ Mba nwe o nwe mɛfan mən mələc menlijərne kɔ kəwakəs kəyɔ tes tɛləc, mɛc-pene kɔ abəkəc. ¹⁵ Kɔ mɛfan mələc mɛmbəkəs-ε, mokom kiciya, kiciya kəbekəs kəkom defi. ¹⁶ Awɛŋc'im aŋa aŋe imbətər mɔ, ta nəwose a pətɪŋkər un, ¹⁷ bawo kəpocε kətət kɔ kətəŋne nke o nke darenc kənyεfε. Kanu Kas nke kəlompəs yomotər-motər ya darenc mɔ, otore ki, nkən Kanu nke kəntəsəkpər ali kəmepər ka fər mɔ. ¹⁸ Bawo tatəkɔ t'ɛnafan ti k'ɔŋkome su sɔ ta mɛrəŋ toloku ta kance, nte təŋsəŋe payəne yebarjəs yɔcəkɔ-cəkɔ ya yolompəs yən dacɔ mɔ.

Mene fum watət pəyɔ məyɔ mətət!

¹⁹ Nəcəre tante bel-bel awɛnc'im aŋa: Pəmar nwe o nwe pəcələk kəcəŋkəl, ta pəbelkər kəlɔk-loku, pəc-won kətɛlə kɔ, ²⁰ bawo mɛtɛlə mɔfəsəŋ kəlomp fər ya Kanu kirin. ²¹ Nəlɪŋne pəyik-yik fər kɔ mes mələc fər mme nəc-yɔ mɔ, nəbanje waca mɛrəŋ toloku nte anatər nu. Toloku nte tentam kəyac kəyi konu doru mɔ. ²² Nəcəme toloku darəŋ, ta nəyənε acəŋkəl gbəcərəm aŋe ŋantɪŋkərne mɔ! ²³ Nwe o nwe edecəŋkəl toloku ta əŋkət ti mɔ, owurene fum nwe endeməmənne kəro demem mɔ. ²⁴ K'elip kəməmənne bel-bel-ε, pəkɔ, pəpələrne katəna alulu* ŋən təkɔ ŋeyina mɔ. ²⁵ Məna nwe məŋkəkce sariye sətəŋne sətət nse səsikli afum mɔ, məsumpər si bel-bel, bafɔ məyənε wəcəŋkəl ka si gbəcərəm nwe empələr mɔ de, mba wəcəŋkəl nwe encəme mes məyɔ mətət ma si darəŋ bel-bel mɔ. Pəbət fum nwe encəme si darəŋ mɔ. ²⁶ Kɔ fum encem-cemne kəyənε wəka dine ta əŋkembərne kəlɔku-loku-ε, abəkəc ŋən ŋeyi kənempəs, dine dən dəsək fe. ²⁷ Dine dosoku ndε dəntəyɔ ali tɛbelək ta pəbir-bir nde fər ya Kanu Papa kosu kirin mɔ dəyənε nte: Nəgbəkəre awut aŋe akere kɔ akas aŋa ŋafi mɔ, kɔ aran aŋe awos aŋa ŋafi mɔ dəpucuca paŋan. Nəkembərne mes mələc ma doru fər.

* 1:24 «Alulu» = «andulu»

2

Ta nəcəmənə fum

¹ Awenc'im aña, kə nəlan Mariki kosu Yesu Krist nwe debeki dən dəmbək mə-ε, ta nəcəmənə afum! ² Kə fum embere nde kələ ka dəkətola donu Kanu pəberne kurunde ka kema dətələr pəberne yamos yətət, wələma wətəyə daka sə pəberne pəberne yamos yelεc-ε, ³ nəjkafəli fər nno wəberne yamos yətət eyi mə. Nəloku kə: «Məna, mənde nno dəcəm dətət nde!» Mba nəloku wətəyə daka: «Məna, məcəmə nde», kə pəyənə fε ti-ε, nəloku kə: «Mənde nde dətεgbəkələ pəkə.» ⁴ Kə nəyə tatəkə-ε, bafə nəmbocne tatəkə kiti ba? Pəmar fε nu kəyə ti! ⁵ Nəcəjkəl awenc'im aña aņe imbətər mə: Kanu kəyεk-yεk atəyə daka doru dandε nte nantam kəbek kəlan mə, nəsətə kε ka dəbe da Kanu nke εnasəņ temer kəsəņ aņe nambətər kə mə. ⁶ Mba nəna, nəfər-fərəs atəyə daka! Bafə aka daka akakə nantərəs un, bafə nja njankekərə nu dabε kəkə-caņər nu ba? ⁷ Bafə nja njanlomas tewe tətət ta Mariki ba? ⁸ Kə pəyənə a nəcəmə sariyε sa abε darəņ pəmə təkə yecicəs yosoku yoloku ti mə: Məbətər wenc əm pəmə məna sərka-ε! Kə nəyə nte, nəyə bel-bel. ⁹ Mba kə nəncəmənə afum-ε, nənciya tēm tatəkə, sariyε səmar kəsumpər un aciya, bawo nələləs fε si. ¹⁰ Kə fum εncəmə sariyε fəp darəņ mba pəciya toloku tin gboņ ta si-ε, sariyε səmar kəsumpər'əm bawo mələləs fε

si fəp. ¹¹ Bawo nwe εnaloku: «Ta məsumpər dalakə!» mə, εnaloku sə: «Ta mədif fum!» Ti disrε, kə məsak kəsumpər dalakə mba mədif fum-ε, pəmar sariyε səsumpər'əm, bawo mələləs fε si. ¹² Pəmar nəlok-loku kə nəyə pəmə afum aņe aņkə-kitinə sariyε nse səsəņ afum akakə kəsikələ mə. ¹³ Afədəkə-yənə nənəfər fum nwe əntəyənə akə nənəfər mə, bawo nənəfər dεtam kiti.

Kəlan kə məyə

¹⁴ Ake dəkəcəmə də tatəkə dəyə-ε, awenc'im aña, fum kəc-loku: «İlan» mba k'əntə kəc-mentər ti dəməyə mətət-ε? Kəlan kanəkə kəntam kəyεc kə ba? ¹⁵ Kə wenc'əm wərkun kə pəyənə fε ti, wenc'əm wəran pəyi ta əyə yamos, ta əyə yeri yən ya dəsək-ε, ¹⁶ mba kə nələmbərne nja: «Kanu kəsölε nu! Kanu kəsəņ nu yamos yətət! Kanu kəsəņ nu yeri yelərəm!» ta nəsəņ nja ca yəkə yombut nja mə-ε, ake dəkəcəmə də təyə-ε? ¹⁷ Itə kəlan nke kəntəmentərne dəməs məyə mətət mə kəlan kəfi kə kəyənə. ¹⁸ Mba fum wələma pəloku: «Məna məyə kəlan, kə ina iyə mes məyə mətət.» Ina ic-yif nja: «Məmentər'im cəke cə kəlan kəntam kəyi ta mes məyə mətət meyi-ε. Kə pəyənə ina-ε, dəməs məyə mətət mem inmentər kəlan.» ¹⁹ Məna məlan a Kanu kin kə. Məyə ti bel-bel. Itə yəņk yeləņ sə, mba yeyi kəyikcənə kənese. ²⁰ Məntamne fε ba? Məfan kəcərə, a kəlan nke kəntəsöl kə mes məyə mətət mə kəyə fε

dəkəcəme ba? ²¹ Ak'enasəne Kanu kələm bembə bosu Abraham wələmpu-ε? Teta mes mən məyo, bawo enasənj wan kən Siyaka nde dengbip teta kələnje. ²² Mənənk kələnj kən kə mes mən məyo mətət mēnasumpərene: Dəmes məyo mətət kələnj kənjmentərne kənaləpsər teta təyo tən tətət təkə əyo mə. ²³ Tante tə yecicəs yenalare, kəc-loku: «Abraham enalan Kanu, kə Kanu kələm kə wələmpu teta kələnj kən.» K'awe kə wanapa ka Kanu. ²⁴ Nənənk ti oņ, Kanu kəfənənk dolompu da fum teta kələnj kən gbəcərəm, mba kəməmən sə mes mən məyo mətət. ²⁵ Itə pəyi sə dis nde dəntəsəl kə ni mə defi, kələnj nke kəntəsəl kə mes məyo mətət mə kəfi.

3

Kəcəmbər temer

¹ Awenc'im aņa, ta nəwose kəla kəyone ka atəkse, bawo səna aņe səntəkse mə, andekə-bocε su kiti nke kəndekə-yenjk kətəs ka afum alpəs akə mə. ² Anciya fəp fosu məyo mələrəm. Kə fum əntə kəc-ciya dətəkə oņloku mə, fum wələmpu əfə, nwe entam kəcəmbər dis dən fəp təkə eņfanj mə. ³ Aņgbəməs fələs

fεc dəcusu nte təņsəņe yecəme tefanj tosu darəņ mə, antam kəsələ dis dayi fəp. ⁴ Nəcem-cemne sə cibil cəpəņ: Kə afef ηəpəņ ηewen ci-ε, ηas ηefet ηeņkafəli ηi, wəgbek pəkəkəre ηi nno o nno eņfanj mə. ⁵ Temer sə, paka pefet pə pəyone dərīs, mba pəntam kəpus kəyone ka paka pəkə pəņsəņe mes məpəņ kəyefe mə. Nəcem-cemne nenc defet nde dəntam kəcəf kulum kəpəņ mə! ⁶ Temer ta fum sə nenc də! Paka pələc pə mpe peyi su dərīs mə, pi penjik-yikəs dis dosu fəp. Pi pendikəc nenc da yahanama kəyi kosu doru fəp. ⁷ Fum entam kəcəmbər sēm ya doru tefanj tən: Sēm ya dop fəp, bəmp, yeliņe-liņe kə sēm ya dəkəba. Ayi kəcəmbər sēm ya doru fəp tefanj ta fum, k'encəmbər yi tefanj tən. ⁸ Mba fum əfətam kəcəmbər temer tefanj tən: Paka pələc pə kə peyi kəkafələ-kafələ tēm fəp, pələre məkəl* tēp mme mēņdif mə. ⁹ Pi pə səņkor-kore nwe əyone Mariki kə Papa mə, mba sə pi pə səntolanε pələc afum aņe Kanu kələmpəs ηawurene kə nkən mə. ¹⁰ Moloku ma kəkər-koru kə ma kətolanε awenc'im aņa pələc kusu kin kəņke kə moņwur. Awenc'im aņa, pəmar fe teyi tətəkə de! ¹¹ Kələmp kin kəfəsəņ domun dobotu kə dodokət. ¹² Awenc'im aņa, akomp ηeyi ηeη kom məntambenc mə ba? Kə pəyone fe ti, alembəra ηoņkom comp ba? Kələmp ka domun dodokət kəfətam kəsəņ domun dobotu.

* 3:8 məkəl = məkən

Kəcərə nke kəyefe darenc m
 13 Fum eyi nu daco nwe encem-cemne kasak domp, pəyo sə kəcərə kəkət m ba? Pəmar wəkakə pəmentər ti dāmes mən mətət mosumpər, pəbətə mi amera kə kəcərə kəkət. 14 Mba kə nəntəmpər bəkəc yelare kəraca kədokət kə amera ŋa kələkne-ε, nəsak kəpuse kəcərə konu mes, nəc-yemsene kance. 15 Kəcərə kəkət kanə bafə darenc kəyefe, mba nnə dəntəf kanə kəyefe dəkəcem-cemne ka fum kə ka yənk. 16 Bawo nnə o nnə kəraca kə amera ŋa kələkne ŋenji mə, pəyama-yama kə məyo melec fəp menji di. 17 Mba kəcərə kəkət nke kəyefe darenc mə, kənuŋkene kə kəncemp, kə təyefe dānda kə kəyo pəforu, dərēnc, kəcənkal moloku ma afum, kəla nənəfər kə məyo mətət, kəfəyer fum, kəfətensər fum kəbət. 18 Pəmə fum nwe əmbəf mənɟben mətət dəntəf k'əsətə yetel yətət mə, atən pəforu aŋe ŋambəf pəforu disre mə, ŋandesətə yetel ya dolompu.

4

Kəbətər ka ca ya doru

1 1 Deke kəwan kəlarəm kə deke kəɟbəklenə kəlarəm kəyefe nu daco-ε, kə pəntəyone dāməfan melec mme moŋsutene dis donu fəp disre mə? 2 Nəfan ta nəsətə-ε. Nədif fum, kə nəyone afum kəraca, mba nəfətəm kəsətə nte o nte. Nəberene kəcəp kəlarəm kə kəwan kəlarəm, mba nəyo fε, bawo

nəntola fε Kanu. 3 Nəntola Kanu ta nəsətə-ε, bawo bəkəc yelec yo nəntolanə, nte tənɟəne nətəm kəsətə kələsər-ləsər teta mēfan monu mə. 4 Asumpər dalakə! Nəncərə fε a kəyone wanapa ka doru dandə kəyone wəterene ka Kanu ba? Məna nwe mənfan kəyone wanapa ka pələc pa doru mə, məsəne kəyone ka wəterene ka Kanu. 5 Yecicəs yosoku yolok-loku fε samne, kəc-loku: «Efan haŋ kə amera ŋe enabər su mə ŋembas kə.» 6 Mba kəmar ka kəbət amera ŋke əsəŋ su mə kəmbək, itə Yecicəs yoloku: «Kanu kəntefərne alekne, mba atələkne ŋə Kanu kənɟəŋ kəmar ka kəbət kən amera.» 7 Itə pəmar nəyi Kanu darəŋ, kə nəyənəkər ŋəŋk ŋelec səbomp-ε, ŋenyeksər nu pəbəle. 8 Nələtərne Kanu, ki sə kəŋlətərne nu. Nəsəkəsne waca nənə aciya! Məsəkəsne abəkəc məna nwe o nwe məntəmpər pəcem-cemne pin mə! 9 Nəŋaŋne telər kəyi konu pucuca, nəndə kəbal ka pi, nəbok! Kəsel konu kəsəkpər kəyone nu kəbok ka kəbal, pəbotu ponu pəyone nu kəmənne. 10 Nətore banca nnə Mariki eyi mə, k'endepene nu.

Ta məyemsene wenc əm wəlan

11 Awenc'im aŋa, ta nəyemsene! Nwe enyemsene wenc, kə pəyone fε ti-ε, pəkiti kə mə, sariye s'eyi kəyemsene, sariye s'eyi kəkiti. Kə mənkiti sariye, ta məyone fum nwe encəme si darəŋ mə-ε, wəboc

kiti ka si mǎyǒnɛ. ¹² Bawo Kanu sona kǎsǎŋ su sariye, ki kǎntam kǎboc kiti. Kanu sona kǎntam kǎyac, kǎ pǎyǒnɛ fɛ ti-ɛ, kǎmǎlǎk. An'ǒ mǎna mǎyǒnɛ ǒŋ-ɛ, mǎna nwe mǎŋkiti wǎndɛ kam mǎ?

Ta mǎlɛknɛ

¹³ Nǎcǎŋkǎl'im, ndɛkǎl ǒŋ nǎna aŋɛ nǎŋloku: «Mǎkǎ kǎ pǎyǒnɛ fɛ ti alna dare ndɛ dǎ sǎŋkǎ, sǎkǎ-cɛpǎrɛnɛ di teren tin, sǎŋkǎ-camǎs, sǎsǎtǎ pǎsam pɛlarǎm.» ¹⁴ Ta nǎncǎrɛ tǎkǎ doru donu dɛŋyi nu alna mǎ! Doru donu dowurɛnɛ kibi nkɛ kǎntuf tɛm tepic kǎsakɛ sǎ mǎ. ¹⁵ Mba ntɛ tǎ pǎmar nǎloku: «Kǎ Mariki ɛfan ti-ɛ, sǎŋyi doru, sǎyǎ ntɛ kǎ pǎyǒnɛ fɛ ti-ɛ tǎkǎ.» ¹⁶ Mba nǎyek-yekǎsnɛ kǎ nǎlom. Kǎlom fǎp mes mɛlɛc mǎ kǎyǒnɛ. ¹⁷ Kǎ fum ɛncǎrɛ tǎkǎ aŋyǎ pǎtǎt ta ǎŋyǎ pi-ɛ, wǎkakǎ ǎyǎ tes tɛlɛc.

5

Kǎbɛŋnɛ ka aka daka

¹ Ndɛkǎl ǒŋ nǎcǎŋkǎl'im, nǎna aka daka! Nǎbok nǎsǎŋɛ-sǎŋɛ teta pǎcuy mpɛ pendɛbǎp nu mǎ! ² Daka donu dente, yet yǎsǎm yamos yonu. ³ Kɛma konu kǎ gbɛti bonu yǎsumpǎr mǎrka. Mǎrka mmɛ mǎŋkǎ-yǎnɛ sɛde nɛ sǎndɛkǎ-sumpǎr nu kiti mǎ, mǎrka mǎc-sǎm dis donu pǎmǎ nɛnc mǎ. Mataka mɛlpǎs mamɛ nǎwɛtǎs daka. ⁴ Nǎnǎŋk! Kǎway nkɛ nǎnagbǎk abǎcɛ anu dɛlɛ mǎ, kǎŋkule. Kǎbokɛnɛ ka atɛl anu kǎŋkǎ kǎbɛrɛ Mariki ma asǎdar a dǎrɛnc dǎlǎŋǎs. ⁵ Nǎnǎcɛpǎrɛnɛ doru donu

kǎsǎtǎ daka dɛlarǎm disrɛ kǎ nǎŋcɛpǎrǎr tɛfan tonu. Bǎkǎc yonu yɛnanɛmbǎrɛ pǎmǎ ntɛ asǎŋǎs pǎcǎl yeri pɛtǎf teta dǎsǎk ndɛ aŋkǎ-fay pi mǎ. ⁶ Nǎnǎboc kiti nǎsǎŋɛ padif fum wǎlompu, nwe ǎntǎgbɛkǎl nu mǎ.

Kǎkar kǎ kǎtola

⁷ Nǎŋaŋnɛ nǎkar awɛnc'im aŋa alaŋ, han Mariki pǎc-der. Nǎnǎŋk tǎkǎ wǎbifti dɛlɛ ɛŋkar yetɛl yǎtǎt ya ǎntǎf mǎ: ɛncǎrɛ a mɛnɛ wǎcafǎŋ ka mǎlǎfɛ kǎ wǎka dɛrǎŋ dɛlpǎs pǎtuf kǎrɛsna. ⁸ Nǎna sǎ, nǎŋaŋnɛ nǎkar, nǎyɛŋk bǎkǎc, bawo kǎder ka Mariki kǎlǎtǎrnɛ. ⁹ Ta nǎbokɛrɛnɛ, awɛnc'im aŋa alaŋ, ntɛ tǎŋsǎŋɛ ta Mariki ɛŋkiti nu mǎ. Wǎkiti ǎlǎtǎrnɛ, pǎmbǎlɛ fɛ sǎ pǎbɛrɛ! ¹⁰ Awɛnc'im aŋa alaŋ, nǎcɛm-cɛmnɛ sayibɛ-e aŋɛ ŋanalok-lokɛ tewɛ ta Mariki mǎ. Nǎtubucnɛ kǎkar kǎbol-bolu ka aŋɛ ŋanabǎr pucuca mǎ. ¹¹ Nǎnǎŋk tǎkǎ sǎntam kǎloku a pǎmbǎt aŋɛ ŋanabǎr pucuca mǎ. Nǎnane pǎc-loku kǎkar kǎbol-bolu ka Yobu, nǎncǎrɛ tǎkǎ Mariki ɛnǎyǎnɛ kǎ tɛlpǎs mǎ. Mariki ɛla nǎnǎfǎr k'ǎmbǎt amera. ¹² Pǎnǎŋkɛnɛ, awɛnc'im aŋa, ta nǎdɛrɛm dǎrɛnc, ta nǎdɛrɛm ǎntǎf, ta nǎdɛrǎm kǎdɛrǎm nkɛ ǎ nkɛ. Mba «ɛy» ŋonu ŋǎyǎnɛ «ɛy», «Ala» ŋonu ŋǎyǎnɛ «Ala», ntɛ tǎŋsǎŋɛ ta nǎntɛmpɛnɛ kiti dǎntǎf mǎ. ¹³ Fum eyi nu dǎcǎ nwe eyi pǎcuca mǎ ba? Pǎmar pǎtola Kanu. Fum eyi pǎbotu nu dǎcǎ ba? Pǎlɛŋǎs kǎkor-koru. ¹⁴ Fum wǎtǎtamnɛ eyi nu dǎcǎ ba? Pǎmar fum wǎkakǎ pǎwɛ

abeki a kəlonkanε ka alan, ηatola Kanu tetən, ηabəy kə moro mepic dərōmp tewe ta Mariki. ¹⁵ Kə fum ontola Kanu kə kəlan-ε, kətola kən kəndesəηε wətətamnε kətamnε. Mariki enyeki kə pəcəmbər, k'ənayə mes mələc-ε, Kanu kəndənəηnεnε kə mi. ¹⁶ Nəsəksərənε kiciya konu, nətolanεnε, nte tənəηnε nətamnε mə. Kətola ka fum wəlompu kəyə fənəntər nfe fəntam kəsəkpər mes mə. ¹⁷ Eli fum enayi pəmə sənə.

Pəc-tola pəyenki fəp wəcafən kətəder, kə wəcafən əntətuf haη meren maas kə yof camət-tin. ¹⁸ Kə Eli ontola sə Kanu, kə wəcafən ontuf sə, kə antəf ηəsəη sə yokom. ¹⁹ Awenc'im aηa, kə wəkin enəbaymε kance-ε, wələma entam kəliηərne kə pəsəlnεnε kə dəpə da kance. ²⁰ Wəkakə pəcərə nte: Nwe ηəsəlnεnε wəciya dəpə da Kanu mə, endeyac kə defi, pəkufun mes mələc mələrəm.